

מדינת ישראל

משרד המשפלה

משרד

מס' 124

מס' תיק 5/9886/13

בפני - 143 - 30/11/17

מ/ק א

1-12-83

מחלקה

מס' תיק מקורי 5/7386/13

שם תיק: סגן השר בנימין נתניהו - כנסת.

מזהה פיו: 7386/5-ג

מזהה פריט: R0003e4s

כתובת: 2-107-11-4-7 תאריך הדפסה: 09/02/2022

1656

חבר הכנסת

הכנסת

רון כהן
18 דצמבר, 1989
סר-1089-BEH

אל : שר החוץ
מאת: ח"כ רון כהן

1656

שאלתא

א.נ.,

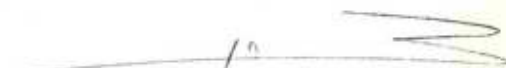
הנדון: ההנחיות שניתנו לשרנסקי שלא לסייע לסחרוב

בראיון שהעניק נתן שרנסקי ל"קול ישראל" עם מותו של לוחם החופש אנדרי סחרוב ביום ששי האחרון 15.12 אמר שרנסקי כי למרות שסחרוב סייע רבות ליהודים ולרצונם לעלות לישראל, הוא קיבל אזהרות והנחיות שלא לסייע לסחרוב וקבוצתו במאבקם לחרות ולדמוקרטיה. אבקש לדעת:

1. מי נתן את ההוראות הללו?
הנחה (רונני) 4 ס ב/ -

2. מה היו השיקולים שלא לסייע למי שמאבקו סייע ליהודים ולרוסים כאחד?

בברכה,

ח"כ רון כהן

משרד החוק

ירושלים.

סוג

15/1

תאריך

על כח מנכ"ל

אל

מאת : לשכת השר

הר"ב

הנרון

נודע על הצעה חלוקה.

ממנהל

הצעה

15/1

בנוכח.

חסידי

הכנסת
י"א בטבת התש"ן
8 ינואר, 1990

חבר הכנסת
עוזי ברעם

ש א י ל ת א

1683

אל : שר החוץ, מר משה ארנס

הנושא: דו"ח של אנשי משרד החוץ לגבי
"הפגנת שלום עכשיו"

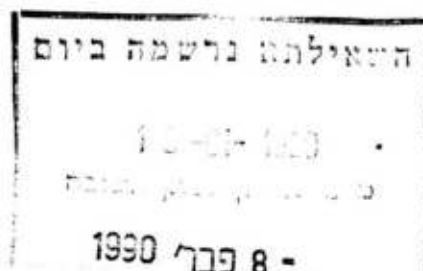
בדו"ח פנימי של משרד החוץ נמסר מפי בכירים במשרד שנכחו
בהפגנת "שלום עכשיו" ב-30.12.89 כי המשטרה פעלה
באלימות ~~באלימות~~ ומפגינים שלווים רבים וביניהם איש משרד
החוץ, נפגעו ~~(על לא עוול בכפם)~~. כמו כן נמסר כי אנשי
המשטרה לא נענו לבקשת איש משרד החוץ לשחרר ממעצר את
חברת הפרלמנט באיטליה שהשתתפה בהפגנה.

שאלותי לכב' השר:

1. האם תוכל לאשר את קיומו של הדו"ח ואת ~~(עובדות-פגגותם)~~ של אנשים ממשרד החוץ בהפגנה?
2. האם פנה משרד החוץ למשרד המשטרה בכדי לברר את הטענות העולות בדו"ח?
3. מה בדעת משרדך לעשות ~~(בכדי למנוע מקרים כאלה)~~ בעתיד?

ב ב ר כ ה ,

עוזי ברעם, ח"כ

23

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
JERUSALEM

משרד החוץ
ירושלים

ג' בטבת התש"ן
31 בדצמבר 1989
2.056

אל : המנכ"ל

מאת : נציג משה"ח בלע"מ

הנדון : טיפול משטרת ישראל בעתונות הזרה

בהמשך למכתב מר אביבי אליך מ-31.12.89 על דיווחנו על מצעד השלום, ברצוני להוסיף המלצות המבוססות על נסיוני אחרי מספר יציאות לאירועים יחד עם דובר משטרת ישראל.

1. דובר המשטרה מודה כי אין לו נסיון ואפשרות לטפל בעיתונאים הזרים הנוכחים באירועים חריגים כגון: אוטובוס 405 ומצעד השלום. אירועים אלו הוכיחו כי חייב להיות נציג המשטרה שיתרכז בנושא העיתונות הזרה ויתן סיוע בשטח. אם המשטרה תוכל למנות אדם מיוחד לאירועים כגון אלה, אני מוכן לתת לו כל סיוע שידרש.

2. באירועים החריגים, קציני המשטרה שפנו לקהל שבתוכם עיתונאים זרים ותיירים, דיברו עברית בלבד ולכן לא הצליחו ליצור הבנה באשר לדרישתם מהקהל. אני ממליץ שאיש מ-TOURIST POLICE יהיה צמוד לקצינים הפועלים באירועים אלה, כדי לתרגם וליצור קשר עם הזרים במקום.

3. לפי בקשת הדובר ובאישור מפקדת המשטרה התבקשתי לצאת ולהיות צמוד כיועץ לדובר המשטרה בנושא הטיפול בעיתונות הזרה. מתברר כי הבעיה הרבה יותר רחבה. מנסיוננו מהרבה יציאות לאירועים עם דו"צ, לפי בקשת נחמן שי, הוחלט ע"י דו"צ כי עדיף שאצטרף למח"ט יחד עם 3 אנשי דו"צ, כך שנוכל להשפיע על ההחלטות לפי ההתפתחויות בשטח. לכן אני ממליץ לפעול באותה צורה גם עם משטרת ישראל ונוסף לשתוף הפעולה עם הדובר נצטרף (הדובר ואני) למפקד הפועל בשטח.

ב ב ר כ ה,

ברוך קשדן

העתק: מר פ. אביבי, מנהל מח' מז"ת 2

נוהל שט"ף משטרת ישראל - משרד החוץ ולשכת העיתונות
הממשלתית.

כללי

משטרת ישראל עוסקת בנושאים ואירועים שלחלקם הבטים והתעניבות בינלאומית ויש בהם כדי להשפיע על קשרי החוץ של המדינה והתסברה הממלכתית בחו"ל.

המשטרה מקיימת באמצעות מערך הדוברות וגורמים משטריים אחרים קשרי עבודה עם משרד החוץ ועם לשכת העיתונות הממשלתית (לע"מ) בנושאים אלה, אירועים שונים בתקופת האחרונה הרגישו הצורך במיסוד נוהלי שט"פ ברורים בין כל הגורמים הממלכתיים.

מטרת נוהל זה להביא לשיפור מערכת הזרמת המידע לתקשורת הזרה, לשפר הסיוע לתקשורת הזרה באירועים, ולסייע למשרד החוץ בתזרמת מידע אמין מדויק ומתיר לנציגויותנו כרחבי העולם.

כנושאים אלה קויימו מספר ריונים בין כל הגורמים הנוגעים בדבר במטרה להעריך נכון לטיפול מערכתי בנושאים אלה.

1. דובר משטרת ישראל מרכז את הקשר בין משרד החוץ ולע"מ. רשאי דובר המשטרה ע"מי שיקולו לקבוע נציג מטעמו אשר יטפל אר-הוק כנושא בעל ענין בין משרד החוץ לע"מ, ומשטרה.

2. דובר היחידה המשטרתית בה קיים צפי לאירוע בעל הבטים תקשורתיים בנל"מ יערכו מיד את דובר המשטרה בפרטי האירוע.

3. דובר המשטרה כהתיעצות עם המפכ"ל/ממ"ז ו/או גורם מקצועי אחר כהתאם לצורך, יתרוך את נציג משרד החוץ/לע"מ כאשר למדיניות המשטרה כלפי האירוע. (מתן או אי מתן רשיון להפגנה, סייגיו והגבלות שהוכתבו ע"י המשטרה, וכד')
דובר המשטרה יבטיר ויסכם בצורה ברורה איזה חלק ממידע זה ניתן לפרסם ע"י משרד החוץ/לע"מ ואיזה חלק מהמידע הוא לידיעה בלבד.

בכל מקרה משרד החוץ/לע"מ לא יפרסמו נתונים או מידע שנמסר להם ע"י המשטרה ללא תאום מוקדם עם דובר המשטרה, (באשר לניסוח, מועד פרסום וכד').

4. אירועים פרטניים (פיגועים, אירועי סדר וכד') :-
א. דובר המחוז יתדע מידית באמצעות האיתורית את מנהל לע"מ אשר ישקול אם לשגר נציג לזירה או לטפל בנושא בצורה אחרת.
במידה והאירוע בהקף ובחומרה המצדיק בוכחות נציג משרד החוץ תועבר הידיעה גם לתורן לחדר המצב במשרד החוץ ובכל מקרה על הדובר המקומי להתייעץ בענין זה עם דובר המשטרה.

- 2 -

ב. נציג לע"מ/משרד החוץ יגיע לחפ"ק/זירה לסייע לדובר המשטרה בכל ההבטים הקשורים לתקשורת הזרה. רשימת בעלי התפקידים שהוסמכו ע"י משרד החוץ/לע"מ בנושא - ראה נספח.

ג. נציג לע"מ/משרד החוץ יצויד באישור מתאים ממס"מ/מטא"ר שיאפשר לו להגיע לזירה/חפ"ק, גוסס האישור - ראה נספח.

ד. על מנת למנוע צפיפות ועומס באירוע תותר כניסת נציג אחד בלבד ממשטרת החוץ ומלע"מ.

ה. דובר המשטרה או דובר משטרת מקומי באירוע ישתף פעולה עם נציג משרד החוץ/לע"מ בכל הקשור לטיפול התקשורת הזרה ובהבטים ההסברתיים בשם לב לצרכיה היחודיים של התקשורת הזרה מחד גיסא ולמגבלות צנזוריות חקירתיות ואחרות, מאידך גיסא.

ו. תדריך בע"פ לתקשורת הזרה או ניסוח הודעה כתובה בלועזית או ראיון לתקשורת הזרה תעשה כתאום בין דובר המשטרה/דובר מקומי עם נציג לע"מ/או משרד החוץ ורק לאחר שנבדקו ונשקלו מכלול ההבטים של האירוע. יש לזכור ולהדגיש כי ההבט ההסברתי הוא חשוב וראוי למלא ההתייחסות אך באירועים כאלה ישנם הבטים נוספים - התדרוך העיתונאי וההודעה לתקשורת הזרה צריכה להעשות בשם לב ובהתחשבות בכל ההבטים הקיימים.

ז. חוכן ההודעה והתדרוך יועבר ע"י דובר המשטרה/דובר מקומי לידיעת הצנזורה (אם לאירוע הבטים בטחוניים).

נספחים

להלן רשימת בעלי התפקידים שאושרו להגיע לזירה/חפ"ק:-

מטעם לשכת העיתונות הממשלתית:-

מר יוסי אולמרט - טל' בבית 052-916297 - איתורית 02-237444/20076
תעודת זהות - 50167287

מר רפאל הורוביץ - טל' בבית 08-223898 - איתורית - אינ' - טל' במשרד 02/244682/3
תעודת זהות - 000571141

מר דוד קריזלמן - טל' בבית 08-227894 - איתורית - אינ' - טל' במשרד 02/244682/3
תעודת זהות - 1225976

מר בוב זטלר - טל' בבית 02-246574 - איתורית - אינ' - טל' במשרד 02/244682/3
תעודת זהות - 015894876

מטעם משרד החוץ

מר יוסי גל - טל' בבית 02-718272 - טל' במשרד 02-303111
תעודת זהות - 5005682

מר ברוס קשטיין - טל' בבית 221880 - טל' במשרד 02-244283/4 - איתורית 02-237444/20676
תעודת זהות - 1269427

מר מרדכי עמיחי - טל' בבית 02-632434 - טל' במשרד 02-303343/5
תעודת זהות - 5258438

חרר מצב משרד החוץ טל' _____

להלן דוגמת תעודה שתוצא ע"י מס"מ:-

בוסא תעודה זו הינו נציג משרד החוץ/לשכת העיתונות הממשלתית ורשאי להגיע
עם רכבו לזירת האירוע/חפ"ק המשטרה.

כל איש משטרה מתבקש לסייע לנושא תעודה זו כאיתור לוכד המשטרה/דובר המחוז/
או המפקד המקומי וחבירה עימו.

נספחים

להלן רשימת בעלי התפקידים שאושרו להגיע לזירה/חפ"ק:-

מטעם לשכת העיתונות הממשלתית:-

מר יוסי אולמרט - טל' בבית 052-916297 - איתורית 02-237444/20076
תעודת זהות - 50167287

מר רפאל תורוביץ - טל' בבית 08-223898 - איתורית - איך - טל' במשרד 02/244682/3
תעודת זהות - 000571141

מר דוד קריזלמן - טל' בבית 08-227894 - איתורית - איך - טל' במשרד 02/244682/3
תעודת זהות - 1225976

מר בוב זסלר - טל' בבית 02-246574 - איתורית - איך - טל' במשרד 02/244682/3
תעודת זהות - 015894876

מטעם משרד החוץ

מר יוסי גל - טל' בבית 02-718272 - טל' במשרד 02-303111 תעודת זהות - 5005682

מר ברנס קשטיין - טל' בבית 221880 - טל' במשרד 02-244283/4 איתורית 237444/20676
תעודת זהות - 1269427

מר מרדכי עמיחי - טל' בבית 02-632434 - טל' במשרד 02-303343/5
תעודת זהות - 5258438

חדר מצב משרד החוץ טל' _____

הכנסת
י"ח בטבת התש"ן
15 ינואר, 1990

חבר הכנסת
חיים רמון

ש א י ל ת א

1763

אל : שר החוץ, מר משה ארנס

הנושא: פגישתו של השר עזר וייצמן עם שר החוץ הסובייטי

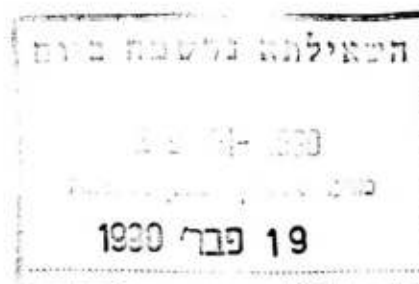
לראשונה מזה שנים רבות נפגש שר ישראלי עם שר החוץ הסובייטי על אדמת ברית המועצות. בפגישתו של השר וייצמן עם השר הסובייטי לא נכח ראש הממשלה הישראלית במוסקבה, מר אריה לויין. פורסם כי שר החוץ מתח ביקורת ~~תקיפה~~ על השר וייצמן עקב כך.

אודה לשר אם ישיב:

1. האם ~~לא סבור שר החוץ כי~~ לעצם קיום הפגישה בין וייצמן לשווארנדזה חשיבות רבה?
2. האם אירע בעבר כי שרים ישראלים קיימו פגישות מדיניות רמות דרג בחו"ל ללא נוכחות נציג משרד החוץ?
3. אם כן, אלו פגישות מסוג זה התקיימו ומי היו משתתפיהן?

בברכה,

חיים רמון, ח"כ

1989 2 בינואר 613

1584 הצעת חשוכה לשאילתא

1. חלק ניכר מחברי צוות השגרירות בבריסל מקדישים זמנם לטיפול בענייני הקהילה האירופית.
2. משרד החוץ נערך לתגבור צוות השגרירות בכח אדם מיומן מקצועי החל מחודש מרץ 1990.
3. לאור חשיבותה הכלכלית הרבה של הקהילה האירופית למדינת ישראל, העמיד משרד החוץ את הקשרים עמה גבוה בסדר העדיפויות שלו ודואג לתגבר צוות העובדים שם באנשי משרד החוץ ובנציגי משרדים אחרים.

[Handwritten Urdu text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

ט"ו בכסלו התש"ן
13/12/89

אל: שר החוץ

מאת: ח"כ שאול עמור

1584

שאלות

הנדון: שגרירות ישראל בבריסל

נכבדי,

בשגרירות הישראלית בבריסל נמצא רק עובד וחצי המטפל בענייני השוק
המשותף. הבטחות שניתנו בדבר תגבור השגרירות, לא מולאו, למרות
שעומס העבודה גדל והולך לקראת איחוד אירופה ב-1992.
באחרונה גוברת הביקורת על העדר נוכחות ישראלית במוסדות הקהילה
האירופית.

שאלתי:

א. מתי ימולאו ההבטחות לתגבור השגרירות?

ב. מהן עדיפויות משרד החוץ ביחס לנציגויות הדיפלומטיות?

ג. האם ^ש(א) עדיפות במשרד החוץ, לתגבר את השגרירות בבריסל לקראת

1992?

בכבוד רב,

שאול עמור, ח"כ

ירושלים, י"א בטבת התש"ן
8 בינואר 1990

הג"ח

ח"כ אברהם פורז

אל: מר משה ארנס
שר החוץ

מאת: ח"כ אברהם פורז

1691

שאלתא רגילה

בנושא: המצב בשגרירות ישראל בפריס.

בעיתון "לה פיגרו" שהתפרסם בפריס בתאריך 6.1.90 נאמר שפקיד בכיר במשרד החוץ בירושלים אמר ששגרירות ישראל בפריס היא בהתמוטטות מוחלטת.

אבקש לדעת:

1. האם נאמרו הדברים, ואם כן האם הם על דעת השר?
2. האם נכון שנספח צה"ל בפריס והקונסול במרסיי שלחו דיווחים ~~שם~~ על תיפקודו של השגריר בפריס?
3. מדוע הציר יצחק אבירם מוחזר לישראל לאחר שרות של 3 שנים ואילו 3 עובדים אחרים ששרתו ~~למעלה מ~~ - 3 שנים לרבות השגריר לא מוחזרים?
4. האם נכונים הדברים המצוטטים ע"י פקיד בכיר בארמון האליזה שלא שכחו את הקשרים ~~המיוחדים~~ שקיים השגריר סופר עם ז'ק שיראק ראש הממשלה הקודם?

בכבוד
ח"כ אברהם פורז

השאלתא נרשמה ביום
10-01-1990
מועד אגודת לשכת השר
8 פבר 1990

13

2

כ"ה טבת
22 בינואר
תש"ן
1990

56074

הנדון: שאילתא 1691 - ח"כ אברהם פורז

1. הדברים, באם נאמרו, לא נאמרו על דעת שר החוץ.
2. הקונסול הכללי במרסיי ונספח צה"ל בפאריס נוהגים לדווח על נושאים שוטפים בתחום טיפולם.
3. ~~תום תקופת שירותו של עובד נשקלת על ידי הנהלת משרד החוץ בהתאם לשיקולים הענייניים הנוגעים בדבר, בעקבות, משרד החוץ לא יאפשר תקופת שירות ארוכה בחו"ל וכלל זה יחול על נציגי ישראל בכל הבירות.~~
4. אין באפשרותנו להתייחס לנוכחות הדברים שנאמרו כביכול על ידי מקור אנונימי.

כ"ה טבת
22 בינואר
תש"ן
1990
משרד החוץ
ירושלים
לשכת המנהל הכללי
הנדון: שאילתא 1691 - ח"כ אברהם פורז
הקונסול הכללי במרסיי ונספח צה"ל בפאריס נוהגים לדווח על נושאים שוטפים בתחום טיפולם.
תום תקופת שירותו של עובד נשקלת על ידי הנהלת משרד החוץ בהתאם לשיקולים הענייניים הנוגעים בדבר, בעקבות, משרד החוץ לא יאפשר תקופת שירות ארוכה בחו"ל וכלל זה יחול על נציגי ישראל בכל הבירות.
אין באפשרותנו להתייחס לנוכחות הדברים שנאמרו כביכול על ידי מקור אנונימי.

הכנסת
י"א בטבת התש"ן
8 ינואר, 1990

חבר הכנסת

שמעון שטרית

ש א י ל ת א

1692

אל : שר החוץ, מר משה ארנס

הנושא: שגרירות ישראל בפאריס

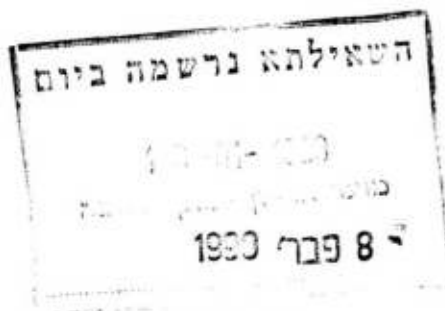
בימים האחרונים אנו עדים לפרסומים בעתונות בארץ ובעולם,
כי שגרירות ישראל בפאריס נמצאת במצב "התפוררות מוחלטת".
אנו עדים לפרסומים חריפים ~~(ולחכפשות הדדיות בין אנו)~~
השגרירות במקום, דבר אשר פוגע ~~(קשות)~~ בעבודת השגרירות
~~(במקום, דבר אשר פוגע קשות בעבודת השגרירות)~~ ובתדמיתה של
ישראל בצרפת.

שאלתי לכב' השר:

מה בכוונת השר לעשות ¹³⁷¹ על מנת למנוע תופעה חמורה זו?

בברכה,

פרופ' שמעון שטרית, ח"כ

84

כ"ה טבת תש"ן
22 בינואר 1990
913.02

56073

הנדון: שאילתא 1692 - ח"כ פרופ' שמעון שטרית

הנהלת משרד החוץ קיימה בירור בנושא והוחלט כדלקמן:

שני עובדים ננזפו על כך שפעלו שלא על פי סדרי המינהל התקין וכפי שמתחייב מתפקידם ומעמדם.

הוחלט כי הציר, יצחק אגרון, חוזר למקום שרותו בפאריס עד לסיום תפקידו בקיץ 1990. ובאשר לדובר, עמישב תישקל בחידוש בקשתו למצוא לו תפקיד ביניים הולם עד למועד סיום שירותו.

בעקרון, משרד החוץ לא יאפשר תקופת שרות ארוכה בחו"ל וכלל זה יחול על נציגי ישראל בכל המדינות.

1685

79

ארכיון

לכבוד משרד החוץ
הרש"ה

10179

מנהל כלכלית 2
מל" 3222
ד' שבט
תש"ן 1990
30 בינואר

מל"ח - מל"ח

אל : לשרת שה"ח
מאת : מנהל כלכלית 2

להלן הצטרפו לשאילתא שהועלתה ע"י ח"כ רענן כהן, ב- 01/01/86.
כיצד נטולת מס על קבלת הון הערבי.
1. יוזם הצטרפה להחליטה האירופית ב- 12/12/80 ויחסינו המסחריים
איתה מתנהלים בכל מדינה חברה מלאה בהחליטה.

פורטוגל וספרד הצטרפו להחליטה ב- 01/01/86 ויחסינו המסחריים
איתן מתנהלים על פי הפרוטוקול להתאמה מכנית שנכנס לתוקף ב-
01/12/88 המסדיר את תנאי הסחר בינינו לבין שתי המדינות
הנדונות במשך תקופת המעבר שתסתיים ב- 01/01/93, תחולנה
הורדות הדרגתיות ברמות המכסים באופן הדדי עד ביטולם המלא.

הסכמי מלטה, הפריסין וטורקיה עם הקהילה מושתתים על עקרונ
ההדדיות בדומה להסכמי עם הקהילה מ- 1975. אך לגבי המדינות
הנדונות נקבעה תקופת מעבר ארוכה יותר עד 22 שנים.

עקב הרחבת הקהילה הכלה ישראל (במסגרת המדינות הים-תיכוניות
כולל ארצות מגרב), הטבות ניכרות בתחום החקלאי המבטיחות המשך
יצואנו החקלאי לשווקי הקהילה בשנים הבאות.

לקראת היערכות הקהילה האירופית לאיחוד כלכלי ב- 31/12/92
הוקמו ועדות מקצועיות במשרדים הממשלתיים והגופים הצבוריים
הנוגעים בדבר כדי לבדוק ההשלכות ולגבש המלצות להיערכות
המתחייבים מכך בישראל באותם תחומים ספציפיים עליהם מופקדים
משרדים אלה. למחר והחלטה זו יקראו להחליט בהתאם להחלטת מל"ח

ב- 29/11/89 נפתח בבריסל הדיאלוג בנושא 1992 בינו לבין
הנציבות של הקהילה. במפגש ראשון זה, שהתנהל בראשות משה"ח
ובהשתתפות נציגים ממשרדים כלכליים, הבלנו הבהרות על עמדות
הקהילה בסוגיות החשובות לנו במיוחד כדי לאפשר תגובת המלצות
לקראת הבלת החלטות בתאום עם כל המשרדים הנוגעים בדבר.

החלטת מל"ח
למחר והחלטה זו יקראו להחליט בהתאם להחלטת מל"ח
ב- 29/11/89 נפתח בבריסל הדיאלוג בנושא 1992 בינו לבין
הנציבות של הקהילה. במפגש ראשון זה, שהתנהל בראשות משה"ח
ובהשתתפות נציגים ממשרדים כלכליים, הבלנו הבהרות על עמדות
הקהילה בסוגיות החשובות לנו במיוחד כדי לאפשר תגובת המלצות
לקראת הבלת החלטות בתאום עם כל המשרדים הנוגעים בדבר.

ב ב ר כ ה,
החלטת מל"ח
למחר והחלטה זו יקראו להחליט בהתאם להחלטת מל"ח
ב- 29/11/89 נפתח בבריסל הדיאלוג בנושא 1992 בינו לבין
הנציבות של הקהילה. במפגש ראשון זה, שהתנהל בראשות משה"ח
ובהשתתפות נציגים ממשרדים כלכליים, הבלנו הבהרות על עמדות
הקהילה בסוגיות החשובות לנו במיוחד כדי לאפשר תגובת המלצות
לקראת הבלת החלטות בתאום עם כל המשרדים הנוגעים בדבר.

הכנסת
י"א בטבת התש"ן
8 ינואר, 1990

חבר הכנסת
רענן כהן

ש א י ל ת א

אל : שר החוץ, מר משה ארנס

הנושא: הערכות ישראל לקראת איחוד השוק האירופי

לחברי ידוע שהקהילה האירופית עומדת להשלים את תהליך איחודה ב-31.12.92. חלקן הארי של 300 תקנות האיחוד אושרו ומיושמות מדי יום ביומו. למדינת ישראל יש ענין כלכלי רב בשוק המשותף משום שלמעלה ממחצית היבוא לישראל ויותר משליש היצוא ממנה מיועדים לשוק האירופי.

שאלות לכב' השר:

1. האם נשקלו דרכים הולמות להגנת הסחר שלנו בשוק האירופי נוכח הצטרפותן של ספרד, פורטוגל ויוון לחברות מלאות לשוק; מתן מעמד מועדף למלטה, קפריסין וטורקיה; וכן נוכח הענקת יחס מועדף של השוק לתוצרת ארצות המגרב?

2. האם ~~לא הגיע הזמן~~ לרכז את המאמצים לקראת איחוד השוק המשותף במשרד אחד במקום לפזרם במספר רב של משרדים?

ב ב ר כ ה ,

רענן כהן, ח"כ

השאלות נרשמה ביום

10-01-1990

כ"א אלול תש"ן

8 פבר 1990

23

ut

בס"ד, ו' בטבת התש"ן
3 בינואר 1990

אל : שר החוץ
מאת : ח"כ משה גפני

1686

ש א י ל ת א

בנושא : חילול שבת בביקורו של נסיך תאילנד

א.מ.נ.,

במהלך ביקור של נסיך תאילנד בארץ, הגיע בשבת לביקור
בכפר חיים תוך כדי יללת צופרים, כשהוא מלווה ע"י אנשי משרד
החוץ.

שאלות לשר:

- (1) במידה והידיעה הנ"ל נכונה, האם היה הכרח לחילול שבת ע"י
אנשי משרד החוץ?
- (2) מה בדעת השר לעשות (כדי שאירוע מביש כזה לא יישנה)?

בכבוד רב,

ח"כ משה גפני

השאלות נרשמה ביום

1990-01-03

מועד אחרון למתן תשובה

8 פבר 1990

23

תנ"ך ח"א ס
פול : 3264

תש"ן	ב' מנחת
1990	17 ביולי

24078

1686

1687

אמל : כ"שבת שור התזין

מציאת : מונח "מציאת"

16/6/51

~~הנדון:~~ חילול שבת בביתקברו של נסיר תאילנד

1: התכנית של האגודה ביום שבת ח' שבט תש"ן (5.1.90) הייתה פרטית וכך הוגדרה בתכנית הרשמית של הביקור. (3)

המטרה העיקרית של ביקור הנסיד בבפר חיים היתה לפגוש בני קהילת המתגוררים בארץ ואשר נאספו שם לצורך זה.

אנשי משרד החוץ נבחרו במקום לא מילאו שום תפקיד ורק 117 את האורח.

הלוואה המשמורת ניתנת כדי למנוע בעיות תעבורה בזמן נסיעה של שירות מכוניות שכללה כ-15 כלי רכב.

[illegible]

ג' ב' כ' ה'

7276 עבד

ירושלים, י"א בטבת התש"ן
8 בינואר 1990

~~שאלת~~ שאלתה

1687

א ל: שר החוץ

מאת: חה"כ אליעזר מזרחי

הנושא: חילול שבת בביקורו של נסיד תאילנד בישראל

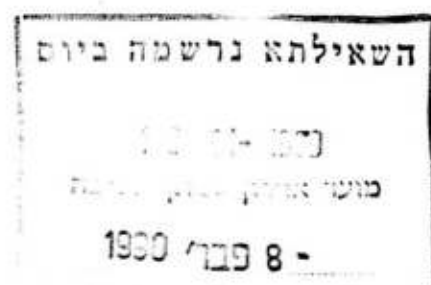
בעתון "ערב שבת" מיום ח' טבת, תש"ן (5.1.90) פורסם כי חילול שבת גדול היה בביקורו של נסיד תאילנד במושב כפר חיים, בליווי שגריר ישראל בבנגקוק, קצין חנוך ראשי בצה"ל ואנשי בטחון ומשטרה.

אודה לך אם תשיב לי:

1. מדוע היה צורך לגרום לחילול שבת במסגרת ביקור זה?
2. האם תורה למנוע חילולי שבת בעת ביקורי אורחים רשמיים בעתיד?

בכבוד רב,

אליעזר מזרחי
חה"כ אליעזר מזרחי

23

STATE VISIT

HIS ROYAL HIGHNESS
MAHA VAJIRALONGKORN
CROWN PRINCE OF THAILAND

19 - 24 December 1989

HIS ROYAL HIGHNESS
MAHA VALIRALONGKORN
CROWN PRINCE OF THAILAND

19 - 24 December 1989

The Official suite :

H.E. Mr. Meechai Ruchupan,
Minister to the Prime Minister's Office

H.E. Nissai Vejajiva,
Ambassador of the Kingdom of Thailand

Mr. Montri Jalichandra,
Deputy Permanent Secretary of Foreign
Affairs

Air Vice Marshal Amorn Naewmalee,
Chief of Staff/Chief of Headquarters

Maj. Gen. Pricha Chlaewplodtook,
Chief of Staff

Col. Ronnarong Somroop,
Chief of Royal Aides-de-camp

Wg. Cdr. Satitpong Sukvimol,
Private Secretary to H.R.H. the Crown
Prince

Lt. Col. Boriboon Praditkesorn,
Royal Aide-de-camp

Maj. Trakul Maneeekorn,
Royal Aide-de-camp

Maj. Dr. Sayan Sawatsri,
Royal Physician to H.R.H. the Crown Prince

Lt. Montree Tadponkrang,
Official to H.R.H. the Crown Prince

Sub. Lt. Perapun Niamchaiart,
Official to H.R.H. the Crown Prince

Mr. Saral Permsin,
Valet

Fsl. Saman Onchana,
Court Photographer

Tuesday, 19 December

- 09.00 - Arrival at Ben Gurion
International Airport by
special flight
- Welcome by the Minister of
Foreign Affairs,
Mr. Moshe Arens
- Leave for Jerusalem
(the Rose Garden)
- 09.45 - Official welcome by the
President of the State of
Israel, Mr. Chaim Herzog
- Review the Guard of Honour
- Royal Anthem. National Anthem
- Presentation of personalities
- Welcome address by
President Herzog
- Response by His Royal
Highness the Crown Prince
of Thailand
- 10.15 - Proceed to the King David
Hotel
- 10.55 - Leave for the Presidential
Residence
- 11.00 - Call on President Chaim
Herzog

- 11.25 - Proceed to Mount Herzl
- 11.35 - Wreath-laying ceremony
at the Tomb of Benjamin
Ze'ev Herzl
- 11.45 - Proceed to Yad Vashem,
Martyrs' and Heroes'
Memorial of the Holocaust
- Visit the Yad Vashem
Museum
- Wreath-laying ceremony
at Remembrance Hall
- Visit the Children's
Memorial
- 12.45 - Return to hotel
- Private lunch
- 15.20 - Leave for the Knesset
- 15.30 - To be welcomed by the
Speaker of the Knesset,
Mr. Dov Shilansky
- Review the Guard of Honour
- Wreath-laying ceremony
- Meeting with the Speaker
of the Knesset
- 16.00 - Attend plenary session of
the Knesset

- Welcome address by the Speaker of the Knesset
- Visit the Chagall Hall
- 16.25 - Proceed to the Prime Minister's Office
- 16.30 - Meeting with Prime Minister Yitzhak Shamir
- Return to the King David Hotel
- 17.30 - The Vice Premier and Minister of Finance, Mr. Shimon Peres calls upon His Royal Highness the Crown Prince of Thailand
- 18.00 - The Minister of Foreign Affairs, Mr. Moshe Arens calls upon His Royal Highness the Crown Prince of Thailand
- 19.55 - Leave for the Presidential Residence
- 20.00 - State dinner hosted by President Chaim Herzog and Mrs. Aura Herzog

Overnight at the King David Hotel,
Jerusalem

Wednesday, 20 December

- 09.00 - The Mayor of Jerusalem, Mr. Teddy Kollek calls upon His Royal Highness the Crown Prince of Thailand
- 09.30 - Brief Jerusalem tour
- 10.30 - Leave for Lod
- 11.00 - Visit the Israel Aircraft Industries
- 12.30 - Luncheon given by Dr. Meir Dvir, Executive Vice President of I.A.I., Acting for the President
- 13.30 - Proceed to Tel Aviv
- 14.00 - Welcoming ceremony at the Ministry of Defence
 - Meeting with the Minister of Defence, Mr. Yitzhak Rabin and the Chief of the General Staff Rav-Aluf (Lt. Gen.) Dan Shomron
- 14.45 - Proceed to Antiterrorist Instruction Centre
 - Meeting with the Chief Paratroop and Infantry Officer, Tat-Aluf (Brig. Gen.) David Agmon

- 15.15 - Demonstration of hostage liberation
- 16.15 - Return to Tel Aviv (the Dan Hotel)
- 19.30 - Leave for Herzliya Pituach (Daniel Towers Hotel)
- 20.00 - Dinner hosted by the Minister of Defence and Mrs. Yitzhak Rabin

Overnight at the Dan Hotel, Tel Aviv

Thursday, 21 December

- 09.00 - Leave for tour of NAHAL outposts (Pioneer Fighting Youth)
- 10.30 - Meeting with the Commander of the NAHAL, Tat-Aluf (Brig. Gen.) Ben-Zion Vin
- 11.00 - Visit continues, accompanied by Tat-Aluf Viner
- 11.50 - Proceed to Tiberias
- 12.45 - Lunch aboard a boat on the Sea of Galilee
- 15.30 - Proceed to Haifa (the Dan Carmel Hotel)
- 20.30 - Dinner offered by the Mayor of Haifa, Mr. Arie Gurel, at hotel

Overnight at the Dan Carmel Hotel, Haifa

Friday, 22 December

- 09.00 - Leave for an I.D.F. Navy Base
- Welcoming ceremony
- Meeting with the Commander in Chief of the Navy, Aluf (Rear Admiral) Micha Ram
- Visit the Naval Base and Cadet School
- 11.15 - Proceed to Haifa Museum
- 11.30 - Presiding over presentation to the Museum of Traditional Thai Musical Instruments
- Return to the Dan Hotel
- 12.30 - Private lunch
- 13.30 - Proceed to Beit Netofa
- 14.00 - Visit Eshkol Reservoir, National Water Carrier
- 15.30 - Proceed to Tel Aviv
- Informal programme

Overnight at the Dan Hotel, Tel Aviv

Saturday, 23 December (Private programme)

- 09.00 - Leave for Moshav Kfar Haim
- 09.45 - Meet with Thai students
- Visit various agricultural projects
- 12.00 - Proceed to Kibbutz Nahsholim
- 12.30 - Lunch at the Kibbutz Guest House
- Visit the Kibbutz
- 15.00 - Return to Tel Aviv
- 20.00 - Candle lighting ceremony, Hanuka Festival
- Dinner offered by Mr. Yanush Ben-Gal (Maj. Gen. Res.), Chairman, Board of Directors of TAHAL (Water Planning for Israel), at the Dan Hotel

Overnight at the Dan Hotel, Tel Aviv

Sunday, 24 December

- 09.00 - Leave for an I.D.F. Air Force Base
- 10.00 - Welcoming ceremony
- Meeting with the Commander in Chief of the Air Force, Aluf (Maj. Gen.) Avihu Ben-Nun
- Flight in an Israel Air Force fighter aircraft
- Lunch at the Base
- 13.00 - Return to Tel Aviv
- 14.30 - Proceed to Ben Gurion International Airport
- Farewell ceremony
- 15.00 - Departure by special flight

22 בינואר 1990

56072

הנדון: שאלת 1689 ח"כ הרב יוסף עזרן

שירותי ישראליים

1. הציר יצחק אבירן לא הוחזר אלא הוזמן לארץ לשם כירור ע"י המפקח הכללי על ~~פיקוד החוץ~~ של משרד החוץ לגבי התבטאויות שיוחסו לו בעיתונות. הוא יחזור ארצה עם תום שירותו בפאריס בקיץ 1990.
2. קיימת הערכה באשר לתיפקודו של כל שגריר של ישראל בחו"ל.
3. הידיעות אינן נכונות וננקטו כל הפעולות הדרושות על ידי הנהלת המשרד כדי להבטיח המשך תיפקודה הנאות של השגרירות.

81

ירושלים, י"א בטבת התש"ן
8 בינואר 1990

BEH.2_IEHS_AHSS:DM

בס"ד

אל: שר החוץ משה ארנס
מאת: ח"כ ~~יוסף~~ יוסף עזרון
הנושא: שגרירות ישראל בפריס

1689

שאלתה ~~בשאלה~~

דומה שכבר אי אפשר להתעלם מהיחסים ~~הקשים~~ ^{המורכבים} בשגרירות ישראל צרפת -
ואודה לך אם ישיבני:

א. מדוע מוחזר הציר יצחק אבירון?

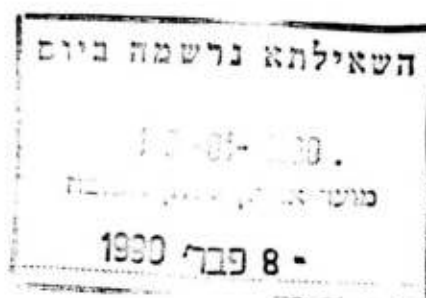
ב. האם נכשל הציר אבירון בעבודתו? 16/1/90

ג. האם ישנה הערכה ~~החדשה~~ באשר לתיפקודו של השגריר עובדיה סופר?

ד. האם נכונות הידיעות לפיהן מצב השגרירות בצרפת "בהתפוררות"?

בברכה,

הרב יוסף עזרון
חבר כנסת

1585

מנחם פרוש

ב"ה, כ' כסלו, תש"ן
18 בדצמבר 1989

שאלתה רגילה

1585

א ל: שר החוץ

מאת: חה"כ מנחם פרוש

הנושא: חילול שבת של שגריר ישראל בצרפת

בעתון "ערב שבת" מיום שישי, י"ז כסלו, תש"ן (15 בדצמבר 1989) פורסם כי שגריר ישראל בצרפת, עובדיה סופר, טס בשבת לכנס של המגבית במרסיי, תוך חילול שבת שלו ושל אלו שבאו לשדה התעופה לקבל את פניו.

אודה לך אם תשיבני:
1. האם היציאה נכונה? אם כן -

2. האם הטיסה בשבת של השגריר היתה בהתאם להנחיות משרד החוץ?

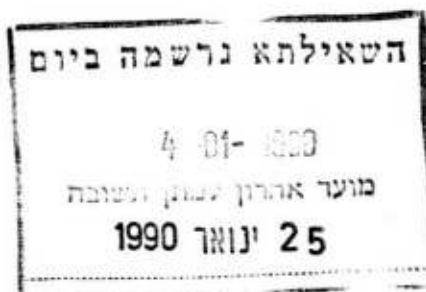
3. אם לא - האם ניתנו הוראות למניעת מקרים דומים בעתיד?

4. האם תורה לשגריר ונציגי ישראל בחו"ל להקפיד על מניעת חילול שבת וחג?

בכבוד רב,

מנחם פרוש
ח"כ מנחם פרוש

23

שגריר ישראל בצרפת עובדיה סופר טס בשבת לכנס המגבית

מאת: אבינדר אסקין

בקרב, "נציג ישראל בחו"ל צריך לשמש דוגמא לקהילה ולא לפגוע ברגשותיה". סופר הגיע למרסיי לכנס המגבית שנערך שם במוצאי-שבת ועזב את העיר ביום ראשון. לא ניתן היה להשיג את תגובתו השבוע בעניין הטיסה בשבת.

*** דובר משרד-החוץ הדגיש שקיימות הנחיות מפורשות האוסרות על עובדיו בחו"ל לחלל שבת במסגרת תפקי- דם הממלכתי.**

הקהילה היהודית במרסיי סובלת מפילוג בין החלק הרשמי שלה לבין החלק שפרש לפני שנה בראשות הרב אהרון חסון. נשיא הקהילה הרשמית מרסל גנון, שומר על יחסים הדוקים עם השגריר ונהנה מתמיכתו. גנון עוסק בהפצת ספרו של עובדיה סופר ומציג אותו בתור פרס רשמי בתכניות שונות בתחנת הרדיו היהודית במרסיי.

*** בינתיים נשמעות הקרי- אות להחזיר את סופר הב- תה.**

הקהילה החדשה סובלת מיחס של ניכור מצד השגריר. גם בביקורו האחרון הוא לא מצא זמן להיוועד עם ראשיה. הקונסול הישראלי במרסיי דוד סוזנה, ואישים שונים בארץ ובראשם הראשון לציון הגר"מ אליהו, מנסים להחזיר שלום ואחדות לקהילה הקרועה במרסיי. גם הרב הראשי של צרפת יוסף סיטרוק, פועל למען הרגעת הרוחות.

אלו המנסים להשפיע מהארץ על שני הפל- גים של הקהילה להגיע לשלום הביעו טורח רוח מפני מעשהו האחרון של השגריר. הם חוששים שחילול השבת האחרון יתפרש כנקיטת עמדה במחלוקת בעיר, מעבר לפגיעה ברגשות היהודים.

דובר משרד-החוץ יוסף עמיהוד, מסר שהנושא נמצא בכדיקה וטרם לובן עד תומו. הוא ביקש להדגיש שקיימת הנחיה מפורשת של משרד-החוץ לנציגי ישראל בחו"ל לא לחלל שבתות וחגים במסגרת תפקידם הרש- מי.

תדהמה ומבוכה אחזו בקהילה היהודית במרסיי נוכח הנעתו בשבת של שגריר ישראל עובדיה סופר. הרב הראשי של מרסיי יעקב ועקנין, מסר שהשבת יצאה בעיר בשעה 18:00. השגריר יצא מפרים בשבת האחרונה בטיסה למרסיי בשעה 17:30 ונחת ב-18:15. ראשי הקהילה קידמו את פניו כשהיהתעופה ונגררו לחילול שבת עליידי השגריר.

"זה מקרה מצער מאוד" - אמר הרב יעקב ועקנין. "אנו מצפים מנציג ישראל להיות דוגמא לבני הקהילה", ציין גם הרב אהרון חסון שהביע פליאה על חוסר ההתחשבות של השגריר ברגשות הציבור הדתי והמסורתי בעיר.

*** רבני הקהילה חשים פגו- עים מהצעד הבלתי שגרתי.**

חברי-הכנסת הדתיים הגיבו בזעם על דבר נסיעתו של השגריר בשבת. "אם הידיעה נכונה, יש להתייחס אליה בחומרה מירבית", אמר ח"כ הרב יצחק לוי. "פנינו בעבר למשרד-החוץ בבקשה להוציא הנחיות כרו- רות לעובדים לכל יחללו שבת במסגרת תפקידם הממלכתי.

*** חברי-הכנסת הדתיים מתכוונים להגיש הצעות רחופות לסדר-היום בעק- בות טיסתו בשבת של שג- ריר ישראל בצרפת מפרים למרסיי.**

ח"כ הרב שלמה דיין, ציין שהמעשה מנוגד להוראות מפורשות של משרד-החוץ ויש בו כדי לשקול את התזרתו לישראל של השגריר הנמצא בפרים כבר שבע שנים. "זהו פגיעה בקהילה היהודית במרסיי וברבניה", הוסיף. ח"כ יגאל ביבי הודיע על כוונתו לברר את העניין עד תומו והביע חשש שהשגריר מרשה לעצמו לחרוג מההנחיות הברורות של משרד- החוץ בעניין. עקב הידיעות על החלטתו

הכנסת

חבר הכנסת

יוסי שריד

ירושלים, י"א בטבת התש"ן

8 בינואר 1990

ס"כ יוסי שריד
1690

לכבוד:

שר = החוץ

ח"כ משה ארנס

הכנסת

1690

ש א י ל ת א

מכובדי,

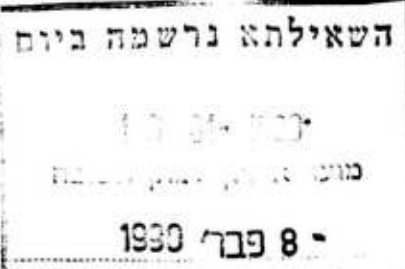
הנדון: תקופת שרותו של השגריר בפריס

אבקש את כבודו להשיב:

לאחר תקופה כה ארוכה של שהות בחו"ל - למעלה מעשר שנים - מתי יש בדעתך להחזיר את השגריר עובדיה סופר ארצה?

בברכה,

ח"כ יוסי שריד

23

כ"ה טבת
22 בינואר
תש"ן
1990

56091

85

הנדון: שאילתא 1690 - ח"כ יוסי שריד

משרד החוץ לא יאפשר תקופת שידוח ארוכה בחו"ל וכלל זה יחול על
נציגי ישראל בכל הכירות.

מחירי המזון הולכים וגדלים במהירות
במיוחד במזון חלבון ופחיתות
החלב, לכן יש להקטין את
המחיר של המזון הלבן במידה
שיתאפשר.

1631

ל

חבר הכנסת

חייסרמון 33.BEH.

ט"ו בכסלו התש"ן
13/12/89

ש א י ל ת א

1631

אל: שר החוץ

הנושא: הכרזה על כינון יחסים עם פולין

בנוסח ההזמנה הרשמי למ"מ ראש הממשלה מר פרס טרם יציאתו לפולין נרמז כי בכוונת ממשלת פולין לנצל את ביקורו להכרזה על חידוש יחסים דיפלומטיים.

שאלות אל כב' השר:

1. מדוע הודיע משרד החוץ ימים ספורים טרם הנסיעה ~~עצמו~~ כי שר החוץ קיבל הודעה טלפונית משר החוץ הפולני על חידוש יחסים?

2. מדוע הוכחשה בתקשורת העולמית הכרזה זו על ידי סגן שר החוץ הפולני שעות ספורות לאחר שנתפרסמה?

האם נכון הדבר כי הנציג הפולני בארץ זומן למשרד החוץ ונתבקש שלא להודיע על כינון יחסים דיפלומטיים בעת ביקור מ"מ ראש הממשלה בפולין?

בכבוד רב,

חיים רמון, ח"כ

23

1530

MINISTER OF FOREIGN AFFAIRS

שר החוץ

ירושלים, י"ד כסלו התשמ"ט
12 בדצמבר 1989

לכבוד
ח"כ שושנה ארבלי אלמוזלינו

תשובה לשאי לתא 001530

1. לא.

~~ב ב ר כ ה,~~

~~חשף ארנס~~

הכנסת

ובכלל-שאייל-8

BEH.8_I EHS_LAKV:DM

ירושלים, ח' בכסלו התש"ן
6 בדצמבר 1989

אל:שר החוץ
מאת:ח"כ, שושנה ארבלי אלמוזלינו

001756

שאלתא

הנושא: פניית משרד החוץ לא לחתום על חידוש היחסים דיפלומטיים
בעת שהותו של מר שמעון פרס, מ.מ.רה"מ ושר האוצר

בעיתון "דבר" מיום 5.12.89 פורסם כי גורמים בממשל פולין הביעו השתוממות רבה על מסר שהתקבל ממשרד החוץ מר מ. ארנס בעת ביקורו של מ"מ ראש הממשלה ושר האוצר מר. שמעון פרס בפולין. לדברי הפולנים זומן הנציג שלהם בישראל לשיחה בפני פקיד משרד החוץ בירושלים שבה נאמר לו שאל להם לפולנים לחדש את היחסים דיפלומטיים בעת ביקורו של מר פרס.

נכוח התדהמה שפרסום זה גרם בקרב הציבור הישראלי ברצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם הפרסום בעיתון דבר הוא את המציאות? כן/לא
2. האם פניית הפקיד הבכיר ממשרד החוץ נעשתה בידיעתו ובהסכמתו של שר החוץ? אם לא, האם הפניה לנציג הפולני נעשתה בידיעתו ובהסכמתו של שר החוץ?
3. האם הייתה פניה כזאת מה היו מניעיה מצד משרד החוץ?
4. האם הפניה נעשתה ללא ידיעת שר החוץ או סגנו, האם ננקטו אמצעים נגד הפקיד הבכיר?

בבוקר

ח"כ, שושנה ארבלי-אלמוזלינו

23

378

בלמיס/מידי

אל: כל הנציגויות

תהליך השלום

להלן מדברים שאמר ס/שה"ח בכנסת בתשובה להצעה לסדר היום:

ראשית, הבסיס לכל המהלך הנוכחי הוא יוזמת השלום של ממשלת ישראל. היא אומצה על-ידי הממשלה ב-14 במאי, היא גם אומצה על-ידי ממשלת ארה"ב וזוכה לתמיכתה. שנית, ביוזמה הזאת יש גם סיכונים וגם סיכויים. הסיכויים הם כמובן לקדם תהליך של הידברות בפעם הראשונה עם ערביי יהודה, שומרון ועזה, עם נציגים נבחרים כדי באמת לצאת מאותו מעגל איבה.

אבל הסיכונים הם שאויבי ישראל ישתמשו בתהליך הזה, יטרפדו אותו, יסרסו אותו ולמעשה ישתמשו בו כדי לקדם את מלחמתם הנמשכת נגד המדינה. הנקודה הזאת של הסיכונים היא כל כך ברורה שארה"ב ביוזמתה הציעה את ההצעה הזאת. רבים בבית הזה, גם בין מתנגדי היוזמה וגם בין תומכי היוזמה, הצביעו בצדק רב על הסיכונים הללו. אבל אני מדגיש כאן שגם ארה"ב מבינה את הסיכונים הללו. לכן השר בייקר הציע במכתב שהוא שלח לשר ארנס ב-1 בנובמבר, שעל מנת לקדם את התהליך עם חמש הנקודות שהוא הציע למפגש שרי החוץ, קודם נדון בבטחונות, הדרושים לישראל כדי לקדם את התהליך.

עובדה שלישית, הממשלה התכנסה ואשרה את הצעת בייקר ב-5 בנובמבר, ארבעה ימים לאחר שקיבלנו אותה. היא אשרה זאת בכפוף להנחות מסוימות, שכולכם מכירים אווין.

עובדה רביעית, ארה"ב הגישה לנו טיוטה של ניסוח הבטחונות. היא עדיין איננה מספקת את הדרישות היסודיות שלנו. אלייקים רובינשטיין העלה את הספקות שלנו, את הטענות שלנו בשיחות שלו בווינגטון. ארה"ב ביקשה מאיתנו להציע טיוטה נגדית. והטיוטה הזאת עובדה, והיא כוללת שיפורים, שינויים, ואנחנו עומדים להגיש אותה לממשלת ארה"ב. זה מצב נורמלי לחלוטין של התדיינות. צריך להבין שבמצב של התדיינות מדינית לא מקבלים כל הצעה שניתנת לנו.

אני רוצה להגיד שצריך לזכור על מה אנחנו מדברים כאן. אחרי הכל, הסכנות האלה הן שלנו, לא של ארה"ב; הבטחונות האלה הם שלנו, לא של ארה"ב; המדינה שעליה אנחנו מדברים היא שלנו, לא מדינה אחרת.

אני יכול לספר לחברי הבית מה שעוד לא פורסם: אתמול היתה עוד שיחה, שיחה טלפונית, קוראים לזה היום 'דיפלומטיה טלפונית', בין שני שרי החוץ של ישראל

וארה"ב. שיחת טלפון טובה, שבה השר בייקר הודיע
חד-משמעית, הוא לא ראשים את ישראל, הוא גם אמר
שארה"ב איננה מסתלקת מן התהליך, היא ממשיכה בתהליך.
הוא גם מעריך שמפגש שלושת שרי החוץ יתקיים בסוף
פברואר.

מנהל הסברה

יוסי גל
17 בינואר 1990

Red
Box
1/2
(1/2)

בהול להזעיק/שמור
28 בנובמבר 1989
824

אל: האג

מאת: לשכת ס/שה"ח

האג: אנא מסרו במעטפה סגורה לס/שה"ח נתניהו - איש
לעניין בלבד

1. מצ"ב הצעה לסד"י רגילה של ח"כ עוזי ברעם בנושא
"ממשלת ישראל והעם הפלסטיני" + דברי הסבר.

2. הצעת תשובה לסד"י הנ"ל.

גביר

1. הצעה לסד"י רגילה של ח"כ עוזי ברעם.

הנושא: ממשלת ישראל והגם הפלסטינאי.

דברי הסבר : מדיניות ממשלת ישראל כלפי העם הפלס' מתנהלת בצורה חובבנית, מלאת סתירות נעדרת אמינות ומשיגה תוצאות הפוכות ממה שתכננה. על הכנסת לתת דעתה בנושא זה.

2. הצעת תשובה להצעה לסד"י הנ"ל:

א. מדיניות ממשלת ישראל כלפי העם הפלסטיני תואמת את קו היסוד של הממשלה לאחדות לאומית, את יוזמת השלום של הממשלה מה-14.5.89, ואת החלטת הקבינט מה 5.11.89.

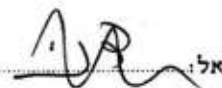
ב. אם ח"כ ברעם גורס, כדבריו, ש-"מדיניות ישראל כלפי העם הפלסטיני מתנהלת בצורה חובבנית, מלאת סתירות, נעדרת אמינות, ומשיגה תוצאות הפוכות ממה שתכננה" - אני מציע שיפנה טענותיו והשגותיו תחילה לחברי מפלגתו החברים בממשלה לאחדות לאומית והנאמנים למדיניותה. מתקבל הדגש שח"כ ברעם נוהג לפי הכלל הנקוט בידי החותמת האומרת: "בתי - אליך אני מדברת; כלתי - אליך אני מתכוונת".

ג. אני מציע להעביר את ההצעה של ח"כ ברעם לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

לסד"י 8/10/89

10/1

משרד החוץ
סווג.....
ירושלים
תאריך.....

אל:

מאת: מנהל לשכת השו

הגרון:

הצעה לסדר יום של ח"כ אורי הודא

הנושא: אמנת ישראל והצמח (הפאשטיק)

צמחי הסבר: אדוניה אמנת ישראל כל
הצמח הפלש אתהלת הפורה
חובתני, אלא סתירות
נעדרת איתנה ואשיגה תוצאות
הפוכות אמה שתבנה.
אז הכנסת אותה צמח הנשא
כה.

בברכה.

אני מודה לידידי ח"כ עוזי ברעם שהפנה את תשומת-לבנו לחוסר העקביות
בגישה הנפוצה לערבים הפלשתינאים.

יש בינינו הגורסים שערבי המתגורר ביריחו הוא פלשתינאי, ואחיו
המתגורר בכראמה הוא בן עם אחר - לא פלשתינאי -

ושמדינת ירדן - בה הערבים הפלשתינאים שולטים בכל רבדי החברה,
הכלכלה והממשלה, אינה מדינה פלשתינאית. אנשים כאלה אכן לוקים בחוסר
הגיון מוחלט וברצוני להביע את הערכתי לח"כ ברעם על רגישותו בעניין זה.

at me / 11/10/19

בהול להזעיק/שמור
28 בנובמבר 1989
824

אל: האג

מאת: לשכת ס/שה"ח

האג: אנא מסרו במעטפה סגורה לס/שה"ח נתניהו - אישי
לעיניו בלבד

1. מצ"ב הצעה לסד"י רגילה של ח"כ עוזי ברעם בנושא
"ממשלת ישראל ורעם הפלסטיני" + דברי הסבר.
2. הצעת תשובה לסד"י הנ"ל.

גביר

1. הצעה לסד"י רגילה של ח"כ עוזי ברעם.

• הנושא: ממשלת ישראל והעם הפלסטינאי.

דברי הסבר : מדיניות ממשלת ישראל כלפי העם הפלס' מתנהלת בצורה חובבנית, מלאת סתירות נעדרת אמינות ומשיגה תוצאות הפוכות ממה שתכננה. על הכנסת לתת דעתה בנושא זה.

2. הצעת תשובה להצעה לסד"י הנ"ל:

א. מדיניות ממשלת ישראל כלפי העם הפלסטיני תואמת את קוי היסוד של הממשלה לאחדות לאומית, את יוזמת השלום של הממשלה מה-14.5.89, ואת החלטת הקבינט מה 5.11.89.

ב. אם ח"כ ברעם גורס, כדבריו, ש-"מדיניות ישראל כלפי העם הפלסטיני מתנהלת בצורה חובבנית, מלאת סתירות, נעדרת אמינות, ומשיגה תוצאות הפוכות ממה שתכננה" - אני מציע שיפנה טענותיו והשגותיו תחילה לחברי מפלגתו החברים בממשלה לאחדות לאומית והנאמנים למדיניותה. מתקבל הרושם שח"כ ברעם נוהג לפי הכלל הנקוט בידי החותנת האומרת: "בתי - אליך אני מדברת; כלתי - אליך אני מתכוונת".

ג. אני מציע להעביר את ההצעה של ח"כ ברעם לדיון בועדת החוץ והביטחון.

יוצא

בלמס

חוזם: 11,21867

אל: האג/416

מ-: המשרד, תא: 281189, זח: 1217, דח: ב, סג: בל

תח: 8 גס: שהח

נד: 8

בהול להזעיק / בלמס

אל: האג

מאת: לשכת ס/שה'ח

האג: אנא מסרו במעטפה סגורה לס/שה'ח נתניהו - אישי -
לעיניו בלבד.

1. מצ'ב הצעה לסד'י רגילה של ח'כ עוזי ברעם בנושא
'ממשלת ישראל והעם הפלסטיני' + דברי הסבר.

2. הצעת תשובה לסד'י הנ'ל.

גביר

1. הצעה לסד'י רגילה של ח'כ עוזי ברעם .

הנושא: ממשלת ישראל והעם הפלסטינאי .

דברי הסבר : מדיניות ממשלת ישראל כלפי העם הפלס' מתנהלת
בצורה חובבנית, מלאת סתירות נעדרת אמינות ומשיגה תוצאות
הפוכות ממה שתכננה. על הכנסת לתת דעתה בנושא זה.

2. הצעת תשובה להצעה לסד'י הנ'ל :

א. מדיניות ממשלת ישראל כלפי העם הפלסטיני תואמת את קוי
היסוד של הממשלה לאחדות לאומית, את יוזמת השלום של
הממשלה מה-14.5.89, ואת החלטת הקבינט מה 5.11.89.

1. The first

2. The second

3. The third

4. The fourth

5. The fifth

6. The sixth

7. The seventh

8. The eighth

9. The ninth

10. The tenth

11. The eleventh

12. The twelfth

13. The thirteenth

14. The fourteenth

15. The fifteenth

16. The sixteenth

17. The seventeenth

18. The eighteenth

19. The nineteenth

20. The twentieth

21. The twenty-first

22. The twenty-second

23. The twenty-third

משרד החוץ-מחלקת הקשר

ב. אם ח'כ ברעם גורס, כדבריו, ש-'מדיניות ישראל כלפי העם הפלסטיני מתנהלת בצורה חובבנית, מלאת סתירות, נעדרת אמינות, ומשיגה תוצאות הפוכות ממה שתכננה' - אני מציע שיפנה טענותיו והשגותיו תחילה לחברי מפלגתו החברים בממשלה לאחדות לאומית והנאמנים למדיניותה. מתקבל הרושם שח'כ ברעם נוהג לפי הכלל הנקוט בידי החותנת האומרת: 'בתי - אליך אני מדברת; כלתי - אליך אני מתכוונת'.

ג. אני מציע להעביר את ההצעה של ח'כ ברעם לדיון בועדת החוץ והביטחון.

עו כאן.

פא

תפ: סשהח

XX
XX

בהול להזעיק/סודי ביותר
28 בנובמבר 1989
822

אל: האג

מאת: לשכת ס/שה"ח

האג: אנא מסרו במעטפה סגורה לס/שה"ח נתניהו - איש
לענין בלבד.

1. מצ"ב איגרת מבייקר לארנס ומגיד (באנגלית).

2. מצ"ב חמש הנקודות המתקנות (באנגלית).

גביר.

November 1, 1981 *Carlin*

11/12 12/10

LETTER FROM SECRETARY BAKER TO FOREIGN MINISTER ARENS
AND EGYPTIAN FOREIGN MINISTER MEGUID

Dear Misha and Esmat:

I have appreciated the opportunity to consult closely with both of you in recent weeks. The President and I continue to believe there is a real opportunity to move this process forward. On the basis of our recent conversations, it is clear to me that each of you is working hard to achieve this end. Decisions now need to be taken. I want to take this opportunity to summarize where we stand and to reiterate what I am convinced needs to be done to bring this to closure.

The key issue now is for the Governments of Israel and Egypt to say yes to the Five Points. With this in hand, we can move to the next stage: discussions among the three of us on how to structure a pre-election Israeli-Palestinian dialogue. As I have mentioned to you on the phone, I think our Five Points meet the concerns expressed by both of you. With regard to Israel, the Five Points and the process of consultation among us ensure that there will be no surprises regarding who Israel will be talking to and what will be talked about. With regard to Egypt, the Five Points ensure that Egypt's concerns about Palestinian needs are also well protected.

Because we want to move ahead quickly and avoid major redrafting that would only delay this process, I am persuaded that the Five Point framework need not be altered. However, there are two modifications that can be accommodated provided that governmental agreement on the Five Point framework can be reached quickly. I am attaching the revised final version of the Five Points to this note. I continue to believe that the needs and concerns expressed by you both can be met in side assurances that are consistent with the spirit of the Five Points. And we would be prepared to discuss these, once agreement is secured on the Five Points. As I've told each of you, such assurances should remain private. But I plan to keep each of you fully informed of the assurances provided to the other party.

As I am leaving the U.S. for an eight-day trip to the Pacific on November 1, the President has asked that this phase of the process be brought to a decision soon. Therefore, I would appreciate responses from the Governments of Israel and Egypt as soon as possible after I return from my trip to Australia on November 8. With this in hand, we will be able to schedule a trilateral meeting among us, and to engage on side assurances that should be concluded before the trilateral meeting begins.

21/2 '20

TEXT OF THE FIVE POINTS

- (1) The United States understands that because Egypt and Israel have been working hard on the peace process, there is agreement that an Israeli delegation should conduct a dialogue with a Palestinian delegation in Cairo.
- (2) The United States understands that Egypt cannot substitute itself for the Palestinians and Egypt will consult with Palestinians on all aspects of that dialogue. Egypt will also consult with Israel and the United States.
- (3) The United States understands that Israel will attend the dialogue only after a satisfactory list of Palestinians has been worked out. [Israel will also consult with Egypt and the United States.]
- (4) The United States understands that the Government of Israel will come to the dialogue on the basis of the Israeli Government's May 14 initiative. The United States further understands that Palestinians will come to the dialogue prepared to discuss elections and the negotiating process in accordance with Israel's initiative. The U.S. understands, therefore, that Palestinians would be free to raise issues that relate to their opinions on how to make elections and the negotiating process succeed.
- (5) In order to facilitate this process, the U.S. proposes that the Foreign Ministers of Israel, Egypt, and the U.S. meet in Washington within two weeks.

אני מודה לידידי ח"כ עוזי ברעם שהפנה את תשומת-לבנו לחוסר העקביות
בגישה הנפוצה לערבים הפלשתינאים. *

יש בינינו הגורסים שערכי המתגורר ביריחו הוא פלשתינאי, ואחיו
המתגורר בכראמה הוא בן עם אחר - לא פלשתינאי -

ושמדינת ירדן - בה הערבים הפלשתינאים שולטים בכל רבדי החברה,
הכלכלה והממשלה, אינה מדינה פלשתינאית. אנשים כאלה אכן לוקים בחוסר
הגיון מוחלט וברצוני להביע את הערכתי לח"כ ברעם על רגישותו בעניין זה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה.

ישיב סגן שר החוץ, בבקשה.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת,

אינני חושב שבתום היום המייגע הזה, יש טעם להכניס לפולמוס -

שבח וייס (המערך):

זה עוד לא תום היום, זה אמצע היום.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

עוד יותר מזה, אין טעם להכנס לפולמוס ארוך עם ידידי חבר-הכנסת ברעם. אני רק אומר דבר אחד: קודם כל, גם במזרח אירופה יכולים לגלות, עם נסיגת השליטה הסובייטית, שבעיית הלאומים היא הרבה יותר מורכבת ממה שחושבים. ואולי אנחנו נגלה הבנה יותר גדולה, עם המציאות המתחדשת הזאת, להתעקשות שלנו על בטחון ועל גבולות סדורים, גבולות שלעתים אינם חובקים בדיוק את התפזרות הלאומים משני הצדדים של הגבולות הללו. אני יכול לנקוב לפחות בחצי תריסר מדינות באירופה, שאם הן היו מאמצות לעצמן מה שהמערב-אירופאים מייצעים לנו, המדינות הללו היו מתפרקות. אינני בטוח, שהעקרון הבינלאומי שהולך להתגבש היום הוא, לחדש את הלגיטימיות של תביעת שלפני מחצית מאה, ועל סמך התביעות הללו לגבש הסכמים. אני בכלל לא בטוח שזה הכיוון.

במקרה שלנו, אותן תביעות שאנחנו עומדים מולן, חבר-הכנסת ברעם, ובטיס ההתנגדות שלנו לאש"ף, זה לא סתם שאיפות לאומיות. זה לא שאיפות לאומיות להקים מדינה, זה שאיפות לאומיות להקים מדינה במקום מדינה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

זה לא נכון.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

חבר-הכנסת וילנר וחבר-הכנסת ברעם, אני מתחייב שבדיון הבא בנושא הזה, אביא לכם - פשוט לא ידעתי שנעסוק בזה - שלל של ציטוטים טריים ממנהיגי אש"ף שאומרים בערבית צדה, שמטרתם כלל לא להגיע אתנו להסכם, אלא להשתמש במדינה הפלשתינית כבסיס להגיע לים התיכון.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

זה לא נכון. שתי מדינות לשני המים.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

זה לא נכון, שתי מדינות לשני העמים.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אני מבקש מחברי הכנסת לאפשר לי, אדרבא, תזמינו אותי ואפרוס לפניך, חבר-הכנסת טובי, את כל המידע. אם אתה רוצה, אני אשמח לספק לך את זה. והמידע הוא לא ציטוט פה, ציטוט שם, אני כבר מדבר על עשרות ציטוטים, אני מדבר על החלטות רשמיות. אין יום שעובר, שאין לנו התבטאות חדשה של מנהיגי אש"ף. ואני אינני מדבר רק על תאומה, או חבש. אני מדבר על אבו אייד, אני מדבר על נביל שעב, אני מדבר על דג'אני. דג'אני היה בבית הלורדים כאשר - - -

אחרי כן נר

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

- - -

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

גם את ההחלטות האלה אפרוש בפניך. אשמח לעשות זאת.

ובכן, ההתנגדות שלנו לאש"ף היא קונסיסטנטית. חבר-הכנסת ברעם, אתה דיברת על חוסר עקביות. ההתנגדות שלנו - של הממשלה - לאש"ף היא קונסיסטנטית משום שלפני שאנחנו דנים בטרור, לפני שאנחנו דנים ברציחות שלהם, לא רק של יהודים, גם של ערבים היום, אנחנו קודם כל דנים במטרה הבסיסית שלהם. המטרה הזאת לא השתנתה. הטקטיקה השתנתה. אנחנו לא הולכים שולל אחרי טקטיקה.

אני חושב שיש דווקא עקביות. נכון, זכותך, בצדק, להעיר על חוסר עקביות בעמדה ובעמדות אחרות המושמעות בקרב הפלשתינים. למשל יש בינינו שטוענים שפלשתינאי שהוא תושב יריחו, הרי הוא פלשתינאי, על כך אין ויכוח, ושאינו מעבר לנהר בכראמה איננו פלשתינאי הוא בן לעם אחר. טוב, אני שמח שאתה מעיר את תשומת לבנו לחוסר ההגיון הזה. אולי היתה לך כוונה אחרת.

אבל אם חבר-הכנסת ברעם רוצה להפנות את הביקורת בעניין של חוסר קונסיסטנטיות בנושא הזה, אני מציע שיפנה את טענותיו והשגותיו תחילה לחברי מפלגתו, חברים בממשלה לאחדות לאומית ונאמנים למדיניותה.

אני מציע לחבר-הכנסת ברעם - - -

שבח וייס (המערך):

הוא עשה זאת אתמול והוא עושה זאת היום. הוא עקבי.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אני טוען שקיימת עקביות. אני מציע, חבר-הכנסת ברעם, אם אתה מוכן להסתפק בתשובתי.

עוזי ברעס (המערך):

אתה לא יכול להגיד שזה לא עקבי לגבי ...

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אתה דיברת על-חוסר עקביות. אני טוען שהעמדה של ממשלת ישראל מאורגנת בעקביות.
אבל אם יש לך תלונה לגבי חוסר קונסיסטנטיות, אתה יודע בדיוק להיכן להפנות אותה.

אני מציע שתסתפק בתשובתי.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר-הכנסת ברעס, האם אתה מסתפק בתשובתו של סגן השר?

עוזי ברעס (המערך):

כן.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אנחנו סיימנו את הנושא הזה.

112
L
D
K

למנהל
סמך
ד"ר שולמית

22

בהול להזעיק/שחור
28 בנובמבר 1989
823

אל: האג

מאת: לשכת ס/שה"ח

האג: אנא מסרו במעטפה סגורה לס/שה"ח נתניהו - אישי -
לעיניו בלבד.

1. מצ"ב שאילתא בע"פ מאת ח"כ **חיים רמון** בנושא "נוסח איגרתו של שר החוץ לעמיתים בעולם".
2. נוסח איגרת שה"ח לעמיתיו.
3. הצעת תשובה לשאילתא הנ"ל מאת סלי.

גביר

2/2

27 בנובמבר 1989

(3) ~~למטה (באם) נכחו (אם) מלך~~

אל : ס/שה"ח
מאז : יועץ מדיני לשה"ח

הצעת תשובה לשאלות בע"פ בנושא אגרת שה"ח לעמיתיו

שר החוץ שיגר איגרת לעמיתיו כדי לרציג את עמדת ישראל ולהסביר להם את המצב וההחלטות.
הקבינט חיוס 5/11/89.

שר החוץ הבחיר באיגרת את החיוב הרב שבחלטת הקבינט ואת נחישותה של ישראל לקדם את ההליך השלום. השר פנה לעמיתיו בבקשה שיוקטו עמדות שיסייעו לקידום היוזמה הישראלית.

מובן שתוכן האגרת תואם את יוזמת השלום של ממשלת ישראל ח- 14/5/89 ואת החלטת הקבינט חיוס 5/11/89.

סדי

(1) ~~למטה (באם) נכחו (אם) מלך~~

(2) ~~למטה (באם) נכחו (אם) מלך~~

בגלויים מיוצג - למטה (באם) נכחו (אם) מלך

731397 / ~~למטה (באם) נכחו (אם) מלך~~

118
בהול להזעיק/שמור
28 בנובמבר 1989
823

אל: האג

מאת: לשכת ס/שה"ח

האג: אנא מסרו במעטפה סגורה לס/שה"ח נתניהו - אישי -
לעיניו בלבד.

1. חצ"ב שאילתא בע"פ מאת ח"כ **חיים רמון** בנושא "נוסח איגרתו של שר החוץ לעמיתים בעולם".
2. נוסח איגרת שה"ח לעמיתיו.
3. הצעת תשובה לשאילתא הנ"ל מאת סלי.

גביר

303367

א.י. חק
לשכת

הכנסת
ח"כ חיים רמון
יו"ר סיעת המערך

חייסרמון 14.BEH

כ"ד בחשוון התש"ן
22 נובמבר, 1989

שאלתא בע"כ

אל : שר החוץ, מר משה ארנס

הנושא: נוסח איגרתו של שר החוץ לעמיתים בעולם

פורסם השבוע כי באיגרת ששלח שר החוץ ארנס לעמיתיו
בבירות העולם בנושא התהליך המדיני ומסמך בייקר, מופיעים
ניסוחים החורגים מהחלטת הקבינט בנושא. כך לדוגמא, ניתן
ניתן להבין מאיגרתו של השר כי ישראל מתנה השתתפותה במכש
שרי החוץ של ארה"ב, מצרים וישראל בקבלת בטחונות מארה"ב לגבי
הרכב המשלחת הפלשתינאית בעוד שהחלטת הקבינט קבעה כי המפגש
יתקיים בהנחה שארה"ב תתחייב שהמחלף יתאם את יוזמת השלום של
ישראל. כן מופיעות באיגרת התבטאויות נוספות שאינן עולות
בקנה אחד עם החלטת הקבינט.

אודה'לשר אם ישיב:

1. מה תוכנה המדייק של איגרת השר ששוגרה לעמיתיו בעולם?
2. האם יש סטיה בתוכנה מהחלטות הקבינט? אם כן - מה היא?

~~מסמך זה אינו חלק מהתקופה~~

בכבוד רב,
חיים רמון, ח"כ

*** הכנסת ה - 12 ***
*** שאירותות בערכה ***
מספר : 184
נרשמה ב : 27.11.89
תשובה עד : 27.11.89

ל

2

Jerusalem, 6 November 1989
988

Dear Colleague,

I am pleased to inform you that the Israeli Cabinet decided to accept the Five Points as proposed by U.S. Secretary of State James Baker on November 1st. I now hope to obtain your support for what could prove to be an important breakthrough in the quest for peace.

Our decision to accept the Five Points was not taken lightly. The issues involved are of fundamental importance to Israel's vital security, indeed to its very survival. Hence, Israel's acceptance was based on Secretary Baker's offer to provide American assurances that will meet Israel's needs and concerns. Our longstanding commitment to explore every option which might advance the cause of peace led us to adopt the American proposal.

Any discussion of the Five Points must, I believe, begin with Israel's May 14th Peace Initiative. This Initiative was endorsed by the United States and forms the basis of Secretary Baker's proposal. Israel's Peace Initiative offers a comprehensive approach to achieving peace between the Arab world and Israel.

Its Four Points call for: strengthening the peace treaty with Egypt, ending the state of war between the Arab States and Israel, rehabilitating the

Palestinian refugee camps, and holding elections among the Palestinian Arab inhabitants of Judea, Samaria and Gaza. These four points are mutually reinforcing. Progress in one facilitates progress in each of the others. This is why we believe that all Four Points should be pursued in parallel, and with equal vigor.

Our goal is to move as quickly as possible towards elections among the Palestinian Arab residents of Judea, Samaria and Gaza, elections which will enable them to choose freely and openly their legitimate representatives. With these elected representatives, Israel intends to quickly conclude negotiations for a five year period of Palestinian self-rule, which will give the Palestinian Arab inhabitants effective control over most aspects of their daily lives. As for a permanent solution, the parties participating in the negotiations to achieve it shall include Israel and the elected representatives of the inhabitants of Judea, Samaria and Gaza, along with Jordan and perhaps Egypt. We are committed to begin negotiations on a permanent settlement within three years of the start of the period of self-rule.

Clearly, the next major step along the challenging road to a permanent settlement is to make free and open elections in Judea, Samaria and Gaza a reality. The significance, and the test, of the Five Points lie precisely in their ability to bring about elections. This is what the dialogue between Israel and the Palestinian Arabs envisioned in the Five Points should deal with. If, however, this dialogue is used to frustrate elections rather than advance them, the cause of peace will be ill-served.

This dialogue has clear implications on who should participate from the Palestinian Arab side. Since the substance of the dialogue will be to agree on the modalities for elections among the Palestinian Arab residents of Judea, Samaria and Gaza, the Palestinian Arab participants in the dialogue should come from among the inhabitants of these same areas.

One further point should be mentioned concerning the Palestinian Arab participants in the dialogue with Israel. The Government of Israel's opposition to negotiations with the PLO is clear and unequivocal. It is one of the foundations on which the National Unity Government was established, and is based on national consensus. Our position is rooted in our knowledge of the PLO's ultimate designs, and also in its campaign of terror directed not only against Jews, but against Palestinians - the very people it purports to represent. Direct or indirect dialogue with the PLO would subvert the logic and undermine the possibility of free elections, and thus of progress towards peace.

We would hope that a list of Palestinian participants to begin the process leading to elections can soon be agreed upon at the proposed trilateral meeting of Foreign Ministers of Egypt, the United States and Israel. Israel will do its utmost to bring this about.

Once these participants have been selected, the dialogue ought to begin quickly. The election modalities necessarily involve complex questions, but we are prepared to work hard to resolve these issues in order to make the elections a reality. To accomplish such a challenging task, everything

preceeding the elections must be geared towards their realization. It will be necessary therefore to ensure that the dialogue would deal with procedures for the elections and not be diverted from this objective. Thus, setting the ground-rules for the elections must be the only goal of the dialogue.

As I have indicated, the Government of Israel's decision was taken on the assumption that the U.S. will provide side assurances designed to meet Israel's needs and concerns, so as to ensure that the entire move will be consistent with Israel's Peace Initiative of May 14 1989. As proposed by Secretary Baker, once these assurances are received, a meeting may take place in Washington, D.C. between the three Foreign Ministers, in the hope that they will agree on the composition of the Palestinian Arab delegation and on the agenda for the first meeting in Cairo. The proposed meetings, in Washington, D.C. and subsequently in Cairo, should provide the catalyst for setting the peace process in motion.

These comments are offered in the spirit of the friendship between our two countries and with a profound desire to move the peace process forward. I truly believe that support from your government for the Israeli Peace Initiative as reaffirmed by yesterday's Cabinet decision could make a very positive contribution to such progress.

Yours Sincerely

Moshe Arens

Minister of Foreign Affairs

2
 *

12/0
Jerusalem, 6 November 1989
988

Dear Colleague,

I am pleased to inform you that the Israeli Cabinet decided to accept the Five Points as proposed by U.S. Secretary of State James Baker on November 1st. I now hope to obtain your support for what could prove to be an important breakthrough in the quest for peace.

Our decision to accept the Five Points was not taken lightly. The issues involved are of fundamental importance to Israel's vital security, indeed to its very survival. Hence, Israel's acceptance was based on Secretary Baker's offer to provide American assurances that will meet Israel's needs and concerns. Our longstanding commitment to explore every option which might advance the cause of peace led us to adopt the American proposal.

Any discussion of the Five Points must, I believe, begin with Israel's May 14th Peace Initiative. This Initiative was endorsed by the United States and forms the basis of Secretary Baker's proposal. Israel's Peace Initiative offers a comprehensive approach to achieving peace between the Arab world and Israel.

Its Four Points call for: strengthening the peace treaty with Egypt, ending the state of war between the Arab States and Israel, rehabilitating the

Palestinian refugee camps, and holding elections among the Palestinian Arab inhabitants of Judea, Samaria and Gaza. These four points are mutually reinforcing. Progress in one facilitates progress in each of the others. This is why we believe that all Four Points should be pursued in parallel, and with equal vigor.

Our goal is to move as quickly as possible towards elections among the Palestinian Arab residents of Judea, Samaria and Gaza, elections which will enable them to choose freely and openly their legitimate representatives. With these elected representatives, Israel intends to quickly conclude negotiations for a five year period of Palestinian self-rule, which will give the Palestinian Arab inhabitants effective control over most aspects of their daily lives. As for a permanent solution, the parties participating in the negotiations to achieve it shall include Israel and the elected representatives of the inhabitants of Judea, Samaria and Gaza, along with Jordan and perhaps Egypt. We are committed to begin negotiations on a permanent settlement within three years of the start of the period of self-rule.

Clearly, the next major step along the challenging road to a permanent settlement is to make free and open elections in Judea, Samaria and Gaza a reality. The significance, and the test, of the Five Points lie precisely in their ability to bring about elections. This is what the dialogue between Israel and the Palestinian Arabs envisioned in the Five Points should deal with. If, however, this dialogue is used to frustrate elections rather than advance them, the cause of peace will be ill-served.

3 (A) This dialogue has clear implications on who should participate from the Palestinian Arab side. Since the substance of the dialogue will be to agree on the modalities for elections among the Palestinian Arab residents of Judea, Samaria and Gaza, the Palestinian Arab participants in the dialogue should come from among the inhabitants of these same areas.

One further point should be mentioned concerning the Palestinian Arab participants in the dialogue with Israel. The Government of Israel's opposition to negotiations with the PLO is clear and unequivocal. It is one of the foundations on which the National Unity Government was established, and is based on national consensus. Our position is rooted in our knowledge of the PLO's ultimate designs, and also in its campaign of terror directed not only against Jews, but against Palestinians - the very people it purports to represent. Direct or indirect dialogue with the PLO would subvert the logic and undermine the possibility of free elections, and thus of progress towards peace.

We would hope that a list of Palestinian participants to begin the process leading to elections can soon be agreed upon at the proposed trilateral meeting of Foreign Ministers of Egypt, the United States and Israel. Israel will do its utmost to bring this about.

Once these participants have been selected, the dialogue ought to begin quickly. The election modalities necessarily involve complex questions, but we are prepared to work hard to resolve these issues in order to make the elections a reality. To accomplish such a challenging task, everything

preceeding the elections must be geared towards their realization. It will be necessary therefore to ensure that the dialogue would deal with procedures for the elections and not be diverted from this objective. Thus, setting the ground-rules for the elections must be the only goal of the dialogue.

As I have indicated, the Government of Israel's decision was taken on the assumption that the U.S. will provide side assurances designed to meet Israel's needs and concerns, so as to ensure that the entire move will be consistent with Israel's Peace Initiative of May 14 1989. As proposed by Secretary Baker, once these assurances are received, a meeting may take place in Washington, D.C. between the three Foreign Ministers, in the hope that they will agree on the composition of the Palestinian Arab delegation and on the agenda for the first meeting in Cairo. The proposed meetings, in Washington, D.C. and subsequently in Cairo, should provide the catalyst for setting the peace process in motion.

These comments are offered in the spirit of the friendship between our two countries and with a profound desire to move the peace process forward. I truly believe that support from your government for the Israeli Peace Initiative as reaffirmed by yesterday's Cabinet decision could make a very positive contribution to such progress.

Yours Sincerely

Moshe Arens

Minister of Foreign Affairs

Informal Translation

5 November 1989
983

א'יער - אברהם אברהם

It is resolved that:

1. The Minister of Foreign Affairs will convey to the U.S. Secretary of State that Israel accepts the amended 5 points document of November 1, 1989, as proposed by Secretary of State Baker.
2. This is on the assumption that following this agreement and in accordance with the Secretary's letter accompanying the 5 point document, the U.S. will undertake that the entire move will conform with the GOI Peace Initiative of May 14, 1989, inclusive of the following articles:
 - A. The dialogue will commence after a list of Palestinian Arabs from the inhabitants of Judea, Samaria and Gaza, which is acceptable to Israel, will be composed.
 - B. Israel will not negotiate with the PLO.
 - C. The substantive subject in the dialogue will be the election modalities in Judea, Samaria and Gaza in a manner which conforms with the outline included in the GOI Peace Initiative.

- D. The U.S. will publicly support the above Israeli positions and will stand by Israel in the event that another party to the dialogue will deviate from the agreed.
- E. The U.S. and Egypt will state their support for the Camp David principles upon which the GOI Peace Initiative is based, including the stages of negotiation and their substance.
- F. The first meeting will take place in Cairo. The continuation will be considered in accordance with its results.

ידי
המלך
המלך
המלך
המלך

ידי המלך המלך
המלך המלך המלך
המלך המלך המלך
המלך המלך המלך

הכנסת

חבר הכנסת

ט"ו בחשוון התש"ן

13 נובמבר, 1989

1776

לכבוד

יו"ר הכנסת

מר דב שילנסקי

כאן

ברצוני להעלות על סדר יומה של הכנסת באופן דחוף את הנושא:

חמשמעות הנובעות מתוצאות הבחירות בירדן

והשלכותיהן על האופציה הירדנית וסילובת

במו"מ לשלום.

תודה

ח"כ רפאל איתן

מסוד החוק

סוג _____ ירושלים.

אל _____ תאריך _____

מאת: לשכת הסד

הערות: _____

הצדדים יתקיימו על אף זה:

במקרה של סתירה בין

הצדדים יתקיימו על אף זה.

רשמי

בברכה.

בברכה.

"ירדן" היא פלשתיין

- א. אחד הנימוקים העיקריים בהם משתמשים היום בשירות החוץ הישראלי נגד הכרזת מל"פ באלג'יר כדבר הקמת "המדינה הפלשתינית", הוא כי במקום הכרה מפורשת בהחלטת 242 מדובר בהכרזתם בהכרה ב-242, ובכל יתר החלטות או"ם והתוספת של " כל יתר החלטות או"ם " מרוקנת מתוכנה את ההכרה ב-242. השאלה היא: היה ומל"פ/אש"פ יצעדו צעד אחד קדימה ויודיעו כי מכירים ב-242 ללא כל תוספת - האם אז נכיר ב"מדינה פלשתינית"?
- ב. נימוקנו הנ"ל וכל נימוקינו האחרים המושמעים על-ידינו כבירות העולם, נועדו להוכיח כי בניסוח הכרזת אלג'יר טמונה תרמית וכי אין בהכרזה זו לא הכרה מפורשת בישראל, לא הכרה מפורשת ב-242, ולא גינוי מפורש של מעשי טרור אנטי-ישראליים. רובה של דעת הקהל בעולם חולקת עלינו ושותפה לדעת שרי החוץ של ה-12 באירופה כי אכן בהכרזת מל"פ ישנה משום התקדמות לקראת השלום - אם רק גם ישראל תמתן עמדתה.
- ג. בשעה שעלינו לעשות הכל על מנת לחסוף התרמית שבהכרזת אלג'יר, להציגה כצעד במסגרת "תכנית השלבים" הערבית ולהמשיך בשימוש בכל נימוקינו הנ"ל - לא נראה כי יהיה בכוחם של נימוקינו הנ"ל להחליש האדהה הנתונה ל"עם שמולדתו כבושה".
- ד. מדהים ממש שברשימה הארוכה של הנימוקים המוכרקים לנציגויות מאז ועידת אלג'יר והמושמעים על-ידינו בארה"ב וברחבי העולם - נעדר הנימוק העיקרי: רוב ערביי פלשתיין נמצא תחת דגל ערבי; אם דגל זה אינו לרוחם - יכולים להחליפו.
- ה. אנחנו לא מנינו את חוסיין כמלכם ולא הכתבנו להם לאמץ שמו של נהר כשם ארצם. אם רצונם בכך - יכולים להחליף את שניהם.
- ו. השם PALESTINA ניתן ליהודה העתיקה ע"י הרומאים בשנת 135 ע"מ למחוק את זהותה היהודית, אחרי דיכוי מרד היהודים. הועדה המיוחדת של האו"ם לנושא פלשתיין (UNSCOP) כתבה בדו"חה ב-1947:
- "NOT SINCE 63 B.C., WHEN POMPEY STORMED JERUSALEM, HAS PALESTINE BEEN AN INDEPENDENT STATE".
- ז. ישראל, בשעה שחידשה את ריבונותה, לא קמה על חורבותיה של ריבונות ערבית אלא באה במקומה של הריבונות האימפריאלית האחרונה בארצנו - הבריטית. הריבונות הילידה האחרונה במקום בו נמצאת ישראל המודרנית היתה זו של ישראל העתיקה; כין ישראל דאז לבין ישראל דהיום שלטו באותה הארץ ריבונויות "מיובאות" שונות, החל מהרומית ועד לבריטית.
- ח. בעקבות סכסוך שנמשך דורות אחדים בין שני המרכיבים העיקריים של אוכלוסית פלשתיין (*) - היהודים והערבים - קמו בפלשתיין שתי ריבונויות: בחלקה הקטן יותר הוקמה מחדש הריבונות היהודית ובחלקה הגדול יותר קמה לראשונה
- (*) נשתמש במונח זה כי הדברים נועדו לשימוש בלועזית.

9/11/89

אם: סגן שלה
מאת: מאלי כהנא

אני. אדקבא בקשת, באמצעות
רפי גלר, הוראתי מספר
הזמן זה לעצמי עזר
להדיוא חזק בקלי המכיר
את היכרה, אם כי אולי לא
את בורה. בן הקלע מיד
קולר מהלכות בדון.
יציג לשמו מלואים מחק
ולתתיוץ אם להמשיך אצל קצו
עד לקבלת בסוף חלטה זה או
להעביר למישהו אחר.

הצעה לסדר היום 1757

עליית כוחות מוסלמים פונדמנטליסטים בירדן

(מאת חבר-הכנסת ע' זיסמן)

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו לארבע הצעות שונות, אבל דומות, והן יבואו בזו אחר זו. סגן שר החוץ ישיב על כולן ביחד. ההצעה, כמובן, תהיה נפרדת. ההצעה הראשונה - של חבר-הכנסת זיסמן: עליית כוחות מוסלמים פונדמנטליסטים בירדן. בבקשה, חבר-הכנסת זיסמן.

עמנואל זיסמן (המערך):

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, לפני שבועיים התקיימו בחירות בממלכת ירדן, הבחירות האלה הסתיימו בעלייה גדולה בכוחם של הפונדמנטליסטים המוסלמים. הם זכו בקרוב ל-40% מכלל המושבים בפרלמנט.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

חבר-הכנסת זיסמן, יש לי הרגשה שאף אחד מסיעת המערך מלבדך לא נמצא כאן.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר-הכנסת לוי, אם אף אחד לא נמצא, אתה לא צריך להפריע.

עמנואל זיסמן (המערך):

מה שאני אגיד מוסכם עליהם, הבעיה היא שאני רוצה לשכנע אותך ואת יתר החברים בצדקת הדברים שלי.

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני מציע שתמשיך בדבריך, חבר-הכנסת זיסמן.

עמנואל זיסמן (המערך):

קרוב ל-40% מכלל המושבים בפרלמנט בירדן הם של פונדמטליסטים מוסלמים וזאת למרות שהבחירות לא התקיימו באווירה חופשית לחלוטין וגם לא חופשייה מלחצים. גם כוחות פוליטיים אחרים בירדן, שיש להם עמדות קיצוניות, לא לקחו חלק בבחירות האלה, ובראש וראשונה אש"ף. אך התוצאה של הבחירות היא שינוי, ושינוי שמעורר מחשבה והתייחסות. זה מוכיח שוב ושוב את ההכרח בקידום היוזמה הישראלית להשגת שלום בר-קיימא באזור ובתרומה שאנחנו הישראלים צריכים ליצור כדי שתהיה אווירה רגועה יותר.

תוצאות הבחירות האלה מבליטות את אחריותה של מדינת ישראל ליצור הידברות והסכם בינינו לבין תושבי יהודה, שומרון וחבל עזה. הידברות זו שאנו מחייבים אותה תוך הקפדה מקסימלית על זכויותינו ועל צורכי הביטחון של ישראל עשויה לבלום את הסחף שנוצר לעבר העמדות הפונדמנטליסטיות של קיצונים מוסלמים לא רק בירדן אלא גם אצלנו.

אנחנו יודעים שבחודשים האחרונים גבר שיתוף הפעולה הצבאי והמדיני בין עירק לבין ירדן. הברית בין שתי המדינות האלה, שהיתה במשך שנים במלחמה בין אירן לעירק, הברית הזאת מביאה עכשיו לידי הידוק שיתוף הפעולה הצבאי והמדיני בין עירק לבין ירדן. יש גם סימנים לשיתוף פעולה בתחומים אחרים. הדבר הזה מחזק את הצורך בגילוי ערנות ודריכות לנוכח התפתחויות אלה, וגם אפשרות זו מחייבת שנעשה את הכל כדי לחזק את מאמצינו לקדם את יוזמת השלום.

אין ספק בכך שממשלת ישראל ומדינת ישראל צריכות להיות ערוכות ומוכנות לשינויים בסטאטוס-קוו המדיני והביטחוני בירדן, אך אינני יכול בשום פנים ואופן לקבל, אם זה נכון, את הצהרתו של סגן שר החוץ בנימין נתניהו, שכניסת צבא זר לירדן פירושה קאזוס-בלוי.

אחרי כן מה

בדקתי את העניין והתברר לי שהדברים כנראה נאמרו על ידו ועל דעתו הפרטית. הם אינם מעוגנים בהחלטת ממשלה וצריך בנושא כזה, כה רגיש, כה חשוב וכה חמור שהדברים ייאמרו על דעת הממשלה, כי יש התבטאויות שיכולות לגרום לנזק יותר מאשר לתועלת.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, במקביל לכך ובאותה רוח עלינו לפעול במהירות ולרסן גם תופעות של הקצנה ברחוב היהודי. פעולה בכיוון זה נעשתה כאשר נמנע מרשימתו של הרב כהנא להשתתף בבחירות לכנסת. אבל יש גם קבוצות קיצוניות אחרות שפעילותם מבטאת חוסר אחריות ציבורית ממדרגה ראשונה ואני מתכוון לקבוצת נאמני הר-הבית. שפועלת בגלוי וצריך לרסן את מאמציהם לגרום לכך שיהיה ליבוי יצרן, ונעוץ, השלום היחסי שיש בעיר ירושלים. התעלול חסר הטעם הזה של כביכול הנתת אבן-פינה לבית-מקדש יכול היה להיות בדיחה במציאות אחרת, אבל במציאות המתוחה שלנו זה שמן על מדורת האיבה.

ממשלת ישראל חייבת להמשיך ביתר שאת בפעילות מדינית, ואני מקווה שראש הממשלה מר שמיר, עם שובו ארצה, יבשה לנו על כך שיזמת השלום והפעילות לקידומה עלו על דרך המלך, דווקא בגלל תוצאות, הקבירות, בירדן.

אני מציע שהקנסות תתאחד בקריאה זו ובמקביל גם בתביעה להגביל את פעילותן של קבוצות הדוגלות במשיחות שקר והתורמות להקצנה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, תוצאות הבחירות בירדן ועלייתם הבלתי צפויה של הפונדמנטליסטים - בחירתם של 34 מוסלמים קיצוניים - בד בבד עם הליכים אחרים הפוקדים את ירדן ובייחוד המשבר הכלכלי הממושך והאפשרות שירדן תיגרר לעמדות קיצוניות, מחייבים את ישראל להערכת מצב מעמיקה הן בתחום המדיני והן בתחום הבטחוני. להתפתחות זו עלולות להיות השלכות גם על יחסי ירדן והמדינות הגובלות עמה ובמיוחד עם עירק.

לכן אני מבקש לקיים דיון במליאת הכנסת.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה לחבר-הכנסת זיסמן.

הצעה לסדר-היום מס' 1760
תוצאות הבחירות בירדן - פלשתינזציה של ירדן
(של חבר-הכנסת י' מצא)

היו"ר מ' וירשובסקי:

אנחנו עוברים להצעה של חבר-הכנסת יהושע מצא: תוצאות הבחירות בירדן - פלשתינזציה של ירדן.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בעקבות הבחירות שנתקיימו לאחרונה בירדן ובעיקר בשל תוצאותיהן, אני מציע לכולנו להתבונן בצורה מקפת ויסודית במתחולל במשטר המלוכה הירדני ולבחון את ההתפתחויות בחבל ארץ-ישראל שממזרח לירדן.

לנגד עיניי בוחנות נמצא כי אכן תהפוכות יסודיות מתחוללות אצל שכנתנו בירדן. אנו נראה כיצד בית המלוכה ההאשמי, זה אשר התבסס על שבטי הבדואים מחיג'אז, הולך ונחלש, הולך ומאבד את כוחו לשלוט. תהליך המתפתח ברציפות, אמנם באיטיות, אך בבטחה מוחלטת. זהו במפורש תהליך אובדן שלטון המלוכה ההאשמי לטובת הפלשתינאים.

מאז שנת 1948 הלכה לה והתבססה הקהילה הפלשתינאית אשר עברה ממערב ארץ-ישראל לעבר הירדן מזרחה עד שאוכלוסייתה מגיעה שם לשני מיליון פלשתינאים מתוך 3.1 מיליון תושבי ירדן בכלל. ניתן כיום לקבוע בוודאות כי רוב רובה ומניינה של האוכלוסייה הפלשתינאית חיה כיום בירדן והיא המהווה אף את רוב רובה של אוכלוסיית ירדן בכלל.

המשטר הירדני נמצא כיום בנקודת החולשה העמוקה ביותר שלו מאז מחצית שנות החמישים, אז, באותם ימים של שנת 1956 שלטה ממשלה בעלת רוב פלשתינאי, ממשלה בראשות סולימן אל-נבולסי, ממשלה שקמה בשל בחירות שנתקיימו ואשר ביטאה את רצון העם ופעלה בניגוד לדעתו ועמדתו של המלך.

לאחר 33 שנה מאז אותן בחירות שהעלו לשלטון ממשלה פלשתינאית בראשות אל-נבולסי ושהביאה בעקבותיה נסיונות להפלת המלך, ובשל כך גם לביטול משטר המפלגות בירדן, הנה חוזרות ומתקיימות בחירות, לפני כשבועיים, אמנם אישיות ולא מפלגתיות, בהן המלך מאבד שוב את הרוב בפרלמנט שאליו נבחרים, בניגוד לדעתו של המלך, 44 חברים מתוך 80 חברי הפרלמנט. הרוב בפרלמנט עובר ל-34 נציגי האחים המוסלמים ול-10 חברי פרלמנט המשתייכים לארגונים השמאלניים.

הבחירות בירדן יצרו מצב עובדתי, לפיו למעלה ממחצית חברי הפרלמנט אינם רואים עוד במלך חוסיין שליט לגיטימי. גם אם כרגע, מתוך זהירות ומתוך נסיון הדמים המר מן העבר, פעילותם של אותם שנבחרו אינה במישור הפוליטי כפי שהם אמנם מזדרזים להכריז, הרי ששלטון היחיד של חוסיין מוביל להתנגשות בלתי נמנעת.

ניגוד האינטרסים עם האיסלאם הפלשתינאי לא ניתן לגישור. בסופו של דבר יגיעו לידי עימות, בו הרוב הפלשתינאי יטול את השלטון מידי המלוכה ההאשמית. צעדים מטעם המלך או נסיונות מצדו לפגוע בתוצאות הבחירות רק יזרזו את תהליך העימות ויחריפו אותו עד כדי התנגשות דמים ופעילות אש"פיסטית אשר תאלץ לגלות קלפיה ולחשוף צפורניה להפלת משטר המלוכה מוקדם יותר מן המתוכנן על ידה.

תוצאות הבחירות אינן מקריות. הן מבוססות דיין ומתבססות על רוב איסלמי-פלשתינאי שבידיו כיום לא רק הדעה אלא גם המאה. חובה לדעת כי בנוסף להיות הפלשתינאים רוב האוכלוסיה בירדן, הם גם השולטים ממש בכלכלה הירדנית. כ-80% מכלכלת ירדן בתחומי הבנקאות, הייבוא והסחר נתון היום בידי הפלשתינאים. אחיזתם של הפלשתינאים בתחומי הכספים והכלכלה אדירה ואיתנה. אין ספק כי בהיותם בעלי המאה, ביכולתם להשפיע על כיווני ההתפתחויות הפוליטיות בירדן. כך הם פעלו הפעם במפורש בבחירות האחרונות בהצבעתם המסיבית עבור האחים המוסלמים.

שני אירועים מרכזיים קדמו לבחירות ולתוצאותיהן. הם מבליטים שוב את כוחם של הפלשתינאים שבירדן ומעידים על אותו תהליך היחלשותו והתפוררותו של משטר המלך. אין להתעלם משני אירועים אלו המהווים נקודות ציון נוספות לנפילת הממלכה הירדנית: נאום המלך ב-31 ביולי 1988 לניתוק ירדן המזרחית מארץ-ישראל המערבית מציין במפורש את חולשת שלטון המלך ופחדיו מהתהליך הבלתי נמנע של השתלטות הפלשתינאים על ארץ-ישראל המזרחית. ואילו מהומות המזון בירדן שהתחוללו באפריל 1989 מעידות אמנם על ראשית התערעור המשענת הבדואית עליה נשען המלך חוסיין, אך יחד עם זאת, ובעיקר, מבליטות במיוחד את הפלשתינאים ככוח שבידיו המפתח בבוא היום לקביעת עתידה של ירדן.

מהומות אפריל מהוות ציון דרך היסטורי לעתידה של ארץ-ישראל המזרחית, שכן לראשונה אנו עדים להתמרדות שבטי הבדואים שהיו שותפים מלאים להקמתה של הממלכה ההאשמית ולקיומה. ציון הדרך הוא בכך שדווקא הפלשתינאים, בישיבתם ב"שב ואל תעשה" בלטו כגורם המייצב של הממלכה הירדנית. בלטה יכולתם, על-פי רצונם בלבד, להפוך גם לגורם בלתי מייצב, לגורם מהפכני כנגד המשטר, ברגע בו עשויים הבדואים שלא לתמוך במשטר. רגע זה, רבותי חברי הכנסת, אינו דמיוני, הוא החל. כבר באפריל היו ידיעות כי בקרב שבטי הבדואים המתמרדים הונפו דגלים סעודיים. להם, לשבטים סעודיים אלה יש אלטרנטיבה בתביעתם שדרום ירדן, שגבולה הצמוד לסעודיה, יסופח לסעודיה מקור מוצאם. (אחרי כן עה)

ההימנעות המוחלטת של הפלשתינאים ממעורבות במהומות מבחינתם נבעה מתוך ראייה מפוכחת ותפיסה שאין להפנות כיום את תשומת הלב של העולם מן הגדה המערבית אל הגדה המזרחית. זאת, מתוך מדיניות שלא לתשוף את כוונותיהם האמיתיות ורצון השתלטותם על ארץ ישראל כולה, הן על המזרחית והן על המערבית, הכל בדרך השלבים.

ארגוני הטרור האשפ"י, על כל זרועותיהם, לא ויתרו מעולם על תביעתם לכל ארץ ישראל המערבית והמזרחית בגבולת המנדטוריים. זאת ניתן למצוא בתביעתם על-פי האמנה הפלשתינאית לכל ארץ-ישראל המנדטורית. רק משיקולים טקטיים הם מצניעים כיום את שאיפתם לירדן שבגדה המזרחית.

אין ספק כי המלך נמצא במסלול ירידה. אישיותו הדומיננטית בעבר היא אשר הצליחה להחזיק את כל מרכיבי הממלכה בכפיפה אחת. בכוח אישיותו שנתמכה על-ידי שבטי הבדווים גבר הוא על משברים לא מעטים, אלא שהיום המלך נראה מותש. גם חולה, ולפרקים נראה כמי שאין לו יותר ענין בשלטון. לא פעם בחודשים האחרונים נפוצו שמועות כי בכוונת המלך לנטוש את ממלכתו ושלטונו. נסיעותיו הרבות ללונדון רק מגבירות שמועות אלה.

ממלכת ירדן אשר היתה בנויה ונשענת על האיש הזה, השליט האבסולוטי, לא יכולה עוד לסמוך על חולשתו. האיש הפך למשענת קנה רצוף. שבטי הבדווים עצמם חשים בכך וחוששים לגורלם. הפלשתינאים, שחתרו לזאת, עדיין אינם דוחקים את הקץ.

על קנה רצוף זה בוודאי ובוודאי שלישאל אסור להישען. אסור לה לישראל לראות במלך גורם בעל השפעה. לא עוד! המלך עצמו, הרואה את הנולד, בורח לו מהמציאות הפלשתינאית אצלו בירדן. הישענות על המלך מצדה של ישראל מוסיפה כוח לתוכנית השלבים של ארגוני הטרור התובעים את שטחי יהודה ושומרון שבישראל לעצמם.

התפתחות זו של מדינה פלשתינאית הקמה הלכה למעשה בירדן אין מנוס ממנה. על ברכי העוול לעם היהודי, ממנו נלקחו 74% מחלקי ארץ-ישראל, הולכת וקמה לה המדינה הפלשתינאית.

איתם, עם הפלשתינאים בירדן נצטרך להידבר - כן, שם. ביושבם במדינה משלהם בירדן יהיה ניתן כאן להגדיר בפשטות רבה את המעמד של אותם פלשתינאים היושבים בתחומי יהודה, שומרון וחבל עזה. אז הדרך לשלום תהיה ברורה וחדה יותר. לא קלה, אולם ברורה.

שתי מדינות משני צידי הירדן, האחת פלשתינאית וחשניה ישראלית. עד אז, אדוני סגן השר, חובת כולנו לצפות בסבלנות רבה בהתפתחויות הפלשתינאיות בירדן. לנהוג בתבונה ובהכרה כי כל פתרון אחר רק יסכן את עצם קיומנו בארץ-ישראל המערבית ואיתו, חס וחלילה, את החלום הציוני כולו.

תודה רבה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה לחבר-הכנסת יהושע מצא.

הצעה לסדר היום מס' 1776**המשמעויות הנובעות מתוצאות הבחירות בירדן**

(מאת חבר-הכנסת ר' איתן)

היו"ר מ' וירשובסקי:

אני מזמין את חבר-הכנסת רפאל איתן להעלות את הצעתו לסדר-היום בנושא:
המשמעויות הנובעות מתוצאות הבחירות בירדן. בבקשה.

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מתוצאות הבחירות שנערכו לאחרונה בירדן ניתן ללמוד מהי המגמה, בירדן לפחות, הקובעת את הלך הרוחות ורחשי לב הציבור, כאשר אופיין של הבחירות חופשי יותר מהשיטה הנהוגה במדינות ערב, כמו מצרים או מדינות אחרות שבראשן עומדים דיקטטורים שבמישאל עם עולים לשלטון, או הציבור מאשר במישאל עם את שלטונם.

לדוגמא, בביקורי השני במצרים מובארק קיבל 8.5%. שאלתי את הגנרל שליווה אותי: איך זה שמקבלים אחוז כל-כך גבוה? הוא אמר: אצלנו לא מרמים אבל מצביעים. הציבור צריך לומר כן או לא. מי שאומר לא, לא סופרים, אבל לא מרמים. כך אמר לי הגנרל. לפחות בירדן חל שינוי בשיטה. אבל התוצאה--

אברהם בורג (המערך):

קוראים לזה שינוי שיטת הבחירות.

רפאל איתן (צומת):

--מחייבת אותנו לשים לב היטב למה שעלול לקרות אם הבחירות מקבלות צביון שונה. בירדן נתאפשר הדבר תודות, או בגלל, אופי המשטר שאינו תוצר של הפיכה, אם כי הוא נשען על תמיכת הצבא כבמדינות ערביות אחרות, שעומדים בראשן אותם דיקטטורים.

מי שמדבר על בחירות חופשיות ודמוקרטיות חייב לצפות לכך שלא הדמוקרטיה המוכרת לנו מעניינת אותם, אלא האפשרות להדיח ממשל שנוא שפניו מערבה, ולהציב במקומו שליט או שליטים קיצוניים שהקנאות הדתית והשנאה לישראל מהווה את האמצעי לחזק עמדה בקרב הציבור.

אבל הדמוקרטיה הזו מסתיימת בכך שעל-מנת למנוע תהפוכות ואנרכיה בשלטון המסורתי, יצרו מעין שסתום בטחון בדמות 40 הנכבדים הממונים על-ידי המלך שבסמכותם לבטל כל החלטת פרלמנט. מצב מעניין. פרלמנט היכול ליהפך לעויין למלוכה, מקבל החלטות ומועצת הנכבדים מבטלת אותן. האם אין מהלכים כהללו מהווים סכנה לעצם קיומו של המשטר, או שהמלך יעשה כרצונם בכל האמור למתרחש לארכו של הגבול המשותף בין ישראל לירדן? הפרלמנט עלול לקבל החלטות קיצוניות כאלה, והמלך, על-מנת לא לגרום לתסיסה, לא יפעיל את 40 הנכבדים האלה ויעשה את רצונם של הקיצוניים הללו בכדי להישמר על מכונן.

על הממשלה להבין שהצעתה לבחירות בקרב ערביי השטחים עלולה להעמיד את ישראל במצב חמור ביותר, פנימי ובינלאומי, כי אין הדמוקרטיה מעניינם. אין להם צורך כלשהו בבחירת צוות למשא-ומתן ומדינות ערב לא יניחו להם לנהל משא-ומתן שלא על-פי תפיסת עולמם ומדיניותם כלפי מדינת ישראל.

מי תמים לחשוב שבהבל פה ותוך הפגנת נאיביות משוועת נשנה אנחנו דפוסית התנהגותם ואורח חשיבתם?

"הרגיעה", כביכול, בירדן שלאחר הבחירות הינה זמנית. למועד כינוס הפרלמנט ולימים שיבואו לאחר-מכן עלולה להיות משמעות חריפה ביותר הן על ערביי ארץ-ישראל והן למתרחש לאורך הגבול.

הממשלה הזו לא מסוגלת היום, ולא תוכל בעתיד, להעריך מחדש את המצב ולהסיק מסקנות נכונות המחייבות נקיטת עמדה שונה. אפילו מסיבה זו בלבד על הממשלה להתפטר ולהכריז על בחירות מוקדמות כדי שההתמודדות עם הבעיות הקשות הצפויות לנו תהיה על-ידי ממשלה אחרת ושרים שונים שאינם כבולים לאורח חשיבה מיושן ושגוי.

האם קיימה הממשלה דיון ממצה בתוצאות הבחירות בירדן? אם כן, מה הן המסקנות? אם לא - מדוע? האין זה חשוב ואין זה נוגע לנו? מדוע הממשלה אינה יוזמת דיון ומציגה את עמדתה כא, בכנסת? כי אין ממשלה המסוגלת להביע דעה ולהציג גישה מוסכמת.

תהליך מתבקש ומתחייב היה צריך להביא לפעילות בדרגים הגבוהים ביותר בכמה מישורים:

במישור הבינלאומי, מה עלול לקרות לממלכת ירדן, ואיזה סיכונים עלולים לשבש את כל החישובים של ארצות-הברית בפרט והמערב בכלל, כאשר בפועל הפכה ירדן למדינה פלשתינאית?

במישור הפנימי, מיגור ההתפרעויות, כדי למנוע מצב שבו צבא הטרור הזה נהנה מתמיכה מדינית גלויה וממדינה פלשתינאית שהשלטון המלוכני בה ימיו ספורים.

במישור הלאומי שלנו, לחדש תנופת התיישבות כדי שלא יוכל מישוהו להמר על שטחים תמורת מה? ולדחוף את מדינת ישראל לסף תהום קיומית.

תודה.

(אחרי כן או)

הצעה לסדר היום מס' 1792
בעקבות הבחירות בירדן - ירדן מדינה פלשתינאית
(מאת חברת-הכנסת ג' כהן)

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה לחבר-הכנסת רפאל איתן. הצעה אחרונה בנושא זה: "בעקבות הבחירות בירדן - ירדן מדינה פלשתינאית", של חברת-הכנסת גאולה כהן. בבקשה.

גאולה כהן (התחיה):

אדוני היושב-ראש, חוסיין לא היה זקוק לבחירות כדי לדעת מה שהוא יודע, שלא לעולם חוסיין ולא לעולם חוסן. מי כחוסיין יודע שבשעה שכל הפתרונות לסכסוך ישראל-ערב קורסים לעינינו זה אחר זה, האופציה הירדנית האמיתית שמיום ליום תצבור תנופה גדולה יותר גם בארץ וגם בעולם, היא שפלשתין אם תקום, תקום במדינת ירדן, ששני שלישים מתושביה מזדהים כפלשתינאים. אבל הפתרון הזה שמתבסס על פשרה טריטוריאלית, שכן ירדן משתרעת על שלושה רבעים מארץ-ישראל ההיסטורית של העם היהודי, יכול להיות לו תוקף רק עם התנאים המוקדמים הבאים:

1. שירדן פלשתינאית זו לעולם לא תפתח או תשתתף במלחמה נגד ישראל, 2. שלשם יועברו ושם ישוקמו 700 אלף הפלשתינאים החיים היום במחנות הפליטים ביהודה, שומרון ועזה. 3. ששם ורק שם יוכל ערבי שירצה להיות תחת ממשלה ערבית, לממש את זכותו להיות אזרח, לבחור ולהיבחר.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):

תמשיכי לחלום על זה.

גאולה כהן (התחיה):

אדוני היושב-ראש, למרות שטיפת המוח המאוד מגמתית, שהנה מדינה פלשתינאית ביהודה ושומרון היא או-טו-טו עובדה בשטח, ברור היום שכל הפתרונות - האופציה הירדנית המסורתית של המערך והפשרה הטריטוריאלית, והאוטונומיה מצד שני - כל הפתרונות האלה התגלו כפתרונות אליל, כפתרונות שווא.

אני אומרת, מדינה פלשתינאית אם תקום - למה אני אומרת אם תקום? אני חושבת שכל הנושא של העם הפלשתינאי זה נושא שאין בו שום הכרח היסטורי.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):

קום תקום.

גאולה כהן (התחיה):

אני קובעת שלב הבעיה הוא לא זה שלפלשתינאים לא היתה מולדת. עובדה היא שהם רוצים את יהודה, שומרון ועזה בלי שום קשר לכך שהיתה פעם איזשהי יישות פלשתינאית. ב-242 הם אפילו לא נזכרים כעם פלשתינאי. אבל לי זה לא חשוב שבאה קבוצה ואומרת: אני עם פלשתינאי. שתגיד. הבעיה לא הכרה בכך שיש עם פלשתינאי או לא, אלא שלאותו עם פלשתינאי באותו רגע שהוא אומר עם פלשתינאי יש תביעות ממני, יש תביעות לאומיות ממני. אין הגדרה עצמית שמהיום והלאה אני רוצה להיות. לך לירדן, לך לאן שאתה רוצה ותהיה קבוצה ויישות פלשתינאית. באותו רגע שהוא אומר יש עם פלשתינאי, הוא אומר יש לי תביעות לאומיות טריטוריאליים מעם ישראל. זו הבעיה. יש פה הטעיה גדולה שאנשים אומרים, מה יש, הוא רוצה להיות עם פלשתינאי, מי מפריע לו, איך את יכולה להעז להפריע לו, שיהיה. לא על חשבונני. לא על חשבון העובדה שעצם הגדרתו כעם פלשתינאי כרוכה בתביעות ממני. זאת הבעיה. לכן אמרתי אם תקום. אבל אם תקום, תקום בירדן.

כאשר אני אומרת שהדבר הזה כבר צובר תנופה למרות או-טו-טו שטיפת המוח שנעשית לנו מסביב - - -

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אז לא תהיה סכנה למדינת ישראל?

גאולה כהן (התחיה):

למרות שכתוב מה שכתוב בכותרת של ההצעה שלי לסדר היום, זה לא שירדן היא מדינה פלשתינאית. ירדן היא לא מדינה פלשתינאית. ירדן היא חלק משלושה רבעים של ארץ-ישראל ההיסטורית של העם היהודי.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):

את מוותרת עליה?

גאולה כהן (התחיה):

הניסוח הוא שפלשתין או מדינה פלשתינאית תקום בירדן. לא ירדן היא מדינה פלשתינאית. ירדן לא תהיה מדינה פלשתינאית. פלשתין יכולה לקום בירדן, וכפי שאמרתי, בתנאים מוקדמים. אני יודעת שהיום זה נשמע לך חלום. אבל התגלה כחלום וכאגדה כל הפתרונות שהצעתם כאן מעל הבמה הזאת. זה הפך להיות לא רק לחלום ולאגדה, זה הפך להיות לבדיחה היום, כל הפתרונות האחרים. אני מדברת על תהליך היסטורי. לא הייתי צריכה לחכות לבחירות בירדן כדי לראות שבאמת כבר יש דה-לגיטימציה של הכתר ההאשמי. ידוע היום שהמשפחה ההאשמית הולכת ויורדת. נכון שאש"ף לא מתערב בעניינים. למה לאש"ף להתערב בעניינים היום? למה להם? הם יודעים שזה יפול כפרי בשל לידיהם. בינתיים הם תוקעים טריז בתוך יהודה ושומרון. הם יודעים שזה יפול וזה יהיה חלק מפלשתין שלהם. שני שלישים מהתושבים של ירדן היום מזדהים כפלשתינאים, ועיניהם, כמובן, לטושות למדינה פלשתינאית מספר 3. אחרי שיש מספר 1 בירדן, מספר 2 הם חולמים שיהיה ביהודה, שומרון ועזה, ומספר 3 בתל-אביב ויפו.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):

3 לא.

גאולה כהן (התחיה):

לכן אמרתי מדינה פלשתינאית עם תנאים מוקדמים.

ראובן ריבלין (הליכוד):

מספיק בירושלים.

מיכה גולדמן (המערך):

ירושלים תהיה אזור פיתוח א'.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):

נגיע להסכם בענין ירושלים, אם תהיה בעיה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר-הכנסת ריבלין, אם אתה רוצה להגיע להסדר עם חבר-הכנסת חסיין פארס, לא פה.

גאולה כהן (התחיה):

אין לי זמן וגם לא חשוב היום, להיכנס לפרטים איך נולדה המדינה המלאכותית הזאת שנקראת ירדן. היא עובדה בשטח. אנחנו צריכים להיות ריאליים ולחפש תהליכים ריאליים. זו עובדה בשטח היום.

לכן כשאני דיברתי על תנאים מוקדמים אמרתי, שאותה ירדן שתהפוך למדינה פלשתינאית דה-פקטו, ואני אומרת דה-פקטו ולא דה-יורה, מפני שהתנאים המוקדמים הם כאלה: מדינת ישראל שתשלים עם פתרון כזה שגם הוא קם על בסיס של פשרה טריטוריאלית היסטורית, יכולה להשלים בתנאי שאותה ירדן לעולם לא תפתח, לא תיזום ולא תשתתף בשום מלחמה נגד מדינת ישראל. אם היא תפתח ותיזום מלחמה כזאת, וצה"ל יעבור, ואנחנו מקווים שהוא ינצח, ובמלחמת הגנה יהדוף את צבא ירדן לעבר הירדן, הוא לא יגיע לרבת-עמון כמי שבא אל מקום זר. לכן זה דה-פקטו ולא דה-יורה. ראיתי כבר אלה שלעגו וצחקו איפה הפתרונות שלהם היום, ואיפה כל מה שאמרנו מימים ימימה. כל מה שאמרנו אכן הפך להיות למציאות.

נואף מסאלחה (המערך):

כמו שהגענו לביירות.

גאולה כהן (התחיה):

זהו התהליך.

תנאי שני הוא ששם, בירדן זו, כמו שיגאל אלון זכרוננו לברכה - - -

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):

עם סדאם חוסין יהיה לך יותר גרוע.

היו"ר מ' וירשובסקי:

חבר-הכנסת חסיין פארס, אני מבקש ממך. נתתי לך אפשרות לקרוא קריאות ביניים.

גאולה כהן (התחיה):

לירדן זאת, פלשתינאית זאת, כמו שיגאל אלון אמר אחרי 1967, יועברו אליה כל מחנות הפליטים שהיום ביהודה, שומרון ועזה. 700 אלף הפליטים יועברו וישוקמו שם בירדן.

תנאי שלישי הוא ששם ורק שם לכול כל ערבי שירצה לחיות תחת ממשלה ערבית לממש את זכותו להיות אזרח, לבחור ולהיבחר, ללידה וללכת.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

מה עם תורכיה? את השעה, גם אם נאמין, יש להעביר.

גאולה כהן (התחיה):

בפתיח חברים, ב-1970 כשהיתה מהפכת ספטמבר אמר אז אריק שרון שיודע לראות לא רק מה שבתוך הבית פנימה אלא גם איפה אנחנו גרים בסביבה הזאת מסביב, הוא אמר והמליץ לממשלה שלא להתעקב כדי להציל את המלך. יתר-על-כן, הוא המליץ לגרום לנפילתו של המלך. כותב על זה ישעיה בן-פורת, שהוא בוודאי לא חבר התחיה, לפני מספר חודשים, שאילו ממשלת ישראל היתה שומעת בקולו של אריק שרון, ומוטב שאני אקרא את זה מ"ידיעות אחרונות" מה-28 באפריל:

אחרי כן אא

"מי יודע אם לא אריק צדק ב-1970 ואם פני האזור לא היו משתנים אז לטובתנו אילו הממשלה היתה שומעת אז בקולו". אבל ישעיהו בן-פורת הוסיף: "מה שניתן היה לחולל לפני 20 שנה, מי פתי להאמין שניתן לעשות היום".

מי פתי ולא יראה שהיום הדברים הולכים הרבה יותר בכיוון הזה שאז עליו רק המליץ ורק הריח אותו אריק שרון. מי פתי ולא יבין שהזדמנויות בהיסטוריה הולכות ובאות, הולכות ובאות. מי פתי ולא יאמין שלהזדמנויות בהיסטוריה אתה צריך להיות מוכן ומזומן כל הזמן, ולהכין את העולם, ולהכין את עצמנו בבית לעיתוי כזה כדי לא להחמיץ אותו. אין לי ספק שזהו התהליך היחידי. כמובן, אנחנו יכולים לעשות את כל השגיאות האפשריות, להקים להם מדינה פלשתינאית גם בתל-אביב-יפו.

אני מבינה שזה מרגיז ומעצבן כל מיני אנשים שכבר אמרו: עד שהם לא יבואו אל הנחלה שלהם ביהודה, שומרון ועזה, אנחנו לא נבוא למנוחה שלנו. הם לא יבואו אל הנחלה שלהם, כי זאת לא הנחלה שלהם. ואנחנו נבוא אל המנוחה שלנו רק אם ועל תנאי ששם בירדן, על סמך פשרה טריטוריאלית היסטורית ופוליטית שכבר נעשתה פעם אחת, ולא דווקא ברצוננו, שם תתמש הזכות של ערביי ישראל לחיות תחת ממשלה ערבית. רק שם.

אם אנחנו כבר מהיום לא נראה שייתכן בשנים הקרובות אם לא בחודשים הקרובים יכולה להיות מהפכה בירדן, אם חוסיין יילך, ואנחנו שוב לא נהיה מוכנים לעניין הזה, אנחנו שוב נחמיץ את השעה. גם אם נחמיץ את השעה, יש תהליכים שחזקים מהשעה וחזקים מאתנו, נשלם מחיר בעד כל איחור, אבל אין ספק שזה הפתרון היחידי הריאלי שיהיה.

אני אומרת את זה מעל הבמה הזאת, כי מעל הבמה הזאת רבות עוד ידובר אך ורק בפתרון הזה.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה.

אני מבקש את סגן שר החוץ להשיב לארבע ההצעות לסדר היום, בבקשה.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ההצעות לסדר היום של חברי הכנסת מתייחסות לבחירות בירדן, ושם אכן היתה עלייה משמעותית של נבחרים שמזדהים כמוסלמים קנאים. צריך להבהיר דבר אחד, חלק ניכר מהנבחרים הללו הם פלשתינאים ממוצא מערב לירדן. חשוב לומר גם שחמישה מהם הם גם חברים באחים המוסלמים, אבל הם פלשתינאים לכל דבר, כך הם גם מזדהים. יש להעריך שקיימת אפשרות שאותו לובי מוסלמי קיצוני יכול לחבור עם גורמים שמזדהים כפלשתינאים לכל דבר מבחינה פוליטית, ופירוש הדבר שנוצרה שם אופוזיציה לחוסיין. עדיין לא ברור כיצד תפעל האופוזיציה הזאת. מה שאנחנו יודעים זה מה היה הדגל של אותה קבוצה במהלך מערכת הבחירות, ועל-פי המצע שלה היא בהחלט יכולה לעשות ברית עם אש"ף. זה לא יהיה לה קשה.

ערפאת הודיע שהוא מוציא עצמו מתהליך הבחירות, הוא לא מתערב בתהליך הבחירות. למעשה הוא הפקיר את הזירה לגוף הקרוב ביותר להשקפותיו. לא רק שהם יצאו נגד כל הסדר של שלום אמיתי עם ישראל, הם גם דיברו בפשטות על שחרור פלשתיין. מה שקרה למעשה הוא שפלשתינאים בעלי זהות דתית אבל גם זהות לאומית המזדהים עם מטרותיו של אש"ף ללא ספק הצביעו עם אותם גורמים שהם קרובים ביותר להשקפותיו של אש"ף.

אני חייב לומר שמבחינתו של אש"ף חל שינוי בסדר המסורתי של האסטרטגיה שלו. אם בהתחלה ראו את הדרך לירושלים דרך עמאן, הרי היום הם שינו את הסדר. הם רואים את הדרך קודם כל לירושלים ואחר-כך לעמאן, זאת אומרת הדרך לעמאן דרך ירושלים.

צריך לזכור שאש"ף קם ב-1964 על-מנת לערער קודם כל את המשטר בירדן. הוא קם על-ידי נאצר, כדי להמשיך את המלחמה הבלתי מוצלחת שלו נגד ישראל, דרך שבאה לכלל מימוש ב-1970 ונכשלה. מאז עובד אש"ף, במיוחד בשנים האחרונות, על שינוי הסדר. דהיינו התמקדות בהקמת מדינה אש"פית תחילה מערבה לירדן ואחר-כך להשלים את כיבושה, בפיהם שחרורה של פלשתיין מזרחה לירדן.

מה תגובתו של ערפאת כרגע לבחירות בירדן? אני לא יודע כמה הוא מוטרד, בוודאי לא שאלתי אותו, אבל הוא ישים עין ללא ספק על אותה אופוזיציה כדי להבטיח שהיא אכן תמשיך בקו שהיא החלה בו, דהיינו שתהיה אופוזיציה לחוסיין ולא אופוזיציה לערפאת, ושסדר היום שלה יהיה מתואם עם סדר היום הפלשתינאי אליבא דאש"ף.

אנחנו בוודאי עוקבים בעניין רב אחרי מה שקורה בירדן. זה חשוב. זה חשוב משום שהגבול עם ירדן הוא הגבול הארוך ביותר שיש לנו, ומה שקורה בירדן בהכרח משפיע על בטחונה של ישראל. כך או כך, צריך לומר, אדוני היושב-ראש, שאנחנו מדברים, יהיו נבחרים כאלה או כאלה, אבל אנחנו מדברים על פלשתינאים, והשאלה היסודית שעומדת על הפרק היום היא השאלה של זכות ההגדרה העצמית של הפלשתינאים. זכות ההגדרה העצמית של הפלשתינאים תובעת הקמתה של מדינה פלשתינאית מיוחדת עבור העם הפלשתינאי.

והנה שמענו כאן, ולא רק כאן, את ההצהרה שירדן היא פלשתינ ופלשתינ היא ירדן. חברת-הכנסת גאולה כהן, אני לא בא כאן להתווכח אם באמירה הזאת יש צדק או אין צדק אם התשובות ההיסטוריים של העם היהודי. אני מתאר פה מצב קיים, אני לא מציע מירשם לפעולה.

ממלכת ירדן היא חלק משטחי פלשתינ המנדטורית, כמעט 80%, רוב האוכלוסיה הירדנית היא פלשתינאית. הפלשתינאים שולטים בחיי הכלכלה, המסחר, הפקידות, היום הם מהווים גם רוב בצבא. אנחנו כמובן לא מתערבים בשאלת המשטר בירדן, אבל לגבי השאלה של הגדרה עצמית אני כן רוצה לחדד את הדברים, בגלל השאלה ששמעתי גם מהספסלים בכנסת. אומרים: אנחנו נגד הגדרה עצמית לפלשתינאים. איזה פלשתינאים? אני שומע מה הפלשתינאים אומרים לגבי הזהות הטריטוריאלית והלאומית שלהם ושל ירדן. זה התחיל במועצה הלאומית הפלשתינאית ב-1971.

אחרי כן טק

והנה מה שהם אומרים, אש"ף: כשאנו משתמשים בסיסמה של שחרור פלשתיין, לא היתה לנו שום כוונה להפריד בין הגדה המזרחית לבין הגדה המערבית. כמו כן אין אנו מאמינים שהמאבק של העם הפלשתיני ניתן להפרידו מהמאבק של ההמונים בירדן.

הם בסך הכל חוזרים על דברים שמנהיגי אש"ף ודוברי אש"ף אומרים כל הזמן, למשל, שאפיק אל-חוות, שאמר: ירדן היא חלק אינטגרלי מפלשתיין כמו בדיוק ישראל. או חבאש שאמר: הבה לא נשכח את הגדה המזרחית ש-70% מאוכלוסייתה הם פלשתינים. הוא התכוון כמובן מערב פלשתינים.

או קדומי בהזדמנות אחרת: ירדן ופלשתינים נחשבים בעיני אש"ף כאומה אחת. או עראפת: ירדן שלנו, פלשתיין שלנו, נבנת את הישות הלאומית שלנו בכל חלקי הארץ הזאת.

זאת אומרת, אליבא דאש"ף אין שום הבדל, לא טרטוריאלי ולא לאומית בין ירדן ופלשתיין, זהות מוחלטת.

חשבתי, חברי הכנסת, שאולי תקום התנגדות להגדרה הזאת מהצד הירדני. מצאתי שחסיין, למשל, אמר: שני העמים, הירדנים והפלשתינים, חד הם. זאת עובדה.

בדקתי הלאה ומצאתי שהוא מצטט משהו אחר, אמנם לא באותן מלים, אבל מלים קרובות, את עבדאללה, שאמר ב-1948: פלשתיין וירדן חד הן, פלשתיין היא החוף וירדן היא העורף של אותה מדינה. חסיין ב-1981: האמת שירדן היא פלשתיין ופלשתיין היא ירדן.

נניח שיתחלף המשטר חס וחלילה - לא חס וחלילה, במקרה, איננו נכנסים לשאלה הזאת - אומר הנסיך חסאן, יורש העצר, ב-1982: הירדנים והפלשתינים הם עם אחד. וחוזר אחריו חסיין שתי וערב ב-1984: ירדן מעצם היותה, מעצם מהותה, היא פלשתיין. וחוזר אחריו חסאן שוב: פלשתיין היא ירדן וירדן היא פלשתיין, יש פה עם אחד, ארץ אחת, מורשת אחת ועתיד אחד.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

זה כשהיו מדינה אחת.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

יכול להיות שכל הדיון הזה היה דיון מיותר אם היה קורה דבר אחד, אם האמיר עבדאללה לא היה מקבל את עצתו של יועצו האנגלי גלאב והיה מחליט לקרוא לאותה מדינה לא ירדן אלא פלשתיין. כל הדיון הזה היה מתבטל מאליו. זו היתה כוונתו. הוא החליט ברגע האחרון לקרוא לאותה מדינה - - -

קריאות:

- - - סמנטיקה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אילו היו פונים לוועדת שמות של הקרן הקיימת הכל היה בסדר.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

השאלה של השם היא קרדינלית. גם הדוברים הערבים, גם הדוברים הפלשתינים וגם הדוברים הירדנים בעצם אומרים את אותו דבר: ירדן מהווה 80% מפלשתיין המנדטורית, כל אזרחיה הם פלשתינים, חלק מהם הם פלשתינים ממוצא מערבה לירדן, כל השאר הם פלשתינים ממוצא מזרח על הירדן.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

למה גולדה אמרה: "אני פלשתינית?"

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

השאלה היא כמה עמים פלשתינים אמורים להיות.

קריאות:

- - -

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, האם יש מישהו שרוצה לשאול את סגן השר שאלה או שאלה קריאות ביניים כדי למלא את החלל?

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אדוני היושב-ראש, מה שמנסים לומר לנו בשאלה של הגדרה עצמית לפלשתינים, שיש פה שני עמים פלשתינים. זאת אומרת, יש עם פלשתיני אחד שחי בשטח הקטן הזה של 60-70 קילומטר אורך צד אחד ו-30 קילומטר צד שני, שהם חיים ביהודה ושומרון, זה עם אחד נבדל - - -

נואף מסאלחה (המערך):

ועזה.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

ועזה, בסדר. ויש עם פלשתינים שנמצא ממרחק של 15 קילומטר מעבר לנהר הירדן, וזה כביכול עם פלשתיני נבדל, שמדובר באחים - אני לא אומר אחים מבחינה סימבולית או רטורית, אחים, אחיות, בני דודים וכדומה.

ברור שיש פה עם אחד וברור שהערבים במקרה זה אומרים את האמת הצרופה שאנחנו לא מתנגדים לה. לכן הוויכוח בינינו הוא לא על ההגדרה העצמית של הפלשתינים. אפשר להתווכח אם נוצר עם פלשתינאי. אני לא בא להתווכח. דבר אחד ברור: לא נוצרו כאן שני עמים פלשתינים.

לכן, הפתרון הפוליטי, הפתרון המדיני יהיה פתרון של שתי מדינות לשני עמים. לא שלוש מדינות לשני עמים. אין שום סיבה שהעם הפלשתינאי יזכה בשתי מדינות, אחת ממערב לירדן והשניה ממזרח לירדן.

בהחלט נקיים משא ומתן בבוא היום, אני מניח, על הגבול המשותף בין שתי המדינות הללו. הדבר ייעשה, כמובן, במסגרת משא ומתן מוכר, במסגרת של חוזה שלום.

נשאלה השאלה לגבי יציבות המשטר. לא אכנס לתחזיות. אומר רק שודאי קיימים נסיונות חוזרים ונישנים לערער את המשטר בירדן. אני חושב שהיום הסיכויים גדולים יותר, אם המשטר הזה היה נופל, שתבוא התערבות מצד המדינות השכנות, סוריה או עיראק. אני לא בטוח שהתוצאה תהיה בהכרח חיובית למדינת ישראל.

מכל מקום, נפילת המשטר הזה, החלפת המשטר הזה, חברת-הכנסת גאולה כהן, זה נושא שאנחנו לא מתערבים בו, להוציא מצבים שהדבר מערער את ביטחוננו, כפי שעשינו פעם אחת בעבר, כידוע לך. כאשר נגיע למשא ומתן סופי צריך לקבוע ולאמץ את העקרון ששמעתי פעמים רבות בבית הזה ואני חוזר עליו פעם שניה ואחרונה: שתי מדינות לשני עמים ולא שלוש מדינות לשני עמים.

כיוון שהנושא נוגע לכמה תחומים גם מידיים וגם עתידיים, אני מציע שנעביר אותו לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה לסגן השר. יש שתי הצעות אחרות. האחת של חבר-הכנסת מיעארי, להסיר את ההצעה של חבר-הכנסת איתן מסדר היום. רשות הדיבור לחבר-הכנסת מיעארי, במסגרת דקה אחת מהמקום.

סגן שר החוץ ב' נתניהו :

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ההצעות לסדר היום של חברי הכנסת מתייחסות לבחירות בירדן, ושם אכן היתה עלייה משמעותית של נבחרים שמזדהים כמוסלמים קנאים. צריך להבהיר דבר אחד, חלק ניכר מהנבחרים הללו הם פלשתינאים ממוצא מערב לירדן. חשוב לומר גם שחמישה מהם הם גם חברים באחים המוסלמים, אבל הם פלשתינאים לכל דבר, כך הם גם מזדהים. יש להעריך שקיימת אפשרות שאותו לובי מוסלמי קיצוני יכול לחבור עם גורמים שמזדהים כפלשתינאים לכל דבר מבחינה פוליטית, ופירוש הדבר שנוצרה שם אופוזיציה לחוסיין. עדיין לא ברור כיצד תפעל האופוזיציה הזאת. מה שאנחנו יודעים זה מה היה הדגל של אותה קבוצה במהלך מערכת הבחירות, ועל-פי המצע שלה היא בהחלט יכולה לעשות ברית עם אש"ף. זה לא יהיה לה קשה.

ערפאת הודיע שהוא מוציא עצמו מתהליך הבחירות, הוא לא מתערב בתהליך הבחירות. למעשה הוא הפקיר את הזירה לגוף הקרוב ביותר להשקפותיו, לא רק שהם יצאו נגד כל הסדר של שלום אמיתי עם ישראל, הם גם דיברו בפשטות על שחרור פלשתיין. מה שקרה למעשה הוא שפלשתינאים בעלי זהות דתית אבל גם זהות לאומית המזדהים עם מטרותיו של אש"ף ללא ספק הצביעו עם אותם גורמים שהם קרובים ביותר להשקפותיו של אש"ף.

אני חייב לומר שמבחינתו של אש"ף חל שינוי בסדר המסורתי של האסטרטגיה שלו. אם בהתחלה ראו את הדרך לירושלים דרך עמאן, הרי היום הם שינו את הסדר. הם רואים את הדרך קודם כל לירושלים ואחר-כך לעמאן, זאת אומרת הדרך לעמאן דרך ירושלים.

צריך לזכור שאש"ף קם ב-1964 על-מנת לערער קודם כל את המשטר בירדן. הוא קם על-ידי נאצר, כדי להמשיך את המלחמה הבלתי מוצלחת שלו נגד ישראל, דרך שבאה לכלל מימוש ב-1970 ונכשלה. מאז עובד אש"ף, במיוחד בשנים האחרונות, על שינוי הסדר. דהיינו התמקדות בהקמת מדינה אש"פית תחילה מערבה לירדן ואחר-כך להשלים את כיבושה, בפיהם שחרורה של פלשתיין מזרחה לירדן.

מה תגובתו של ערפאת כרגע לבחירות בירדן? אני לא יודע כמה הוא מוטרד, בוודאי לא שאלתי אותו, אבל הוא ישים עין ללא ספק על אותה אופוזיציה כדי להבטיח שהיא אכן תמשיך בקו שהיא החלה בו, דהיינו שתהיה אופוזיציה לחוסיין ולא אופוזיציה לערפאת, ושסדר היום שלה יהיה מתואם עם סדר היום הפלשתינאי אליבא דאש"ף.

אנחנו בוודאי עוקבים בעניין רב אחרי מה שקורה בירדן. זה חשוב. זה חשוב משום שהגבול עם ירדן הוא הגבול הארוך ביותר שיש לנו, ומה שקורה בירדן בהכרח משפיע על בטחונה של ישראל. כך או כך, צריך לומר, אדוני היושב-ראש, שאנחנו מדברים, יהיו נבחרים כאלה או כאלה, אבל אנחנו מדברים על פלשתינאים, והשאלה היסודית שעומדת על הפרק היום היא השאלה של זכות ההגדרה העצמית של הפלשתינאים. זכות ההגדרה העצמית של הפלשתינאים תובעת הקמתה של מדינה פלשתינאית מיוחדת עבור העם הפלשתינאי.

והנה שמענו כאן, ולא רק כאן, את ההצהרה שירדן היא פלשתינ ופלשתינ היא ירדן. חברת-הכנסת גאולה כהן, אני לא בא כאן להתווכח אם באמירה הזאת יש צדק או אין צדק אם התשובות ההיסטוריים של העם היהודי. אני מתאר פה מצב קיים, אני לא מציע מירשם לפעולה.

ממלכת ירדן היא חלק משטחי פלשתינ המנדטורית, כמעט 80%, רוב האוכלוסיה הירדנית היא פלשתינאית. הפלשתינאים שולטים בחיי הכלכלה, המסחר, הפקידות, היום הם מהווים גם רוב בצבא. אנחנו כמובן לא מתערבים בשאלת המשטר בירדן, אבל לגבי השאלה של הגדרה עצמית אני כן רוצה לחדד את הדברים, בגלל השאלה ששמעתי גם מהספסלים בכנסת. אומרים: אנחנו נגד הגדרה עצמית לפלשתינאים. איזה פלשתינאים? אני שומע מה הפלשתינאים אומרים לגבי הזהות הטריטוריאלית והלאומית שלהם ושל ירדן. זה התחיל במועצה הלאומית הפלשתינאית ב-1971.

אחרי כן טק

והנה מה שהם אומרים, אש"ף: כשאנו משתמשים בסיסמה של שחרור פלשתיין, לא היתה לנו שום כוונה להפריד בין הגדה המזרחית לבין הגדה המערבית. כמו כן אין אנו מאמינים שהמאבק של העם הפלשתיני ניתן להפרידו מהמאבק של ההמונים בירדן.

ההצעה נדחתה ברוב קולות.

הם בסך הכל הם חוזרים על דברים שמנהיגי אש"ף ודוברי אש"ף אומרים כל הזמן, למשל, שאפיק אל-חוות, שאמר: ירדן היא חלק אינטגרלי מפלשתיין כמו בדיוק ישראל. או הבאש שאמר: הבה לא נשכח את הגדה המזרחית ש-70% מאוכלוסייתה הם פלשתינים. הוא התכוון כמובן מערב פלשתינים.

או קדומי בהזדמנות אחרת: ירדן ופלשתינים נחשבים בעיני אש"ף כאומה אחת. או עראפת: ירדן שלנו, פלשתיין שלנו, נבנית את הישות הלאומית שלנו בכל חלקי הארץ הזאת.

זאת אומרת, אליבא דאש"ף אין שום הבדל, לא טרטוריאלי ואף לא לאומית בין ירדן ופלשתיין, זהות מוחלטת.

חשבת, חברי הכנסת, שאולי תקום התנגדות להגדרה הזאת מחצד הירדני. מצאתי שחסיין, למשל, אמר: שני העמים, הירדנים והפלשתינים, חד הם. זאת עובדה.

בדקתי הלאה ומצאתי שהוא מצטט משהו אחר, אמנם לא באותן מלים, אבל מלים קרובות, את עבדאללה, שאמר ב-1948: פלשתיין וירדן חד הן, פלשתיין היא החוף וירדן היא העורף של אותה מדינה. חסיין ב-1981: האמת שירדן היא פלשתיין ופלשתיין היא ירדן.

נניח שיתחלף המשטר חס וחלילה - לא חס וחלילה, במקרה, איננו נכנסים לשאלה הזאת - אומר הנסיך חסאן, יורש העצר, ב-1982: הירדנים והפלשתינים הם עם אחד. וחוזר אחריו חסיין שתי וערב ב-1984: ירדן מעצם היותה, מעצם מהותה, היא פלישתיין. וחוזר אחריו חסאן שוב: פלשתיין היא ירדן וירדן היא פלשתיין, יש פה עם אחד, ארץ אחת, מורשת אחת ועתיד אחד.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

זה כשהיו מדינה אחת.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

יכול להיות שכל הדיון הזה היה דיון מיותר אם היה קורה דבר אחד, אם האמיר עבדאללה לא היה מקבל את עצתו של יועצו האנגלי גלאב והיה מחליט לקרוא לאותה מדינה לא ירדן אלא פלשתיין. כל הדיון הזה היה מתבטל מאליו. זו היתה כוונתו. הוא החליט ברגע האחרון לקרוא לאותה מדינה - - -

קריאות:

- - - סמנטיקה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אילו היו פונים לוועדת שמות של הקרן הקיימת הכל היה בסדר.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

השאלה של השם היא קרדינלית. גם הדוברים הערבים, גם הדוברים הפלשתינים וגם הדוברים הירדנים בעצם אומרים את אותו דבר: ירדן מהווה 80% מפלשתיין המנדטורית, כל אזרחיה הם פלשתינים, חלק מהם הם פלשתינים ממוצא מערבה לירדן, כל השאר הם פלשתינים ממוצא מזרח על הירדן.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

למה גולדה אמרה: "אני פלשתינית?"

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

השאלה היא כמה עמים פלשתינים אמורים להיות.

קריאות:

- - -

היו"ר מ' וירשובסקי:

חברי הכנסת, האקופיש משהו שרוצה לשאול את סגן השר שאלה או שאלה קריאות
בינניים כדי למלא את החלל? -

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אדוני היושב-ראש, מה שמנסים לומר לנו בשאלה של הגדרה עצמית לפלשתינים, שיש
פחות שני עמים פלשתינים. זאת אומרת נשנעם פלשתיני אחד שחי בשטח הקטן הזה של 60-70
קילומטר אורך צמוד אחד ו-30 קילומטר צד שני, שהם חיים ביהודה ושומרון, זה עם אחד
נבדל - - -

נואף מסאלחה (המערך):

ועזה.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

ועזה, בסדר. ויש עם פלשתינים שנמצא ממרחק של 15 קילומטר מעבר לנהר הירדן,
וזוה כביכול עם פלשתיני נבדל, שמדובר באחים - אני לא אומר אחים מבחינה סימבולית או
רטורית, אחים, אחיות, בני דודים וכדומה.

ברור שיש פה עם אחד וברור שהערבים במקרה זה אומרים את האמת הצרופה שאנחנו
לא מתנגדים לה. לכן הוויכוח בינינו הוא לא על ההגדרה העצמית של הפלשתינים. אפשר
להתווכח אם נוצר עם פלשתינאי. אני לא בא להתווכח. דבר אחד ברור: לא נוצרו כאן שני
עמים פלשתינים.

לכן, הפתרון הפוליטי, הפתרון המדיני יהיה פתרון של שתי מדינות לשני עמים. לא
שלוש מדינות לשני עמים. אין שום סיבה שהעם הפלשתינאי יזכה בשתי מדינות, אחת ממערב
לירדן והשניה ממזרח לירדן.

בהחלט נקיים משא ומתן בבוא היום, אני מניח, על הגבול המשותף בין שתי המדינות
הללו. הדבר ייעשה, כמובן, במסגרת משא ומתן מוכר, במסגרת של חוזה שלום.

נשאלה השאלה לגבי יציבות המשטר. לא אכנס לתחזיות. אומר רק שודאי קיימים נסיונות חוזרים ונישנים לערער את המשטר בירדן. אני חושב שהיום הסיכויים גדולים יותר, אם המשטר הזה היה נופל, שתבוא התערבות מצד המדינות השכנות, סוריה או עיראק. אני לא בטוח שהתוצאה תהיה בהכרח חיובית למדינת ישראל.

מכל מקום, נפילת המשטר הזה, החלפת המשטר הזה, חברת-הכנסת גאולה כהן, זה נושא שאנחנו לא מתערבים בו, להוציא מצבים שהדבר מערער את ביטחוננו, כפי שעשינו פעם אחת בעבר, כידוע לך. כאשר נגיע למשא ומתן סופי צריך לקבוע ולאמץ את העקרון ששמעתי פעמים רבות בבית הזה ואני חוזר עליו פעם שניה ואחרונה: שתי מדינות לשני עמים ולא שלוש מדינות לשני עמים.

כיוון שהנושא נוגע לכמה תחומים גם מיידיים וגם עתידיים, אני מציע שנעביר אותו לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר מ' וירשובסקי:

תודה לסגן השר. יש שתי הצעות אחרות. האחת של חבר-הכנסת מיעארי, להסיר את ההצעה של חבר-הכנסת איתן מסדר היום. רשות הדיבור לחבר-הכנסת מיעארי, במסגרת דקה אחת מהמקום.

9.11
620/20
20/11/89

חבר הכנסת

הכנסת

3940

3940

20-11-89

1836

לכבוד
יו"ר הכנסת
הכנסת

א.ג.

הנדון: הצעה דחופה לסדר היום.

הנני מבקש להעלות על סדר יומה של הכנסת כהצעה דחופה את הנושא הבא:

הצהרתו של סגן שר החוץ נתניהו בדבר גירוש המוניים מהשטחים הכבושים.

דברי הסבר: בהצאתו של סגן שר החוץ בנימין נתניהו במפגש "במה מוליטית" בפני סטודנטים מאוניברסיטת בר אילן אמר ישראל היתה צריכה לנצל את דיוכיו והפוטת בסין בעת שתשומת הלב של העולם היתה נתונה באותה ארץ כדי לבצע גירוש המוניים בקרב ערביי השטחים, אולם, לצערי לא תמכו במדיניות זו שהצעתי ועדיין אני מציע להפעילה.

נוכח חומרתה של ההצהרה הקריאה - הנל אבקש לקיים דיון דחוף בנושא הנל במליאת הכנסת.

בכבוד רב

אוריאל
ח"כ תופיה טוב

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אדוני היושב ראש, זה יהיה קצר מאוד. הנושא הרבה פחות חשוב, אם כי אני חייב להודות לחבר-הכנסת טובי, שאילולא היה מעלה את הנושא הייתי מבקש ממנו להעלות את הנושא.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כן?

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

כן בהחלט.

חבר-הכנסת טובי זה לא יעזור לך. בנושא של עקירת אוכלוסין כבר התבטאתי. עמדתי ידועה ורשומה, אולי לא לשמחתם של חלק מהיושבים בבית הזה, אפילו בצד זה של הספסל, אבל היא ידועה ורשומה. אני מודה לך משום שזו הזדמנות לתקן או להעמיד על דיוקם דברים שיוחסו לי ושלא צוטטו כראוי בשני עיתונים.

עתון אחד, "מעריב", מגלה לפחות אחריות, לא כמו עתון אחר שטוען שהיה לו החומר והוא בחר לא להשתמש בו. הוא כותב היום, אינני יודע אם ראית זאת. בדרך כלל תיקונים באים ללא כותרות והם מודפסים באותיות קטנות מאוד בקצה העתון. אני מתאמץ ואני קורא. בעתון "מעריב" היום כתוב: דבריו של סגן שר החוץ בנימין נתניהו באוניברסיטת בר-אילן בענין גירוש פלשתינים, שנתפרסמו ביום שישי בעתוננו, התייחסו לגירוש מסיתים, בעיקר ממשוחררי עיסקת ג'יבריל ולא לאוכלוסיה הפלשתינית בכללה. חבר-הכנסת נתניהו הבהיר שמשוחררי עיסקת ג'יבריל מהווים מתחילת האינתיפאדה את הגרעין הקשה, המתסיס, להמשך ההתפרעויות. ואכן זה מה שאמרתי, אני גם עומד מאחורי הדברים.

לגבי עיסקת ג'יבריל חשבתי וטענתי עוד כשזה קרה, שזו היתה טעות. אני חושב שעיסקה זו שיחררה לתוך השטח גרעין קשה של חבלנים, מתסיסים מקצועיים שהיה להם חלק חשוב--

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אפשר לשאול שאלה?

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אני כבר מסיים, חבר-הכנסת טובי, תוכל לשאול אותי. אשמח לענות לך.

--בהבערת אש האינתיפאדה ויש להם חלק חשוב בהפחתה מאז. אני יודע שבתיהם הפכו מקדש לעליה לרגל וללשכות גיוס של פעילי האינתיפאדה.

אני מאמין שעונש מאסר נגד הגרעין הקשה הזה איננו יעיל. הוא איננו יעיל, חבר-הכנסת טובי, משום שהאנשים הללו כבר גילו, לפחות על פי נסיונם, שעונש מאסר אין לו משמעות. משחררים אותם. יתר על כן, לפעמים יש לו ערך שלילי, משום שהאנשים הללו הופכים את השהייה בבית הסוהר לסדנא לפעילים אחרים שאולי לא למדו מספיק.

לכן, מול הגרעין הקשה הזה, אני מאמין ואני חוזר ואומר את עמדתי, העונש היעיל היחיד נגד הגרעין הקשה הזה הוא גירוש. אני מזכיר שאני מדבר על גירוש של אנשים שבית המשפט מצא אותם אשמים. רובם המכריע אשמים או במעשה רצח או בפשעים אחרים. אפשר לחשוב שמדובר כאן באוכלוסיה. לא מדובר באוכלוסיה, בודאי לא מדובר באנשים שלווים ותמימים. מדובר כאן באנשים שפשעו ומעודדים ומתסיסים אחרים לפשיעה, ל אלימות.

יש גם גורמי בטחון שאני דיברתי איתם ושהם שותפים לדעתי שעונש הגירוש הוא היעיל ביותר נגד הגרעין הקשה הזה.

נכון, אמרתי, ואמרתי זאת לא רק בהזדמנות הזאת שצוטטה לא כראוי בעתון, אמרתי את זה גם בתחילת האינתיפאדה, האפשרות אז לגרש מספרים גדולים יותר היתה קלה יותר. המציאות הבינלאומית היום מקשה עלינו לעשות זאת במחיר נמוך יחסית. אבל אם ישראל רוצה לטפל בגרעין הקשה, היא יכולה למצוא נסיבות בינלאומיות שבה היא מצמצמת על כל פעולה שלה את המחיר הבינלאומי שהיא משלמת.

מה שדיברתי עליו, חבר-הכנסת טובי, הוא גירוש של מסיתים, של גרעין קשה שמספרו, כידוע לך, הוא מצומצם. בין זה לבין מה שאתה מנסה לייחס לי אין שום קשר.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

שר הבטחון אמר 8,000. אתה מדבר על כל העם. אומרים שזו התקוממות של עם ואתה מדבר על העם.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אני מתפלא על דבר אחד, שחברי הכנסת הנכבדים שטורחים להתבטא בנושא, שנרגשים מגירוש משוחררי עיסקת ג'יבריל, מדוע אתם לא מתרגשים כשהם פוגעים לא רק ביהודים, כשהם פוגעים בערבים, כשהם מגלגלים גולגלות של נשים ברחובות.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

עכשיו עליתי ואמרתי שאנו מצטערים. אתה עושה דמגוגיה.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

חבר-הכנסת מיעארי, אני כבר עניתי לשאלה.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

תגיד כמו שאומר חבר-הכנסת זאבי, כן אמרתי, או שתחזור בד.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני סגן השר, רק רגע. אני מבקש מכולם להירגע.

אני מניח שהביטוי דמגוגיה היה פליטת פה של חבר-הכנסת מיעארי. הביטוי הזה איננו מוכוון. חבר-הכנסת מיעארי, אני מציע לך לקחת את הביטוי בחזרה.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

זה יותר מדמגוגיה.

(אחרי כן עה)

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה לא לוקח חזרה. טוב. אני פניתי וזכותך להחליט מה שהחלטת.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אדוני היושב-ראש, השעה היא תשע ודקה. המצלמות כבר אינן, אין טעם בהתפלמסות הריקה הזאת. אני רק יכול לומר שהייתי מצפה מחברי הכנסת הנכבדים שמעלים את הנושא, לראות אצלם את אותה התרגשות, את אותה הזדעקות, את אותה התגייסות כשאותם אנשים שמחוללים ומעודדים את הפשעים האלה, כשהם רוצחים ערבים ויהודים כאחד בתוך הקו הירוק ומעבר לו, הייתי רוצה לשמוע את קולכם ועדיין לא שמעתי.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

- - -

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אדוני היושב-ראש, אני מציע להסיר את הצעתו של חבר-הכנסת טובי מסדר היום.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

למה לא ענית על זה?

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, בפנינו שתי הצעות. הצעה אחת לדון על הנושא במליאה והצעה אחת להסיר את הנושא מסדר היום. אנחנו ניגשים להצבעה. אני רוצה למנוע אי הבנות. מי שמצביע בעד, מצביע בעד דיון במליאה. מי שמצביע נגד, מצביע בעד הורדת הנושא מסדר היום.

הצבעה

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר היום - 5

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר היום - 14

נמנעים - אין

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר היום של הכנסת נתקבלה

1950
1951
1952

ט"ז חשוון תש"נ
14 בנובמבר 1989
אמ"ז 103.01

50968

הצעת דברי תשובה לשר או סגן השר בדיון בכנסת על ההתפתחויות בגוש המזרחי
בכלל ובגרמ"ז בפרט והשפעותיהן על ישראל

מדיניות הגלסנוסט של מיכאיל גורבצ'וב הביאה לשינויים בלתי הפיכים בבריה"מ ובמדינות מזרח אירופה כאחד. היעלמותו האיטית של מסך הברזל וקריסת חומת ברלין היא חלק ותוצאה מאותם שינויים שמהותם הכרה בצורך להנהיג רפורמות חברתיות כלכליות ומדיניות במזא"ר, התקרבות בין מזרח ומערב ודבקות בעקרונות הנעלים של חרות ודמוקרטיה. ללא גישה זו של בריה"מ ספק אם שינויים אלה היו מתחוללים בתאוצה כזו.

במזרח אירופה מסתמן בינתיים תהליך גיבושם של שני מחנות - המחנה התומך ברפורמות והפועל באופן נמרץ לשינויים מרחיקי לכת בתחום הפוליטי-כלכלי-חברתי בראשותן של הונגריה ופולין והמחנה השמרני של אותן מדינות הרואית בחרדה גוברת והולכת את הרוח החדשה העלולה לסכן את מעמדה השליט של המפלגה והעומדים בראשה.

כיצד משפיעים שינויים אלה על יחסינו עם מדינות מזרח אירופה: לנו אינדיקציות ברורות לכך שכל המדינות, משני המחנות בחנו ובוחנים לאחרונה אפשרות של שינוי מדיניותן כלפינו. זאת להוציא, כמובן את רומניה שיחסיה עמנו קבועים ואף מתפתחים והולכים במקביל ליחסיה הטובים עם רוב מדינות ערב ולמרות יחסיה הדוקים עם אש"ף. מבחינה זו היתה לרומניה יחודיות ביחסיה עמנו, אותם לא נתקה כשאר מדינות הגוש.

באשר לבריה"מ - הן בשל רצונה במעורבות בכל הנוגע לתהליך השלום והן בשל בעיותיה הכלכליות, הולכת בצעדים קטנים לקראתנו תוך שהיא מקפידה שלא לפגוע ביחסיה הטובים עם מדינות ערב. זה למעלה משנה פועלת משלחת שלנו במוסקבה במקביל למשלחת סובייטית הנמצאת בת"א זה כשנתיים. לאחרונה נחתם הסכם בר"ת על הקמת נציגויות של לשכות המסחר של שתי המדינות והועמקו מאוד יחסי התרבות ההדדיים. אנו מקווים לראות בקרוב כינון קו טיסות ישיר בין בריה"מ לבינינו ורואים בברכה רבה יציאתם הנמשכת והמתגברת של יהודי בריה"מ כשבתוך כך משתקמים ומתחדשים מוסדות חינוך תרבות וספורט יהודיים בבריה"מ גופא.

עם הונגריה חודשו לפני זמן קצר היחסים הדיפלומטיים ומכלול היחסים עמה כיום מקיף ונרחב וכולל את כל התחומים. נחתמה עם הונגריה שורה של הסכמים בילטרליים בתחומי התעופה, התיירות, התחבורה, התקשורת והחקלאות ובקרוב יחתמו הסכם תרבות (שכבר נחתם בראשי תבות) והסכם למניעת כפל מיסים. נערכו ביקורים הדדיים של אישים רמי דרג והוגברה מאוד תנועת התיירות ההדדית. בקהילה היהודית בהונגריה החלו לנשוב רוחות חדשות אחרי שנים של סטגנציה והתבוללות. קיימת פעילות של הסוכנות היהודית של הקונגרס היהודי העולמי וגופים אחרים והחלה התעוררות בכיוון של עלייה.

השינויים שחלו בפולין לא פחתו מהותיים מאלה של הונגריה. לפולין וישראל משרדי אינטרסים עצמאיים הפועלים בורשה ובת"א ויש לצפות שבקרוב תיזום חידוש מלא של היחסים הדיפלומטיים. אנו רואים בברכה את גישתה החיובית ההולכת ומתרחבת של ממשלת פולין להיסטוריה של יהדות פולין ובמיוחד לתקופת השואה ונכונותה לשתף פעולה בתחום של שימור אתרים יהודיים ושיקומם. חברת התעופה הפולנית כבר החלה בטיסותיה לארץ והקשרים בתחומי המסחר, התרבות והתיירות הולכים ומתגברים.

שינוי מסויים חל גם ביחסה של בולגריה לישראל. משלחת לשכת המסחר הבולגרית פועלת בת"א מאז אפריל השנה. נחתם הסכם עם "אל על" המאפשר טיסות מעל שמי בולגריה וחלה פתיחות ביחסי התרבות ההדדיים. כמו כן מסתמנים סיכויים טובים לשיתוף כלכלי.

לא חלה תזוזה מהותית ביחסיה של צ'כוסלובקיה עמנו אף כי, לראשונה מאז ניתוק היחסים, נפגשו ב-1988 שרי החוץ של שתי המדינות במהלך העצרת באו"ם ולאחרונה חלה התפתחות מסויימת בקשרי הסחר והתרבות עמה, אבל אין לצפות לשינויים מרחיקי לכת במדיניותה כלפינו. כל עוד ישראל השלטון בה במתכונתו הנוכחית.

אין אנו רואים גם סיכוי מיידי לחידוש יחסים עם יוגוסלביה ואף שאינה משתייכת ישירות לגוש המדינות הנדון, הרי ששינויים פנימיים מתחוללים גם בה ויש להם השלכות מסויימות עלינו. בפועל לא הופסקו יחסי התרבות והמסחר עמה ותקוותנו היא שיוגוסלביה תשקול מחדש ובחיוב חידוש יחסיה הדיפלומטיים עמנו בקרוב.

מורכבת ומסובכת יותר היא שאלת יחסינו לגרמניה המזרחית. עמה מעולם לא היו לנו יחסים דיפלומטיים. מתחילת שנות החמישים ועד לאמצע שנות השמונים התאפיין יחסה של גרמ"ז למדינת ישראל בנוקשות רבה. יתר על כן גרמ"ז שימשה אכסניה וחממה לטרור הפלסטיני תוך שהיא מעניקה שירותים שונים לשורה של ארגוני טרור ובראשם הפת"ח, החזית הדמוקרטית של חבש וארגון החזית העממית של חוואתמה, כולל הדרכה ואימונים בניהולם של קצינים מזרח גרמניים ואספקת אמצעי לחימה. אולם, הבעיה המרכזית ביחסנו היתה ונשארה אי הכרתה של גרמ"ז באחריותה לפשעי הנאצים ולשואה כפי שעשתה אחותה המערבית. גרמ"ז הסוציאליסטית הציגה עצמה באנטי-תזה מוחלטת לגרמניה הפאשיסטית על בסיס הטענה שמנהיגיה לא שיתפו פעולה עם המשטר הנאצי ואף פעלו נגדו ואילו משתפי הפעולה האמיתיים כבר באו על ענשם בגרמ"ז.

אנו עוקבים בעניין רב אחרי המתרחש בעצם ימים אלה במדינה זו ומקווים שיחול בה שינוי מהותי בכיוון של דמוקרטיה אשר יביא גם להכרה באחריותה למעשי גרמניה ההיטלראית.

ההתקרבות הבינגושית שנובעת בראש ובראשונה ממדיניות הפתיחות הסובייטית הביא לבחינה מחודשת של מדיניות הגוש המזא"רי את יחסיהן עם ישראל. ישראל מצטיירת יותר ויותר כמי שמסוגלת

- א. לפתוח שערים בעיקר בתחומי הכלכלה וההשקעות בעולם המערבי.
- ב. לתרום באמצעות הידע שלה לשיפור הטכנולוגיות של מדינות מזרח אירופה.

אנו מבחינים בעקבות זאת בשינוי היחס כלפינו גם באמצעי התקשורת של מדינות אלה ובהעמקת הדו-שיח המדיני עמנו בדרג של שרי חוץ. עם זאת, כיהודים וכישראלים, זכר השואה חי איתנו ואין פלא שכל אירוע המתרחש

במרכז אירופה מעורר זכרונות היסטוריים קשים וחששות מפני העתיד. אין להתעלם גם מהעובדה שהשינויים המתחוללים בעולם המזא"רי גרמו לתסיסה לאומית של מיעוטים העלולה לגרור אחריה גילויים אנטישמיים חריפים ועניין זה בהחלט מעורר בנו דאגה.

לסיכום, ישראל עוקבת על כן אחרי שטף המאורעות במזרח אירופה ובגרמניה המזרחית. מה שברור הוא שאנו עדים לתמורות שכתוצאה מהם אירופה של שנות התשעים תהיה שונה מאותה אירופה שהכרנו ב-45 השנים האחרונות, מאז תום מלחמת העולם השנייה. הכמיהה לחופש ולרפורמות דמוקרטיות בחלק זה של העולם מרגשת את דעת הקהל בכל העולם ואותנו בתוכה אך הבה ונזכור - האירועים עדיין בהתהוותם ואין לדעת מה תהיינה כוונות התפתחותם.

אגף מזא"ר

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת,

השאלה שאנו דנים בה היא - ההתפתחויות האחרונות בגוש המזרחי בכלל ובגרמניה בפרט, וההשלכות על ישראל. אי אפשר להתחיל לדבר על הנושא הזה, אי אפשר להתחיל לדון בו, משום שההשלכות הן - כפי שאמרו כאן דוברים אחרים לפני - הן גלובליות על כל העולם.

לדעתי, פה מוכרעת מול עינינו השאלה המרכזית של המאה העשרים. התרומה הגדולה של המאה העשרים לחברה האנושית, להסטוריה האנושית, זו עליית הטוטליריות, לא עליית הדמוקרטיה, כי הדמוקרטיה עלתה למעשה, באיפיונה המודרני, כבר בסוף המאה השמונה-עשרה, בודאי במאה התשע-עשרה. מה שעלה במאה העשרים, זו מפלצת הטוטליריות. ולי לפחות לא היה ברור בכלל, שהטוטליריות תיעלם. היו לה כל הכלים כדי להנציח את עצמה, כולל שליטה על מוחותיהם וליבותיהם של אנשים. היא שלטה על האינפורמציה, היא שלטה בכוח הזרוע. בסופו של דבר היא שלטה באיום בכוח הזרוע. כבר לא היה צריך להשתמש בכוח הזרוע. וכיוון שזו תופעה חדשה בהסטוריה, תופעה חדשה שלמעשה מנעה את האפשרות של קונספירציה נגד השלטון, משום שכל מעגל של חמשים איש בערך נשלט על ידי סוכן המשטר, דבר שלא היה קודם לכן בהסטוריה, לא היה ברור כלל וכלל אם המשטר הזה, המשטר הטוטלירי, איננו יכול בעצם להנציח את עצמו לעד.

אנחנו רואים שהוא איננו מנציח את עצמו לעד. אנחנו רואים את זה משום שהוא קורס לנגד עינינו. והשאלה היא, מדוע הוא קורס? כאן נאמר, ונאמר בצדק, הוא קורס בגלל הרפורמות של גורבצ'וב, הרפורמות במזרח אירופה. מדוע באו הרפורמות האלה? הן לא באו באופן אוטומטי. זה לקח קרוב לארבעים שנה, יותר, שבהן המערב אימץ דוקטרינה קודם כל של בלימת התפשטות הטוטליריות. והדוקטרינה הזאת עובדה מימי טרומן ועד רייגן, והיא למעשה יצרה את הקרקע שאנו רואים היום, קרקע שהביאה בסופו של דבר להתמוטטות הפנימית הטבעית שאנחנו רואים במשטרים הקומוניסטים.

אני מזכיר כאן לחברי הבית, שעד לפני מספר שנים, במאבק הזה בין עמדת המערב, עמדת הדמוקרטיה ועמדת המדינות הטוטליריות, היתה בקורת עצומה, דוקא מתוך המערב, נגד אלה שרצו לעמוד נגד המשטר הטוטלירי. אני מתייחס, למשל, לעמידתו הנחרצת של הנשיא רייגן במשא-ומתן על פירוז אירופה, פירוז הטילים באירופה. אני זוכר היטב, שמחנה השלום, או מה שקרוי מחנה השלום, יצא בהתקפות חוזרות ונשנות נגד רייגן, הוא כונה כמתרחרר מלחמה, הוא כונה כסרבן שלום והוא כונה בכל מיני תארים אחרים, שאני מוכרח להגיד, לא שמעתי אותם כמו ששמעתי היום מפי חבר-הכנסת שריד, אפילו יריביו של רייגן בשמאל התנהגו ביתר דרך-ארץ עם מתנגד פוליטי ממה ששמעתי היום בבית הזה.

ובכן, כל הדברים שהוטחו נגדו, לא עזרו. הוא סירב להכנע. ובסופו של דבר, הרוסים שעזבו את שולחן הדיונים חזרו לשולחן הדיונים. הרוסים שסירבו לקבל את התנאים שהציבה ארצות-הברית קבלו את התנאים של ארצות-הברית. ומעגל פירוז הנשק שהוחל בו עוד לפני הפרסטרויקה, הוא למעשה התחלת הנצחון, התחלת קריסת הקומוניזם כפי שאנו מכירים אותו.

לכן אני מדגיש מה שלא נאמר כאן, שלמעשה התהליך הזה שאנחנו רואים היום, לא היה מתאפשר אילולא העמידה הנחרצת של העולם הדמוקרטי עם מה שקרוי, אם תרצו, דוקטרינת-הבלימה, או CONTAINMENT, כי בלעדיה אין מה לדבר, הקומוניזם, הטוטליטריות, היו ממשיכים להתפשט. ומי שמסיר את הנדבך הזה, מחסיר לדעתי את היסוד שעליו מושתת הבנין של אותו סדר חדש שאנחנו רואים לפנינו.

וכאן יש כאן סדר חדש. מה שמתרחש עכשו באירופה, אלה אירועים מרגשים. אני משוכנע שהם מרגשים את חברי הבית כולם, גם אלה שלא דברו. אנחנו רואים את נפילת מסך הברזל, את פריצת חומת ברלין, אנחנו רואים עליה של משטרים מתונים יותר במערב. אנחנו רואים תנועה לאיחוד של מערב אירופה. ויש הרבה השפעות והשפעות-גומלין של התהליכים הללו, שחלקם אפשר לצפות, חלקם אני חושב יותר קשה.

השאלה המעניינת כמובן היא, מהי ההשפעה על אזורנו. טוב, אני שמעתי כאן רבים מהדוברים, שהסבירו לנו, שהנה כל העולם משתנה. ובכן, כל העולם משתנה, גם המזרח התיכון משתנה או חייב להשתנות? זה שהוא חייב להשתנות, אני מסכים. אבל האם הוא משתנה בפועל? כאן אני מוכרח להשתמש -

קריאה:

- - -

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

לא, אני הייתי מדבר דוקא על אנשים אחרים, כמו אישיות מצרית שאני דברתי אתה לאחרונה, אישיות מצרית ידועה מאד, אחראית מאד, אני חושב מפוכחת מאד. ואותה אישיות מצרית אמרה לי, לא רק לי: פה זה לא יקרה, כי אני אמרתי הרבה לפני פוקוימה, אני מוכרח להגיד.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

- - -

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אני שוחחתי אתו לפני פירסומו הידוע של פרנסיס פוקוימה, הפקיד האמריקאי שכתב על סוף ההסטוריה, נצחון הדמוקרטיה. ובכן, אני לא פוקוימה, אבל אני בכל זאת אמרתי: הנה, הוכחה, זה קורה בכל העולם, הדמוקרטיה מנצחת, פלורליזם פוליטי, פלורליזם כלכלי, זה חייב לקרות גם פה. הוא אמר לי: פה זה לא יקרה. שאלתי אותו: מדוע זה לא יקרה פה? הוא אמר לי: זה לא יקרה פה משום שפה האוכלוסיות עדיין בשלב אחר.

חבר-הכנסת מיעארי, אלה לא דברים שלי. אני מצטט אותו, אישיות מצרית. הוא אומר: פה מדובר באוכלוסיות דלות פיתוח, או רבות אוכלוסין ודלות פיתוח, והתהליכים שמתרשמים במזרח אירופה, מתרחשים בהונגריה ובפולניה, מדינות עם תל"ג לנפש גבוהה מאוד, עם חינוך רחב, עם מסורת דמוקרטית שנקטעה. כל התנאים האלה אינם קיימים פה.

ובכן, מה שהוא צופה שיקרה פה, זה דבר אחר. הוא צופה המשך של משטרים, איך הוא קרא להם? - אוטוריטריים, דהיינו המשך שלטונות, משטרים, שאינם דמוקרטים, בלשון המעטה. ואם אנו מסתכלים באמת, ולא מסתכלים ברטוריקה, מה קורה סביבנו, מה אנחנו רואים, את נצחון הפרסטרותיקה, את הדמוקרטיזציה סביבנו?

אחרי-כן נר

לא מה אנחנו רוצים לראות. פה - חבר-הכנסת דראושה וחבר-הכנסת מיעארי וכל שאר הדוברים - אני שותף למה שאתם רוצים לראות במובן הדמוקרטיזציה.

אבל מה אנחנו רואים בפועל? אנחנו רואים שאירן ועירק סיימו עכשיו מלחמה בה נרצחו-נטבחו מיליון איש ולא רק חיילים, ערים פתוחות שהופצצו, גזים שהשתמשו בהם רק מאז תקופת הנאצים - גם הנאצים לא הסכימו להשתמש במלחמת גזים - שימוש בכלי נשק קטלניים שהעולם אינו חולם עליהם בכלל. עינוי שבויים, רצח שבויים, כל הסטנדרטים הנורמליים של מלחמה, לא רק המלחמה עצמה, אלא אובדן רסן מוחלט במלחמה.

ובכן, נגמר הטבח הזה של מיליון איש, כאמור ביניהם הרבה אזרחים. מה קרה? עירק התפרקה מנשקה? היא שיחררה את הדיביזיות? הבל. היא מקיימת את הדיביזיות, היא ממשיכה במלחמתה נגד סוריה, הפעם על אדמת לבנון, על גבי הנוצרים ושם הם מנהלים את המלחמה הזאת בקצב של בערך אלף הרוגים ליום, כשהמלחמה מתנהלת סביבנו.

אם אנחנו רואים מה קורה בלבנון, בתוך לבנון, אנחנו רואים פרסטרויקה, אנחנו רואים איזה שהוא מיתון? אם אנחנו מסתכלים על התופעות של עליית האיסלאם הקיצוני אנחנו רואים כאן באמת ליברליזציה? הזכרתם את ירדן. ליברליזציה? במובן מסויים יש בחירות, כן. אבל מה עולה? יוצא השד מהבקבוק. אין כאן טנדנציות של התמקמות, ^{התמקמות} אין כאן טנדנציות של דמוקרטיה, אין כאן טנדנציות של ליברליזם, אין כאן טנדנציות של חופש, אין.

אברהם בורג (המערך):

אתה מצפה...

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

מי שרוצה, חבר-הכנסת בורג, להשלות את עצמו כמובן יכול. אני אומר שלצערנו תהליך הדמוקרטיזציה שעובר על עמי מזרח אירופה פוסח על עמי ערב ועולים בהם דווקא כוחות אחרים, כוחות של פונדמנטליזם איסלאמי, כוחות של לאומנות קיצונית.

אתוודה בפניך שאני מאמין שהיום שבו תהפוכנה מדינות ערב לדמוקרטיות אמיתיות הוא היום שבו נזכה לראות שלום כולל ואמיתי בין ישראל למדינות ערב. זה נכון. ההיפותיזה שאתם מציגים כאן היא נכונה, אני מקבל אותה. דהיינו, אילו היתה כאן פרסטרויקה, אילו היתה כאן ליברליזציה, אילו היתה כאן דמוקרטיזציה, אין לי שום ספק, אני שותף מלא למסקנה שלכם שאכן היתה באה לכאן רוח שלום ורוח שלום מהירה מאוד. אני פשוט חולק עליכם שאלה פני הדברים.

עד שיקרו הדברים הללו, ואני מקווה שיקרו במהרה, אסור לנו לטעות. המזרח התיכון איננו מזרח אירופה. ערפאת, ברשותכם, איננו לך ואלנסה.

מיכאל בר-זהר (המערך):

אות הסולידריות. חלק מהאנשים כאן אתו.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

חבר-הכנסת שריד, אני התביישתי כשאתה דיברת.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני מצטער.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אני לא מבקש ממך להצטער, אני מבקש ממך להקשיב, אני הקשבתי לדבריך. אני מוכרח להגיד, לא התביישתי בשבילי, התביישתי בשביל ראש הממשלה. אני מקווה שכבודי וכבודו מונחים במקומם. התביישתי משום שזה לא סגנון שבו מדבר חבר כנסת על ראש ממשלתו. חבר-הכנסת שריד, אתה אומר שישראל איננה יודעת באיזה עולם היא חיה, יותר נכון ראש הממשלה אינו יודע באיזה עולם הוא חי. ראש הממשלה יודע היטב. הוא יודע בדיוק מה שאני אומר, אולי בניגוד לך, שעירק איננה הונגריה, שסוריה איננה פולין, וכפי שאמרתי שערפאת איננו לך ואלנסה. יכול להיות שאתה חושב אחרת. לא יכול להיות, אני יודע שאתה חושב אחרת. אתה מתנגד לדעתו בסגנון דיבור. אני פרלמנטר צעיר, אני צריך ללמד אותך דרך-ארץ של פרלמנטר?

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

לא.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

ודאי שלא.

מה ההשלכות של אותם שינויים שאנחנו כן רואים במזרח אירופה ובברית-המועצות על מה שכאן מתהווה? קודם כל מה האפשרויות שלנו מול מדינות מזרח אירופה? אכן אנחנו עדים לשינויים מפליגים בכל התחומים. אני יכול לומר לחברי הבית שלמשרד החוץ יש סימנים ברורים שכל מדינות הגוש המזרחי, כולן בלא יוצא מן הכלל, מוכנות באופן אינטנסיבי לשינוי מדיניותן כלפינו. אני כמובן מוציא מכלל זה את רומניה, שיש לנו אתה יחסים דיפלומטיים שלא הופסקו, אבל כל מערכת היחסים הדיפלומטיים, הכלכליים, התרבותיים עוברת עכשיו מבחן בכל מדינה ומדינה כשאין לנו ספק שהדבר הזה יביא לשינויים מרחיקי לכת בזמן הקרוב.

אם הייתי עובר מדינה מדינה, בקיצור כי אני יודע שהשעה מאוחרת, אתחיל בברית-המועצות. ברית-המועצות הולכת בצעדים קטנים לקראתנו מבחינה מדינית. זאת אומרת היא יותר שמרנית ממדינות אחרות או מחלק מהמדינות במזרח אירופה בנושא המדיני, אם כי ברור שאנחנו הקמנו כאן לפני שנה משלחת דיפלומטית ישראלית במוסקבה לאחר שהוקמה כאן משלחת דיפלומטית, גם אם היא לא נקראה כך, סובייטית בארץ. אבל דווקא חידוש הקשרים הדיפלומטיים מתנהל בעצלתיים. אנחנו גם לא מאיצים ברוסים.

מה שלא כן בפריפריה של ברית-המועצות. דהיינו, למשל ברפובליקות, בגרוזיה, בארמניה, אני בטוח שחברי הכנסת מודעים למגעים הבלתי פוסקים, לקרוונים כמעט של פקידים ואנשי ממשל מהרפובליקות הללו לישראל וגם ישראלים - - -

אברהם בורג (המערך):

חבר-הכנסת אפרים גור מדווח לנו.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

חבר-הכנסת אפרים גור הוא חשוב, אבל כפי שאתה יודע חבר-הכנסת בורג, יש גם אחרים. הפעילות הזאת היא בהחלט מבורכת והיא נמשכת.

במרכז, במוסקבה, הפעילות הזאת היא יותר איטית. מה שאנחנו כן רואים שיש נכונות להאיץ את הקצב של הפעילות הכלכלית והמסחרית. לאחרונה נחתם הסכם בראשי תיבות על הקמת נציגויות של לשכות המסחר של שתי המדינות ואנחנו כמובן מעמיקים את יחסי התרבות ההדדיים. אני מקווה לראות בקרוב כינון קו טיסות ישיר בין ברית-המועצות לבינינו. כמובן שאנחנו רואים בברכה, יותר מברכה, אנחנו נפעמים, מול הגל העולה של יהודי ברית-המועצות כשבתוך כך, בתוך ברית-המועצות, מתחדשים והולכים חיי היהודים, חיי התרבות היהודית, גם בנושאי כינוך, גם בנושאי תרבות, ספורט וכו'.

כל מיני אגודות שלא היו קיימות או שפורקו קמות בחזרה לתחיה.

ללא ספק מדינות מזרח אירופה, גם אם הן אומרות זאת בגלוי או לא - -

אברהם ורדיגר (אגודת ישראל):

לא הזכרת את נסיעתו של ממלא-מקום ראש הממשלה למוסקבה.

(היו"ר: ד' שילנסקי)

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

לא הזכרתי, אבל זה בוודאי חלק מאותו מסע בלתי פוסק של אנשים משני הצדדים.

בהונגריה חודשו לפני זמן קצר היחסים הדיפלומטיים ומכלול היחסים עמה כיום הוא מקיף ונרחב בכל התחומים. נחתמו עם הונגריה שורה של הסכמים בילטרליים בתחומי התעופה, התיירות, התחבורה, התקשורת והתקלאות ובקרוב ייחתם גם הסכם תרבות והסכם למניעת כפל מסים. יש הרבה ביקורים הדדיים.

אני מוכרח להודות, חבר-הכנסת ורדיגר, שאני מצטרף למסע הזה. אני יוצא להונגריה בתחילת החודש הבא על-פי הזמנת סגן שר החוץ ההונגריה קובאץ' שהיה פה בביקור קודם בארץ. היחסים הולכים ומתהדקים. זה כמובן חשוב לנו לא רק מהבחינה הבילטרלית עם הונגריה אלא מן הבחינה היהודית. יש שם קהילה שנשמרה, ששרדה והיא מקיימת ומגבירה את חיי הקהילה היהודית ואת הקשר אתנו. גם ממשלת ישראל, גם הסוכנות וגופים אחרים מעורבים בהתחדשות הזאת.

בפולין התהליך הפוליטי, כפי שאנחנו יודעים, מסתמך כרגע על משרדי אינטרסים עצמאיים הפועלים בוורשא ובתל-אביב. אני צופה שבקרוב פולין תיזום חידוש מלא של היחסים הדיפלומטיים. אנחנו רואים בברכה את גישתה החיובית ההולכת ומתרחבת של ממשלת פולין להיסטוריה של יהדות פולין ובייחוד בתקופת השואה ונכונותה לשתף פעולה בתחום של שימור אתרים יהודיים ושיקומם.

שוחחתי עם חברי הבית, נדמה לי בשבוע שעבר, על גישתה החיובית מאוד של ממשלת פולין בעניין הכאוב של המנזר הכרמליתי באושוויץ.

חברת התעופה הפולנית כבר החלה בטיסותיה לארץ והקשרים בתחומי המסחר, התרבות והתיירות הולכים ומתגברים.

שינוי מסויים. חל גם ביחסה של בולגריה לישראל. משלחת לשכת המסחר הבולגרית פועלת בתל-אביב מאז אפריל השנה. נחתם הסכם עם אל-על המאפשר טיסות מעל שמי בולגריה וחלה פתיחות ביחסי התרבות ההדדיים. יש גם עניין רב מצדם לשיתוף כלכלי, אבל אני מוכרח להגיד שכיוון שהשינויים בבולגריה מתרחשים בקצב מואץ, אין להוציא מכלל אפשרות שגם שינוי היחס אלינו יהיה מואץ גם כן.

אחרי כן מי

קשה לדבר על קצב שינוי היחסים בינינו לבין צ'כוסלובקיה, כי גם שם הדברים זזים יותר מהר. ככלל, מה שקורה במדינות הללו באופן פנימי כמובן משליך על יחסן אלינו. עד עכשיו צ'כוסלובקיה לא הראתה שום תזוזה מהותית ביחסיה עם ישראל, אם כי ראינו אפילו ניצוץ לפני האירועים האחרונים בפגישה של שרי החוץ בשנה שעברה במהלך עצרת האו"ם. יחסנו לזה חשיבות לא מבוטלת. יש גם התפתחות בקשרי סחר ותרבות.

שוב, אני יכול לקרוא לפניכם כאן דבר שיעיד על קצב השינויים שדיברתם עליו, ובצדק. הסקירה הזאת נכתבה לפני שבוע, כשעמדנו לקיים את הדיון הזה. שם נכתב: "אולם אין לצפות לשינויים מרחיקי לכת במדיניותה של צ'כוסלובקיה כלפינו". אחר כך הם הוסיפו משפט, שפקידי משרד החוץ טרחו למחוק עבורי: "כל עוד ישאר השלטון בה במתכונתו הנוכחית". אתם יכולים לשער כמוני אם אכן יבואו שינויים. אבל השינויים שבאים בכלל במזרח אירופה מביאים כמעט באופן אוטומטי לשינויים ביחס לישראל. אני מרשה לעצמי למחוק את המלה כמעט.

לגבי יוגוסלביה, אף שאינה משתייכת ישירות לגוש המדינות הנדון, הרי ששינויים פנימיים מתחוללים בה ויש להם השלכות מסויימות עלינו. בפועל לא הופסקו יחסי התרבות והמסחר עמה. ומובן שאנחנו מקווים שיוגוסלביה תשקול מחדש ובחיוב את חידוש יחסיה הדיפלומטיים עמנו בקרוב.

עתה אני מגיע לשאלה שהעלו כאן כל הדוברים, וזאת השאלה שנוגעת לגרמניה המזרחית. אנחנו מברכים על הדמוקרטיזציה הגוברת במזרח אירופה, ולאחרונה זו שחלה באופן מואץ בגרמניה המזרחית. אבל אנחנו ערים כמובן לסוגיה המיוחדת שקושרת אותנו כיהודים. מתחילת שנות החמישים ועד אמצע שנות השמונים התאפיין יחסה של גרמניה המזרחית למדינת ישראל בנוקשות רבה. יתר על כן, גרמניה המזרחית שימשה אכסניה וחממה לטרור הפלשתיני, תוך שהיא מעניקה שירותים שונים לשורה של ארגוני טרור, ובראשם הפת"ח, החזית הדמוקרטית וארגון החזית העממית של חוואתמה.

עם שוך השימוש של גרמניה כבסיס אימון למחבלים, הבעיה המרכזית ביחסינו עם גרמניה המזרחית היתה ונשארה אי-הכרתה של גרמניה המזרחית באחריותה לפשעי הנאצים ולשואה, כפי שעשתה אחותה גרמניה המערבית. גרמניה המזרחית, הסוציאליסטית, הציגה עצמה כאנטי-תיזה מוחלטת לגרמניה הפשיסטית, על בסיס הטענה שמנהיגיה לא שיתפו פעולה עם המשטר הנאצי ואף פעלו נגדו, ואילו משתפי הפעולה האמיתיים כבר באו על עונשם בגרמניה המזרחית. זאת אומרת הם מתחו איזה קו דמיוני שאמר: כל הרעים הלכו מערבה וכל הטובים נשארו במזרח, ופשוט סירבו בכל פורום שהוא, כולל במפגש הבודד שהיה לי באו"ם עם שגריר גרמניה המזרחית לאו"ם, להכיר בנושא הזה, להודות שהוא בכלל קיים.

מדינת ישראל מצפה שתהליך הליברליזציה בגרמניה המזרחית יביא לשינוי יחסה של גרמניה המזרחית לישראל ולאחריות ההיסטורית לענין השואה. אני חושב שאין לדמיין אפשרות שגרמניה המזרחית תעבור את אותה ליברליזציה, ושלא יבוא שינוי מקביל ביחסה לעם היהודי ולישראל.

לגבי השאלה של איחוד גרמניה - אינני יודע אם אתם קראתם כמוני את עתון "הארץ" מאתמול שהביא ראיון עם שר החוץ של מזרח גרמניה, שבו הוא הסביר שהתהליך הזה, תהליך האיחוד, איננו עומד לקרות. שמעתי וקראתי גם על קולות שבוקעים דווקא מן הימין במערב גרמניה, שמתנגדים בכל תוקף לאותו איחוד. אני בטוח שהסיבות שלהם הן לא הסיבות של חברי הבית הזה ולא הסיבות של יהודים.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אתה טועה, דווקא מהשמאל הגרמני.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

מהימין. יכול להיות שגם מהשמאל הגרמני, חבר-הכנסת שריד. לא ראיתי.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

- - -

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

מימין לימין - יש תופעה כזאת גם בגרמניה, לא רק בארץ - יש מפלגה קטנה שקוראים לה רפובליקנים, שלא כשם הס. אותה מפלגה מתנגדת באדיקות ובעוצמה רבה לאיחוד גרמניה. אני חושב שהיא מתנגדת משום שהיא חוששת מחדירה של אלמנטים לא חיוביים. בכל מקרה, לא באתי לנתח את גישתם של גורמים אחרים בפוליטיקה הגרמנית, אלא רק לומר שההבחנה של שר החוץ המזרח גרמני שהאיחוד הזה איננו עומד על הפרק, ובוודאי לא מחר, להערכתנו היא נכונה. על כן ההתייחסות שלנו לנושא הזה תגיע לדיון ממצה בבית הזה, כך אני בטוח, כשהאירועים יצדיקו זאת.

בינתיים ראש הממשלה התבטא בנושא ודיבר על השאלה של איחוד גרמניה. הוא אמר באנגלית, ואני מתרגם זאת באופן חופשי לעברית: זה טבעי שאנחנו, העם היהודי, עם כל הנסיון שעברנו, נהיה מאד זהירים בסוגיה הזאת. ואנחנו חושבים שכל הקהיליה

הבינלאומית חייבת להיות זהירה. בכל מקרה, אומר ראש הממשלה, מוקדם מדי לדון בשאלה הזאת כשעדיין לא עלתה על סדר היום הבינלאומי.

השינויים מרחיקי הלכת האלה בגוש המזרחי והשינויים המקבילים של ההפשרה הבין-גושית יוצרים הזדמנויות חדשות לישראל. הם יוצרים גם כמה בעיות. אגע בהן בקצרה, משום שכתבתי והתבטאתי בנושא האתגרים במקום אחר.

בנושא איחודה של אירופה - ויכול להיות שאירופה זאת תהיה יותר רחבה מאשר רק אירופה המזרחית - הקמנו לאחרונה שגרירות מיוחדת בבריסל כדי לטפל באתגר הכלכלי, ולא רק הכלכלי. אנחנו מקווים שהכנסת תמצא לנכון לקבל את הצעתם של כמה חברי כנסת, אם אינני טועה חברי-הכנסת שטרית וויינשטיין, שדיברו על הצורך לקיים דיון דחוף במליאה כדי לדון בהתארגנות וברה-ארגון לא רק של הממשלה הישראלית, אלא של המשק הישראלי, לקראת האתגרים האלה. נכון אמר חבר-הכנסת בורג שנמצא את עצמנו באתגרים כלכליים שאנחנו בהחלט לא ערוכים להם אם לא נקיים את הדיון הזה ולא נבצע פעולות מסוימות בהקדם.

בנושא החשיבות של גרמניה והחשיבות של אירופה בכלל כגורם פוליטי ולא רק כגורם כלכלי, אנחנו מתכוונים לקיים שורה של פעילויות שבה נגביר את המאמצים המדיניים וההסברתיים של מדינת ישראל באירופה. ככלל הייתי אומר שבעשרים השנים האחרונות התרכזנו בארצות-הברית והערבים התרכזו בעשרים השנים האחרונות באירופה. לא אסתיר שנגרם לנו נזק כתוצאה מההתרכזות האכסקלוסיבית בארצות-הברית. לכן איננו מתכוונים לזנוח חס וחלילה את הזירה האמריקנית, אבל יש בהחלט מגמה להגביר את המעורבות גם באירופה המערבית וגם באירופה המזרחית. ידוע לי, למשל, שמדינות ערב מתארגנות היום להשקעה - תאמינו או לא - בתחומי הסברה במדינות מזרח אירופה, משום שהם מניחים שהמונופול הפוליטי וההסברתי שהיה להם נשבר. ואם הם מתארגנים ומזהים את העולם המשתנה הזה - גם אנחנו.

לגבי השאלה הבין-גושית, זה מתקשר למה שדיברנו קודם לכן. אנחנו מברכים על ההפשרה הבין-גושית. אנחנו מברכים עליה כאזרחי העולם החופשי, משום שכמובן שהמשך המתיחות הבין-גושית היתה יכולה להביא לתוצאות הרות אסון לאנושות כולה, ולנו כמובן בתוך האנושות הזאת. אבל צריך להכיר בכך שבמחצית המאה האחרונה ישראל למעשה חיה תחת אותה מטריה בין-גושית ונעזרה לפחות על-ידי מדינה אחת, לפני כן שתי מדינות אחרות מהמערב. והמדינה העיקרית שנעזרנו בה בעשרים השנים האחרונות היא ארצות-הברית.

(אחרי כן - צס)

ברור שעם שוך המאבק הבין-גושי ייתכנו שינויים גם בגישתה של ארצות-הברית לאזורנו. כיוון, כפי שאמרתי, שכתבתי על כך מאמר, שביטא לפחות את דעתי בנושא הזה בעתון "הארץ", אני לא אחזור פה על הדברים, אבל חברי הכנסת שמעוניינים בכך יכולים לעיין בנושא.

יש עוד נושא אחד ואחרון, שהזכירו פה וקבלו על כך שהדוברים אינם מעלים אותו וזה נושא האנטישמיות. עם ההפשרה שחלה בגוש המזרחי אנחנו רואים עליה מדאיגה של אנטישמיות בברית-המועצות וסימנים לעלייה של אנטישמיות גם במדינות אחרות במזרח אירופה. צריך להבין שהחופש נושא עמו גם סיכונים ולנו, העם היהודי, יש זכרון מאוד חד ומכאיב לגבי הסיכונים הללו. אנחנו עוקבים בדאגה רבה וגם מקיימים מגע שוטף עם הממשלות הנוגעות בדבר ביחס לתופעות האנטישמיות והדרכים למיגורה.

לסיכום: ישראל עוקבת אחרי שטף המאורעות במזרח אירופה ובגרמניה המזרחית. מה שברור הוא שאנו עדים לתמורות שכתוצאה מהן אירופה של שנות התשעים תהיה שונה מאותה אירופה שהכרנו ב-45 השנים האחרונות מאז תום מלחמת העולם השנייה. הכמיהה לחופש ולרפורמות דמוקרטיות בחלק זה של העולם מרגשת את דעת הקהל בכל העולם ואותנו בתוכה, אך הבה נזכור: האירועים עדיין בהתהוותם ואין לדעת מה יהיו כיווני התפתחותם.

אדוני היושב-ראש, אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והבטחון של הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

ובכן, חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. חבר-הכנסת שריד, האם אתה מסכים להעברה לוועדת החוץ והבטחון?

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

כן.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר-הכנסת יאיר צבן?

טז' בחשוון תש"ן
14 בנובמבר 1989
2649

140/ל
לחידוש

אל : המשנה למנכ"ל

מאת: סמנכ"ל הסברה

הנדון: האירועים בברלין ובגרמניה המזרחית

לקראת הישיבה אצלך בנדון להלן מספר נקודות שאני מציע לכלול בגבוש עמדת המשרד.

א. ישראל עוקבת אחרי שטף האירועים במזרח אירופה ובגרמניה המזרחית. מה שברור הוא שאנו עדים לתמורות שכתוצאה מהם אירופה עתידה שתשעים תהיה שונה מאותה אירופה שהכרנו ב-45 השנים האחרונות מאז תום מלחמת העולם השנייה.

ב. הכמיהה לחופש ולרפורמות דמוקרטיות מרגשת את דעת הקהל בכל העולם החופשי ואותנו בתוכה. ההיעלמות האיטית של מסך הברזל ונפילת חומת ברלין היא תוצאה של עמידה איתנה של ארה"ב והעולם המערבי שדבק בעקרונות הנעלים של חירות ודמוקרטיה. ללא הגישה החדשה של בריה"מ במדיניות הגלסנוסט והפרסטרויקה ספק אם שינויים כה היו מתחוללים כה מהר.

ג. כיהודים וכישראלים זכר השואה חי אתנו ואין פלא שכל אירוע המתרחש במרכז אירופה מעורר זכרונות הסטוריים קשים וחששות מגרמניה מאוחדת. תופעות של לאומנות קיצונית שלפעמים מקבלים ביטוי אנטישמי מדאיגים אותנו יום יום.

באשר לגרמניה המזרחית אנו שואלים את עצמנו אם אין לצפות שהשינויים המפליגים יביאו גם לשינוי יסודי בגישתה של מדינה זו כלפי העם היהודי וישראל.

ב ב ר כ ה,

משה רביב

0271

7N

תח:ג ג:סהסברה

3:73

[illegible]

להלן חלק א' מדברי סגן שה'ח בכנסת

להלן מדברי סגן שה"ח נתניהו בכנסת בתשובתו להצעה
לסדר היום (20/11/89) על ההתפתחויות באירופה.

השאלה שאנו דנים בה היא - ההתפתחויות האחרונות בגוש
המזרחי בכלל ובגרמניה בפרט, וההשלכות על ישראל. אי
אפשר להתחיל לדבר על הנושא הזה, אי אפשר להתחיל
לדון בו, משום שההשלכות הן ~~כפי שאמרו כאן~~ דוברים
אחרים לפני - הן גלובליות על כל העולם.

לדעתי, פה מוכרעת מול עינינו השאלה המרכזית של המאה העשרים. התרומה הגדולה של המאה העשרים לחברה האנושית, להסטוריה האנושית, זו עליית הטוטליטריות, לא עליית הדמוקרטיה, כי הדמוקרטיה עלתה למעשה, באיפיונה המודרני, כבר בסוף המאה השמונה-עשרה, בודאי במאה התשע-עשרה. מה שעלה במאה העשרים, זו מפלצת הטוטליטריות. ולי לפחות לא היה ברור בכלל, שהטוטליטריות תיעלם. היו לה כל הכלים כדי להנציח את עצמה, כולל שליטה על מוחותיהם וליבותיהם של אנשים. היא שלטה על האינפורמציה, היא שלטה בכוח הזרוע. בסופו של דבר היא שלטה באיום בכוח הזרוע. כבר לא היה צריך להשתמש בכוח הזרוע. וכיוון שזו תופעה חדשה בהיסטוריה, תופעה חדשה שלמעשה מנעה את האפשרות של קונספירציה נגד השלטון, משום שכל מעגל של חמישים איש בערך נשלט על ידי סוכן המשטר, דבר שלא היה קודם לכן בהיסטוריה, לא היה ברור כלל וכלל אם המשטר הזה, המשטר הטוטליטרי, איננו יכול בעצם להנציח את עצמו לעד.

אנחנו רואים שהוא איננו מנציח את עצמו לעד. אנחנו רואים את זה משום שהוא קורס לנגד עינינו. והשאלה היא, מדוע הוא קורס? כאן נאמר, ונאמר בצדק, הוא קורס בגלל הרפורמות של גורבצ'וב, הרפורמות במזרח אירופה. מדוע באו הרפורמות האלה? הן לא באו באופן אוטומטי. זה לקח קרוב לארבעים שנה, יותר, שבהן המערב אימץ דוקטרינה קודם כל של בלימת התפשטות הטוטליטריות. והדוקטרינה הזאת עובדה מימי טרומן ועד רייגן, והיא למעשה יצרה את הקרקע שאנו רואים היום, קרקע שהביאה בסופו של דבר להתמוטטות הפנימית הטבעית שאנחנו רואים במשטרים הקומוניסטיים.

אני מזכיר כאן לחברי הבית, שעד לפני מספר שנים, במאבק הזה בין עמדת המערב, עמדת הדמוקרטיה ועמדת המדינות הטוטליטריות, היתה ביקורת עצומה, דווקא מתוך המערב, נגד אלה שרצו לעמוד נגד המשטר הטוטליטרי. אני מתייחס, למשל, לעמידתו הנחרצת של הנשיא רייגן במשא ומתן על פירוז אירופה, פירוז הטילים באירופה. אני זוכר היטב, שמחנה השלום, או מה שקרוי מחנה השלום, יצא בהתקפות חוזרות ונשנות נגד רייגן, הוא כונה כמחרחר מלחמה, הוא כונה כסרבן שלום והוא כונה בכל מיני תארים אחרים, שאני מוכרח להגיד,

משרד החוץ-מחלקת הקשר

לא שמעתי אותם כמו ששמעתי היום מפי חבר הכנסת שריד, אפילו יריביו של רייגן בשמאל התנהגו ביתר דרך-ארץ עם מתנגד פוליטי ממה ששמעתי היום בבית הזה.

ובכן, כל הדברים שהוטחו נגדו, לא עזרו. הוא סירב להיכנע. ובסופו של דבר, הרוסים שעזבו את שולחן הדיונים חזרו לשולחן הדיונים. הרוסים שסירבו לקבל את התנאים שהציבה ארה"ב קבלו את התנאים של ארה"ב. ומעגל פירוז הנושק שהוחל בו עוד לפני הפרסטרואיקה, הוא למעשה התחלת הניצחון, התחלת קריסת הקומוניזם כפי שאנו מכירים אותו.

לכן אני מדגיש מה שלא נאמר כאן, שלמעשה התהליך הזה שאנחנו רואים היום, לא היה מתאפשר אילו לא העמידה הנחרצת של העולם הדמוקרטי עם מה שקרוי, אם תרצו, דוקטרינת הבלימה, או CONTAINMENT, כי בלעדיה אין מה לדבר, הקומוניזם, הטוטליטריות, היו ממשיכים להתפשט. ומי שמחסיר את הנדבך הזה, מחסיר לדעתי את היסוד שעליו מושחת הבנין של אותו סדר חדש שאנחנו רואים לפנינו.

וכאן יש סדר חדש. מה שמתרחש עכשיו באירופה, אלה אירועים מרגשים. אנחנו רואים את נפילת מסך הברזל, את פריצת חומת ברלין, אנחנו רואים עליה של משטרים מתונים יותר במערב. אנחנו רואים תנועה לאיחוד של מערב אירופה. ויש הרבה השפעות והשפעות גומלין של התהליכים הללו, שחלקם אפשר לצפות, חלקם אני חושב יותר קשה.

השאלה המעניינת כמובן היא, מהי ההשפעה על אזורנו. טוב, אני שמעתי כאן רבים מהדוברים, שהסבירו לנו, שהנה כל העולם משתנה. ובכן, כל העולם משתנה, גם המזרח התיכון משתנה או חייב להשתנות? זה שהוא חייב להשתנות, אני מסכים. אבל האם הוא משתנה בפועל? אני מדבר דווקא על אנשים, כמו אישיות מצרית שאני דברתי איתה לאחרונה, אישיות מצרית ידועה מאד, אחראית מאד, אני חושב מפוכחת מאד. ואותה אישיות מצרית אמרה לי, לא רק לי: פה זה לא יקרה, כי אני אמרתי הרבה לפני פוקוימה, אני מוכרח להגיד.

אני שוחחתי אתו לפני פרסומו הידוע של פרנסיס פוקוימה, הפקיד האמריקאי שכתב על סוף ההיסטוריה,

נצחון הדמוקרטיה. ובכן, אני לא פוקימה, אבל אני בכל זאת אמרתי: הנה, הוכחה, זה קורה בכל העולם, הדמוקרטיה מנצחת, פלורליזם פוליטי, פלורליזם כלכלי, זה חייב לקרות גם פה. הוא אמר לי: פה זה לא יקרה. שאלתי אותו: מדוע זה לא יקרה פה? הוא אמר לי: זה לא יקרה פה משום שפה האוכלוסיות עדיין בשלב אחר.

אלה לא דברים שלי. אני מצטט אותו, אישיות מצרית. הוא אומר: פה מדובר באוכלוסיות דלות פיתוח, או רבות אוכלוסין ודלות פיתוח, והתהליכים שמתרחשים במזרח אירופה, מתרחשים בהונגריה ובפולניה, מדינות עם תל'ג לנפש גבוהה מאד, עם חינוך רחב, עם מסורת דמוקרטית שנקטעה. כל התנאים האלה אינם קיימים פה.

ובכן, מה שהוא צופה שיקרה פה, זה דבר אחר. הוא צופה המשך של משטרים, איך הוא קרא להם? - אוטוריטריים, דהיינו המשך שלטונות, משטרים, שאינם דמוקרטיים, בלשון המעטה. ואם אנו מסתכלים באמת, ולא מסתכלים ברטוריקה, מה קורה סביבנו, מה אנחנו רואים, את ניצחון הפרסטרואיקה, את הדמוקרטיזציה סביבו?

לא מה אנחנו רוצים לראות. אבל מה אנחנו רואים בפועל? אנחנו רואים שאירן ועירק סיימו עכשיו מלחמה בה נרצחו-נטבחו מליון איש ולא רק חיילים, ערים פתוחות שהופצצו, גזים שהשתמשו בהם רק מאז תקופת הנאצים - גם הנאצים לא הסכימו להשתמש במלחמת גזים - שימוש בכלי נשק קטלניים שהעולם אינו חולם עליהם בכלל. עינוי שבויים, רצח שבויים, כל הסטנדרטים הנורמליים של מלחמה, לא רק מלחמה עצמה, אלא אובדן רסן מוחלט במלחמה.

ובכן, נגמר הטבח הזה של מליון איש, כאמור ביניהם הרבה אזרחים. מה קרה? עירק התפרקה מנשקה? היא שחררה את הדיביזיות? הבל. היא מקיימת את הדיביזיות, היא ממשיכה במלחמתה נגד סוריה, הפעם על אדמת לבנון, על גבי הנוצרים ושם הם מנהלים את המלחמה הזאת בקצב של בערך אלף הרוגים ליום, כשהמלחמה מתנהלת סביבנו.

עד כאן סוף חלק א'

הסברה/מידע

THE FIRST OF THESE, AND THE MOST IMPORTANT, IS THE
FACT THAT THE UNITED STATES IS A DEMOCRACY. IT IS
NOT A MONARCHY, NOR A TYRANNY, NOR A THEOCRACY. IT IS
A DEMOCRACY, AND IT IS THE ONLY DEMOCRACY IN THE
WORLD.

THE SECOND OF THESE IS THE FACT THAT THE UNITED STATES
IS A FREE COUNTRY. IT IS NOT A COUNTRY OF SLAVES,
OR OF SERFS, OR OF PEASANTS. IT IS A COUNTRY OF
FREE MEN, AND IT IS THE ONLY COUNTRY IN THE
WORLD.

THE THIRD OF THESE IS THE FACT THAT THE UNITED STATES
IS A COUNTRY OF OPPORTUNITY. IT IS NOT A COUNTRY
OF DESTINY, OR OF FATE, OR OF PREDESTINATION. IT IS
A COUNTRY OF OPPORTUNITY, AND IT IS THE ONLY COUNTRY
IN THE WORLD.

THE FOURTH OF THESE IS THE FACT THAT THE UNITED STATES
IS A COUNTRY OF PROGRESS. IT IS NOT A COUNTRY
OF STAGNATION, OR OF REGRESSION, OR OF RETROGRESSION.
IT IS A COUNTRY OF PROGRESS, AND IT IS THE ONLY
COUNTRY IN THE WORLD.

THE FIFTH OF THESE IS THE FACT THAT THE UNITED STATES
IS A COUNTRY OF FAITH. IT IS NOT A COUNTRY
OF DOUBT, OR OF SKEPTICISM, OR OF AGNOSTICISM. IT IS
A COUNTRY OF FAITH, AND IT IS THE ONLY COUNTRY
IN THE WORLD.

THE SIXTH OF THESE IS THE FACT THAT THE UNITED STATES
IS A COUNTRY OF LOVE. IT IS NOT A COUNTRY
OF HATE, OR OF FEAR, OR OF JEALOUSY. IT IS A
COUNTRY OF LOVE, AND IT IS THE ONLY COUNTRY
IN THE WORLD.

משרד החוץ-מחלקת הקשר

תפ: שהח, סשהח, רהמ, ממרהמ, מנכל, ממנכל, סמנכל, אוקיאניה, מצרים,
מצפא, אסיה, מאפ, אמלט, מזתים, ארבל, הדרכה, מעת, הסברה, ממד, איר, 1,
איר, 2, לעמ, ארבל, 1, פרנ, מזאר

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

יוצא

מ71

חוזם: 11, 17162

א/:

אתונה/266, בון/370, בריסל/390, האג/322, לונדון/470, פריס/690,
רומא/354, מרסיי/163, מדריד/291, סינגפור/255, מילנו/206,
ניקוסיה/216, ניירובי/219, אנקרה/211, איסטנבול/268,
קישאסה/246, מונרוביה/197, אבידגאן/186, יאונדה/240, טוקיו/431,
זנברה/233, בנגקוק/460, גנבה/310, וינה/313, אוסלו/203,
בוקרשט/214, ברן/369, הלסינקי/258, קופנהגן/360, שטוקהולם/271,
ליסבון/257, פרטוריה/224, בודפשט/266, מונטריאול/171,
טורונטו/209, אוטבה/221, לוסאנגלס/285, ניו/1049, וושי/877,
ביירס/554, בוגוטה/276, ברזיליה/320, גואטמלה/222, לימה/284,
מונטבידאו/258, מכסיקו/309, סנחוז/216, קיטו/280, קרקס/353,
ריו/233, סנטיאגו/271, סנפאולו/232, הונדורס/174, סלבודור/171,
סנטודומינגו/217, פנמה/161, קינגסטון/177, להפאז/154,
אסונסיון/163, בוסטון/166, מיאמי/197, שיקגו/163, פרנסיסקו/145,
יוסטון/145, אטלנטה/131, פילדלפיה/138, לילונגוואה/165,
מבנה/143, פיגי/162, סידני/164, וולינגטון/165, בומבי/182,
קטמנדו/178, הונגקונג/190, קולומבו/169, טוגו/163,
אלכסנדריה/109, אקרה/143, ורשה/244, ציריך/132, מנילה/190
מ:-המשרד, תא: 211189, זח: 2126, דח: מ, סג: בל

תח: 2 גס: הסברה

נד: חלק ב'

בלמ'ס/מיידי

להלן חלק ב' של חוזם 17159 מדברי סגן שה'ח בכנסת

אם אנחנו רואים מה קורה בלבנון, בתוך לבנון, אנחנו
רואים פרסטרויקה, אנחנו רואים איזה שהוא מיתון? אם
אנחנו מסתכלים על התופעות של עליית האיסלאם
הקיצוני, אנחנו רואים כאן באמת ליברליזציה? הזכרתם
את ירדן. ליברליזציה? במובן מסויים, יש בחירות, כן,
אבל מה עולה? יוצא השד מהבקבוק. אין כאן טנדנציות
של התמקמות, אין כאן טנדנציות של דמוקרטיה, אין כאן
טנדנציות של ליברליזם, אין כאן טנדנציות של חופש,

אין.

מי שרוצה להשלוח את עצמו כמובן יכול. אני אומר שלצערנו תהליך הדמוקרטיזציה שעובר על עמי מזרח אירופה פוסח על עמי ערב ועולים בהם דווקא כוחות אחרים, כוחות של פונדמנטליזם איסלאמי, כוחות של לאומנות קיצונית.

אתוודה בפניך שאני מאמין שהיום שבו תהפוכה מדינות ערב לדמוקרטיות אמיתיות הוא היום שבו נזכה לראות לום כולל ואמיתי בין ישראל למדינות ערב. זה נכון. ההיפותזה שאתם מציגים כאן היא נכונה, אני מקבל אותה. דהיינו, אילו היתה כאן פרסטרויקה, אילו היתה כאן ליברליזציה, אילו היתה כאן דמוקרטיזציה, אין לי שום ספק, אני שותף מלא למסקנה שלכם שאכן היתה באה לכאן רוח שלום ורוח שלום מהירה מאד. אני פשוט חולק עליכם שאלה פני הדברים.

עד שיקרו הדברים הללו, ואני מקווה שיקרו במהרה, אסור לנו לטעות. המזרח התיכון איננו מזרח אירופה. ערפאת, ברשותכם, איננו לך ואלנסה.

מה ההשלכות של אותם שינויים שאנחנו כן רואים במזרח אירופה ובבריה"מ על מה שכאן מתהווה? קודם כל מה האפשרויות שלנו מול מדינות מזרח אירופה? אכן אנחנו עדים לשינויים מפליגים בכל התחומים. אני יכול לאמר לחברי הבית שלמשרד החוץ יש סימנים ברורים שכל מדינות הגוש המזרחי, כולן בלא יוצא מן הכלל, מוכנות באופן אינטנסיבי לשינוי מדיניותן כלפינו. אני כמובן מוציא מכלל זה את רומניה. שיש לנו אתה יחסיים יפלומטיים שלא הופסקו, אבל כל מערכת היחסים הדיפלומטיים הכלכליים, התרבותיים עוברת עכשיו מבחן בכל מדינה ומדינה כשאין לנו ספק שהדבר הזה יביא לשינויים מרחיקי לכת בזמן הקרוב.

אם הייתי עובר מדינה מדינה, בקיצור כי אני יודע שהשעה מאוחרת, אתחיל בבריה"מ. בריה"מ הולכת בצעדים קטנים לקראתנו מבחינה מדינית. זאת אומרת היא יותר שמרנית ממדינות אחרות או מחלק מהמדינות במזרח אירופה בנושא המדיני, אם כי ברור שאנחנו הקמנו כאן לפני שנה משלחת דיפלומטית ישראלית במוסקבה לאחר שהוקמה כאן משלחת דיפלומטית, גם אם היא לא נקראה כך, סובייטית בארץ. אבל דווקא חידוש הקשרים

משרד החוץ-מחלקת הקשר

הדיפלומטיים מתנהל בעצלתיים. אנחנו גם לא מאיצים ברוסים.

מה שלא כן בפרופריה של בריה'מ. דהיינו, למשל ברפובליקות, בגרוזיה, בארמניה, אני בטוח שחברי הכנסת מודעים למגעים הבלתי פוסקים, לקרוונים כמעט של פקידים ואנשי ממל מרפובליקות הללו לישראל. במרכז, במוסקבה, הפעילות הזאת היא יותר איטית. מה שאנחנו כן רואים שיש נכונות להאיץ את הקצב של הפעילות הכלכלית והמסחרית. לאחרונה נחתם הסכם בראשי ייבות על הקמת נציגויות של לשכות המסחר של שתי המדינות ואנחנו כמובן מעמיקים את יחסי התרבות ההדדיים. אני מקווה לראות בקרוב כינון קו טיסות ישיר בין בריה'מ לבינינו. כמובן שאנחנו רואים בברכה, יותר מברכה, אנחנו נפעמים, מול הגל העולה של יהודי בריה'מ כשבתוך כך, בתוך בריה'מ, מתחדשים והולכים חיי היהודים, חיי התרבות היהודית, גם בנושאי חינוך, גם בנושאי תרבות, ספורט וכו'. כל מיני אגודות שלא היו קיימות או שפורקו קמות בחזרה לתחיה.

לא הזכרתי את נסיעתו של מ'מ'רה'מ למוסקבה אבל זה בוודאי חלק מאותו מסע בלתי פוסק של אנשים משני הצדדים.

בהונגריה חודשו לפני זמן קצר היחסים הדיפלומטיים ומכלול היחסים עמה כיום הוא מקיף ונרחב בכל התחומים. נחתמו עם הונגריה שורה של הסכמים בילטרליים בתחומי התעופה, התיירות, התחבורה, התקשורת והחקלאות ובקרוב ייחתם גם הסכם תרבות והסכם מניעת כפל מסים. יש הרבה ביקורים הדדיים.

אני מוכרח להודות, שאני מצטרף למסע הזה. אני יוצא להונגריה בתחילת החודש הבא על פי הזמנת שר החוץ ההונגרי קובאץ' שהיה פה בביקור קודם בארץ. היחסים הולכים ומתהדקים. זה כמובן חשוב לנו לא רק מהבחינה הבילטרלית עם הונגריה אלא מן הבחינה היהודית. יש שם קהילה שנשמרה, ששרדה והיא מקיימת ומגבירה את חיי הקהילה היהודית ואת הקשר איתנו. גם ממשלת ישראל, גם הסוכנות וגופים אחרים מעורבים בהתחדשות הזאת.

בפולין התהליך הפוליטי, כפי שאתם יודעים, מסתמך כרגע על משרדי אינטרסים עצמאיים הפועלים בוורשה

2-10-68 10:00 AM

1. The first part of the report deals with the general situation of the company. It is noted that the company has been operating for some time and has a good reputation. The management is well organized and the staff is efficient. The company has a good working relationship with its customers and suppliers. The financial position is sound and the company is well equipped to meet its obligations. The company has a good track record and is well respected in the industry.

2. The second part of the report deals with the specific details of the company's operations. It is noted that the company has a good record of production and quality control. The company has a good system of inventory control and a good system of cost accounting. The company has a good system of personnel management and a good system of training. The company has a good system of research and development and a good system of marketing.

3. The third part of the report deals with the company's future prospects. It is noted that the company has a good future and is well positioned to meet the challenges of the future. The company has a good management team and a good staff. The company has a good working relationship with its customers and suppliers. The company has a good financial position and is well equipped to meet its obligations. The company has a good track record and is well respected in the industry.

משרד החוץ-מחלקת הקשר

ובתל-אביב. אני צופה שבקרוב פולין תיזום חידוש מלא של היחסים הרדיפלומטיים. אנחנו רואים בברכה את גישתה החיובית ההולכת ומתרחבת של ממשלת פולין להיסטוריה של יהדות פולין ובייחוד בתקופת השואה ונכונותה לשתף פעולה בתחום של שימור אתרים יהודיים ושיקומם. שוחחתי עם חברי הבית, נדמה לי בשבוע שעבר, על גישתה החיובית מאד של ממשלת פולין בענין הכאוב של המנזר הכרמליטי באושוויץ.

חברת התעופה הפולנית כבר החלה בטיסותיה לארץ הקשרים בתחומי המסחר, התרבות הולכים ומתגברים.

שינוי מסויים חל גם ביחסה של בולגריה לישראל. משלחת לשכת המסחר הבולגרית פועלת בתל-אביב מאז אפריל השנה. נחתם הסכם עם אל-על המאפשר טיסות מעל שמי בולגריה וחלה פתיחות ביחסי התרבות ההדדיים. יש גם ענין רב מצידם לשיתוף כלכלי, אבל אני מוכרח להגיד שכיוון שהשינויים בבולגריה מתרחשים בקצב מואץ, אין להוציא מכלל אפשרות גם שינוי היחס אלינו יהיה מואץ גם כן.

קשה לדבר על קצב שינוי היחסים בינינו לבין צ'כוסלובקיה, כי גם שם הדברים זזים יותר מהר. ככלל, מה שקורה במדינות הללו באופן פנימי כמובן משליך על יחסן אלינו. עד עכשיו צ'כוסלובקיה לא הראתה שום תזוזה מהותית ביחסיה עם ישראל, אם כי ראינו אפילו ניצוץ לפני הארועים האחרונים בפגישה של שרי החוץ בשנה שעברה במהלך עצרת האו"ם. ייחסנו לזה חשיבות לא מבוטלת. יש גם התפתחות בקשרי סחר ותרבות.

שוב, אני יכול לקרוא לפניכם כאן דבר שיעיד על קצב השינויים שדיברתם עליו, ונצדק. הסקירה הזאת נכתבה לפני שבוע, כשעמדנו לקיים את הדיון הזה. שם נכתב: 'אולם אין לצפות לשינויים מרחיקי לכת במדיניותה של צ'כוסלובקיה כלפינו'. אחר כך הם הוסיפו משפט, שפקידי משרד החוץ טרחו למחוק עבורי: 'כל עוד יישאר השלטון בה במתכונתו הנוכחית'. אתם יכולים לשער כמוני אם אכן יבואו שינויים. אבל השינויים שבאים בכלל במזרח אירופה מביאים כמעט באופן אוטומטי לשינויים ביחס לישראל. אני מרשה לעצמי למחוק את המלה כמעט.

משרד החוץ-מחלקת הקשר

לגבי יוגוסלביה, אף שאינה משתייכת ישירות לגוש המדינות הנדון, הרי ששינויים פנימיים מתחוללים בה ויש להם השלכות מסוימות עלינו. בפועל לא הופסקו יחסי התרבות והמסחר עמה. ומובן שאנחנו מקווים שיגוסלביה תשקול מחדש ובחיוב את חידוש יחסייה הדיפלומטיים עמנו בקרוב.

עתה אני מגיע לשאלה שהעלו כאן כל הדוברים, וזאת השאלה שנוגעת לגרמניה המזרחית. אנחנו מברכים על הדמוקרטיזציה הגוברת במזרח אירופה, ולאחרונה זו חלה באופן מואץ בגרמניה המזרחית. אבל אנחנו ערים כמובן לסוגיה המיוחדת שקושרת אותנו כיהודים. מתחילת שנות החמישים ועד אמצע שנות השמונים התאפיין יחסה של גרמניה המזרחית למדינת ישראל בנוקשות רבה. יתר על כן, גרמניה המזרחית שימשה אכסניה וחממה לטרור הפלסטינאי, תוך שהיא מעניקה שירותים שונים לשורה של ארגוני טרור, ובראשם הפת"ח, החזית הדמוקרטית וארגון החזית העממית של חוואתמה.

עד כאן סוף חלק ב'

הסברה/מידע

מא

תפ: שהח, סשהח, רהמ, ממרהמ, מנכל, ממנכל, סמנכל, אוקיאניה, מצרים, מצפא, אסיה, מאפ, אמלט, מזתים, ארבל, הדרכה, מעת, הסברה, ממד, איר, יר, לעמ, ארבל, פרנ, מזאר

1. The first part of the report is a general
description of the project and its objectives.
2. The second part is a detailed description of the
methodology used in the study.

3. The third part is a description of the results
of the study. 4. The fourth part is a discussion
of the results and their implications. 5. The fifth
part is a conclusion and a list of references.

6. The sixth part is a list of references.

7.

8. The seventh part is a list of references.

משרד החוץ-מחלקת הקשר

17158

תאריך : 22.11.

יוצא

בלמס

חוזם: 11,17158

אל:

אחונה/264, בון/368, בריסל/388, האג/320, לונדון/468, פריס/687,
 רומא/352, מרסיי/161, מדריד/289, סינגפור/253, מילנו/204,
 ניקוסיה/214, נירובי/217, אנקרה/209, איסטנבול/266,
 קינשאסה/244, מונרוביה/195, אבידגאן/184, יאונדה/238, טוקיו/429,
 זנברה/231, בנגקוק/458, גנבה/308, וינה/311, אוסלו/201,
 בוקרשט/212, ברן/367, הלסינקי/256, קופנהגן/358, שטוקהולם/269,
 ליסבון/255, פרטוריה/222, בודפשט/264, מונטריאול/169,
 טורונטו/207, אוטבה/219, לוסאנגלס/283, ניו/1046, וושי/874,
 בייירס/552, בוגוטה/274, ברזיליה/318, גואטמלה/220, לימה/282,
 מונטבידאו/256, מכסיקו/307, סנחוזזה/214, קיטו/278, קרקס/351,
 ריו/231, סנטיאגו/269, סנפאולו/230, הונדורס/172, סלבדור/169,
 סנטודמינגו/215, פנמה/159, קינגסטון/175, להפאז/152,
 אסונסיון/161, בוסטון/164, מיאמי/194, שיקגו/161, פרנסיסקו/143,
 יוסטון/143, אטלנטה/129, פילדלפיה/136, לילונגוואה/163,
 מבבנה/141, פיג'י/160, סידני/162, וולינגטון/163, בומבי/180,
 קטמנדו/176, הונגקונג/188, קולומבו/167, טוגו/161,
 אלכסנדריה/107, אקרה/141, ורשה/242, ציריך/130, מנילה/188
 מ-: המשרד, תא: 211189, זח: 2120, דח: מ, סג: בל

תח: גס: הסברה

נד: 8

בלמ'ס/מיידי

להלן לקט מהתבטאויות אחרות של חברי הכנסת בישיבה
 מיום ב' ה-20/11:

זאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אתה רואה את הפרץ האדיר של שמחתם של נשים וגברים
 המצליחים למוטט את חומות הרודנות, הטועמים לראשונה
 את הטעם הנפלא של החופש, חופש התנועה וחופש הדיבור
 וחופש ההפגנה, ואינך יכול שלא להתרגש. וכשם שאינך
 יכול שלא להתרגש למראה המראות הללו, כך אינך יכול

2000

11

1. The first part of the report is a general introduction to the project.

2. The second part of the report is a detailed description of the methodology used.

3. The third part of the report is a discussion of the results of the study.

4. The fourth part of the report is a conclusion and a list of references.

5. The fifth part of the report is an appendix containing additional data and figures.

6. The sixth part of the report is a bibliography of the literature cited in the report.

7. The seventh part of the report is a list of the authors' addresses.

8. The eighth part of the report is a list of the authors' contact information.

9. The ninth part of the report is a list of the authors' acknowledgments.

10. The tenth part of the report is a list of the authors' disclosures.

11. The eleventh part of the report is a list of the authors' conflicts of interest.

12. The twelfth part of the report is a list of the authors' disclosures of potential conflicts of interest.

13. The thirteenth part of the report is a list of the authors' disclosures of potential conflicts of interest.

14. The fourteenth part of the report is a list of the authors' disclosures of potential conflicts of interest.

משרד החוץ-מחלקת הקשר

שלא להיזכר בכל רגע ורגע כי מדובר בשמחה אדירה של העם הגרמני, העם שהביא על עמנו את הטרגדיה הנוראה מכל. וכי איך יכול בן לעם ששכל מליונים מבניו במאכלת הנאציזם הגרמני, מי שסבו וסבתו ודודו ודודתו נשרפו באושוויץ לשכוח כי הוריהם של אלה השמחים ליד שער ברנדנבורג הם שהציתו את הכבשנים. ואתה נקרע בין לבין. בין החשבון האוניברסאלי לבין החשבון היהודי.

אברהם בורג (מערך):

נחננו מגיעים אל ההווה, וכאשר אני כישראלי מסתכל אל ההווה המזרח אירופי, אל בריחתם, אל מנוסתם של אלפים, של רבבות, של מאות אלפים, של מליונים לאן הם נסים - אני יודע מפני מה הם נסים. הם נסים מפני העול, מפני השעבוד, מפני יד מצרים שהיתה קשה עליהם - וכל עם אולי יש לו את המצרים שלו - מפני זה הם נסים. אבל לאן הם נסים? הם נסים אל גן עדן כלכלי, הם נסים אל מקומות שיש להם שט עבודה, שרוצים לקלוט אותם, ממשכורת של 1,500 דולר בשנה למשכורת של 25,000 דולר בשנה. הם נסים אל גן העדן הכלכלי, אל הכלכלה העילית. לא עלינו, גם מישראל נסים אנשים, יורדים מן הארץ, הרבה בשל נסיבות כלכליות. זה כמעט דומה.

שלמה דיין (ש"ס):

המאורעות המסעירים בגרמניה הם ללא ספק שיאו של תהליך התמוטטות הקומוניזם העולמי, ואנו כבני העם היהודי, שרבים סבלו כה רבים וסובלים עד היום ממגף דיכוי של השיטה שחרטה על דגלה: שיוויון ואחווה עמים, אך יסודותיה הושחתו על שלילת חירויות האדם, צריכים להיות הראשונים שיברכו על כך. לעם היהודי יש חשבון ארוך עם הדגל האדום וככל שיחליפו אותו בדגלים אחרים שלא הוכתמו בדם, כן ייטב.

זלמן שובל (ליכוד):

ובאמת, מלה על גרמניה. אינני יכול להכחיש שכשראיתי בטלוויזיה איך שכל חברי הבונדסטאג כאיש אחד קפצו על רגליהם, אולי קפצו אפילו לדום, ושרו את 'דויטשלאנד דויטשלאנד איבער אלעס', גם אני התרגשתי כאילו זיעה קרה מכסה את עורי. אבל בואו נתייחס לדברים האלה לא

THE UNITED STATES OF AMERICA
DO hereby certify that
the within and foregoing is a true and correct
copy of the original as the same appears
on the records of the Department of the Interior
at Washington, D. C.

WITNESSED my hand and the seal of the Department of the Interior at Washington, D. C. this 1st day of January, 1901.

Very truly yours,
J. M. McKim,
Secretary of the Interior.
The above is a true and correct copy of the original as the same appears on the records of the Department of the Interior at Washington, D. C.

WITNESSED my hand and the seal of the Department of the Interior at Washington, D. C. this 1st day of January, 1901.

Very truly yours,
J. M. McKim,
Secretary of the Interior.
The above is a true and correct copy of the original as the same appears on the records of the Department of the Interior at Washington, D. C.

WITNESSED my hand and the seal of the Department of the Interior at Washington, D. C. this 1st day of January, 1901.

Very truly yours,
J. M. McKim,
Secretary of the Interior.
The above is a true and correct copy of the original as the same appears on the records of the Department of the Interior at Washington, D. C.

משרד החוץ-מחלקת הקשר

רק מבחינת העבר אלא גם מבחינת ההווה והעתיד. אני רוצה לומר, ראשית, שישראל כמולדתו של העם היהודי באמת איננה יכולה להתייחס בשיוויון נפש למה שקורה, לטוב ולרע, בגרמניה. וכל העולם למוד הנסיון ההסטורי הנורא, ואני יכול לומר, שגם גרמנים רבים, כפי ששמעתי לאחרונה, מקווים, רוצים לקוות, רוצים להאמין, שגם גרמניה גדולה, גם לו גרמניה תתאחד, ואין עדיין שום בטחון שתתאחד, אבל אם האיחוד יתבצע, כולנו מקווים שלא יהיה זה הרייך הרביעי אלא גרמניה דמוקרטית שהיא גורם של יציבות, של שלום ושל שגשוג לעולם כולו.

הסברה/מידע

רח

תפ: שהח, סשהח, רהמ, ממרהמ, מוכל, ממוכל, סמוכל, אוקיאניה, מצרים, מצפא, אסיה, מאפ, אמלט, מזתיס, ארבל, הדרכה, מעת, הסברה, ממד, איר, איר, לעמ, ארבל, פרנ, מזאר

(ת"ק)

שאלות 15.11.89

מס' סד'	מגיש	נושא השאלות	מתן תשובה
1067	עוזי ברעם	פרשת התיירת הירדנית.	ראה תשובה לשאלות 143
1068	יובל נאמן	יחסי ישראל פולין על רקע התקרית באושוויץ.	ראה תשובה לשאלות 147
1069	גאולה כהן	אי ביקור השרה לענייני נשים בהתנחלויות.	משה רביב, דני כירם
1106	יגאל ביבי	ההתנגשות בין יהודים ופולנים במחנה אושוויץ.	מידד מדינה
1293	מיכאל קלינר	עימות בין השגריר בן-ארי לאש"ף	מיקי בבלי

הצעות לסדר היום - 20.11.89

1679

גאולה כהן רפאל איתן מצא	תוצאות הבחירות בירדן - פלסטיניזציה של ירדן.	דוד סולטן
1679	היענותה של ישראל לקראת 1992	עזורי
אריאל ויינשטיין	ההתפתחויות האחרונות בגוש המזרחי בככל ובגרמניה בפרט והשפעותיהן על ישראל.	יחזקאל ברנע

הצעה 3 - גאולה כהן - תאריך פומבי - 20.11.89

1679 - ויינשטיין
אריאל
(הצעה 3)

1679 - אריאל - תאריך פומבי - 20.11.89

משרד החוץ-מחלקת הקשר

17191

תאריך : 22.11.

יוצא

בלמס

2'2

על שם אקס (אמלן) - טלגרף - עמיה

חוזם: 11,17191

א:7

אתונה/267, בון/371, בריסל/391, האג/323, לונדון/471, פריס/691,
רומא/355, מרסיי/164, מדריד/292, סינגפור/256, מילנו/207,
ניקוסיה/217, ניירובי/220, אנקרה/212, איסטנבול/269,
קינשאסה/247, מונרוביה/198, אבידגאן/187, יאונדה/241, טוקיו/432,
קנברה/234, בנגקוק/461, גנבה/311, וינה/314, אוסלו/204,
בוקרשט/215, ברן/370, הלסינקי/259, קופנהגן/361, שטוקהולם/272,
יסבון/258, פרטוריה/225, בודפשט/267, מונטריאול/172,
טורונטו/210, אוטבה/222, לוסאנגלס/286, ניו/1050, וושי/878,
ביירס/555, בוגוטה/277, ברזיליה/321, גואטמלה/223, לימה/285,
מונטבידאו/259, מכסיקו/310, סנחוז/217, קיטו/281, קרקס/354,
ריו/234, סנטיאגו/272, סנפאולו/233, הונדורס/175, סלבודור/172,
סנטודומינגו/218, פנמה/162, קינגסטון/178, להפאז/155,
אסונסיון/164, בוסטון/167, מיאמי/198, שיקגו/164, פרנסיסקו/146,
יוסטון/146, אטלנטה/132, פילדלפיה/139, לילונגוואה/166,
מבנה/144, פיג'י/163, סידני/165, וולנינגטון/166, בומבי/183,
קטמנדו/179, הונגקונג/191, קולומבו/170, טוגו/164,
אלכסנדריה/110, אקרה/144, ורשה/245, ציריך/133, מנילה/191
מ:-המשרד, תא:211189, זח:2130, דח:מ, סג:בל

תח:גס:הסברה

נד:8

מקשר

אין - נכנס

בלמ'ס/מיידי

להלן חלק (ג) ואחרון של חוזם 17159 מדברי סגן שה'ח

עם שוך השימוש של גרמניה כבסיס אימון למחבלים,
הבעיה המרכזית ביחסינו עם גרמניה המזרחית היתה
ונשארה אי-הכרתה של גרמניה המזרחית באחריותה לפשעי
הנאצים ולשוואה, כפי שעשתה אחותה גרמניה המערבית.
גרמניה המזרחית, הסוציאליסטית, הציגה עצמה
כאנטי-תיזה מוחלטת לגרמניה הפשיסטית, על בסיס הטענה
שמנהיגיה לא שיתפו פעולה עם המשטר הנאצי ואף פעלו
נגדו, ואילו משתפי הפעולה האמיתיים כבר באו על

6406 11/88

מחלקת הקשר, משרד החוץ, תל אביב, 22.11.88

משרד החוץ-מחלקת הקשר

עונשם בגרמניה מזרחית. זאת אומרת הם מתחזים איזה קו
דמיוני שאמר: כל הדעים הלכו מערבה וכל הטובים נשארו
במזרח, ופשוט סירבו בכל פורום שהוא, כולל במפגש
הבודד שהיה לי באו"ם עם שגריר גרמני המזרחית לאו"ם,
להכיר בנושא הזה, להודות שהוא בכלל קיים.

מדינת ישראל מצפה שתהליך הליברליזציה המזרחית יביא
לשינוי יחסה של גרמניה המזרחית לישראל ולאחריות
ההיסטורית לענין השואה. אני חושב שאין לדמיין
אפשרות שגרמניה המזרחית תעבור את אותה ליברליזציה,
ושלא יבוא שינוי מקביל ביחסה לעם היהודי ולישראל.

גבי השאלה של איחוד גרמניה - אינני יודע אם אתם
קראתם כמוני את עיתון 'הארץ' מאתמול שהביא ראיון עם
שר החוץ של מזרח גרמניה, שבו הוא הסביר שהתהליך
הזה, תהליך האיחוד, איננו עומד לקרות. שמעתי וקראתי
גם על קולות שבוקעים דווקא מן הימין במערב גרמניה,
שמתנגדים בכל תוקף לאותו איחוד. אני בטוח שהסיבות
שלם הן לא הסיבות של חברי הבית הזה ולא הסיבות של
יהודים.

מימין לימין - יש תופעה כזאת גם בגרמניה, לא רק
בארץ - יש מפלגה קטנה שקוראים לה רפולביקנים, שלא
כשם הם. אותה מפלגה מתנגדת באדיקות ובעוצמה רבה
לאיחוד גרמניה. אני חושב שהיא מתנגדת משום שהיא
חוששת מחדירה של אלמנטים לא חיוניים. בכל מקרה, לא
באתי לנתח את גישתם של גורמים אחרים בפוליטיקה
הגרמנית, אלא רק לאמר שההבחנה של שר החוץ המזרח
גרמני שהאיחוד הזה איננו עומד על הפרק, ובוודאי לא
מחר, להערכתנו היא נכונה. על כן ההתייחסות שלנו
לנושא הזה תגיע לדיון ממצה בבית הזה, כך אני בטוח,
בשהארועים יצדיקו זאת.

בינתיים ראש הממשלה התבטא בנושא ודיבר על השאלה של
איחוד גרמניה. הוא אמר באנגלית, ואני מתרגם זאת
באופן חופשי לעברית: זה טבעי שאנחנו, העם היהודי,
עם כל הנסיון שעברנו, נהיה מאד זהירים בסוגייה
הזאת. ואנחנו חושבים שכל הקהילה הבינלאומית חייבת
להיות זהירה. בכל מקרה, אומר ראש הממשלה, מוקדם מדי
לדון בשאלה הזאת כשעדיין לא עלתה על סדר היום
הבינלאומי.

משרד החוץ-מחלקת הקשר

השינויים מוהיקי הלכת האלה בגוש המזרחי והשינויים המקבילים של ההפשרה הבין-גושית יוצרים הזדמנויות חדשות לישראל. הם יוצרים גם כמה בעיות. אגע בהן בקצרה, משום שכתבתי והתבטאתי בנושא האתגרים במקום אחר.

בנושא איהודה של אירופה - ויכול להיות שאירופה זאת תהיה יותר רחבה מאשר רק אירופה המזרחית - הקמנו לאחרונה שגרירות מיוחדת בבריסל כדי לטפל באתגר הכלכלי, ולא רק הכלכלי. אנחנו מקווים שהכנסת תמצא לוכון לקבל את הצעתם של כמה חברי כנסת, לקיים דיון דחוף במליאה כדי לדון בהתארגנות ובה-ארגון לא רק ל הממשלה הישראלית, אלא של המשק הישראלי, לקראת האתגרים האלה. נמצא את עצמנו באתגרים כלכליים שאנחנו בהחלט לא ערוכים להם אם לא נקיים את הדיון הזה ולא נבצע פעולות מסוימות בהקדם.

בנושא החשיבות של גרמניה והחשיבות של אירופה בכלל כגורם פוליטי ולא רק כגורם כלכלי, אנחנו מתכוונים לקיים שורה של פעילויות שבה נגביר את המאמצים המדיניים וההסברתיים של מדינת ישראל באירופה. ככלל הייתי אומר שעשרים השנים האחרונות התרכזו בארה"ב והערבים התרכזו בעשרים השנים האחרונות באירופה. לא אסתר שנגרם לנו נזק כתוצאה מההתרכזות האכסקלוסיבית בארה"ב. לכן איננו מתכוונים לזנוח חס וחלילה את הזירה האמריקנית, אבל יש בהחלט מגמה להגביר את המעורבות גם באירופה המערבית וגם באירופה המזרחית. ידוע לי, למשל, שמדינות ערב מתארגנות היום להשקעה - תאמינו או לא - בתחומי הסברה במדינות מזרח אירופה, משום שהם מניחים שהמונופול הפוליטי וההסברתי שהיה להם נשבר. ואם הם מתארגנים ומזהים את העולם המשתנה הזה - גם אנחנו.

לגבי השאלה הבין-גושית, זה מתקשר למה שדיברנו קודם לכן. אנחנו מברכים על ההפשרה הבין-גושית, אנחנו מברכים עליה כאזרחי העולם החופשי, משום שכמובן שהמשך המתיחות הבין-גושית היתה יכולה להביא לתוצאות הרות אסון לאנושות כולה, ולנו כמובן בתוך האנושות הזאת. אבל צריך להכיר בכך שבמחצית המאה האחרונה ישראל למעשה חיה תחת אותה מטריה בין-גושית ונעזרה לפחות על ידי מדינה אחת, לפני כן שתי מדינות אחרות מהמערב. והמדינה העיקרית שנעזרנו בה בעשרים השנים

משרד החוץ-מחלקת הקשר

האחרונות היא ארה"ב.

ברור שעם שוך המאבק הבינ-גושי ייתכנו שינויים גם בגישה של ארה"ב לאיזורנו. כיוון, כפי שאמנתי, שכתבתי על כך מאמר, שביטא לפחות את דעתי בנושא הזה בעיתון 'הארץ', אני לא אחזור פה על הדברים, אבל חברי הכנסת שמעוניינים בכך יכולים לעיין בנושא.

יש עוד נושא אחד ואחרון, שהזכירו פה וקבלו על כך שהדוברים אינם מעלים אותו וזה נושא האנטישמיות. עם ההפשרה שחלה בגוש המזרחי אנחנו רואים עליה מדאיגה של אנטישמיות בבריה"מ וסימנים לעליה של אנטישמיות במדינות אחרות במזרח אירופה. צריך להבין שהחופש נושא עמו גם סיכונים ולנו, העם היהודי, יש זכרון מאד חד ומכאיב לגבי הסיכונים הללו. אנחנו עוקבים בדאגה רבה וגם מקיימים מגע שוטף עם הממשלות הנוגעות בדבר ביחס לתופעות האנטישמיות והדרכים למיגורן.

לסיכום: ישראל עוקבת אחרי שטף המאורעות במזרח אירופה ובגרמניה המזרחית. מה שברור הוא שאנו עדים לתמורות שכתוצאה מהן אירופה של שנות התשעים תהיה שונה מאותה אירופה שהכרנו ב-45 השנים האחרונות מאז תום מלחמת העולם השנייה. הכמיהה לחופש ולרפורמות דמוקרטיות בחלק זה של העולם מרגשת את דעת הקהל בכל העולם ואותנו בתוכה, אך הבה נזכור: הארועים עדיין בהתהוותם ואין לדעת מה יהיו כיווני התפתחותם.

הסברה/מידע

מא

תפ: שהח, סשהח, רהמ, ממרהמ, מנכל, ממנכל, סמנכל, אוקיאניה, מצרים, מצפא, אסיה, מאפ, אמלט, מזתים, ארבל, הדרכה, מעת, הסברה, ממד, איר, איר, לעמ, ארבל, פרו, מזאר

חומר של חבל "ניארה"
נמצא בתוך חפץ

משרד החוץ-מחלקת הקשר

736

תאריך : 01.11.89

יוצא **

שמו

**

**

**

חוזם: 11,736

אל:קהיר/21

מ-:המשרד,תא:011189,זח:1812,דח:ב,סג:שמ

תח: @ גס:מזתים

נד: @

שמו/בהול לבוקר

אל: השגריר, קהיר

האניה 'ניוטה'

להלן עיקר דברי ס/שה'ח נתניהו היום בכנסת בנושא, בתשובה לשאלתה שהגיש ח'כ גדות. הדברים בשלמותם יועברו בדיפ הקרוב:

האניה 'ניוטה' עוכבה במצרים החל מתאריך 21 באוקטובר באשמת פליטת כתמי שמן שזיהמו את חופי מצרים. האשמה הזאת, אגב, דווחה למצרים על ידי גורם זר שאין לחשוד בו שהוא עויין את ישראל. ברגע זה אף אחד מאנשי הצוות או הקצינים אינו מצוי במאסר. כולם, עד האחרון שבהם, יושבים על סיפון האניה והם אינם במאסר. הדרכונים שלהם נמצאים בידי ממשלת מצרים ולכן טכנית אינם יכולים לעזוב את האניה ואת המעגן שלה בחוף א-טור.

רב החובל, יוסף צבי, אכן נעצר ל-3 ימים. הוא הוחזק בתנאים קשים מאד, בלתי סבירים לחלוטין. למשרד החוץ נודע על מעצרו כ-24 שעות לאחר שהוא נעצר. קודם כל הגשנו מחאה חריפה ביותר ופעלנו בכמה צינורות. בעקבות המחאה הזאת שוחרר יוסף צבי ונמצא כרגע על סיפון האניה.

מאז שנודע לנו על התקרית אנחנו מקיימים מגעים גם באמצעות השגריר שמיר בקהיר וגם באמצעות שיחות כאן עם השגריר בסיוני, כולל שיחות הבוקר.

משרד החוץ-מחלקת הקשר

התוצאה השנייה של המגעים הללו שדווחו לנו אתמול בחצות, מטעם המצרים, שבני המשפחה המלווים את אנשי הצוות ישוחררו והם בדרכם לישראל. יתכן שהם כבר הגיעו לישראל.

שלטונות מצרים החליטו להעמיד לדין את רב החובל. המשפט הזה נקבע ל-7 בנובמבר. זאת אומרת אין פה עיכוב, זה יום שלישי הבא. עד אז יישארו כנראה אנשי הצוות ורב החובל של האניה, והמשך הפרשה יתברר רק לאחר שהדבר יידון בבית משפט מצרי.

למצרים יש, כפי הנראה, את הזכות החוקית, המשפטית להעמיד את הצוות או את רב החובל לדין על סמך אותה האשמה. אבל צודק חבר הכנסת גדות, שהאשמה היא טכנית במובן הזה שהעונש הצפוי יכול להיות קנס, אם כי זה עלול להיות גם קנס כבד ביותר.

אנחנו, במשרד החוץ, נמשיך ללוות את הצוות, להגיש להם את כל הסיוע המקובל. אנחנו עושים זאת בתיאום עם משרד האנרגיה והרשויות האחרות בארץ ובדעתנו לבוא במגעים נוספים עם ממשלת מצרים כדי למנוע קודם כל את הישנות התופעה של מעצר ישראלים בתנאים בלתי סבירים, שזו לא הפעם הראשונה, אבל צריך לגרום לכך שזו תהיה הפעם האחרונה.

אני רוצה לאמר שההתנהגות המצרית כלפי האניה וכלפי רב החובל הביאו לכך שהגורמים העוסקים בנושא הזה מעריכים מחוץ את ההשלכות שיש לו על רכישות נפט במצרים.

עד כאן

מצרים

יג

תפ: שוה, סשוה, מנכל, ממנכל, סולטן, מצרים, סייבל, תביעות, ר/מרכז,
ערב 1

התקנתו, שבו יתקבלו תוצאות שיהיו שווים לאלו של התקנת ה- $2n$ שבה
התקנת ה- $2n$ היא התקנת ה- $2n$ שבה התקנת ה- $2n$ היא התקנת ה- $2n$ שבה

המחברת מודה כי היא לא רואה את עצמה כחברה חסידית, אך היא מודה כי היא חשה חסידית. היא מודה כי היא חשה חסידית, אך היא לא רואה את עצמה כחברה חסידית. היא מודה כי היא חשה חסידית, אך היא לא רואה את עצמה כחברה חסידית.

היה צריך שחולל את המהפכה הזו, אבל לא היה צריך להפוך את המהפכה הזו למהפכה של חוסר אחריות. והוא לא צריך להפוך את המהפכה הזו למהפכה של חוסר אחריות. והוא לא צריך להפוך את המהפכה הזו למהפכה של חוסר אחריות.

5. 7. 2

Fig.

PE: ШИП, ШИП, ВЛЕТ, ЗАЛЕТ, ОТХОД, АУТ ПО, ОТЪЕЗД, ПЛЮШИН, ГАВРОС,
УЛЕТ

DATE
1/16
1920

שאלתה בעל-פה מס' 156

ציון "יום זכרון לרצח הארמנים" בלוח האמריקני

(מאת חבר-הכנסת י' צבן)

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לשר התקלאות.

סגן שר החוץ ישיב לשאלתה בעל-פה מס' 156 מאת חבר-הכנסת יאיר צבן בנושא:
ציון יום זכרון לרצח הארמנים בלוח האמריקני.

בבקשה, חבר-הכנסת צבן.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר החוץ, בעתונות האמריקנית והישראלית התפרסמו ידיעות בדבר פעולות של גורמים יהודים-אמריקניים וגורמים ישראליים להכשלת ההחלטה לציין בלוח המועדים הרשמי של ארצות-הברית את ה-24 באפריל 1990 כ"יום זכרון לרצח הארמנים".

ברצוני לשאול: 1. האם היתה פעילות כלשהי של גורמים הקשורים למשרד החוץ
בנדון?

2. האם פעולה בנדון מצד איפא"ק או גורמים באיפא"ק, נעשתה בידיעה של גורמים
במשרד החוץ או בתיאום עמם?

3. מה עמדת משרד החוץ בנושא הכחשת השואה של העם הארמני?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בתשובה לשאלת חבר-הכנסת צבן - אני מבסס את תשובתי על בדיקה שעשיתי לקראת הדיון הזה בשיחת טלפון עם השגריר ארד, כך שהאינפורמציה היא טריה:

א. לא היתה שום פניה מצד השגרירות או אנשי משרד החוץ לשום ארגון יהודי. היתה התעניינות במשרדים בקונגרס. התעניינו בנושא, כל הנושא של תורכיה מעניין. כפי שאמר לי עכשיו השגריר ארד, לא היה שום לובינג בענין הזה. דברים אלה נכתבו על-ידי השגריר ארד גם במכתב תשובה לפנייה דומה של הסנטור דול. גם עצם פעולת ההתעניינות במשרדים, כיוון שהיתה יכולה לקבל פרשנות שהיא אכן קיבלה, הביאה לכך ששר החוץ ברגע שנודע לו על כל הפעולה הזאת, הוא לא ידע על כך לפני כן, הוא נתן הוראה חד-משמעית להפסיק כל פעילות בנושא, כולל פעילות מהסוג שתיארתי.

ב. לגבי איפא"ק, למיטב ידיעתנו הוא כלל לא פעל בנושא הזה, ואם פעל הוא עשה זאת ללא ידיעתנו ובוודאי ללא תיאום איתנו.

ג. אשר לעמדת משרד החוץ, היא הובעה באורח מוסמך בהודעת הדובר מיום ה-23 באוקטובר ואני אקרא אותה: "ישראל כמדינת העם היהודי שסבל יותר מכל עם אחר מרדיפות וממעשי דיכוי, רגישה היטב לסבלם של הארמנים. נציגויות ישראל בעולם לא יתערבו בשאלות הקשורות בנושא זה".

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

שאלה נוספת לחבר-הכנסת צבן, אחרי - לחבר-הכנסת וייס, אחרי - לחבר-הכנסת צוקר.

י"א צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני סגן שר החוץ, אני חייב לומר חרף התשובה שלך או בגלל התשובה שלך שאין לי אלא לקבוע שאנו בתוככי פרשה מחפירה. עם שעבר ייסורי שואה ונאלץ היום לעמוד במערכה נגד הכחשת השואה, אינו יכול לנקוט את העמדה המשתמעת עכשיו מתוך דבריד, אדוני, בפרשה של הנצחת טבח העם הארמני.

השאלה היא אם זה היחס שלנו לטבח של עם אחר, במיוחד הארמנים שראוי להזכיר כי לאחר הצהרת בלפור היו בין הראשונים שבהכרזה רשמית הביעו תמיכתם בציונות וכבר אז קיוו לראות את ארמניה וארץ ישראל, בלשון ההודעה שלהם, מקורבות זו לזו על-ידי ייסוריהן ומבטיחות זו לזו הסכם של אחווה.

אדוני סגן שר החוץ, נמסר בעתונות שפוליטקאי ישראלי בכיר מאוד התערב אצל מנהיג הרפורמים הרב אלכסנדר שינדלר וביקש להימנע מכל פעילות לטובת הצעת החוק. השר ארנס אמר לחבר-הכנסת יוסי שריד שהפעילות שנעשתה בנדון נעשתה שלא בידיעתו ולא על דעתו. משמע, היתה פעילות והיא לא היתה רק התעניינות תמימה. הרי יכולתם להתעניין מדוע הצעת החוק הזאת לא באה סוף סוף לחקיקה בקונגרס האמריקני. זה היה ראוי שנציגי העם היהודי בווינגטון יעשו, ישאלו מדוע לא יחישו את תהליך קביעת יום הזכרון לטבח העם הארמני.

אני שואל בכל זאת מי נתן כאן את ההוראה ומי אחראי לפרשה המחפירה הזאת שלא תרד מסדר יומנו עד שתהיה התערבות של ישראל, ותהיה התערבות של הנציגים של הלובי היהודי בווינגטון כדי שכן יהיה יום זכרון לטבח העם הארמני.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

חבר-הכנסת שבח וייס, בבקשה.

שבח וייס (המערך):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר החוץ, אנחנו את התשובות האלה קיבלנו כבר בהזדמנויות אחדות לאחרונה, ואני נוטה להתייחס אליהן באמון, לפחות מבחינה זאת שלגבי העתיד כך יהיה. לכן ברצוני להעיר הערה קצרה שאסיים אותה בשאלה.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז - שינוי):

- - -

שבח וייס (המערך):

כן, קיבלנו תשובות מאוד מדוקדקות בענין הזה. קיבלנו גם הבטחה חד-משמעית שהתערבות כזאת גם לא תהיה. גם זה משהו. גם זו השפעה מסויימת של הכנסת על התהליך.

אני רוצה לומר שיש חשיבות בלתי רגילה שבסדרה של עניינים, מדיניות החוץ של ישראל תיקח בחשבון שהשיקול המרכזי הוא השיקול המוסרי. אני אומר לכם שזה כדאי. אנחנו צריכים לעשות זאת לא בגלל הכדאיות, אבל בחשבון הכולל זה גם כדאי.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

- - -

שבח וייס (המערך):

סלח לי, אני שואל שאלה, לא אתה. אתה יכול להגיש שאלתה נוספת.

אני לא רוצה שהנושא הזה יישפט במישור הכדאיות, ואני מציע שכך יהיה. אבל כעקרון של מדיניות של ישראל, בעיקר בשאלות כאלה, רצח הוא רצח, הוא רצח, גם של עם אחר. שאלתי היא האם בעקבות הלקח של ההתפתחות המעורפלת הזאת, כך אקרא לה, אתם בענין זה תגבשו קו חד-משמעי? זוהי שאלתי.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

חבר-הכנסת צוקר, בבקשה.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני סגן השר, שני קודמי התייחסו לתוכן תשובתך, ואני ברשותך רוצה להעיר הערה, נדמה לי לא בלתי משמעותית, לגבי המוסיקה.

תשובתך היתה כל כך פורמליסטית, כל כך יובשנית, ואני ראיתי אותך כבר מתלהב מכמה נושאים. כאשר משהו נוגע בך, נוגע בך באמת, ראיתי אותך מדבר אחרת. אני קצת מודאג מהמוסיקה.

אדוני סגן השר, אם השיקולים ההומניטריים זרים אולי למי מאנשינו במשרד החוץ, אולי כדאי לומר לך את השיקול התועלתני. גם משיקול תועלתני יש שורת שאלות במדיניות הבינלאומית שמוטב להיות שם בראש החזית של ההומניסטים. יש שורת שאלות ארוכה שגם אם רק הטעם התועלתני יעמוד מול עיניכם, תבינו שבשאלה הזאת, כמו בשאלות אחרות הומניסטיות, מוטב מטעמים פרגמטיים להיות בראש החזית.

אבל, אדוני סגן השר, אני רוצה לחזור לטעם העיקרי שבשאלה, גם של קודמי ואני מקווה גם של כל הכנסת הזאת. הטעם של הצורך בגזירה שווה, החיוניות של הגזירה השווה, בין מה שקרה לנו - לא שיש דמיון, אבל בין הגזירה השווה בין מה שקרה לנו לבין מה שקרה לזולתנו.

אדוני סגן השר, אני מבקש לדעת האם ממשלת ישראל תתמוך באופן אקטיבי ביזמה של בתי הכנסת הרפורמיים שאישרה השבוע יזמה אקטיבית לחקיקת החוק הזה? האם תתמכו ברפורמים או לא תתמכו ברפורמים?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, האם אתה מרשה לי, לפנים משורת הדין, לומר מהמקום משפט עובדתי? אני חושב שזה יעזור לסגן השר.

היו"ר ד' שילנסקי:

משפט עובדתי, בבקשה.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

המשפט העובדתי הוא זה: היתה לי שיחה עם שר החוץ, ומאחר וזו היתה שיחה פרטית מותר לי לספר כאן את תוכנה. שר החוץ אמר לי שההתערבות נעשתה למורת רוחו ולמגינת לבו והוא מלא זעם וחימה על ההתערבות הזאת. הוא הבטיח לי באופן שאיננו משתמע לשתי פנים שההתערבות כזאת היה לא תהיה בעתיד.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

הואיל והבחנתי בפליאה של חברת-הכנסת גאולה כהן, אני רוצה להבהיר כי איפשרתי לחבר-הכנסת יוסי שריד לומר את המשפט העובדתי, מאחר שבדיון כאן הוזכר שמו כמעורב במשהו הקשור לנושא. לכן חשבתי שאם כבר הוזכר שמו, ההגינות דורשת שנאפשר לו להבהיר את הדברים.

אני מסביר זאת, כאמור, מאחר וראיתי פליאה.

אדוני סגן השר, בבקשה.

אחרי-כן של

סגו שר החוץ ב' נתניהו:

לא התייחס להערה, למוסיקה, כל אחד שומע את הטון כפי שהוא רוצה לשמוע. אבל אני רוצה להתייחס לשאלות.

קודם כל בשאלות של חברי-הכנסת צבן, וייס וצוקר צריך להבדיל בין שתי שאלות. שאלה אחת - היא התערבות בחקיקה במדינה אחרת. אנחנו מתערבים או מנסים להשפיע, ואין זה סוד, בחקיקה שנוגעת לישראל, לעניינים של ישראל. אנחנו נמנעים כדרך-קבע להתערב בנושאים שאינם קשורים באופן ישיר לישראל, וברור לכם הטעם. אם אינני טועה יש לזה אפילו היבטים משפטיים ואני לא רוצה כרגע להיכנס אליהם.

אם כן, קודם כל לא היה מקום להתערבות כזאת, לא רק משיקולים מדיניים ספציפיים או מוסריים ספציפיים שנוגעים למקרה הזה. לא היה מקום בכל מקרה להיכנס לתחומים כאלה. זה דבר ראשון. ואכן נאמר לנו שלא היה לובינג, לא היה מעשה שבאו וביקשו ממישהו לשנות הצבעתו או לשנות את הדרך שבה הוא מתכוון להצביע. אבל היתה אותה התעניינות ואותה התעניינות גם היא חרגה מעבר לתחום המקובל. זה קשור לקונגרס האמריקני. זה אינו קשור לעמדתנו.

חבר-הכנסת שריד, אתה ביטאת את התגובה ששמעת משר החוץ. אני יכול להגיד, בלי לעשות כאן מוסיקה, חבר-הכנסת צוקר, שלי היתה תגובה לא שונה מהסיבות הברורות, משום שיש דברים שהם מעבר לפוליטיקה ויש דברים שהם מעבר לדיפלומטיה. ושואות של עמים הן מקרה מובהק של קטגוריה כזאת. לכן אנחנו לא מתייחסים לזה מבחינה תועלתנית. נכון, יש כאן שאלה ספציפית בתוך הקונגרס, אבל השאלה היא מעבר לזה והיא מובנת לנו בהיבט המוסרי שלה, שיש לה באמת השלכות להיבט המדיני.

לכן ההערות שלכם מקובלות. המדיניות שלנו -

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

- - - אצל הרפורמים?

סגו שר החוץ ב' נתניהו:

סליחה, אני רוצה עוד פעם להבהיר כאן. ההתערבות אצל מי שמתערב בחקיקה - מבחינתנו כמוה כהתערבות בחקיקה. זה אותו הדבר. דהיינו: במקרה הזה בנושא שאינו נוגע ישירות לענייניה של ישראל -

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

זה נוגע לישראל.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

לא אמרתי שהנושא אינו נוגע לעם היהודי ולמדינת ישראל. אבל בנושא חקיקה אנחנו מקפידים, חבר-הכנסת צבן, לא להתערב בנושאים שאינם קשורים גופא לנושאים שעומדים על הפרק בענייננו. לכן אנחנו לא מתערבים.

אגב, אני לא יודע על אותו פוליטיקאי ישראלי. אם הוא פעל - הוא פעל לפי שיקול עצמאי ובוודאי לא לפי הנחיות של משרד החוץ. להיפך, ההנחיות שלנו היום בנושא החקיקה הן פשוט לא להתערב בזה. העמדה המדינית שלנו, המוסרית שלנו, בוטאה על-ידי הצהרת משרד החוץ ואנחנו עומדים מאחוריה בכל דבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

ש א י ל ת ה מ ס ' 1002

חבר-הכנסת ד' ליבאי שאל את שר החוץ
ביום ט"ז בתמוז התשמ"ט (19 ביולי 1989):

פורסם ("ידיעות אחרונות" - 26/6/89) כי בניגוד להנחיות משרד החוץ ומרכז השלטון המקומי בכוונת כעשר רשויות מקומיות בצפון הארץ לכרות ברית ערים תאומות עם ערים בדרום אפריקה.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרד החוץ על כוונה זו של רשויות מקומיות מצפון הארץ?

2. מהי עמדת שר החוץ בקשר לכך?

תשובת סגן שר החוץ ב' נתניהו לשאלתה מס' 1002:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה מס' 1: למשרד החוץ ידוע על כוונת כמה רשויות מקומיות בצפון הארץ לכרות ברית ערים תאומות עם ערים בדרום-אפריקה.

לשאלה מס' 2: משרד החוץ אינו תומך בכוונתן של הרשויות המקומיות הללו.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לסגן שר החוץ.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא, שאלות שהוצגו לשר התחבורה. אני מזמין את שר התחבורה לעלות לדוכן. שר התחבורה ישיב תשובה אחת לשתי שאלות, כנראה שהן זכות, אחת של חברת-הכנסת עדנה סולודר מס' 253, והשניה של חברת-הכנסת שולמית אלוני מס' 297.

גל
אנא התייחס

- 4 -

ש א י ל ת ה מ ס ' 914

חבר-הכנסת א' מזרחי שאל את שר החוץ
ביום י"ט בסיוון התשמ"ט (22 ביוני 1989):

בעתון "יום השישי" מיום כ"ח אייר, תשמ"ט (2 ביוני 1989), פורסם כי קונסול
ישראל בניו-יורק, אורי סביר, רשם את בתו לבי"ס מקומי ולא לבי"ס יהודי?

אודה לכבודו אם ישיבני:

1. האם הידיעה הנ"ל נכונה?

2. מהן ההוראות לשליחיה הרשמיים של ישראל לגבי לימודי ילדיהם בבתי"ס במקומות
מגוריהם שם פועלים בתי"ס יהודיים?

3. כיצד בדעתך לפעול במקרה הנ"ל?

תשובת סגן שר החוץ ב' נתניהו לשאלתה מס' 914:

שאלת חבר-הכנסת מזרחי מתייחסת לרישום בתו של קונסול ישראל בניו-יורק לבית-ספר מקומי.

לשאלה מס' 1: הידיעה נכונה.

לשאלה מס' 2: אכן קיימות הוראות של משרד החוץ בנושא חינוך ילדי שליחים בחוץ-לארץ. ההוראות הן שהילדים הללו יחוייבו ברישום בבית-ספר יהודי, אם קיים בית-ספר כזה במקום שירותים.

לשאלה מס' 3: קיימת במשרד החוץ ועדה מיוחדת שבודקת את בקשות החשליחים לחרוג מההוראה הנ"ל. הדיון מתקיים על בסיס נימוקים מפורטים של השליח, כאשר הוועדה נוהגת בדרך כלל להחמיר כדי להקפיד על ביצוע ההוראות.

מר סביר, הקונסול הכללי שלנו בניו-יורק, פנה לוועדה בבקשה לרשום את בתו לבית-ספר כללי. הוועדה בחנה את הבקשה ולאחר ששוכנעה שקיימות נסיבות מיוחדות, הוועדה אישרה את הבקשה.

ש א י ל ת ה מ ס ' 901

חברת-הכנסת ש' ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר החוץ
ביום י"ט בסיוון התשמ"ט (22 ביוני 1989):

ממשלת עירק ממשיכה במסע הדכוי נגד האוכלוסייה הכורדית המתגוררת בצפון המדינה. על פי הפרסומים בתקשורת הבינלאומית מתכננת ממשלת עירק הגליית 300,000 כורדים לדרום המדינה ובאזור המדברי הגובל עם סעודיה. גירושם של הכורדים מבתיים מלווה במעשי דכוי.

כיוון שהמיעוט הכורדי בעירק גילה יחס אוהד ליהודים שהתגוררו באזורם, דבר שהייתי עדה לו בהיותי בעירק ומתוך גישה הומנית, ברצוני לשאול את שר החוץ:

1. האם שגריר ישראל באו"ם יזם הצעת גינוי נגד ממשלת עירק על מדיניות ההגליה כלפי הכורדים?

2. אם לא, מה הן הסיבות לכך?

3. האם כב' השר שוקל להנחות שגרירנו באו"ם ליזום פעולה נגד הגליית הכורדים ממקום מושבם?

4. אם לא, מה מהן הסיבות לכך?

תשובת סגן שר החוץ ב' נתניהו לשאלתה מס' 901:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. עקירת האוכלוסיה הכורדית ממקום מושבה המסורתי והעברתה לשטחים אחרים טעונה סבל אנושי וכאב רב. אנו היהודים רגישים במיוחד לסבל שכזה ויודעים להעריך את חומרתו. הפשעים כלפי האוכלוסיה הכורדית ממחישים את אופיו הרצחני של המשטר העיראקי. היעדר הגינוי לכך בעולם הערבי מטיל ספק בכוונתם של הערבים לקיים דו-קיום בשלום עם מיעוט שאינו ערבי. ההשוואה בין יחסה של ישראל למיעוט הערבי לבין יחסו של העולם הערבי למיעוט הלא-ערבי, חושפת את הצביעות בטענות הערביות והבין-לאומיות כנגד ישראל.

משרד החוץ הינחה את נציגות ישראל באו"ם ומשלחות בפורומים בין-לאומיים אחרים להתייחס ברוח זו לנושא כל אימת שנסיבות הדיונים מאפשרות זאת. גישה זאת הצדיקה עצמה ובאותם המקרים בהם התבטאו, גרם הדבר לאי-נוחות לנציגי עיראק.

2. באשר ליוזמה ישראלית להביא לכלל החלטה בנדון במוסדות האו"ם, הרי מסיבות מובנות אין לאל ידינו לגבש את קבוצת המדינות הנדרשת לשם כך.

במושב הוועדה לזכויות האדם של האו"ם שהתקיים בז'נבה בחודש פברואר האחרון הוגשה הצעת החלטה על-ידי מספר מדינות מערביות, גוש בעל משקל חזק הרבה מאתנו. החלטה זו גינתה את עיראק על השימוש בגאזים מרעילים נגד הכורדים, אולם היא הוסרה מסדר היום עוד בטרם נדונה בשל הרוב האוטומטי העומד לצד מדינות ערב במוסדות הבין-לאומיים. המשמעות ברורה לכולנו. יוזמה ישראלית אמנם נדונה לכשלון מראש אך קולנו יישמע ומתאננו התקיפה לא תושק.

ש א י ל ת ה מ ס ' 902

חבר-הכנסת מ' קליינר שאל את שר החוץ
ביום י"ט בסיוון התשמ"ט (22 ביוני 1989):

לאחרונה התרבו הפרסומים בכלי התקשורת על התגברות תופעת האנטישמיות בהונגריה. נמסר כי צוירו צלבי קרס על קירות בתי הכנסת, נופצו חלונותיו של בי"ס יהודי והופצו כרוזי הסתה מטעם החוגים הניאו-נאצים המאשימים את היהודים באחריות להשתלטות הקומוניזם ולמצב הכלכלי הנוכחי.

שאלות:

1. האם הדברים אכן נכונים?
2. אם כן, האם, דווקא על רקע היחסים הטובים עם ממשלת הונגריה, יש לדרוש מהם להתמודד עם התופעות של אנטישמיות?
3. כיצד ניתן להשפיע על ממשלת הונגריה לנקוט פעולה רחבת היקף של הסברה להוקעת האנטישמית?
4. כיצד ניתן להשפיע על ממשלת הונגריה להרחיב נושא לימוד השמדת יהודי הונגריה בספרי ההיסטוריה בבתי-הספר התיכוניים שם?

תשובת סגן שר החוץ ב' נתניהו לשאלתה מס' 902:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה מס' 1: הדברים נכונים בחלקם. אוירת הפתיחות בהונגריה, עליה אנו מברכים, מאפשרת פעולה גם לגורמים אנטישמיים.

לשאלה מס' 2: ממשלת הונגריה, למיטב ידיעתנו, מגנה את התופעות האנטישמיות ונלחמת בהן. למשטרה ההונגרית ניתנו הוראות לחקור גילויי אנטישמיות ולהעמיד לדין את מבצעייהם. המזכיר הראשון של המפלגה מר גרוס התריע על התגברות האנטישמיות בשלושה נאומים פומביים. גם ראש הממשלה מר נמט דיבר על כך בפומבי. בטלויזיה הממלכתית שודרה, במסגרת תכנית שבועית, כתבה שהציגה תופעות אנטישמיות וגינתה אותן בצורה חריפה ביותר. גם הגורמים הכנסייתיים - הפרוטסטנטים והקתולים - בהונגריה גינו בחריפות את האנטישמיות. מתאות הקהילה היהודית זוכות לפרסום בתוך הונגריה עצמה.

לשאלה מס' 3: נראה לפיכך שאין צורך לעודד את הממשלה ההונגרית בכיוון זה, שכן היא פועלת רבות מיוזמתה שלה, ואנו כמובן מברכים על פעילות נמרצת זו.

לשאלה מס' 4: בשנים האחרונות עסקו בהונגריה בנושא השואה גם בסרטים וגם בפרסומים ספרותיים רבי-יוקרה. הנושא מוכר שם אך יש כמובן תמיד מקום להעמיקו. כאשר נגיע ליחסים דיפלומטיים מלאים עם הונגריה, ויש לקוות שזה יקרה בעתיד הלא רחוק, נוכל לטפל גם בנושא זה במסגרת יחסינו הבילטרליים. אנו תולים תקוות באפשרות הפעולה של מרכזי תרבות יהודיים וציוניים, שיתמקדו, בין השאר, בלימוד השואה.

234 (235)
(12)

ש א י ל ת ה מ ס ' 872

חבר-הכנסת י' נאמן שאל את שר החוץ
ביום י"ט בסיוון התשמ"ט (22 ביוני 1989):

לפי הידוע לי, הארמיה השנייה של צבא מצרים קיימה תרגיל בסיני בתאריכים ה-2 עד ה-6 לאפריל שנה זו. בתרגיל השתתפו 32 כלי-שייט, 55 מטוסים שביצעו כ-120 גיחות, וכוחות משולבים של אוויר, ים, הנדסה, מיוחדים, צנחנים, לוחמה כימית ועוד.

ברצוני לשאול:

1. האם המידע הנ"ל נכון?
2. האם היה בקיום תרגיל במימדים אלה בסיני הפרת הסכם השלום ביננו?
3. אם כן, האם מדינת ישראל מחתה על דבר התרגיל?
4. אם לא היתה מתאזה פורמלית, מה היא הסיבה?

תשובת סגן שר החוץ ב' נתניהו לשאלתה מס' 872:

שאלתו של חבר-הכנסת נאמן מתייחסת לתרגיל הארמיה השנייה בצבא מצרים.

לשאלה ראשונה: הצבא המצרי אכן ביצע תרגיל שלדי באזור צפון סיני בתאריכים שהזכרת בשאלתה.

לשאלה שניה: על-פי המידע המצוי בידינו, ביצוע התמרון והכוחות שהשתתפו בו לא היוו חריגה מהסכם השלום בין ישראל ומצרים ולכן לא נדרשה מתאה מצד ממשלת ישראל.

לשאלה שלישית: מכל האמור לעיל נראה כי אין מקום למתאה לממשלת מצרים.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אדוני היושב ראש, חברי כנסת נכבדים, ההצעה לסדר היום של חבר-הכנסת מירום נוגעת בירדן. אני חושב שאם ביטא את החשיבות של ירדן משני הטעמים המרכזיים - קודם כל משום שיש לה הגבול הארוך ביותר שיש לנו עם מדינה שכנה והקרוב ביותר למרכזי האוכלוסיה שלנו, ושנית, משום שיש לא אכן את ריכוז האוכלוסיה הפלשתינית הגדול ביותר. לנו יש כמובן ענין בירדן משני הטעמים הללו, קודם כל מהטעם המדיני, התהליך-המדיני. אבל, קשה לדמיין התקדמות לקראת פתרון קבע בלי שיתופה של ירדן, כפי שקשה לדמיין מערכת של ביטחון בישראל שאינה לוקחת בחשבון בדיוק מה קורה בירדן וסביב ירדן.

ההיסטוריה הבטחונית שלנו מלמדת עד כמה אנחנו מייחסים חשיבות לדבר הזה. כולל לשאלת כניסת כוחות זרים לירדן, שאלה קרדינלית עבורנו.

אנחנו מתעניינים למיפך בכל מה שקורה בירדן, כולל בשאלות הכלכלה שצינת. יש שם באמת בעיות קשות באמת. אולי כתוצאה מגודל הבעיות באה אותה נטיה בלתי מובנת מצד השלטון הירדני להאשים אותנו בנפילת הדינר. אין לזה כמובן כל בסיס, פשוט טענה חסרת שחר.

אנחנו מתעניינים בתהליך הפוליטי, אנחנו מנסים ומקיימים מגעים באלה ואחרים עקיפים כדי לראות מה מידת נכונותה של ירדן להיכנס אתנו לתהליך כזה או אחר.

אין לי שום ספק שבעתיד נצטרך לדון, לפתרון קבע ולא רק לפתרון קבע, על-תפקידה של ירדן בכל מכלול הפתרונות האפשריים. אני חושב שיש גם דברים אחרים שאפשר אולי להגיד מעל במה אחרת, אבל הנושא חשוב מאוד, גם רגיש במקומות מסויימים. ההצעה שלי, כיוון שהנושא הזה דורש מעקב צמוד, להעביר את זה לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת כדי שהיא תמשיך בדיון.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לסגן שר החוץ. האם חבר-הכנסת מירום מסכים להעביר את הצעתו לוועדה?

חגי מירום (המערך):

אני מסכים.

היו"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה.

ה צ ב ע ה

10 - בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדת חוץ וביטחון

2 - נגד

0 - נמנעים

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה

Handwritten signature or mark in the bottom left corner.

זיירע

שאלתה בעל-פה מס' 143
שחרור התיירת הדנית
 (מאת חבר-הכנסת יאיר לוי)

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

סגן שר החוץ ישיב לשאלתה בעל-פה מס' 143, מאת חבר-הכנסת יאיר לוי, בנושא:
 שחרור התיירת הדנית. בבקשה, חבר-הכנסת יאיר לוי.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

אדוני סגן שר החוץ, בעקבות הפרסומים כי שחרורה של התיירת הדנית נעשה בעקבות
 לחץ מדיני וכי היא עצמה הודתה כי סייעה לארגון אש"ף, רצוני לשאול:

1. האם אכן הודתה התיירת הדנית כי סייעה לארגון אש"ף?
2. אם כן, מדוע שוחררה וגורשה התיירת ולא הועמדה למשפט?
3. האם התערב משרד החוץ בנושא זה, או היתה פניה מדנמרק, והאם היתה לזה
 השפעה על קבלת ההחלטה בנושא זה?
4. מה עמדת משרדך לגבי שחרור פושעים כאשר יש לחץ דיפלומטי לשחררם?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

אדוני סגן שר החוץ, בבקשה.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לשאלה הראשונה של חבר-הכנסת יאיר לוי התשובה היא שעל חקירתה של התיירת הדנית בהיותה במעצר הוטל חסיון על-ידי בית-המשפט.

לשאלה השניה - השלטונות המוסמכים הגיעו למסקנה שאין צורך ותועלת בהחזקתה במעצר בישראל.

לשאלה השלישית - התשובה לכל חלקי השאלה היא: לא, לא מוחלט.

לשאלה הרביעית - לא מוכרים לי מקרים כאלה.

ישראל היא, כמובן, מדינת חוק והיא פועלת אך ורק לפי החוק ולא על סמך לחצים בינלאומיים במקרים כאלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

שאלה נוספת לחבר-הכנסת יאיר לוי.

רענן כהן (תמערד):

אדוני היושב-ראש, אולי סגן שר החוץ יכול לענות מה היו הממצאים בענין גרוס
ג'ורג' "החטוף" בעזה. האם הוא שיתף פעולה עם חוטפיו והאם בדעת מדינת ישראל לשחרר
גם אותו לחופשי בלי לתבוע מארצות-הברית הסרת החרם על אלוף-משנה אביאם סלע?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

אדוני סגן שר החוץ, בבקשה.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

מאז מלחמת ששת הימים אנחנו רגילים לכך שנוהרים אלינו, לא תמיד לשם שמים, מתנדבים מחוץ-לארץ. שאלתי היא: האם כניסתם של זרים, שלא במסגרת תיירות, אלא במסגרת התנדבות - כגון התכנית שצפינו בה אתמול ב"מבט שני" בטלביזיה, של אנשים שנתנו, לדעתי, דוגמה שיכולה להיות רלוונטית באירופה ולא במדינת ישראל, וזאת בגלל החשש שיש, שהרי אנו נתונים תחת לחץ בטחוני כבד מאוד - מהווה סיכון בטחוני או קשר עם גורמים עויינים או החדרת סמים וצריכתם? אם כן, כיצד חושבת הממשלה להתמודד בנושא זה ומתי רוצים לפתור שאלה זו?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

שאלה נוספת לחבר-הכנסת רענן כהן.

סגן שר החוץ ב' נתניהו :

לשאלתו השניה של חבר-הכנסת יאיר לוי - אני לא ראיתי את התכנית שהזכרת, אבל באופן בסיסי יש לנו מדיניות לגבי כניסת זרים לארץ, והיא לא משתנה מדי יום. אם יש סיבות בטחוניות כאלה או אחרות, בדרך כלל גורמי הבטחון פונים אלינו, ואז אנחנו פועלים בהתאם במקרים ספציפיים. אנחנו מחכים תמיד לפנייה של גורמי הבטחון לפני שאנחנו פועלים, וזה גם נוגע במקרים שאתה ציינת.

לגבי השאלה של חבר-הכנסת רענן כהן, אשמח להשיב עליה לאחר שאבדוק את הנסיבות המעודכנות. למיטב ידיעתי - ידיעתי מרגע זה - ג'ורג' כן שיתף פעולה עם החוטפים, אבל היו סימנים לכך שהחוטפים תכננו מלכתחילה לשחרר אותו כמהלך תעמולתי יזום.

היו"ר ד' שילנסקי :

תודה רבה.

יני

חב/אז

26 פ -

ישיבה פ"ט - 19.07.89
שאלות בעל-פה
יאיר לוי

שאלתה בעל-פה מס' 143
שחרור התיירת הדנית
(מאת חבר-הכנסת יאיר לוי)

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

סגן שר החוץ ישיב לשאלתה בעל-פה מס' 143, מאת חבר-הכנסת יאיר לוי, בנושא:
שחרור התיירת הדנית. בבקשה, חבר-הכנסת יאיר לוי.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

אדוני סגן שר החוץ, בעקבות הפרסומים כי שחרורה של התיירת הדנית נעשה בעקבות
לחץ מדיני וכי היא עצמה הודתה כי סייעה לארגון אש"ף, רצוני לשאול:

1. האם אכן הודתה התיירת הדנית כי סייעה לארגון אש"ף?
2. אם כן, מדוע שוחררה וגורשה התיירת ולא הועמדה למשפט?
3. האם התערב משרד החוץ בנושא זה, או היתה פניה מדנמרק, והאם היתה לזה
השפעה על קבלת ההחלטה בנושא זה?
4. מה עמדת משרדך לגבי שחרור פושעים כאשר יש לחץ דיפלומטי לשחררם?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

אדוני סגן שר החוץ, בבקשה.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לשאלה הראשונה של חבר-הכנסת יאיר לוי התשובה היא שעל תקירתה של התיירת הדנית בהיותה במעצר הוטל חסיון על-ידי בית-המשפט.

לשאלה השניה - השלטונות המוסמכים הגיעו למסקנה שאין צורך ותועלת בהחזקתה במעצר בישראל.

לשאלה השלישית - התשובה לכל חלקי השאלה היא: לא, לא מוחלט.

לשאלה הרביעית - לא מוכרים לי מקרים כאלה.

ישראל היא, כמובן, מדינת חוק והיא פועלת אך ורק לפי החוק ולא על סמך לחצים בינלאומיים במקרים כאלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

שאלה נוספת לחבר-הכנסת יאיר לוי.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

מאז מלחמת ששת הימים אנחנו רגילים לכך שנוהרים אלינו, לא תמיד לשם שמים, מתנדבים מחוץ-לארץ. שאלתי היא: האם כניסתם של זרים, שלא במסגרת תירות, אלא במסגרת התנדבות - כגון התכנית שצפינו בה אתמול ב"מבט שני" בטלביזיה, של אנשים שנתנו, לדעתי, דוגמה שיכולה להיות רלוונטית באירופה ולא במדינת ישראל, וזאת בגלל התש"ש שיש, שהרי אנו נתונים תחת לחץ בטחוני כבד מאוד - מהווה סיכון בטחוני או קשר עם גורמים עויינים או החדרת סמים וצריכתם? אם כן, כיצד חושבת הממשלה להתמודד בנושא זה ומתי רוצים לפתור שאלה זו?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

שאלה נוספת לחבר-הכנסת רענן כהן.

סגור שר החוץ ב' נתניהו:

לשאלתו השניה של חבר-הכנסת יאיר לוי - אני לא ראיתי את התכנית שהזכרת, אבל באופן בסיסי יש לנו מדיניות לגבי כניסת זרים לארץ, והיא לא משתנה מדי יום. אם יש סיבות בטחוניות כאלה או אחרות, בדרך כלל גורמי הבטחון פונים אלינו, ואז אנחנו פועלים בהתאם במקרים ספציפיים. אנחנו מחכים תמיד לפנייה של גורמי הבטחון לפני שאנחנו פועלים, וזה גם נוגע למקרים שאה ציינת.

לגבי השאלה של חבר-הכנסת רענן כהן, אשמח להשיב עליה לאחר שאבדוק את הנסיבות המעודכנות. למיטב ידיעתי - ידיעתי מרגע זה - ג'ורג' כן שיתף פעולה עם החוטפים, אבל היו סימנים לכך שהחוטפים תכננו מלכתחילה לשחרר אותו כמהלך תעמולתי יזום.

היו"ר ד' סילנסקי:

תודה רבה.

תשובה לשאלותא בע"פ מס' 143 של ח"כ יאיר לוי .

הנושא: סיוע התיירות הדנית לאש"פ.

לשאלה 1: על חקירתה בהיותה במעצר הוטל חיסיון על ידי בית -משפט.

לשאלה 2: השלטונות המוסמכים הגיעו למסקנה שאין צורך ותועלת בהחזקתה במעצר בישראל.

לשאלה 3: התשובה על כל חלקי השאלה היא לא.

לשאלה 4: לא מוכרים לי מקרים כאלה.

לשאלה 5: ישראל היא מדינת חוק ופועלת אך ורק על פיו.

כאן כפי
גדול קוץ - האם ביל (אחיה)

(508)

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
JERUSALEM

משרד החוץ
ירושלים

טו' בתמוז תשמ"ט
18 ביולי 1989

9282

אל : לשכת השר

מאת : מנהל אירופה 2

הנדון : שאלתא 143 בעל פה של ח"כ יאיר לוי - הצעה לתשובה

- ל-א) על חקירתה בהיותה במעצר הוטל חסיון על ידי בית משפט.
- ל-ב) השלטונות המוסמכים הגיעו למסקנה שאין צורך ותועלת בהחזקתה במעצר בישראל.
- ל-ג) התשובה על כל חלקי השאלה היא לא.
- ל-ד) לא מוכרים לי מקרים כאלה.
- ל-ה) ישראל היא מדינת חוק ופועלת אך ורק על פיו.

בברכה,
יהודה יואל
יואל אלוך

העתק: לשכת המנכ"ל
לשכת המשנה למנכ"ל

החלפה - חשבונית
החלפה - חשבונית
חלף - 11.00

הכנסת

חבר הכנסת
יאיר לוי

ב"ח י"ד תמוז תשמ"ט
17 יולי 1989

אל: שר החוץ
מאת: ח"כ יאיר לוי
הנושא: שחרור התיירת הדנית

ש א י ל ת ה ב ע ל פ ה

הקבוצה הפרסומית כי שחרורה של התיירת נעשה בעקבות לחץ מדיני וכי היא עצמה חודתה כי סיועה לארגון אש"ף - אודח לכב' אם ישיבני;

א. האם אכן חודתה התיירת הדנית כי סיועה לארגון אש"ף?

ב. אם כן - מדוע שוחררה וגורשה התיירת ולא הועמדה למשפט?

ג. האם התערב משרד החוץ בנושא זה או חיתה פנייה מדינית - והאם היה לזה השפעה על קבלת ההחלטה בנושא זה?

ד. האם היו בעבר הקדימים על שחרור ~~החלפה~~ חקב לחץ מדיני?

ה. מה עמדת משרדך לגבי שחרור פושעים כאשר יש לחץ דיפלומטי לשחררם?

בכבוד רב

יאיר לוי
חבר הכנסת

הכנסת ה-12
שאלות ותשובות
מספר: 143
תאריך: 17.7.89
נרשמה ב: 19.7.89
תשובה עד: 19.7.89

2012/12/12

שאלתה בעל-פה מס' 147
תקיפת משלחת יהודית באושוויץ
(מאת חבר-הכנסת א' ורדיגר)

היו"ר ד' שילנסקי:

סגן שר החוץ ישיב לשאלתה מס' 147, מאת חבר-הכנסת אברהם ורדיגר, בנושא:
תקיפת משלחת יהודית באושוויץ.

אברהם ורדיגר (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, משלחת של שבעה יהודים אמריקנים, שבאו למחות על אי-העברת
המנזר הכרמליתי במחנה אושוויץ בפולין, הוכתה על-ידי פועלים וגורשה מן המקום, כאשר
הכומר של המנזר עודד אותם במעשיהם. רצוני לשאול:

1. האם הועברה לממשלת פולין עמדת ישראל בנושא זה?
2. האם הועלתה דרישה לנקוט צעדים נגד הפועלים התוקפים?
3. האם תדרוש ישראל שוב שממשלת פולין תעמוד בהבטחתה בהעברת המנזר מתחומי
אושוויץ?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

אדוני סגן שר החוץ, בבקשה.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

לשאלה הראשונה של חבר-הכנסת ורדיגר - ידוע שנחתם הסכם בין משלחת הוואטיקן לבין משלחת של ארגונים יהודיים, ולפי ההסכם הזה הנזירות הכרמליות באושוויץ היו צריכות להתפנות מהמחנה עד ה-22 בפברואר שנה זו. הסכם זה לא כובד, ודבר זה עורר מספר ארגונים יהודיים לפעולה תקיפה ביותר, בדרישה שהוואטיקן יכבד את ההסכם.

ממשלת ישראל סבורה שהעברת המנזר הכרמליתי מחוץ לתחומי המחנה היא הפתרון הנכון, הפתרון הדרוש, ואנחנו הבענו את העמדה הזאת פעמים רבות לפני ממשלת פולין. גם קבלנו על אי-כיבוד ההסכם שהזכרתי.

אגב, הנושא הזה הועבר לשר הדתות הפולני בביקורו כאן, גם על-ידי השר ארנס וגם על-ידי השר המר.

אשר לשאלה השניה ששאלת בענין התקרית ליד המנזר, חשוב להבהיר שלא מדובר כאן באזרחים ישראליים, כך שמבחינה יורידית-פרוצדורלית שגרירות ישראל מנועה למעשה מלפעול במקרים של נציגים או של נתינים אחרים.

הקבוצה הזאת גם לא תיאמה את פעולתה עם הנציגות שלנו, אבל אני יכול לבשר לך שאני דיברתי אישית עם שגרירנו בפולין. הוא אמר לי שאמנם אין לנו תחום שיפוט פרוצדורלי בענין הזה, אבל הוא הביע את מחאתו, את מורת-רוחנו מהתקרית, ואני מנצל במה זו לומר שממשלת ישראל רואה בשאט-נפש את המחזה הזה של הכאת יהודים באושוויץ, ואני חושב שכאשר מדובר בהקשר הזה אין צורך להוסיף ולא כלום.

לשאלה השלישית שלך - הטיפול המעשי עם שלטונות פולין לגבי העברת המנזר נמצא בידי הארגונים היהודיים שחתמו על ההסכם עם המשלחת הקתולית בפברואר 1987. ממשלת ישראל עוקבת מקרוב אחר האירועים, ועמדתה באה לידי ביטוי בשיחות עם שר הדתות הפולני.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

שאלה נוספת לחבר-הכנסת אברהם ורדיגר.

אברהם ורדיגר (אגודת ישראל):

אדוני סגן שר החוץ, אני קצת מתפלא. מאמר מערכת בעתון "הארץ" מהיום מציין בין השאר כי "ראש הנציגות הישראלית בוורשא, מר מרדכי פלצור, הבהיר כי לנציגות ישראל אין כל קשר או שייכות למחאה או להפגנה של קבוצת יהודים אמריקנים באושוויץ". זה סותר את דבריך, אדוני, שכאילו ראש המשלחת, ראש הנציגות מוחה. להיפך, הוא הבהיר כי אין לישראל כל קשר או שייכות למחאה הזאת. ראה מאמר המערכת ב"הארץ" מהבוקר.

האם אתה מוכן, אדוני, להבהיר מה ההצטדקות של נציג ישראל והאם אין בכך משום הסתייגות רשמית של מדינת ישראל ממחאת יהודים הכואבים את כאבו של כלל ישראל והמוחים על התרפה הגדולה ועל הפגיעה העמוקה בשרידי השואה ובעם ישראל כולו? האם הבהרת מר פלצור נעשתה על-פי הוראת משרד החוץ? אם לא נעשתה על דעתכם, מה תהיה תגובתכם למעשה זה של מר פלצור?

אחרי כן של

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני סגן-השר, יש עוד שאלות נוספות.

חברי הכנסת, קיבלתי בסיפוק שבנושא זה הועלו מספר ניכר של הצעות לסדר היום. הנשיאות משיקולים שלה - ולא אכנס לפירוטים - החליטה במקום לאשר את ההצעות לסדר היום לאפשר להגיש לאחד מהמגישים את ההצעות לסדר היום שאילתה בעל-פה. החלטנו גם משיקולים שלנו לאפשר זאת גם לחבר-הכנסת ורדיגר.

אני מציין גם בסיפוק שישנה עירנות וחברי-כנסת רבים ביקשו שאלה נוספת. אחרי שאני מזהיר את עצמי, כפי ששופט צריך להזהיר את עצמו במשפט כשהוא חושב שיש לו רגישות מיוחדת לנושא או משהו כזה, מבחינת רגישות ומעורבותי האישית בעבר, החלטתי לאפשר לארבעה חברים שאלה נוספת.

אני מוכרח לציין עוד שהחבר הראשון שביקש שאלה נוספת היה חבר-הכנסת שבח וייס, אבל הוא יהיה הראשון אותו אני אקפח במקרה זה, כי פשוט תסכים אתי, אני עושה לך אולי עוול אבל חשוב שחברים אחרים במקרה זה יביעו דעתם. אני מקווה שאתה מקבל זאת בהבנה.

שבח וייס (המערך):

אין שום בעיה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אני מציין שאתה היית הראשון ומגיע לך, אבל החלטתי כפי שהחלטתי. תודה רבה. אם כן, הראשון הוא חבר-הכנסת גולדשטיין. אחריו - חבר-הכנסת בורג. אחריו - חבר-הכנסת צוקר. אחריו - חבר-הכנסת יצחק לוי.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, הקשר בין עם ישראל לבין מחנות ההשמדה בכלל לבין מחנה אושוויץ בפרט הוא קשר בל יינתק, קשר של עבר ועתיד, מוות לחיים, שואה לתקומה. מה שקרה באושוויץ בימים האחרונים הוא דבר שהדעת והלב אינם סובלים, גם כשהדבר קשור בפולנים שחסידות אומות העולם אינה מהמידות שבהן הם ידועים בה. נהפוך הוא. הם ידועים יותר כאנטישמים ומשתפי פעולה.

ברצוני לדעת האם למרות כל ההסברים שנתת פנו והתלוננו גורמים יהודיים וישראלים בפני הכס הקדוש על התנהגותו של הכומר הכרמליטי? ומדוע למרות ההסכם שנחתם עם הכרמליטים להוצאת המנזר משטח המחנה עדיין הוא לא מומש?

הערה אחרונה, אדוני היושב-ראש. זוהי הזדמנות להעריך את פעולות משרד החינוך השולח את בני הנוער שלנו למחנות ההשמדה בפולין. צריך לראות את אותם בני נוער כאשר הם חוזרים. הם אחרים ושונים מכפי שיצאו. הם מבינים יותר את יהדותם וישראליותם. הם מבינים יותר טוב מה זה להיות יהודי ובעיקר את שליחות הגורל של העם אשר התכנס בארץ-ישראל והקים את מדינת ישראל לאחר השואה. תודה רבה.

חיו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר-הכנסת בורג - בבקשה. עד שחבר הכנסת בורג יתחיל להשיב, אני מוצא לנכון לציין בפני חבר-הכנסת שבח וייס שלא יקבל את דברי הפוך ממה שהתכוונתי אליהם. הקיפוח הוא כציון לשבח על התמדתך ועירנותך לכל הקשור בנושא השואה.

חבר-הכנסת בורג, בבקשה.

אברהם בורג (המערך):

אדוני היושב-ראש, תודה רבה על שהואלת לשנות מעט מן הנוהל ולהכניס גם אנשים צעירים לאותו חוג שעוסק באמת באותם זכרונות אימים על-מנת שלא יישכחו.

אני חושב שהשאלה שעלתה כאן - ויישר כוחו של המעלה ויישר כוחם של כל המעלים שלא באו היום לידי ביטוי - היא שאלה שהיא רחבה הרבה יותר מהפגנתו של הרב וייס או לא מהפגנתו, ולך תדע אם הדברים עשו טוב לישראל או לא עשו טוב לישראל.

דומני שיש כאן שאלה אחת טכנית שהיא פחות מעניינת אותי לצורך הדיון אבל זוהי שאלה שהייתי מעוניין מאוד לדעת את התשובה עליה והיא: מהי מידת התיאוס שבין מדינת ישראל לבין הארגונים היהודיים המשמשים לפעמים כהארכת זרועה של המדינה במקומות ובתחומים שהמדינה לא יכולה לגעת בהם?

נושא אחר שהוא הרבה יותר מהותי הוא נושא האחריות או השותפות של הוותיקן במהלך שנות האימים של השואה. אני חושב שלא אחטא לאמת אם אגיד שיש הרבה דם יהודי ככתם וככמעט הייתי אומר צלב טבול בדם. הרבה שותפות והרבה השתקה. העניין של המנזר הכרמליטי איננו מסתכם אך ורק בבית-תפילה או בבית פולחן מסויים בבית החיים של אושוויץ, בבית הקברות של אושוויץ. מדובר כאן למעשה על מערכת יחסים הרבה יותר גדולה, הרבה יותר מובהקת, הרבה יותר היסטורית וקיומית מאשר הדבר הזה.

ברצוני לדעת: (א) האם, כמשקל השאלות של רעי, חבר-הכנסת ורדיגר, הופנו פניות מן הסוג הזה לוותיקן? (ב) האם מדינת ישראל יש בכוונתה ביום מן הימים או בזמן מן הזמנים להיות שותפה או להיות יוזמת לחשיפת חלקו של הוותיקן או לאנשים בוותיקן או אפילו לאנשים בכס הגבוה של הוותיקן כחלק ממנגנון השואה של אירופה בשנות האימים?

חיו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר-הכנסת צוקר.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, פרשת המנזר הכרמליטי באושוויץ היא חלק ממאבק שהחל להיות נטוש בשנים האחרונות באירופה ובארצות-הברית על שאלת ההכחשה ומקומה של ההשמדה היהודית במלחמת העולם השנייה. זה הסיפור כולו. בסיפור הזה, בפרשה הזאת מדינת ישראל צריכה להוביל, מדינת ישראל צריכה לקחת את תפקיד הבכורה ואסור לה להשאיר זאת לקבוצות אחרות, מה עוד שחלק מן הקבוצות הללו אינן מוסיפות כבוד למאבק הזה.

היעד הוא האפיפיור. עם כל החשיבות של ממשלת פולין היעד האמיתי להשפעה הוא הוותיקן.

יובל נאמן (התחיה):

- - - פולני.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

כו, הלוואי שהיה רק איש אחד קובע ואתה יודע שהוותיקן הוא גוף פוליטי קצת יותר מסובך מאיש אחד. אסור להשאיר - כאשר הכתובת העיקרית היא כפי שאמרתי האפיפיור - את המאבק הזה לקבוצות מן הסוג של הקבוצות שהיו השבוע שנדמה לי שלא התנהגו כפי שקדושת המקום וחרדתו תובעת.

נדמה לי שאושוויץ איננה יכולה לסבול מספר תופעות. יש תעלולים שאין מבצעים אותם באושוויץ.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

תמחק את המלה תעלולים.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

חבל שלא הקשבת מההתחלה.

פעלולים. אדוני סגן-השר, אני רוצה לשאול אותך האם וכיצד מממשת ישראל את כל השפעתה הפוליטית הבינלאומית להשפעה על הוותיקן ועל האפיפיור בפולין ומחוץ לפולין באמצעות כל גוף יהודי אפשרי שהוא? זאת השאלה שלי אליך.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת יצחק לוי.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

כבוד היושב-ראש, אדוני סגן השר. המדינות הנאורות, הדמוקרטיות באירופה ובארצות-הברית נזעקות ומגנות כל תופעה של אלימות ולאחרונה, בשנתיים האחרונות, קיבלנו הרבה מאד גינויים בתקשורת, גינויים רשמיים או לא רשמיים. האם מדינת ישראל, שאני חושב שהיא צריכה לראות את עצמה כאחראית על כל מה שקורה לעם ישראל ועל כל התופעות שנוגעות לעם ישראל בכל העולם, ראתה לנכון לפנות למדינות אירופה, לפנות לארצות-הברית, שהיתה היום משלחת מאזרחיה, להשתתף במחאה, בגינוי ובפתרון הבעיה יחד אתנו?

אני בכל לא שמעתי מקהלה אירופאית או כל קול גדול מארצות-הברית שבא ומחא. אני הייתי רוצה לדעת אם סגן השר היה מוכן לעורר את הקהילה האירופאית להשתתף במחאה ולהשתתף בפתרון הבעיה. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

סגן שר החוץ, בבקשה.

שבח וייס (המערך):

חשבתי שתיתן לי עכשיו את רשות הדיבור.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, אני אמרתי שאתה תהיה המקופח. אתה היית ראשון.

שבח וייס (המערך):

חשבתי שאני השואל האחרון.

ישיבה פ"ט - 19.07.89
שאלות בעל-פה
יג'לוי

- 36 א' -

של

היו"ר ד' שילנסקי:

טוב, אם היתה אי-הבנה נלך לכיוון החיוב של הספק. חבר-הכנסת וייס - בבקשה,
תשאל את שאלתך.

אחרי כן שא

שבח וייס (המערך):

תודה רבה ליושב ראש הכנסת.

אדוני סגן שר החוץ, אני מבקש להעיר משהו בקיצור ואחר כך להציג שאלה.

כדעת חלק מהשואלים הקודמים, אני סבור שאושוויץ זה מקום נורא הוד שגם המתאבד בו צריכה לעמוד בסימטריה לגודל העניין ההיסטורי. ואם מותר לחבר-הכנסת וייס להפנות בקשה לרב וייס שייקח זאת בחשבון.

העניין גדול מדי בשביל תגובות מסוג כזה. כל מה שנוגע לאושוויץ, כל סוג התגובות הפעילות צריך להיות שונה מהמקובל.

עכשיו לגופו של עניין. לפולין יש אינטרס חזק מאוד בחידוש יחסים רחבים מאוד עם ישראל, לא רק מסיבה כלכלית. כלכלית, פוליטית, כולל הבחינה ההיסטורית. על כן יש לנו לא רק זכות אלא גם אפשרות ללחוץ על ממשלתה, לצמצם עד כמה שאפשר, מבחינתי לבטל, את תופעת כחש השואה על ידי כך שאין מערבבים. בכל מחנה ריכוז נרצחו אזרחים פולנים. יחד עם יושב ראש הכנסת ביקרנו בטרנוב לפני חמש שנים. יש מצבה בקצה רחוב שנקרא אוליציא ז'דובסקה - רחוב היהודים - כתוב שם: מכאן נלקחו 720 אזרחים פולנים למחנה ריכוז. שימו לב, אזרחים פולנים, ברחוב שנקרא רחוב היהודים.

אני מבקש, מציע ושואל שהנציגות שלנו בפולין וכולנו - משרד החוץ ואחרים, נעשה את המעשה ההיסטורי כדי להעמיד את העובדות ההיסטוריות על דיוקן בלי להמעיט מכך שהנאצים והיטלר רצחו גם פולנים. אבל הפרשה היהודית בגיא הצלמוות הזו יש לה ייחוד וחובתנו לא לשכוח אותו, חובתנו לגרום לכך שזה לא יישכח.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

אדוני סגן שר החוץ, בבקשה.

סגו שר החוץ ב' נתניהו:

לשאלה של חבר-הכנסת גולדשטיין. התשובות החינוכיות של אושוויץ היא ברורה לממשלה, ברורה למשרד החוץ וברורה לי באופן אישי, משום שהייתי שותף למשלחת שחלק מהיושבים בבית הזה היו שותפים לה גם כן. אם אינני טועה גם אתה, אדוני היושב ראש, היית שם, וחבר-הכנסת וייס. המשלחת ביקרה באושוויץ ובבירקנאו וראינו את ההשפעה העצומה שיש לביקור במחנה הזה על הנוער היהודי גם בארץ וגם בעולם. כך שהתשובות והייחודיות של המקום ברורה לחלוטין.

התגובה המיוחסת בעתון "הארץ" לשגרירנו בפולין היא תגובה של ציטוט חלקי. אין בפני כל הציטוט, אשמה להעמיד אותו לרשות חברי הכנסת, אבל בהחלט, התביעה לפינוי המינזר הובעה גם בציטוט הזה, וגם בהזדמנויות אחרות, כפי שאמרתי, וגם מתאננו על מה שהתרחש בתקרית הספציפית הזאת.

אברהם ורדיגר (אגודת ישראל):

אני אבקש שחברי הכנסת יקבלו את הציטוט המלא.

סגו שר החוץ ב' נתניהו:

אדאג להעביר לך. בוודאי מהציטוט החלקי אינם נראים כך.

שוחחתי הבוקר עם השגריר פלצור והוא אישר לי שהוא ביטא את מתאננו בכמה וכמה שיחות שהיו לו בוורשה לאחר התקרית.

חבר-הכנסת בורג שאל שאלה כללית על התיאום עם ארגונים יהודיים. ובכן, יש תיאום וגם אין תיאום. יש תיאום בדברים מסויימים שמעניינים אותנו, בוודאי נושא השואה הוא כן מתואם. תיכף אגע בעניין הכתשת השואה. יש נושאים אחרים של יהדות המצוקה שאתם מודעים למגעים הללו ולתפקוד של ארגונים יהודיים מסויימים שלא כדאי להיכנס אליהם כאן.

יש גם מצב שאין תיאום וגוף יכול לעשות מה שהוא חפץ לעשות. אם רב כזה או אחר החליט לעשות פעולה אחרת, הוא לא צריך להיוועץ בנו, אפילו אם הוא אזרח ישראלי. הוא לא חייב להיוועץ והוא חופשי לפעול.

לגבי אופי הפעולה, שהעירו עליה גם חבר-הכנסת צוקר וגם חבר-הכנסת וייס, אני לא נכנס לאופי הפעולה. יש הרבה אמת בייחודיות של אושוויץ. אם היתה פה הסגת-גבול, דבר כזה או אחר, אני חושב שזה לא רלבנטי. התוצאה היתה שפועלים פולנים היכו יהודים על שטחו של מחנה אושוויץ, גררו אותם - - -

שבח וייס (המערך):

אני מתאר לעצמי שהם עשו זאת אפילו בחדווה.

סגור שר החוץ ב' נתניהו:

אינני יודע, אני יודע מה היתה התוצאה. לא חשוב כיצד הדבר התגלגל, הדבר חייב לעורר שאט-נפש בגלל אותה אסוציאציה.

אם הייתם שואלים אותי מה לייעץ לרב וייס או לרבנים אחרים או לפעילים יהודים, אם לפעול בשיטה זו או אחרת - זה לא המקום לענות על השאלה הזאת. אני רק אומר שהתוצאה היתה כזאת, ואני חושב שהבית הזה צריך להיות מאוחד בתגובת המתאה, שהיא לדעתי קיימת.

השאלות ששאלו גם חברי-הכנסת בורג, צוקר וייס על הכחשת השואה - זה דבר שהוא בוודאי לנגד עינינו. באמת קיימת התופעה הזאת והיא הרבה יותר שיטתית ורחבה ממה שידועים. היום בצרפת נכתבים דוקטורטים, לפחות בשתי אוניברסיטאות שאני מכיר, שבהם מסבירים ומנמקים שבעצם לא היה דבר כזה, זו המצאה יהודית, המצאה ציונית. הדבר הזה מקבל גם ביטויים אחרים בארצות הברית ובאנגליה. באנגליה היה עכשיו מחזה, "פרפלי" שבו הסבירו שוב שהכל קנוניה ציונית.

ובכן, הדבר הזה מחייב פעולת נגד. השליחים שלנו מודעים לדבר הזה, הם גם מקבלים תדרוכים. אני יכול להגיד, שאני, במסגרת האו"ם, נתקלתי בתופעה הזאת בנסיון שלנו לפתוח את הארכיון הנאצי. אז היתה התנגדות ממוסדת, בינלאומית לחשיפת פשעי הנאצים כחלק מאותה תופעת ההכחשה.

המדיניות הרשמית של משרד החוץ, היא קיימת בתדרוכים רבים, היא לפעול נגד התופעה הזאת, אבל נדמה לי שזה גם פועל מעבר לתחום של משרד החוץ. זו פעולה חינוכית רבת היקף שמתחילה בארץ ומתפשטת מהמקום הזה.

קריאה:

- - - ותיקאן?

סגו שר החוץ ב' נתניהו:

אתייחס לשאלה לגבי הותיקאן. תפקידו של הותיקאן, גורמים בותיקאן בתקופת השואה זה נושא כבד מאוד. אומר לכם בגלוי, לנו אין האמצעים לחפור בארכיונים אם כי יש כמובן מוסדות, בראש וראשונה יד ושם, שאמורים לטפל בדבר הזה. כשהם היו זקוקים לסיוע מאיתנו, והם היו זקוקים בעבר, הם זכו למלוא הסיוע. אני חושב שזו פעולה שחורגת מהתחום שלנו מבחינת העלאת הדוקומנטציה. זה לא דבר שהוא בידי משרד החוץ.

לגבי מגעים עם הותיקאן, גם בשאלה שעומדת על הפרק בפולין, ובכלל ביחסים שלנו עם הותיקאן, היו לנו מגעים רבים איתם. לא אומר לכם שהמגעים האלה נשאו פרי. יש שם שאלות סבוכות, בין השאר השאלות הללו, אבל אנחנו מקיימים את המגעים האלה.

לשאלה של חבר-הכנסת יצחק לוי, האם אנחנו נעשה מאמץ לרתום גורמים בינלאומיים אחרים, מדינות אחרות, זה רעיון טוב ונעשה אותו.

(היו"ר: ש' וייס)

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

כן, בבקשה חבר-הכנסת ורדיגר?

אברהם ורדיגר (אגודת ישראל):

לא קיבלתי תשובה לשאלה האם תדרוש ישראל שוב שממשלת פולין תעמוד בהבטחתה בהעברת המנזר מתחומי אושוויץ?

היו"ר ש' וייס:

אני חושב שסגן השר זוכר את זה.

בבקשה אדוני סגן שר החוץ.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

נדמה לי שמר פלצור הגיב ישירות למאורע. שגרירים הרבה פעמים נמצאים במצב שהם צריכים להגיב מיידית. למיטב ידיעתי הוא הגיב ללא תדרוך. אבל כפי שאמרתי התגובה היתה חלקית ולא שלמה. התגובה השלמה משנה את התמונה שאתה הצגת.

היו"ר ש' וייס:

חבר-הכנסת אמנון רובינשטיין, במסגרת אי-השגרתיות של הנושא, אני מאפשר לך לשאול משהו את סגן השר.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז - שינוי):

רוב הדברים כבר נאמרו, אני רק רוצה להפנות את תשומת הלב לכך שלדעתי ניתן להפעיל לחץ על הותיקאן לא רק במישרין, אלא באמצעות מדינות קתוליות שבהן יש לישראל ידידים והשפעה. אני חושב שהנושא הזה הוא בעל חשיבות כה גדולה מבחינת מדינת ישראל, מבחינת תושביה, מבחינת כל אדם יהודי בעולם כולו, שצריך לתת לזה קדימות.

רציתי לשאול: האם באמת פנינו גם למדינות קתוליות שלנציגיהן יש השפעה בותיקאן ברומא, וחלק מהם הם גם קרדינלים מטעם אותן מדינות, כדי להניע ולהניא את הוותיקן לנקוט פעולה ולסלק את המינזר ממקום שהוא לא צריך להיות בו.

אחרי כן טק

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

חבר-הכנסת רובינשטיין, נדמה לי שלא פנינו. האפשרות הזאת מעניינת ואני חושב שנפעל לפיה.

היו"ר ש' וייס:

הייתי מבקש להפנות בקשה לסגן שר החוץ, אם אפשר. היו לנו בעניינים אלה תקדימים בכנסת הזאת ובזו שלפניה. הדיון הזה נועד לא רק לפרק מתח ולתת ביטוי לזעם פנימי, אלא הוא נועד גם לייצוא. הייתי מבקש, אם אפשר, את השאלות ואת התשובות שעלו בו להעביר גם למר פלצור, ואם אפשר גם לגורמים נוספים, כדי שיביא זאת בפני מי שנחוץ ויבטא בדרך זו את זעמנו ואת נחישות דעתנו לא לעבור לסדר היום בענין זה. אני מאוד אודה לך אם זה אפשרי.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

זה אפשרי וזה יבוצע.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להמשך סדר היום שלנו. אני מזמין עכשיו את שר החוץ להשיב על שאלות רגילות. אני מבין שסגן שר החוץ משיב לשאלות. בבקשה, אדוני סגן שר החוץ.

שאלתה בעל-פה מס' 147
תקיפת משלחת יהודית באושוויץ
 (מאת חבר-הכנסת א' ורדיגר)

היו"ר ד' שילנסקי:

סגן שר החוץ ישיב לשאלתה מס' 147, מאת חבר-הכנסת אברהם ורדיגר, בנושא:
 תקיפת משלחת יהודית באושוויץ.

אברהם ורדיגר (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, משלחת של שבעה יהודים אמריקנים, שבאו למחות על אי-העברת
 המנזר הכרמליתי במחנה אושוויץ בפולין, הוכתה על-ידי פועלים וגורשה מן המקום, כאשר
 הכומר של המנזר עודד אותם במעשיהם. רצוני לשאול:

1. האם הועברה לממשלת פולין עמדת ישראל בנושא זה?
2. האם הועלתה דרישה לנקוט צעדים נגד הפועלים התוקפים?
3. האם תדרוש ישראל שוב שממשלת פולין תעמוד בהבטחתה בהעברת המנזר מתחומי
 אושוויץ?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

אדוני סגן שר החוץ, בבקשה.

סגו שר החוץ ב' נתניהו :

לשאלה הראשונה של חבר-הכנסת ורדיגר - ידוע שנחתם הסכם בין משלחת הוואתיקן לבין משלחת של ארגונים יהודיים, ולפי ההסכם הזה הנזירות הכרמליות באושוויץ היו צריכות להתפנות מהמחנה עד ה-22 בפברואר שנה זו. הסכם זה לא כובד, ודבר זה עורר מספר ארגונים יהודיים לפעולה תקיפה ביותר, בדרישה שהוואתיקן יכבד את ההסכם.

ממשלת ישראל סבורה שהעברת המנזר הכרמליתי מחוץ לתחומי המחנה היא הפתרון הנכון, הפתרון הדרוש, ואנחנו הבענו את העמדה הזאת פעמים רבות לפני ממשלת פולין. גם קבלנו על אי-כיבוד ההסכם שהזכרתי.

אגב, הנושא הזה הועבר לשר הדתות הפולני בביקורו כאן, גם על-ידי השר ארנס וגם על-ידי השר המר.

אשר לשאלה השניה ששאלת בענין התקרית ליד המנזר, חשוב להבהיר שלא מדובר כאן באזרחים ישראלים, כך שמבחינה יורידית-פרוצדורלית שגרירות ישראל מנועה למעשה מלפעול במקרים של נציגים או של נתינים אחרים.

הקבוצה הזאת גם לא תיאמה את פעולתה עם הנציגות שלנו, אבל אני יכול לבשר לך שאני דיברתי אישית עם שגרירנו בפולין. הוא אמר לי שאמנם אין לנו תחום שיפוט פרוצדורלי בענין הזה, אבל הוא הביע את מחאתו, את מורת-רוחנו מהתקרית, ואני מנצל במה זו לומר שממשלת ישראל רואה בשאט-נפש את המחזה הזה של הכאת יהודים באושוויץ, ואני חושב שכאשר מדובר בהקשר הזה אין צורך להוסיף ולא כלום.

לשאלה השלישית שלך - הטיפול המעשי עם שלטונות פולין לגבי העברת המנזר נמצא בידי הארגונים היהודיים שחתמו על ההסכם עם המשלחת הקתולית בפברואר 1987. ממשלת ישראל עוקבת מקרוב אחר האירועים, ועמדתה באה לידי ביטוי בשיחות עם שר הדתות הפולני.

היו"ר ד' שילנסקי :

תודה רבה.

שאלה נוספת לחבר-הכנסת אברהם ורדיגר.

אברהם ורדיגר (אגודת ישראל):

אדוני סגן שר החוץ, אני קצת מתפלא. מאמר מערכת בעתון "הארץ" מהיום מציין בין השאר כי "ראש הנציגות הישראלית בוורשא, מר מרדכי פלצור, הבהיר כי לנציגות ישראל אין כל קשר או שייכות למחאה או להפגנה של קבוצת יהודים אמריקנים באושוויץ". זה סותר את דבריך, אדוני, שכאילו ראש המשלחת, ראש הנציגות מחה. להיפך, הוא הבהיר כי אין לישראל כל קשר או שייכות למחאה הזאת. ראה מאמר המערכת ב"הארץ" מהבוקר.

האם אתה מוכן, אדוני, להבהיר מה ההצטדקות של נציג ישראל והאם אין בכך משום הסתייגות רשמית של מדינת ישראל ממחאת יהודים הכואבים את כאבו של כלל ישראל והמוחים על החרפה הגדולה ועל הפגיעה העמוקה בשרידי השואה ובעם ישראל כולו? האם הבהרת מר פלצור נעשתה על-פי הוראת משרד החוץ? אם לא נעשתה על דעתכם, מה תהיה תגובתכם למעשה זה של מר פלצור?

אחרי כן של

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני סגן-השר, יש עוד שאלות נוספות.

חברי הכנסת, קיבלתי בסיפוק שבנושא זה הועלו מספר ניכר של הצעות לסדר היום. הנשיאות משיקולים שלה - ולא אכנס לפירוטים - החליטה במקום לאשר את ההצעות לסדר היום לאפשר להגיש לאחד מהמגישים את ההצעות לסדר היום שאילתה בעל-פה. החלטנו גם משיקולים שלנו לאפשר זאת גם לחבר-הכנסת ורדיגר.

אני מציין גם בסיפוק שישנה עירנות וחברי-כנסת רבים ביקשו שאלה נוספת. אחרי שאני מזהיר את עצמי, כפי ששופט צריך להזהיר את עצמו במשפט כשהוא חושב שיש לו רגישות מיוחדת לנושא או משהו כזה, מבחינת רגישות ומעורבותי האישית בעבר, החלטתי לאפשר לארבעה חברים שאלה נוספת.

אני מוכרח לציין עוד שהחבר הראשון שביקש שאלה נוספת היה חבר-הכנסת שבח וייס, אבל הוא יהיה הראשון אותו אני אקפח במקרה זה, כי פשוט תסכים אתי, אני עושה לך אולי עוול אבל חשוב שחברים אחרים במקרה זה יביעו דעתם. אני מקווה שאתה מקבל זאת בהבנה.

שבח וייס (המערך):

אין שום בעיה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אני מציין שאתה היית הראשון ומגיע לך, אבל החלטתי כפי שהחלטתי. תודה רבה. אם כן, הראשון הוא חבר-הכנסת גולדשטיין. אחריו - חבר-הכנסת בורג. אחריו - חבר-הכנסת צוקר. אחריו - חבר-הכנסת יצחק לוי.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, הקשר בין עם ישראל לבין מחנות ההשמדה בכלל לבין מחנה אושוויץ בפרט הוא קשר בל יינתק, קשר של עבר ועתיד, מוות לחיים, שואה לתקומה. מה שקרה באושוויץ בימים האחרונים הוא דבר שהדעת והלב אינם סובלים, גם כשהדבר קשור בפולנים שחסידות אומות העולם אינה מהמידות שבהן הם ידועים בה. נהפוך הוא. הם ידועים יותר כאנטישמים ומשתפי פעולה.

ברצוני לדעת האם למרות כל ההסברים שנתת פנו והתלוננו גורמים יהודיים וישראלים בפני הכס הקדוש על התנהגותו של הכומר הכרמליטי? ומדוע למרות ההסכם שנחתם עם הכרמליטים להוצאת המנזר משטח המחנה עדיין הוא לא מומש?

הערה אחרונה, אדוני היושב-ראש. זוהי הזדמנות להעריך את פעולות משרד החינוך השולח את בני הנוער שלנו למחנות ההשמדה בפולין. צריך לראות את אותם בני נוער כאשר הם חוזרים. הם אחרים ושונים מכפי שיצאו. הם מבינים יותר את יהדותם וישראליותם. הם מבינים יותר טוב מה זה להיות יהודי ובעיקר את שליחות הגורל של העם אשר התכנס בארץ-ישראל והקים את מדינת ישראל לאחר השואה. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר-הכנסת בורג - בבקשה. עד שחבר הכנסת בורג יתחיל להשיב, אני מוצא לנכון לציין בפני חבר-הכנסת שבח וייס שלא יקבל את דברי הפוך ממה שהתכוונתי אליהם. הקיפוח הוא כציון לשבח על התמדתך ועירנותך לכל הקשור בנושא השואה.

חבר-הכנסת בורג, בבקשה.

אברהם בורג (המערך):

אדוני היושב-ראש, תודה רבה על שהואלת לשנות מעט מן הנוהל ולהכניס גם אנשים צעירים לאותו חוג שעוסק באמת באותם זכרונות אימים על-מנת שלא יישכחו.

אני חושב שהשאלה שעלתה כאן - ויישר כוחו של המעלה ויישר כוחם של כל המעלים שלא באו היום לידי ביטוי - היא שאלה שהיא רחבה הרבה יותר מהפגנתו של הרב וייס או לא מהפגנתו, ולך תדע אם הדברים עשו טוב לישראל או לא עשו טוב לישראל.

דומני שיש כאן שאלה אחת טכנית שהיא פחות מעניינת אותי לצורך הדיון אבל זוהי שאלה שהייתי מעוניין מאד לדעת את התשובה עליה והיא: מהי מידת התיאום שבין מדינת ישראל לבין הארגונים היהודיים המשמשים לפעמים כהארכת זרועה של המדינה במקומות ובתחומים שהמדינה לא יכולה לגעת בהם?

נושא אחר שהוא הרבה יותר מהותי הוא נושא האחרייות או השותפות של הוותיקן במהלך שנות האימים של השואה. אני חושב שלא אחטא לאמת אם אגיד שיש הרבה דם יהודי ככתם וככמעט הייתי אומר צלב טבול בדם. הרבה שותפות והרבה השתקה. הענין של המנזר הכרמליטי איננו מסתכם אך ורק בבית-תפילה או בבית פולחן מסויים בבית החיים של אושוויץ, בבית הקברות של אושוויץ. מדובר כאן למעשה על מערכת יחסים הרבה יותר גדולה, הרבה יותר מובהקת, הרבה יותר היסטורית וקיומית מאשר הדבר הזה.

ברצוני לדעת: (א) האם, כמשקל השאלות של רעי, חבר-הכנסת ורדיגר, הופנו פניות מן הסוג הזה לוותיקן? (ב) האם מדינת ישראל יש בכוונתה ביום מן הימים או בזמן מן הזמנים להיות שותפה או להיות יוזמת לחשיפת חלקו של הוותיקן או לאנשים בוותיקן או אפילו לאנשים בכס הגבוה של הוותיקן כחלק ממנגנון השואה של אירופה בשנות האימים?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר-הכנסת צוקר.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, פרשת המנזר הכרמליטי באושוויץ היא חלק ממאבק שהחל להיות נטוש בשנים האחרונות באירופה ובארצות-הברית על שאלת ההכחשה ומקומה של ההשמדה היהודית במלחמת העולם השנייה. זה הסיפור כולו. בסיפור הזה, בפרשה הזאת מדינת ישראל צריכה להוביל, מדינת ישראל צריכה לקחת את תפקיד הבכורה ואסור לה להשאיר זאת לקבוצות אחרות, מה עוד שחלק מן הקבוצות הללו אינן מוסיפות כבוד למאבק הזה.

היעד הוא האפיפיור. עם כל החשיבות של ממשלת פולין היעד האמיתי להשפעה הוא הוותיקן.

יובל נאמן (התחיה):

- - - פולני.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

כן, הלוואי שהיה רק איש אחד קובע ואתה יודע שהוותיקן הוא גוף פוליטי קצת יותר מסובך מאיש אחד. אסור להשאיר - כאשר הכתובת העיקרית היא כפי שאמרתי האפיפיור - את המאבק הזה לקבוצות מן הסוג של הקבוצות שהיו השבוע שנדמה לי שלא התנהגו כפי שקדושת המקום וחרדתו תובעת.

נדמה לי שאושוויץ איננה יכולה לסבול מספר תופעות. יש תעלולים שאין מבצעים אותם באושוויץ.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

תמחק את המלה תעלולים.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

חבל שלא הקשבת מההתחלה.

פעלולים. אדוני סגן-השר, אני רוצה לשאול אותך האם וכיצד מממשת ישראל את כל השפעתה הפוליטית הבינלאומית להשפעה על הוותיקן ועל האפיפיור בפולין ומחוץ לפולין באמצעות כל גוף יהודי אפשרי שהוא? זאת השאלה שלי אליך.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת יצחק לוי.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

כבוד היושב-ראש, אדוני סגן השר. המדינות הנאורות, הדמוקרטיות באירופה ובארצות-הברית נזעקות ומגנות כל תופעה של אלימות ולאחרונה, בשנתיים האחרונות, קיבלנו הרבה מאד גינויים בתקשורת, גינויים רשמיים או לא רשמיים. האם מדינת ישראל, שאני חושב שהיא צריכה לראות את עצמה כאחראית על כל מה שקורה לעם ישראל ועל כל התופעות שנוגעות לעם ישראל בכל העולם, ראתה לנכון לפנות למדינות אירופה, לפנות לארצות-הברית, שהיתה היום משלחת מאזרחיה, להשתתף במתא, בגינוי ובפתרון הבעיה יחד אתנו?

אני בכל לא שמעתי מקהלה אירופאית או כל קול גדול מארצות-הברית שבא ומחה. אני הייתי רוצה לדעת אם סגן השר היה מוכן לעורר את הקהיליה האירופאית להשתתף במתא ולהשתתף בפתרון הבעיה. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

סגן שר החוץ, בבקשה.

שבח וייס (המערך):

חשבתי שתיתן לי עכשיו את רשות הדיבור.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, אני אמרתי שאתה תהיה המקופח. אתה היית ראשון.

שבח וייס (המערך):

חשבתי שאני השואל האחרון.

של

- 36 א' -

ישיבה פ"ט - 19.07.89
שאלות בעל-פה
יג' לוי

היו"ר ד' שילנסקי:

טוב, אם היתה אי-הבנה נלך לכיוון החיוב של הספק. חבר-הכנסת וייס - בבקשה,
תשאל את שאלתך.

אחרי כן שא

שבח וייס (המערך):

תודה רבה ליושב ראש הכנסת.

אדוני סגן שר החוץ, אני מבקש להעיר משהו בקיצור ואחר כך להציג שאלה.

כדעת חלק מהשואלים הקודמים, אני סבור שאושוויץ זה מקום נורא הוד שגם המחאה בו צריכה לעמוד בסימטריה לגודל העניין ההיסטורי. ואם מותר לחבר-הכנסת וייס להפנות בקשה לרב וייס שייקח זאת בחשבון.

העניין גדול מדי בשביל תגובות מסוג כזה. כל מה שנוגע לאושוויץ, כל סוג התגובות הפעילות צריך להיות שונה מהמקובל.

עכשיו לגופו של עניין. לפולין יש אינטרס חזק מאוד בחידוש יחסים רחבים מאוד עם ישראל, לא רק מסיבה כלכלית. כלכלית, פוליטית, כולל הבחינה ההיסטורית. על כן יש לנו לא רק זכות אלא גם אפשרות ללחוץ על ממשלתה, לצמצם עד כמה שאפשר, מבחינתי לבטל, את תופעת כחש השואה על ידי כך שאין מערבבים. בכל מחנה ריכוז נרצחו אזרחים פולנים. יחד עם יושב ראש הכנסת ביקרנו בטרנוב לפני חמש שנים. יש מצבה בקצה רחוב שנקרא אוליציא ז'דובסקה - רחוב היהודים - כתוב שם: מכאן נלקחו 720 אזרחים פולנים למחנה ריכוז. שימו לב, אזרחים פולנים, ברחוב שנקרא רחוב היהודים.

אני מבקש, מציע ושואל שהנציגות שלנו בפולין וכולנו - משרד החוץ ואחרים, נעשה את המעשה ההיסטורי כדי להעמיד את העובדות ההיסטוריות על דיוקן בלי להמעיט מכך שהנאצים והיטלר רצחו גם פולנים. אבל הפרשה היהודית בגיא הצלמוות הזו יש לה ייחוד וחובתנו לא לשכוח אותו, חובתנו לגרום לכך שזה לא יישכח.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

אדוני סגן שר החוץ, בבקשה.

סגו שר החוץ ב' נתניהו :

לשאלה של חבר-הכנסת גולדשטיין. החשיבות החינוכית של אושוויץ היא ברורה לממשלה, ברורה למשרד החוץ וברורה לי באופן אישי, משום שהייתי שותף למשלחת שחלק מהיושבים בבית הזה היו שותפים לה גם כן. אם אינני טועה גם אתה, אדוני היושב ראש, היית שם, וחבר-הכנסת וייס. המשלחת ביקרה באושוויץ ובבירקנאו וראינו את ההשפעה העצומה שיש לביקור במחנה הזה על הנוער היהודי גם בארץ וגם בעולם. כך שהחשיבות והייחודיות של המקום ברורה לחלוטין.

התגובה המיוחסת בעתון "הארץ" לשגרירנו בפולין היא תגובה של ציטוט חלקי. אין בפני כל הציטוט, אשמח להעמיד אותו לרשות חברי הכנסת, אבל בהחלט, התביעה לפינוי המינזר הובעה גם בציטוט הזה, וגם בהזדמנויות אחרות, כפי שאמרתי, וגם מתאנתנו על מה שהתרחש בתקרית הספציפית הזאת.

אברהם ורדיגר (אגודת ישראל):

אני אבקש שחברי הכנסת יקבלו את הציטוט המלא.

סגו שר החוץ ב' נתניהו :

אדאג להעביר לך. בוודאי מהציטוט החלקי אינם נראים כך.

שוחחתי הבוקר עם השגריר פלצור והוא אישר לי שהוא ביטא את מתאנתנו בכמה וכמה שיחות שהיו לו בוורשה לאחר התקרית.

חבר-הכנסת בורג שאל שאלה כללית על התיאום עם ארגונים יהודיים. ובכן, יש תיאום וגם אין תיאום. יש תיאום בדברים מסויימים שמעניינים אותנו, בוודאי נושא השואה הוא כן מתואם. תיכף אגע בעניין הכחשת השואה. יש נושאים אחרים של יהדות המצוקה שאתם מודעים למגעים הללו ולתפקוד של ארגונים יהודיים מסויימים שלא כדאי להיכנס אליהם כאן.

יש גם מצב שאין תיאום וגוף יכול לעשות מה שהוא חפץ לעשות. אם רב כזה או אחר החליט לעשות פעולה אחרת, הוא לא צריך להיוועץ בנו, אפילו אם הוא אזרח ישראלי. הוא לא חייב להיוועץ והוא חופשי לפעול.

לגבי אופי הפעולה, שהעירו עליה גם חבר-הכנסת צוקר וגם חבר-הכנסת וייס, אני לא נכנס לאופי הפעולה. יש הרבה אמת בייחודיות של אושוויץ. אם היתה פה הסגת-גבול, דבר כזה או אחר, אני חושב שזה לא רלבנטי. התוצאה היתה שפועלים פולנים היכו יהודים על שטחו של מחנה אושוויץ, גררו אותם - - -

שבח וייס (המערך):

אני מתאר לעצמי שהם עשו זאת אפילו בחדווה.

סגור שר החוץ ב' נתניהו:

אינני יודע, אני יודע מה היתה התוצאה. לא חשוב כיצד הדבר התגלגל, הדבר חייב לעורר שאט-נפש בגלל אותה אסוציאציה.

אם הייתם שואלים אותי מה לייעץ לרב וייס או לרבנים אחרים או לפעילים יהודים, אם לפעול בשיטה זו או אחרת - זה לא המקום לענות על השאלה הזאת. אני רק אומר שהתוצאה היתה כזאת, ואני חושב שהבית הזה צריך להיות מאוחד בתגובת המחאה, שהיא לדעתי קיימת.

השאלות ששאלו גם חברי-הכנסת בורג, צוקר ווייס על הכחשת השואה - זה דבר שהוא בוודאי לנגד עינינו. באמת קיימת התופעה הזאת והיא הרבה יותר שיטתית ורחבה ממה שיודעים. היום בצרפת נכתבים דוקטורטים, לפחות בשתי אוניברסיטאות שאני מכיר, שבהם מסבירים ומנמקים שבעצם לא היה דבר כזה, זו המצאה יהודית, המצאה ציונית. הדבר הזה מקבל גם ביטויים אחרים בארצות הברית ובאנגליה. באנגליה היה עכשיו מחזה, "פרפלי" שבו הסבירו שוב שהכל קנוניה ציונית.

ובכן, הדבר הזה מחייב פעולת נגד. השליחים שלנו מודעים לדבר הזה, הם גם מקבלים תדרכים. אני יכול להגיד, שאני, במסגרת האו"ם, נתקלתי בתופעה הזאת בנסיון שלנו לפתוח את הארכיון הנאצי. אז היתה התנגדות ממוסדת, בינלאומית לחשיפת פשעי הנאצים כחלק מאותה תופעת ההכחשה.

המדיניות הרשמית של משרד החוץ, היא קיימת בתדרכים רבים, היא לפעול נגד התופעה הזאת, אבל נדמה לי שזה גם פועל מעבר לתחום של משרד החוץ. זו פעולה חינוכית רבת היקף שמתחילה בארץ ומתפשטת מהמקום הזה.

קריאה:

- - - ותיקאן?

סגו שר החוץ ב' נתניהו:

אתייחס לשאלה לגבי הותיקאן. תפקידו של הותיקאן, גורמים בותיקאן בתקופת השואה זה נושא כבד מאוד. אומר לכם בגלוי, לנו אין האמצעים לחפור בארכיונים אם כי יש כמובן מוסדות, בראש וראשונה יד ושם, שאמורים לטפל בדבר הזה. כשהם היו זקוקים לסיוע מאיתנו, והם היו זקוקים בעבר, הם זכו למלוא הסיוע. אני חושב שזו פעולה שחורגת מהתחום שלנו מבחינת העלאת הדוקומנטציה. זה לא דבר שהוא בידי משרד החוץ.

לגבי מגעים עם הותיקאן, גם בשאלה שעומדת על הפרק בפולין, ובכלל ביחסים שלנו עם הותיקאן, היו לנו מגעים רבים איתם. לא אומר לכם שהמגעים האלה נשאו פרי. יש שם שאלות סבוכות, בין השאר השאלות הללו, אבל אנחנו מקיימים את המגעים האלה.

לשאלה של חבר-הכנסת יצחק לוי, האם אנחנו נעשה מאמץ לרתום גורמים בינלאומיים אחרים, מדינות אחרות, זה רעיון טוב ונעשה אותו.

(היו"ר: ש' וייס)

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

כן, בבקשה חבר-הכנסת ורדיגר?

אברהם ורדיגר (אגודת ישראל):

לא קיבלתי תשובה לשאלה האם תדרוש ישראל שוב שממשלת פולין תעמוד בהבטחתה בהעברת המנזר מתחומי אושוויץ?

היו"ר ש' וייס:

אני חושב שסגן השר זוכר את זה.

בבקשה אדוני סגן שר החוץ.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

נדמה לי שמר פלצור הגיב ישירות למאורע. שגרירים הרבה פעמים נמצאים במצב שהם צריכים להגיב מיידית. למיטב ידיעתי הוא הגיב ללא תדרוך. אבל כפי שאמרתי התגובה היתה חלקית ולא שלמה. התגובה השלמה משנה את התמונה שאתה הצגת.

היו"ר ש' וייס:

חבר-הכנסת אמנון רובינשטיין, במסגרת אי-השגרתיות של הנושא, אני מאפשר לך לשאול משהו את סגן השר.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז - שינוי):

רוב הדברים כבר נאמרו, אני רק רוצה להפנות את תשומת הלב לכך שלדעתי ניתן להפעיל לחץ על הותיקאן לא רק במישרין, אלא באמצעות מדינות קתוליות שבהן יש לישראל ידידים והשפעה. אני חושב שהנושא הזה הוא בעל חשיבות כה גדולה מבחינת מדינת ישראל, מבחינת תושביה, מבחינת כל אדם יהודי בעולם כולו, שצריך לתת לזה קדימות.

רציתי לשאול: האם באמת פנינו גם למדינות קתוליות שלנציגיהן יש השפעה בותיקאן ברומא, וחלק מהם הם גם קרדינלים מטעם אותן מדינות, כדי להניע ולהניא את הוותיקן לנקוט פעולה ולסלק את המינזר ממקום שהוא לא צריך להיות בו.

אחרי כן טק

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

חבר-הכנסת רובינשטיין, נדמה לי שלא פנינו. האפשרות הזאת מעניינת ואני חושב שנפעל לפיה.

היו"ר ש' וייס:

הייתי מבקש להפנות בקשה לסגן שר החוץ, אם אפשר. היו לנו בעניינים אלה תקדימים בכנסת הזאת ובזו שלפניה. הדיון הזה נועד לא רק לפרק מתח ולתת ביטוי לזעם פנימי, אלא הוא נועד גם לייצוא. הייתי מבקש, אם אפשר, את השאלות ואת התשובות שעלו בו להעביר גם למר פלצור, ואם אפשר גם לגורמים נוספים, כדי שיביא זאת בפני מי שנחוץ ויבטא בדרך זו את זעמנו ואת נחישות דעתנו לא לעבור לסדר היום בענין זה. אני מאוד אודה לך אם זה אפשרי.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

זה אפשרי וזה יבוצע.

שאלות ותשובותהיו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להמשך סדר היום שלנו. אני מזמין עכשיו את שר החוץ להשיב על שאלות רגילות. אני מבין שסגן שר החוץ משיב לשאלות. בבקשה, אדוני סגן שר החוץ.

① קום חלילה - לשר בקר

נמאן - שגור

② שגור - שגור - שגור

③ מצינ - (נחל) - חרין

④ חרין - חרין - חרין

תשובה לשאלת בע"פ של ח"כ ורדיגר.

הנושא: תקיפת משלחת יהודים באושוויץ.

לשאלה מס' 1:

כידוע נחתם הסכם בין משלחת הוטיקן לבין משלחת של אירגונים יהודיים, שלפיו צריכות היו הנזירות הכרמליטיות להתפנות ממחנה אושוויץ עד 22.2.89. הסכם זה לא כובד, ודבר זה עורר מספר אירגונים יהודיים לפעולה חקיפה ביותר, בדרישה מהוטיקן לכבד את ההסכם. ממשלת ישראל סבורה שהעברת המנזר הכרמליטי אל מחוץ למחנה אושוויץ-בירקנאו הוא הפתרון הנכון של הבעיה.

ממשלת פולין מודעת לעמדת ישראל בנושא אי כיבוד ההסכם. הנושא הוברר לשר הדתות הפולני, שביקר בישראל באפריל שנה זו על-ידי השר ארנס ורשר המר.

לשאלה מס' 2:

בעניין התקרית ליד המנזר, אין המדובר באזרחים ישראלים אלא באמריקאים ונציגותנו מנועה מלפעול כאשר מדובר באזרחים זרים. נוסף שקבוצה זו של אזרחים אמריקאים לא היתה בקשר עם נציגותנו.

לשאלה מס' 3:

הטיפול המעשי עם שלטונות פולין לגבי העברת המנזר נמצא בידי האירגונים היהודיים שחתמו על ההסכם עם המשלחת הקתולית בפברואר 87. ממשלת ישראל עוקבת מקרוב אחרי האירועים ועמדתה באה לביטוי בשיחות עם שר הדתות הפולני.

יחידת המידע - משרד המידע
המקום הזה הוא כן נא
לא (לשון)
(סניף)

הכנסת

חבר הכנסת

אברהם ורדיגר

ב"ה, י"ד בתמוז, תשמ"ט
17 ביולי 1989

שאלת בעל-פה

א ל: שר החוץ

מאת: חה"כ אברהם ורדיגר

הנושא: תקיפת משלחת יהודים באושוויץ

משלחת של 7 יהודים אמריקנים שבאו למחות על אי-העברת חמנזר
הכרמלית במחנה אושוויץ בפולין - חובתה על-ידי פועלים וגורשה מן
המקום, כאשר הכומר של המנזר מעודד אותם במעשיהם.

אודה לך אם תשיב לי:

1. האם הועברה לממשלת פולין עמדת ישראל בנושא זה?
2. האם הועלתה דרישה לנקוט צעדים נגד הפועלים החוקפים?
3. האם תדרוש ישראל שוב שממשלת פולין תעמוד בהבטחתה בהעברת
המנזר מתחומי אושוויץ?

בכבוד רב,

ח"כ אברהם ורדיגר

351-1

כח' באדר ב' התשמ"ט
4 באפריל 1989
966.13

שמור

אל : לשכת השר

מאת: אורי גורדון, יועץ לשר החוץ, ממונה על נושאי כנסיות וירושלים.

הנדון : המנזר באושוויץ
לבקשתכם הרי סיכום הפרשה.

בסתיו 1984 יסדו מספר נזירות מהמסדר הכרמליטי מנזר במבנה ששימש כמחסן גזים של מחנה אושוויץ. הדבר התפרסם תחילה בבלגיה וגרם למחאות מצד הקהילה היהודית הבלגית ויתר הקהילות באירופה. תוך התיעצות עם ישראל נקבעה עמדה לפיה יש להתנגד להפיכת מחנה אושוויץ המסמל את השואה היהודית, לאתר נוצרי.

2. אחרי מו"מ ממושך חתמו ב-22.2.87 בג'נבה שתי משלחות, האחת קטולית שכללה בין השאר ארבעה קרדינלים מראשי הכנסייה הקטולית באירופה ומשלחת יהודית בעלת אופי בינלאומי, על מסמך משותף שעיקרו הסכמה קטולית לפנות את המנזר מאושביץ תוך 24 חודש.

3. סלוק המנזר הפך לסלע מחלוקת וזירה למאבק כוחות פנימי בתוך המחנה הנוצרי בפולין ובין הממשלה והכנסייה.
לא רק שהמנזר לא הורחק עד ב-22.2.89 כמובטח אלא שאין יודעים מתי תעבורנה הנזירות למקום אחר.

4. לקראת שעת האפס לפינוי החלה פעילות שקטה ופומבית של ארגונים יהודים. שהגיע התאריך ועבר נעשו הפעולות הבולטות הבאות:
א. לילה לפני מועד הפינוי פלשו כ-100 סטודנטים יהודים בבלגיה לכנסייה וולית במרכז בריסל כאות מחאה. חלקם שהו בכנסייה במשך כל הלילה. ממסד הקהילה בבריסל הסתייג מפעולה זו ומעדיף פעולה שקטה.
ב. ב-23.2 הודיע יו"ר ה-

INTERNATIONAL JEWISH COMMITTEE ON INTERRELIGIOUS CONSULTATIONS
המנהל את הדיאלוג היהודי - קטולי, כי ארגונו דוחה את קיום הדיאלוג עם הותיקן וכי הדיון על נושא האנטישמיות והשואה שנקבע כבר למועד קרוב יידחה עד שתפתר בעית העברת המנזר.

ג. ב-16.3.89 הודיע הסניף האמריקני של הקונגרס היהודי העולמי כי החליט לקרוא ליהודים בארצות השונות להחרים פגישות עם האפיפיור במסעותיו. ההחלטה תובא בפני האקזקוטיבה העולמית של הקונגרס היהודי העולמי ב-7.5.89 במונטריאול.

ההחלטה קובעת בין השאר כי פרשת המנזר היא סימפטומטית לקו הברור של הותיקן לשחזר את תולדות השואה ותפקיד הכנסייה באותה תקופה.
כיום הדרישה היא להוצאת הנזירות ממחנה אושוויץ מייד למקום אחר עד שיוקם עבורן המנזר מחוץ לאושוויץ.

הצד הישראלי

1. ב-9.6.88 כתב שגרירנו בבוורשה לשר הדתות הפולני לאמור - החלטת ממפולין המתייחסת בחיוב להעברתו הקרובה של המנזר הכרמליטי אל מחוץ למחנה אושוויץ בירקנאו התקבלה באהדה גדולה על ידי שלטונותיה של ישראל ודעת הקהל שלה שרואה בכך פתרון נכון של הבעיה.
2. באוגוסט 1988 נפגש שגרירנו פלצור בוורשה עם הקרדינל מחרסקי מקראקוב אשר באזור שיפוטו נמצאת אושוויץ. כשמחרסקי נגע בנושא אמר פלצור שסגירת המנזר לא טופלה על ידו אך אין להתעלם מהנקודה שחוגים יהודים רחבים מאוד מקבלים קשה מאוד את דבר קיומו של המנזר באושוויץ והשאלה היא האם לאור המאמצים הרבים המושקעים על ידי האפיפיור והכנסייה לקירוב לבבות בין שתי הדתות כדאי בגלל מנזר קטן לסכן את התהליך. מחרסקי הגיב בין השאר שיש לו בנושא זה קשיים פנימיים וחיצוניים.
3. בעת ביקור הסמנכ"ל מינרבי עם פלצור באותו חודש בקרקוב הועלה הנושא גם שיחתם עם העורך הראשי של השבועון הכנסייתי החשוב ביותר בפולין שסיפר להם כי הקמת המנזר היתה רעיונו של מחרסקי עצמו.
4. ביום 28.3.89 העלה השגריר פלצור את הנושא עם סגן שה'ח הפולני שהגיב לאמור ממפולין במצב עדין כי ההחלטה על הקמת המנזר היתה של הכנסייה ובעיקר של מארסקי וממפולין אינה יכולה ללחוץ יותר מדי לזרוז הוצאת המנזר מבלי להסתכסך עם הכנסייה.
5. ב-17.1.89 ברומא אמר הקרדינל DESKUR, ממוצא פולני וידיד של האפיפיור לאיש שגרירותנו ברומא הממונה על הקשר עם הותיקן, כי לאחרונה מופעל לחץ מצד גורמים יהודיים בעולם ומצד גורמים רשמיים בישראל על קרדינל מחרסקי המעמיד אותו במצב קשה. נציגנו השיב שאינו בקיא בפרטים אך נראה לו שהעברת הנזירות שלדבריו מעטות וזקנות למנזר אחר בינתיים, היה מרגיע את המצב. הנציג הוסיף כי אינו יודע על לחץ רשמי ישראלי על מחרסקי. הפולני הציע כי נציגנו ישוחח עם קרדינל מחרסקי שעמד להגיע לרומא. הורינו את נציגינו שלא להפגש עם מחרסקי.
- (איש קשר יהודי, ידיד אישי של האפיפיור סיפר לנציגנו ברומא כי ב-19.3.89 הזמינו האפיפיור ובנושא הנזירות אמר כי בממפולין קיים פלג אנטישמי ואנטיכנסייתי אשר נסה, מאז נבחר האפיפיור הנוכחי, לגרום סכסוכים בין זיהודים והכנסייה. הכרזת הקונגרס היהודי העולמי נגד מפגשי קהילות יהודיות עם האפיפיור מחזקת ידי הקבוצה).

הנ"ל לגבי פעילות שקטה.

6. לגבי פעילות פומבית גרסנו כי ההסכמה מ-22.2.87 הושגה בין הארגונים היהודים והקטולים, כאשר על הצד הקתולי השפיעה רבות מערכת שיקולים מקומיים. הכנסתה הפומבית של ממישראל כצד לתמונה ספק אם תוסיף משקל אפקטיבי ללחץ שמסוגלים הארגונים היהודיים לגייס. מאידך אם תתחיל הבעיה להתפרש כחלק ממכלול הבעיות התלויות ועומדות בהקשר ליחסי ישראל והוותיקן עלול הדבר לחזק ידי אותם קתולים הרוצים בסחבת בנושא ביצוע מה שהוסכם עם הארגונים היהודיים.

7. ב-11.4.89 יקבל שה'ח את שר הדתות הפולני ויוכל להעלות הנושא בפניו.

ב ב ר כ ה

אורי גורדון

10 באפריל 1989

פול 103.90

שמו

7341

א ל: לשכת השר

מאת: מנהל אירופה 3

הנדון: פרשת המנזר באושוויץ - לקראת שיחת שה"ח עם שר הדתות הפולני

1. בסתיו '84 פלשו נזירות כרמליטיות למבנה ששמש מחסן גזים של מחנה אושוויץ. הדבר עורר סערת רוחות בקהילות היהודיות בעולם.
2. ב-22.2.87 אחרי מו"מ קשה ומייגע חתמו בג'נבה 2 משלחות, האחת נוצרית-קתולית ובה ארבעה קרדינלים והשניה יהודית (בראשותו של תיאודור קליין ראש הקהילה בצרפת), על הסכם לפיו התחייבו הקתולים לפנות המנזר מאושוויץ תוך 24 חודש, דהיינו ב-22.2.89.
3. המנזר לא הורחק ממחנה אושוויץ עד עצם היום הזה, יתרה מזו, משלחות יהודיות שביקרו במקום מצאו שמתבצעות במקום עבודות שיפוץ והרחבה ונבנה צלב גדול ליד הבניין. הדבר עורר לפעולה שקטה ופומבית ארגונים יהודיים ברחבי תבל.
4. הארכיבישוף של ליון DECOURTRAY מחותמי ההסכם בג'נבה, התחייב במכתב לתאודור קליין כי אם לא תפתר הבעיה עד 22 ביולי '89, הוא יפעל אצל הכנסייה הפולנית להעביר את הנזירות לאתר זמני מחוץ לאושוויץ.
5. ככל הידוע רעיון הקמת המנזר בתוך המחנה היה של הקרדינל מחרסקי מקרקוב. כך נמסר באוגוסט '88 לשגריר פלצור ולס/מנכ"ל מינרבי על ידי העורך הראשי של השבועון הכנסייתי החשוב של פולין.
6. בשיחת השגריר פלצור עם ס/שה"ח הפולני ב-28.3.89 נמסר לשגריר כי ממשלת פולין נמצאת במצב עדין שכן ההחלטה על הקמת המנזר היתה של הכנסייה ובעיקר של מחרסקי וכי ממשלת פולין אינה יכולה ללחוץ יותר מדי לזרוז הוצאת המנזר מבלי להסתכסך עם הכנסייה.
7. נושא המנזר הועלה ב-9.4 על ידי שר הדתות בפגישת העבודה עם שר הדתות הפולני לורנץ המבקר בארץ. השר הפולני ציין שהבעיה מועלית תדירות בשיחות המימשל עם הכנסייה. טען שעל הכנסייה לכבד ההסכם וכי ממשלת פולין משתדלת לסייע בכך. לדבריו, מועצת התכנון האזורית העליונה הציעה

לכנסיה שלושה אתרים אלטרנטיביים. הכנסיה בחרה באתר אחד הממוקם ממול לאתר הנוכחי, אולם התעכבה בהגשת התכניות. בשלב מסוים הגיעה למסקנה שהאתר קטן מדי ובקשה אתר אחר. כוונת הכנסיה להקים במקום מרכז גדול שהמנזר יהיה חלק ממנו. השר לורנץ הוסיף כי ממשלת פולין אינה יכולה להרשות לעצמה אי ביצוע הסכם פינוי המנזר, אך הדבר לא בשליטתה, מאחר וערב בואו נחתם הסכם לחופש הפולחן לבני כל הדתות, והן משום שאינה צר להסכם.

8. נעיר שהכנסיה הקתולית בפולין מהווה כוח פוליטי עצמאי רב עוצמה והממשלה חוששת מעימותים עמה. ידוע לנו שהוותיקן מעוניין כנראה לסיים את הפרשה אך גם הוא נמנע מלהפעיל לחצים על הכנסיה הפולנית פן יביא למשברים בתוכה במיוחד נוכח התנגדותו העזה של הקרדינל מחרסקי להוצאת המנזר.

9. נציע שהשר יעלה את הנושא בפני השר הפולני, אך מתוך מודעות למגבלות פעולתה של ממשלת פולין. לדעתנו עדיף להשאיר את המערכה הציבורית והתקשורתית לארגונים יהודיים שמעורבים ישירות בפרשה ולהמנע מעימות ישיר עם הוותיקן והכנסיה הפולנית.

ב ב ר כ ה ,

צ. מזאל

העתק: לשכת המנכ"ל
לשכת ממנכ"ל

170

ע"פ

התל

לכבוד

לשכת ~~ה~~סגן שר

הרינו מתכבדים להעביר אליך
נוסח לא-מתוקן של דבריו במליאת
הכנסת

28.6.89

מיום "

נודה לך אם תחזיר/י את תיקוני
דבריו בתוך שלושה ימים מיום
הישיבה, כדי לאפשר להוציא-לאור
את החוברת לשבוע זה במסגרת
"דברי-הכנסת" ללא עכובים.

לפני

בכבוד רב,

מחלקת הדפוס והפרסומים
מערכת דברי הכנסת

אדוני היושב ראש, אני בהחלט שותף לגיתוח של חבר-הכנסת שבח וייס לגבי המקורות
לקעמדה האירופאית היום. אני סיר לזה שיש גם פעילות אינטנסיבית של אש"ף ושל העולם
הערבי ב-20 השנים האחרונות, בעצם מאז מלחמת ששת הימים, פעילות אינטנסיבית שממקפת
גם באירופה מאשר בכל מקום אחר, ידוע מאשר בארצות הברית.

אם הייתי מחלק את העבודה הייתי אומר כך, הערבים התמקדו באירופה, ניסו לחדור לאמריקה אבל בהצלחה חלקית. ואילו אנחנו התמקדנו בארצות הברית והשקענו מאמץ לא גדול באותה מידה באירופה. לכן הייתי בהחלט מסביר חלק מהתופעה שאם נובעת ממאמצים רציניים. אנחנו מטבע הדברים השקענו מאמץ נוסף לא רק בהבטחת התמיכה של ארצות הברית אלא לאחרונה גם בבלימת חדירה נוספת ובבלימת סחף בעמדה זאת נוכח התעמולה של אש"ף.

הבעיה שאתה מעלה, חבר-הכנסת וייס, היא בעיה אמיתית, וידועה לשר החוץ ~~החדש~~ וגם לכל מערכת החוץ הישראלית. אנחנו מקבלים דיווחים שוטפים על מה שקורה בבירות ואירופה, ומשרדי החוץ וכדומה.

אחת ~~הסיבות~~ ^{לכידום} היוזמה המדינית של הממשלה היתה ~~באמצעות~~ ^{למנוע} את השלמת טבעת החנק הזאת, טבעת הבידוד שהלכה וננתקה. בארצות הברית, כיוון שהתנאים ההתחלתיים היו טובים יותר, גם המאמץ שהשקענו ~~אני מזכיר להגיד~~, מטבע הדברים יש גבול למאמץ וליכולת חלוקת המאמץ. השקענו את עיקר המאמץ שם. הדברים התבטאו בין השאר במכתב הסנאטורים וכדומה.

התוצאה שם היתה כמובן טובה יותר. יש הרבה מאוד עבודה לעשות באירופה לא רק בנושא ההסברתי אלא בתכלית שלו, ^{שלה} ~~קנושא~~ המדיני וקעמדה המדינית שאירופה מייצגת. אנחנו נוקטים בכמה אמצעים שאתה ^{אף} ~~בעצם~~ מודע להם והיית שותף. קודם ~~כל~~ ^{אם} ~~אנחנו~~ ^{מדברים על} ביקורים של מנהיגי המדינה באירופה עצמה. ~~כפי שאתה יודע~~ ראש הממשלה ביקר בספרד, ובאנגליה. שר החוץ ביקר לאחרונה בכמה וכמה מדינות, כולל מפגש עם שרי החוץ של מדינות השוק. לאחרונה ביקר גם בגרמניה וגם באנגליה. ~~זה דבר אסור~~ אנחנו מנסים בביקורים האלה לפחות להעלות טיעונים נגדיים לטיעונים ששולטים בדרך כלל ללא תגובת נגד כלשהי.

דבר שני, ^{כיוון} אנחנו ~~עושים~~ לשליחת משלחות פרלמנטיות או משלחות אחרות. אני בהחלט רוצה לברך אותך ואת שאר חברי הכנסת שמצטרפים ליוזמה הזאת. משום שגם אם אתה קול בודד, גם אם אתה מדליק גפרור בבית שכולו אפל אתה מפזר חלק מהחושך וזה חשוב. אנחנו בהחלט מתכוונים להמשיך ~~בזה~~ ולהשתמש במאגר האנושי שיש בבית הזה.

דבר שלישי, ביקור של פרלמנטרים ואנשי ממשל אירופאים. אגב, יושבים פה ביציע נציגים כאלה ממערב-גרמניה, מהרפובליקה הפדרלית. אנחנו עושים זאת בתדירות גבוהה, ומנסים לתדרך אותם באמת של הסכסוך.

אני יכול להוסיף נדבך. בביקורים הללו, על מנת להמחיש בדיוק את מה שהעלית, חבר-הכנסת וייס, אנחנו החלטנו, למשל, לקחת מבקרים מארצות הברית ומאירופה לסיורים ביהודה ושומרון. ~~קבדם כל~~ ³² שיבינו את בעיית הביטחון.

לאחרונה, שר החוץ לקח את שגריר ארצות הברית בראון במסוק והטיס אותו מעל יהודה ושומרון, פשוט על מנת להרשים אותו בבעיה הזאת, ומתוך כוונה לאפשר גם למבקרים רשמיים של ממשלת ארצות הברית לבקר. כפי שאתם יודעים, פקידי הממשל אינם נכנסים ליהודה ושומרון ואינם יכולים להתרשם מהדבר הזה. לעומת זה, סנטורים וחברי קונגרס פטורים מכפיפות ישירה, ^{והזכרתי} ~~זה~~ לשיקול דעתם. ראיתם איך סנאטור אינאווי מבקר באלפי מנשה. זה לא יהיה הביקור האחרון של סנאטורים וחברי קונגרס אמריקאים, גם לא של מבקרים אירופאים. להיפך, אנחנו מתכוונים במפורש לכלול סיורים ביהודה ושומרון ועזה, כולל הדגשה בנושא הביטחוני שהוא כה חשוב כפי שאמרת. אין כמראה עין.

הדבר האחרון, הוא כמובן פעילות הנציגים שלנו שם. פעילות שצריכה להתבטא גם בתקשורת, גם בהפצת חומר, גם בתדרכים ותדרכי רקע. אני מאמין, גם לפי התגובות, שאנחנו משפרים את רמת החומר, את טיב החומר, מהירות החומר, יעילות החומר. אלה הצעדים שאנחנו עושים.

אני לא אומר לחברי הבית הזה שהתוצאות מושגות, ודאי אינן מושגות בן-לילה. אנחנו התאכזבנו מאד מהכרזת שרי החוץ האירופאים אתמול. ההכרזה הזאת לא הביעה תמיכה מלאה ובלתי מסוייגת ביוזמת השלום של ממשלת ישראל. הייתי אומר שאם שרי החוץ של אירופה, אם מדינות אירופה רוצות לקדם תהליך של שלום אמיתי באזור שלנו, הם צריכות להפסיק לטפח את הציפיות הערביות בצורה בלתי מסוייגת. במקום זה מה שאנחנו רוצים, שהם עושים בדיוק את זה. הם קוראים לשיתוף מלא של אש"ף, ולא פחות מעניין - הם קוראים פתאום היום לוועידה בין-לאומית. זה בכלל תמוה.

אנחנו שמים לב לסימנים שאפילו הסובייטים אומרים שהם לא יתעקשו על קיומה של ועידה בין-לאומית כנתיב בלעדי לקידום התהליך המדיני. והנה האירופאים שמים בראש מעייניהם את הוועידה הבין-לאומית. זאת אומרת, נצמדים לדפוסי העבר, אינם מזהים אפשרויות אחרות. זו כמובן לא הדרך. אנחנו מצפים שמדינות אירופה תוכלנה לתרום תרומה משמעותית לקידום תהליך השלום, ותבענה תמיכה מלאה ובלתי מסוייגת ביוזמה הישראלית.

בכל מקרה, הנושא שהעלה חבר-הכנסת וייס הוא חשוב. לאחר ארצות הברית והזירה השנייה ~~החשובה~~ מבחינת מאמצי החוץ שלנו, מעבר למזרח התיכון. כיוון שהבעיה היא כאובה ומתמשכת וכיוון שלחברי הבית הזה יש ויהיה חלק בטיפול בבעיה הזאת, אני בהחלט מציע שנעביר את הנושא הזה לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר מ' וירשובסקי:

הצעה אחרת לחבר-הכנסת יאיר שפרינצק.

חבר הכנסת

הכנסת

אלי דיין/24

כ"ה באייר התשמ"ט
30 מאי, 1989

ש א י ל ת א

אל : שר החוץ, מר משה ארנס

000737

הנושא: סרובו של הרבי מלובביץ להפגש עם
ראש הממשלה ושר החוץ

בעתונות פורסם כי מנהיג חבד הרבי מלובביץ סירב להפגש עם
שר החוץ משה ארנס בעת ביקורו בניו-יורק. כמו כן פורסם כי
קודם לכן סירב הרבי להפגש עם ראש הממשלה מר יצחק שמיר.

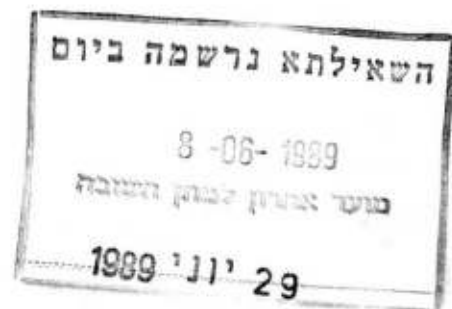
ברצוני לשאול את כב' השר:

1. האם נכוונות ^{היפוא} ~~(העברות)~~ הנ"ל?
2. אם כן, האם ~~(לא מן הראוי)~~ להמנע בעתיד מבקשות ~~(המבצות)~~ ^{סנ"ל?} ~~(בכך)~~ למנוע התערבות של הרבי בעניינים הפנימיים של המדינה?

בברכה,

אלי דיין, ח"כ

אלי דיין

23

for the

OK

בנושא: פגישות עם הרבי מלובביץ'.

לשאלה מס' 1: לא היו דברים מעולם.

לשאלה מס' 2: ראשי המדינה נפגשים חפעם לפעם עם מנהיגים בקהילה היהודית ע"מ לשוחח עימם בעניינים שוטפים, ואין בכוונתם להפסיק מנוהג זה.

Ch 1.3.18 (1.3.18) 1.3.2 (1)

$$v^0 \quad v^1)$$
 $\vec{r}_1, \vec{r}_2$

4/11/20

signing sheet (2)

م. ۲۰۲۰ (۳)

~~دولت و ملت~~

John (Jack) Lewis

(4)

הכנסת

חבר הכנסת

1. ה (הגף) גמיה וזכר אדם. למינה.

2. זה חצו לשלש קנה ו פאלי -
(מ צביל) למחן יד יצירה ופניה.

3. בקנה 5 - קובץ שלל יד אף (פניה) למחן
קובץ שלל יד אף -

↓
למחן גמיה. אפילו (מאביל) למחן
סמך של ופניה. למחן גמיה.

4. גמיה גמיה גמיה גמיה
יך זה גמיה גמיה גמיה גמיה
גמיה גמיה גמיה גמיה.

למחן גמיה גמיה גמיה גמיה

to the other side of the river.

to the other side of the river
to the other side of the river.

to the other side of the river
to the other side of the river.

to the other side of the river
to the other side of the river.

to the other side of the river
to the other side of the river.

to the other side of the river
to the other side of the river.

ישיבת מליאה 14.6.89
הצעות לסדר היום

סגן שר החוץ ב' נתניהו :

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעתו לסדר היום של חבר-הכנסת שובל התייחסה להחלטת מפלגה בגרמניה להכיר באש"ף. התשובה שלנו היא כדלהלן: ראשית אנחנו מצטערים על ההחלטה. איננו חושבים שהיא תקדם את השלום, משום שהיא תחזק את אש"ף שהוא הגורם המכשיל כל אפשרות של התקדמות והרוצח ערכים המתנגדים לרעיון של דו-קיום עם ישראל.

ממשלת ישראל הציעה יזמה. אנחנו מאמינים שזו הדרך להתקדמות. שגריר ישראל בכוון, בני נבון, נפגש עם נציגי המפלגה הזאת והביע עמדה זו בפניהם. אני מקווה שלפחות הקשיבו לו. אינני יכול לומר לך שהם עומדים לשנות את ההחלטה הזאת, אבל עמדתנו לפחות ידועה להם.

אני חושב שכל סוגיית העמדה של מפלגות, להבדיל ממשלות, היא סוגיה חשובה. זהו רובד שני של מקבלי ההחלטות ואנחנו צריכים לתת עליו את הדעת. לכן הייתי מציע, גם מהסיבה הספציפית הזאת וגם מהסיבה הכללית, אדוני היושב-ראש, להעביר את הצעתו של חבר הכנסת שובל לדיון בוועדת החוץ והבטחון.

היו"ר מ' וירשובסקי :
יש הצעה להסיר את הנושא, מאת חבר-הכנסת חיים רמון. בבקשה.

א.ל.

לכבוד

לשכת סגן/סגן שר המלח

הרינו מתכבדים להעביר אליך
נוסח לא-מתוקן של דברך במליאת
הכנסת

מיום 14.6.89

נודה לך אם תחזיר/י את תיקוני
דברך בתוך שלושה ימים מיום
השיבה, כדי לאפשר להוציא-לאור
את החוברת לשבוע זה במסגרת
"דברי-הכנסת" ללא עכובים.

א.ל.

בכבוד רב,

מחלקת הדפוס והפרסומים
מערכת דברי הכנסת

—

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעתו לסדר היום של חבר-הכנסת שובל התייחסה להחלטת מפלגה בגרמניה להכיר באש"ף. התשובה שלנו היא כדלהלן: ^{הצעה} ~~קדם~~ ^{כל} אנחנו מצטערים על ההחלטה. ^{אנחנו לא} חושבים שהיא תקדם את השלום, משום שהיא תחזק את אש"ף שהוא ~~הגורם~~ ^{הגורם} המכשיל כל אפשרות של התקדמות. ~~ההנחה~~ ^{ההנחה} ~~גם הגורם~~ ^{גם הגורם} שרוצח ערבים המתנגדים לרעיון של דו-קיום עם ישראל.

ממשלת ישראל הציעה יזמה. אנחנו מאמינים שזו הדרך להתקדמות. שגריר ישראל בבון, בני נבון, נפגש עם נציגי המפלגה הזאת והביע עמדה זו בפניהם. אני מקווה שלפחות הקשיבו לו. אינני יכול לומר כך שהם עומדים לשנות את ההחלטה הזאת, אבל עמדתנו לפחות ידועה להם.

אני חושב שכל סוגיית העמדה של מפלגות, להבדיל ממשלות, היא סוגיה חשובה. ~~זה~~ ^{אני} רובד שני של ~~העמדה~~ ^{העמדה} ~~אנחנו~~ ^{אנחנו} צריכים לתת עליה את הדעת. לכן הייתי מציע, גם מהסיבה הספציפית הזאת וגם מהסיבה הכללית, אדוני היושב-ראש, להעביר את הצעתו של חבר-הכנסת שובל לדיון בוועדת החוץ והבטחון.

היו"ר מ' וירשובסקי:

יש הצעה להסיר את הנושא, מאת חבר-הכנסת חיים רמון. בבקשה.

לכבוד

לשכת ~~ש~~סגן שר

המ/ל

הרינו מתכבדים להעביר אליך
נוסח לא-מתוקן של דבריו במליאת
הכנסת

8.3.89

מיום

נודה לך אם תחזיר/י את תיקוני
דבריו בתוך שלושה ימים מיום
הישיבה, כדי לאפשר להוציא-לאור
את החוברת לשבוע זה במסגרת
"דברי-הכנסת" ללא עכובים.

בכבוד רב,

מחלקת הדפוס והפרסומים
מערכת דברי הכנסת

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, הצעות חברי הכנסת לסדר היום נוגעות בשאלה של המגעים האחרונים של ממשלת ישראל עם מדינות שונות, והייתי רוצה גם לדווח לכנסת על סיכום המגעים הללו עד היום, גם לדבר על המגעים העתידיים ואולי גם לגעת בעיקרון אחד שמנחה אותנו בשיחותינו עם המדינות השונות.

מאז הקמתה מקיימת הממשלה הזאת סדרה רצופה ואינטנסיבית של מגעים בינלאומיים. התקיימו פגישות בדרגים הגבוהים ביותר, בדרגות ביניים, עם מדינות רבות. במסגרת הזאת נפגשו ראש הממשלה עם נשיא צרפת, שר החוץ עם ראש ממשלת בריטניה ועם שר החוץ שלה, הוא נפגש עם שר החוץ היוצא של ארצות הברית ג'ורג' שולץ, הוא נפגש פעמיים עם שר החוץ של ברית המועצות, נפגש עם שרי החוץ של צרפת, ספרד, דנמרק, הולנד ומדינות אחרות, וכמובן גם - אולי בעיקר, פגישה חשובה ביותר - עם נשיא מצרים וגם עם שר החוץ של מצרים, פעמיים. לכך יש להוסיף גם את פגישות הנשיא הרצוג בטוקיו, ועל הפרק, כפי שידוע לכל, נסיעת שר החוץ לווינגטון, לפגישה עם הנשיא בוש ועם שר החוץ בייקר, עם ראשי הקונגרס, פקידים בכירים בממשל, וכן הנסיעות הקרובות של ראש הממשלה לארצות הברית ולבריטניה.

מישהו כאן העיר שהממשלה הזאת מפחדת ממגעים, או ייעצרו המגעים. אני הולך לאכזב פה אותו אדם או אותם חברי הכנסת --

אלי דיין (המערך):

אם כן, למה אתם לא מאשרים את פגישתו של השר ויצמן?

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

-- משום שהמגעים הללו דרך הצינור הממשלתי הרשמי האמור לטפל בנושאי מדיניות חוץ - המגעים הללו מסתעפים ואינם מצטמצמים עם השמעת עמדותינו.

לגבי המגעים האחרונים עם מצרים, אנחנו רואים את השיחות עם מצרים כחלק מהותי של תהליך ההידברות, ואין לראות אותם במנותק ממנו. השיחות הללו - שוב אינני רוצה לאכזב אף אחד, יכולים להמעיט בזה - היו שיחות טובות, הן היו ידידותיות. אני מאמין

שהן גם תרמו תרומה חשובה לדבר המרכזי שיש לנו על הפרק עם מצרים, וזה נושא הנורמליזציה. לא רק הנושאים האזוריים או הנושאים שנוגעים לנו במישור המולטילאטרלי, אלא במישור הבילאטראלי ביחסינו עם מצרים - גם לזה יש השפעה על יחסינו עם מדינות אחרות.

אנחנו עומדים לציין בקרוב את העשור לחתימתו של הסכם השלום עם מצרים. הסכם השלום הזה הוא הבסיס המוצק שעליו אפשר לבסס תהליך שלום באזור. קודם כל משום שהוא מהווה באומטר לאפשרות לכונן יחסי שלום נוספים עם מדינות נוספות. אם התהליך הזה נפרם לאחר עשר שנים, אם אומרים לנו שאבד הכל על הסכמי קמפ-דיוויד, כאילו זה הסכם שנחתם במאה הקודמת, בקונגרס בווינה, אין שום אפשרות שאנחנו נתייחס ברצינות לחוזי שלום נוספים שאנו מתבקשים להיכנס אליהם או לחתום עליהם.

לעומת זאת אם היחסים בינינו לבין מצרים מעמיקים, אם הם מתרחבים, במיוחד במישור הנורמליזציה, בכל מה שקשור למסחר, לחילופי אנשים, תנועה, הנמכת הטונים בעיתונות, בהתבטאויות, הרי שהדבר מגביר את התקווה, את האמון אצלנו וגם אצל אחרים, שיחסי שלום דומים, נורמליים, יחסים כאלה יכולים להתקיים גם עם מדינות אחרות.

אחרי כן שצ

מהסיבה הזאת, גם מהסיבה הבילוטטרלית, וגם מההקרנה המולטיטלטרלית של, גם מההקרנה האיזורית של היחסים שלנו עם מצרים אנחנו חושבים שעם פתרון הבעיה של טאבה הגיע הזמן לעבור לאותו שלב של העמקת הנורמליזציה בינינו ובין מצרים.

אנו ממסדים ומעמיקים את הקשר הזה, וזה כולל פגישות סדירות בין שרי החוץ של ישראל ומצרים. ואכן שר החוץ של מצרים נענה להזמנתו של שר החוץ ארנס והם יפגשו בקרוב להמשך השיחות בנושאים המדיניים. זה כולל מפגשים גם בדרגים היותר נמוכים, פגישות סדירות שיתחילו עתה בין מנכ"ל משרדי החוץ שלנו. מנכ"ל משרד החוץ שלנו, ראובן מרחב, ייצא בקרוב לקהיר לשיחות עם עמיתו המצרי.

לגבי הפגישות עם שר החוץ הסובייטי מר שווארדנדזה. ברית המועצות היתה מנותקת מאתנו במהלך 20 השנים האחרונות. באופן ודאי נוצרה אצלה ראייה לא תמיד נכונה, הייתי אומר אפילו מעוותת של עמדותינו. אני לא מדבר על הסכמה. אני מדבר קודם כל על הערכה סובייטית של עמדותינו, כי לפני שיכולה להיות הסכמה צריכה להיות הבנה. התברר לנו בבירור במהלך השיחות בשנה וחצי האחרונות, ואולי אפילו בשנתיים האחרונות, שיחות שהתחילו אגב באו"מ, שהסובייטים אינם מכירים די הצורך, אינם מבינים ואינם מודעים לעמדותינו, ובוודאי לא לכל עמדותינו. לכן התהליך הזה, שהתחיל להתבצע בשנתיים האחרונות, וכמובן תופס תאוצה בשבועות האחרונים, הוא תהליך שבו אנחנו מבהירים להם את העמדות שלנו, והם מבהירים לנו את עמדותיהם. הדבר החשוב ביותר אולי ששר החוץ הבהיר למר שווארדנדזה היה שאנחנו רואים את הדרך לקידום התהליך המדיני קודם כל על ידי משא-ומתן ישיר, משא-ומתן בין ישראל לשכנותיה.

אנחנו מאמינים שלברית המועצות יכול להיות תפקיד חשוב בעידוד מדינות ערב להסכים למשא-ומתן כזה עם ישראל. שר החוץ גם הציע הצעה קונקרטית בנדון למר שווארדנדזה. אנחנו הבהרנו שישראל שוללת את רעיון הוועידה הבינלאומית, קודם כל משום שאיננה מתיישבת באופן מהותי עם רעיון המשא-ומתן הישיר.

אני מוכרח להגיד שאנחנו לא מתפרצים ולא מתדפקים כאן על איזה קיר של אי הבנה אמיתית, משום שבסופו של דבר יש קונצנזוס די רחב בעולם נגד ועידות בינלאומיות. חיפשתי, ואני מחפש, דיפלומט ולא רק מערבי, שיציע להעמיד את הסכסוכים הבינלאומיים של מדינתו הוא, לא כל שכן סכסוכים הנוגעים לעצם קיומה של המדינה, בפני מן פורום בינלאומי רחב כזה שידון ויכריע בנושאים הללו. עוד לא מצאתי דיפלומט אחד כזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבא אבן.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אני לא מתכוון לישראלי.

בכלל הרעיון הזה שמדינות יכניסו לחדר את כל המעצמות, את כל השכנים ואת כל האויבים, יבודדו את אותה מדינה, ועוד יצפו שמזה ייצא משהו חיובי --

אלי דיין (המערך):

אף אחד לא מציע את זה.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

-- זה רעיון שאיננו מקובל על אף אחת מהמדינות.

אומר לך, חבר-הכנסת דיין, שאם היית בא ומציע לאותן מדינות פורום המקביל לפורום שלנו, ואני יכול למנות את המדינות אבל אני מעדיף לא לעשות זאת כאן, היית רואה שאני צודק. אני עשיתי זאת בשיחות דיפלומטיות עם שרי חוץ ועם שגרירים, כאשר פשוט הפכתי את השולחן ושאלתי: מתי אתה לוקח את הסכסוך שלך לפורום בין-לאומי, תביא את זה ואת זה, לפי המתכונת שעליה אתה מדבר כשאתה מזכיר ועידה בין-לאומית. על כך הם אומרים מיד: לא, לא. זה משהו אחר. זה לא שייך. וכשאתה פונה באותה הצעה אל מישהו אחר, גם הוא משיב לך: לא, לא. זה לא ישים במקרה שלי, זה לא שייך. כשאני עובר מהאחד לשני אני מגלה קונסנסוס בין-לאומי מפתיע נגד ועידה בין-לאומית, להוציא מקרה אחד: כאשר הדבר נוגע לנו, כאשר הדבר הזה הוא על בשרנו, כי אז זה עניין אחר. זה לא מפריע להם. אבל זה מפריע לנו.

ובכן, שום מדינה לא היתה מוכנה לכך שפורום בין-לאומי כזה יתכנס וידון בשאלות העומדות ותלויות בינה ובין ארצות אחרות, וגם קשה למצוא לכך תקדים. ואותם תקדימים של ועידות בין-לאומיות שאפשר למצוא הם אינם תקדימים חיוביים כלל וכלל, והם הניבו פירות מרים ביותר.

במקרה של כינון היחסים עם ברית-המועצות אני מוכרח להגיד שהם דיברו. מר שווארנדזה העלה את הנושא הזה. לא אנחנו יזמנו זאת. אנחנו רואים את מערכת היחסים בין ישראל לברית המועצות כיחסים בין שווים, כיחסים בין מדינות ריבוניות. אני לא אומר שווים בשטח ואף לא בגודל או בגודל האוכלוסיה ואף לא בדברים רבים אחרים, אבל כמדינות ריבוניות המתייחסות זו לזו בכבוד הדדי.

ברית-המועצות היא זו שניתקה את היחסים עם ישראל ואני חושב שהיא מכירה היום בכך שהמצב הזה הוא בלתי נורמלי. אנחנו מצדנו לא ביקשנו חידוש היחסים, ואיננו חושבים שישאל צריכה לשלם מחיר בווייתורים תמורת חידוש היחסים. אולי פה אני יכול לעשות פרפראזה של דברי צ'רצ'יל שאמר, שיחסים דיפלומטיים הם לא פרס שמדינה משלמת למדינה אחרת. הם מכשיר למימוש אינטרסים פוליטיים.

חידוש היחסים בין ברית-המועצות לישראל יבוא בשעה שהאינטרסים של שתי המדינות יכתיבו זאת. בינתיים אנחנו כמובן מברכים על כך שהיחסים מתמסדים, ואני לא רוצה להשתמש במונח מתהדקים, אבל בוודאי נרקמת איזו שהיא רקמה של יחסים בינינו לבין ברית-המועצות, ואנחנו רואים בזה חשיבות, ואנחנו גם נעמיק את הקשר הזה. אנחנו חושבים שרק במסגרת של מגעים רצופים ומתמשכים אפשר לברר את אי-הסכמותינו ואולי אפשר גם להגיע לנקודות הסכמה כאלה או אחרות. במסגרת זו הסכמנו עם הרוסים גם על מפגשים של מומחים משני הצדדים ועל המשך המפגשים של דרג בכיר.

אני מוכרח לציין בכל זאת שגם בהיעדר יחסים דיפלומטיים תקינים אנחנו מצפים מברית-המועצות ליחס סביר. ופה התאכזבנו במידה מסויימת, משום שלמחרת הפגישה בין שרי החוץ של ישראל וברית-המועצות, נאם מר שווארנדזה בפרלמנט המצרי, ועמדת ברית-המועצות, כפי שהשתקפה מתוך כמה פסקאות בנאום הזה, ביטאה עמדה חד-צדדית, לא אובייקטיבית בלשון המעטה, והיא כללה את התניית חידוש היחסים עם ישראל במגעים עם אש"ף ובנכונות לוועידה בין-לאומית. את הדברים האלה כבר שמענו בעבר, אבל היא הגיעה עד כדי איום מרומז בהטלת סנקציות על ישראל והטלת ספק בנכונות ישראל לשלום.

אני שמעתי את הדברים האלה כאן בצורה יותר מפורשת מחבר-הכנסת וילנר. חבר-הכנסת וילנר אומר שיש אויבי שלום ויש אוהדי שלום פה. פה יש חילוקי-דעות, חבר-הכנסת וילנר, איך משיגים שלום. ואלה חילוקי-דעות לגיטימיים. אני מכבד את חברי גם מהצד השני של המתרס, אני לא מטייל ספק בכך שהם רוצים שלום. אני חושב שדרכם לא תביא שלום, אבל אין לי שום ספק לגבי רצינות כוונתם להגיע לשלום.

אני יודע גם ידיעה עמוקה וכנה שהדבר ישים בראש וראשונה לחברי מהצד השני של המתרס. אמירות כאלה אולי נשמע אצל אחרים, וגם שם איננו מקבלים אותן, אבל בוודאי שאין מקומן בבית הזה. את הגישה הזאת אנו דוחים בתקיפות. היא אינה יכולה להועיל לתהליך השלום. אנחנו הבענו את דעתנו בצורה ברורה וישירה לבריית-המועצות.

אחרי כן שא

לגבי הביקור בארצות הברית: שוב, זה חלק ממגעים אינטגרליים בינינו לבין ארצות הברית. בכלל, נדמה לי שיש פה איזו שהיא בנייה תקשורתית של הביקור הזה והוצאתו מגדר הפרופורציה. לא מדובר בפגישת פסגה בין שתי מדינות שלא היה להן קשר זו עם זו. זה לא אותו מיפגש בין גורבצ'וב ורייגן, שני מנהיגים של מדינות הנמצאות בסכסוך ולא נפגשו זה עם זה שבע שנים. כאן מדובר בשתי ממשלות, שתי בעלות ברית המקיימות יחסים מאוד הדוקים, מאוד קרובים בכל המישורים. יש כאן הזדמנות למיפגש בין שני שרי חוץ חדשים של שני הממשלים החדשים, אם תרצו, שתי האדמיניסטרציות החדשות. זה הדרג הראשון, הבכיר בין שני הממשלים החדשים. כמובן בעקבות הנסיעה הזאת תבוא נסיעתו של ראש הממשלה בחודש אפריל.

בביקורו, שר החוץ ארנס בוודאי יחליף דעות וילבן את הדברים גם עם עמיתו השר בייקר. בכוונתו לנסות ללבן את הדרך הטובה והיעילה להתניע את התהליך המדיני במזרח התיכון. אנחנו לא מדברים כעת על תוצאות, אנחנו לא מדברים כרגע על מה יהיה סופו של אותו תהליך מדיני, אנחנו מתמקדים כרגע במאמץ להביא להידברות בין ישראל לשכנותיה הערביות.

לכן, אנחנו רוצים לעזור לטפח אווירה מתאימה, אווירה שתפחית את החשדנות, את המתיחות בין הצדדים ותאפשר התחלה של הידברות לקראת הסדר מדיני. ברור היום שבמצב הנוכחי הסדר ביניים הוא הדרך היחידה לשיפור האווירה ולצמצום הפערים בין העמדות הישראליות והערביות. אני מדבר על שותפים למשא ומתן שאנחנו מוכנים לדבר איתם. היום הפערים בינינו לבינם גדולים מדי. לנסות הגיע היום ליישוב הסכסוך הזה ולהגיע לתוצאות סופיות של משא ומתן עתידי - זה מירשם לפיצוץ השיחות.

לנו יש תביעות, להם יש תביעות, לנו יש בעיה בטחונתית שרק בודדים או עוורים יוכלו להתעלם ממנה. לכן, אם רוצים להתקדם במשא ומתן צריך לשים בצד כרגע את שאלת סוף התהליך וצריך ללכת באותו כיוון של הסדר ביניים.

כאן יש שאלה מרכזית והשאלה המרכזית הזאת עלתה במגעינו עם כל המדינות שדיברנו, בלי יוצא מן הכלל. אני מוסיף גם, אגב, היא עלתה בשיחות שהיו לי עם עמיתים באירופה, כמו סגן שר החוץ הבריטי שצויין כאן, וגם עם מנהיגים באפריקה וגם עם שגרירים של כל המדינות. השאלה היא לאיזה כיוון הקהילה הבינלאומית רוצה ללכת. אם היא רוצה ללכת לנתיב של התקדמות, התקדמות מודרגת מבוקרת שיש לה סיכוי להניב

תוצאות מעשיות ולשנות באמת את הסטטוס-קוו באופן חיובי - זו דרך אחת. אם היא רוצה ללכת בטיפוח אותן ציפיות קיצוניות בצד הערבי, שמדינות ערב לצערי מצטרפות אליה היום, דהיינו הרעיון שאנחנו תחת לחץ נתפנה מהשטח, נאפשר פה הקמה של מדינה פלשתינית, מדינה אש"פית - זה לא יהיה. אם חס וחלילה זה היה קורה, זה היה מביא להידרדרות ולפיצוץ ולא רק פיצוץ מדיני.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

זה אומר שאתם לא רוצים שלום.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

לא מר וילנר, זה אומר שאנחנו רוצים להתקיים, זה אומר שאנחנו רוצים שלום שיש לו קשר אינטגרלי עם בטחון. אנחנו לא חיים בלוקסמבורג. אנחנו לא חיים פה במצב שאפשר לעשות הסכם שלום והשלום מנותק משאלת הבטחון של מדינת ישראל, משום שכל הסכם שלום שלא יהיה מעוגן בישראל חזקה, בישראל שיכולה להגן על עצמה מול כוחות שהולכים ונערמים בצד הערבי, בחזית המזרחית - ההסכם הזה לא יחזיק יומיים.

ובכן, אנחנו רוצים שלום אבל אנחנו מכירים בעובדה שאנחנו חיים במזרח התיכון, לא במערב ארצות הברית.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כל אחד רוצה בטחון, מה זה שייך?

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

מה שאנחנו מבקשים, מה שאנחנו דורשים, מה שאנחנו מעלים בשיחותינו הוא שאותן מדינות שבאמת חפצות בקידום תהליך מדיני, יטפחו ציפיות ריאליות, ציפיות ריאליסטיות בקרב הצד הערבי. אם תרצו, יתקנו ציפיות או שאיפות בלתי ריאליות.

דברים אלה נאמרו במפורש בפגישות הקודמות, הם ייאמרו גם בפגישותיהם של שר החוץ וראש הממשלה בושינגטון.

מיכאל איתן (הליכוד):

האם האם תוכל להתייחס לדברים שיוחסו לג'יימס בייקר, מזכיר המדינה האמריקאי ביחס לעובדה שפשיטות מחבלים אינן מעשי טרור.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

הדברים האלה הם ציטוטים אנונימיים, חבר-הכנסת איתן. אנחנו ראינו התבטאות אם אינני טועה שלשום, אולי אפילו אתמול, של צ'רלס רדמנד, שהוא הדובר הרשמי של הבית הלבן, שבה הוא אמר דברים הפוכים. כך שיש סתירה בין הדברים המפורשים, הרשמיים שנאמרו על ידי דובר מחלקת המדינה והדברים שצוטטו היום בעיתון באופן אנונימי. אנחנו כמובן לא מתייחסים לציטוטים אנונימיים.

ברור שאנחנו אמרנו באמת לאש"ף, יותר נכון אמרנו לארצות הברית, שלדעתנו אין מקום לשיחות הללו. אבל ארצות הברית היא זו שקבעה שני תנאים יסודיים לשיחותיה עם אש"ף. התנאי הראשון - הפסקת פעולות טרור. התנאי השני - הכרה בישראל, עם הכרה בהחלטות האו"ם הרלבנטיות בנושא הזה.

נושא הטרור ברור לגמרי, אני חושב שברור כאן לכל חברי הבית שאש"ף ממשיך בפעולות הטרור. לכן התנאי הראשון איננו מתקיים. באשר לתנאי השני, לא מספיקה הצהרה. אני מדבר מהבחינה האמריקאית. אני שואל אותך: מה היה קורה אילו סאדאת היה בא לירושלים, פה הוא נאם מהמקום הזה. במקום הזה הוא עמד ואמר: אני מכיר בישראל. תאר לך שלאחר מכן, הוא, סגנו ושריו היו מדברים בקהיר, נותנים ראיונות לכל העתונות הערבית, לא רק המצרית, והיו אומרים: אנחנו לא התכוונו לזה. אנחנו לא מתכוונים לזה ברצינות, אנחנו בסך הכל רוצים לקבל את סיני ואת מבואות תל-אביב כדי להסתער על מה שישאר מישראל, לחסל אותה. מישהו בבית הזה היה מדבר עם סאדאת במקרה כזה? ודאי שלא.

זה בדיוק מה שמבקשים מאיתנו לעשות במקרה של אש"ף, משום שזה בדיוק מה שאש"ף עושה. לפיכך, התנאים שאמריקה הציבה, לא אנחנו הצבנו, התנאים הללו אינם מתקיימים. החלטותיה של ארצות הברית אם לקיים את הדיאלוג הזה - הן החלטותיה. ודאי שיש בעיה של הסתירות הפנימיות בתוך אש"ף שעולות על הפרק, ואני מקווה שהדבר הזה לא מתרגם את עצמו לסתירות פנימיות בתוך עמדת ארצות הברית.

אלי דיין (המערך):

כיצד מתיישבת ההצהרה שלך שכולנו מעוניינים ביחסים טובים עם ברית המועצות עם מניעת פגישתו של השר עזר ויצמן עם גורמים סובייטים, כאשר ידוע שהשר ויצמן מקובל מאוד ויכול לתרום ליחסים האלה?

אחרי כן אד

בנימין נתניהו (הליכוד):

אין שום קשר בין שני הדברים. משום שאנחנו מדברים על צנרת ממוסדת של הידברויות. אם שר בממשלה רוצה לקיים מגע עם ממשלות אחרות, יש צינור פשוט מאוד: מדווחים בעוד מועד לגורם ממשלתי המוסמך לכך, וזה משרד החוץ, ומתאמים את הדברים. בדרך כלל הדברים ניתנים לביצוע והם מתבצעים יום יום, יש לנו מגעים סדירים כאלה. אבל אין אפשרות לנהל כאן מדיניות חוץ עצמאית, לפחות לא בממשלה תקינה. לראש הממשלה יש כוונה שזו תהיה כנראה ממשלה יותר מסודרת ממה שמקובל לחשוב.

היו"ר ע' עלי:

מה אדוני סגן השר מציע?

בנימין נתניהו (הליכוד):

התחלתי להציע אבל נשאלתי שאלות.

אני מציע, אדוני היושב-ראש, להעביר את הצעות חברי-הכנסת יוסי שריד, מיכאל איתן ועמיר פרץ לוועדת החוץ והבטחון ולא לכלול בסדר-היום את ההצעה של חבר-הכנסת מאיר וילנר.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לסגן שר החוץ.

הצעה אחרת לחבר-הכנסת רחבעם זאבי, בבקשה, במסגרת של שלוש דקות.

סיכום המגעים עד כה

1. מאז הקמתה מקיימת המחשלה סידרה רצופה ואינטנסיבית של מגעים בינלאומיים. התקיימו פגישות בדרגים הגבוהים ביותר ובדרגי הביניים, עם מדינות רבות. במסגרת זו נפגשו:

רוה"מ עם נשיא צרפת

ושה"ח נפגש עם רוה"מ בריטניה ושה"ח שלה

שר החוץ של ארה"ב (שולץ)

שה"ח בריה"מ (פעמיים)

בריטניה

צרפת, ומדינות אחרות.

וכמובן גם - ואולי בעיקר - עם הנשיא ושה"ח של מצרים.

לכך יש להוסיף גם את פגישות הנשיא הרצוג בטוקיו.

נסיעת שה"ח לארה"ב - מגעים עתידיים

2. על הפרק גם נסיעת שה"ח לווינגטון לפגישות ראשונות עם נשיא ארה"ב, שה"ח בייקר, ראשי הקונגרס ופקידים בכירים בממשל, וכן הנסיעות הקרובות של רוה"מ לארה"ב ולבריטניה.

מצרים

3. הפגישות של שה"ח במצרים הן חלק מהותי מתהליך ההידברות הזה, ואין לראות אותן כמנותק ממנו.

4. השיחות עם נשיא מצרים ועם שה"ח המצרי התנהלו באווירה פתוחה וידידותית. נדונו

מל
הצא
אסמ
8/כ/89

בהם עמדות הצדדים באשר לדרך לקידום התהליך המדיני, וגם נושאים בילטרליים
העומדים בין ישראל למצריים.

הסכם השלום

5. הסכם השלום עם מצריים - שבקרב נציין 10 שנים לחתימתו הוא הבסיס המוצק לכל
התקדמות אפשרית בתהליך השלום באזור. השלום עם מצריים הוא ברומטר להיתכנותו של
שלום בין ישראל למדינות ערב. ככל שהיחסים הללו מעמיקים הם מגבירים את התקווה
שמודל יחסי שלום כאלה יכול להתקיים גם עם מדינות אחרות.

מיסוד הקשר עם מצריים

6. משום כך אנו ממסדים ומעמיקים את ערוצי ההדברות הסדירים עם המצרים. אלה
כוללים פגישות תדירות של שרי החוץ, ואכן שה"ח המצרי נענה להזמנתנו לבקר בארץ
בקרב להמשך הדו-שיח בנושאים המדיניים. הם גם כוללים מפגשים ממוסדים של מנכ"ל
המשרדים, ומנכ"ל המשרד שלנו ייצא בקרב לקהיר לשיחות עם עמיתו המצרי.

בריה"מ כללי

א. השיחות עם הרוסים

7. השיחה עם שה"ח הסובייטי שוורדנאזה היא חלק מהמגעים המתמשכים עם בריה"מ.
בריה"מ הייתה מנותקת מישראל ב-20 השנה האחרונות, ועל כן נוצרה אצלה ראייה לא
תמיד נכונה של עמדותינו האמיתיות. בהקשר זה הבהרנו לשה"ח הסובייטי את דעותינו,
ובראשן שהדרך היחידה לקידום השלום היא במשא ומתן ישיר בין ישראל לשכנותיה.
לבריה"מ יכול להיות תפקיד חשוב בעידוד מדינות ערב להסכים למו"מ ישיר עם ישראל.

ב.ועידה בי"ל

8. הבהרנו לו שישאל שוללת את רעיון הועידה הבינלאומית, משום שהיא אינה מתיישבת עם עקרונות המו"מ הישיר והחופשי בין הצדדים לסכסוך. אף מדינה בעולם - כולל בריה"מ - לא הייתה מוכנה לכך, שפורום בינלאומי ידון ויכריע, בשאלות העומדות ותלויות בינה לבין ארצות אחרות. ואכן אין לכך כל תקדים בהיסטוריה המודרנית של יחסי האומות.

ג. כינון יחסים

9. ישראל רואה את מערכת יחסיה עם בריה"מ כיחסים שווים בין מדינות ריבוניות. בריה"מ היא שניתקה את יחסיה עם ישראל, והיא מכירה היום בכך שמצב זה אינו נורמלי. אנו מצידנו לא ביקשנו את חידוש היחסים, ואיננו חושבים שישאל צריכה לשלם מחיר בוייתורים תמורת חידושם. חידוש היחסים יבוא בשעה שהאינטרסים של שתי המדינות יכתיבו זאת.

חיסוד המגעים

10. בינתיים אנו מברכים על החיסוד בתקשורת בינינו ובין בריה"מ, רואים בו חשיבות ומקוים להעמיקו. רק במגעים רצופים ומתמשכים אפשר לברר את אי-ההסכמות בינינו ובין בריה"מ ולפעול ליישובן. במסגרת זו גם הסכמנו עם הרוסים על מפגשי מומחים בין שני הצדדים, ועל המשך המפגשים בדרג בכיר.

תגובה לנאום שוורדנזה

11. עם זאת, גם בהיעדר יחסים דיפלומטיים תקינים אנו מצפים מבריה"מ ליחס סביר. למחרת המיפגש נאם שוורדנזה בפרלמנט המצרי. עמדת בריה"מ כפי שהשתקפה בנאום זה מבטאת עמדה לא אובייקטיבית וחד-צדדית, שכללה התניית חידוש היחסים במגעים עם

אש"פ ובכונות לוועידה בינלאומית, והגיעה עד כדי איום מרומז בסנקציות והטלת ספק
בכונות ישראל לשלום. אנו דוחים עמדה זו בתקיפות. היא אינה יכולה להועיל לא
לתהליך השלום ולא למגעים עם בריה"מ. והסובייטים מודעים היטב לעמדתנו זו.
ארה"ב.

הביקור בארה"ב

12. נסיעת שה"ח לווינגטון בשבוע הבא היא, כאמור, חלק אינטגרלי של המגעים
הבינלאומיים שאנו מקיימים ברציפות.

מפגש ראשון

13. זהו מפגש ראשון בדרג הבכיר בין שני מימשלים חדשים של מדינות שהן
בנות-ברית. ביננו ובין ארה"ב מתקיימים מגעים סדירים ורציפים בכל הדרגים. רק
טבעי הוא שהמימשלים החדשים יקיימו ביניהם חילופי דעות בדרג הבכיר ביותר. בהקשר
זה יש לזכור שנסיעת שה"ח היא הקדמה לנסיעת רוח"מ לארה"ב, שתתקיים כנראה במחצית
הראשונה של אפריל.

התנעת התהליך

14. בביקורו יבקש שה"ח להחליף דיעות עם הצד האמריקאי על הדרך הטובה והיעילה
להתניע את התהליך המדיני במזה"ת. אנו לא מדברים כעת על תוצאות המו"מ המדיני,
אלא מתמקדים במאמץ להביא להידברות בין ישראל לשכנותיה הערביות. לשם כך אין צורך
כעת להעלות רעיונות חדשים ואף אין מצפים מאיתנו לכך. אנו רוצים להתרכז ביצירת
אווירה מתאימה, שתפחית את המתיחות והחשדנות בין הצדדים, ותאפשר התחלה של הידברות
לקראת הסדר מדיני. חשוב שבנות ברית כישראל וארה"ב ישוחחו כדי להגיע להבנה - ואם
אפשר לתאום עמדות - בנושאים אלה.

הסדר ביניים

15. ברור היום שבמצב הנוכחי, הסדר ביניים היא הדרך היחידה לשיפור האוירה ולצמצום הפערים בין העמדות הישראליות והערביות, שכן פערים אלה גדולים מדי מכדי להגיע להסדר הקבע עכשיו. לפיכך דיונים על הסדרי קבע לא יובילו לקידום ההידברות אלא לפיצוצה.

מיתון ציפיות

16. מהגורמים הבינלאומיים שאיתם אנו מדברים אנו מצפים לפעול למיתון הציפיות בעולם הערבי, כדי לסייע להתנעת התהליך המדיני. אנו מקוים שהקהיליה הבינלאומית לא תעודר תקוות בלתי ריאליסטיות כאילו ישראל תהיה מוכנה, תחת לחץ, ללכת בנתיב של הקמת מדינה אשפ"ית בחלק כלשהו של ארץ ישראל. דבר זה לא יקרה - בשום נסיבות. לפיכך מן הראוי שמדינות אלה שלהן מהלכים בעולם הערבי יטפחו בקרב ערכים ציפיות ריאליסטיות יותר באשר למה שישראל מוכנה ויכולה לעשות. בכך יכולה להתבטא תרומתן הגדולה ביותר לקידום השלום במזה"ת. דברים אלה נאמרו לבני שיחנו במפגשים האחרונים, ויודגשו גם במגעים הקרובים בארצות הכרית ואירופה.

ד"ר כנס
הצוה 1005 ה"ח
ספר 10
ד"ר 8/3/89

יג"ח

ס.כ.מ. - מנצח א"ה

1. מאז הקמתה מקיימת הממשלה סידרה רצופה ואיטנסיבית של מגעים בינלאומיים בדרגים הגבוהים ביותר ובדרגי הביניים, עם מדינות רבות. במסגרת זו נפגש רוח"מ עם נשיא צרפת, ושה"ח נפגש עם רוח"מ בריטניה ועם שרי החוץ של ארה"ב (שולץ), בריה"מ, בריטניה, צרפת, ומדינות אחרות, וכמובן גם ראולי בעיקר - עם הנשיא ושה"ח של מצרים. לכך יש להוסיף גם את פגישות הנשיא הרצוג בטוקיו.

מנצח א"ה בלמברג

2. על הפרק גם נסיעת שה"ח לווינגטון לפגישות ראשונות עם נשיא ארה"ב, שה"ח בייקר, ראשי הקונגרס ופקידים בכירים בממשל, וכן הנסיעות הקרובות של רוח"מ לארה"ב ולבריטניה.

כנס מנצח א"ה

3. הפגישות של שה"ח במצרים הן חלק מהותי מתהליך ההידברות הזה, ואין לראות אוחן במנותק ממנו.

4. השיחות עם נשיא מצרים ועם שה"ח המצרי התנהלו באווירה פתוחה וידידותית. נדונו בהם עמדות הצדדים באשר לדרך לקידום התהליך המדיני, כמו גם נושאים בילטרליים העומדים בין ישראל למצרים. הסכם השלום עם מצריים - שבקרוב נציין 10 שנים לחתימתו הוא הבסיס המוצק לכל התקדמות אפשרית בתהליך השלום באזור. לשם כך אנחנו מקיימים ומעמיקים את ערוצי ההדברות הסדירים עם המצרים. אלה כוללים פגישות תדירות של שרי החוץ, ואכן שה"ח המצרי נענה להזמנתנו לבקר בארץ בקרוב להמשך הדו-שיח בנושאים המדיניים. הם גם כוללים מפגשים ממוסדים של מנכ"ל המשרדים, ומנכ"ל המשרד שלנו ייצא בקרוב לקהיר לשיחות עם עמיתו המצרי.

המנצח א"ה

5. השיחה עם שה"ח הסובייטי שוורדנאזה היא חלק מהמגעים המתמשכים עם בריה"מ. בריה"מ הייתה מנותקת מישראל ב-20 השנה האחרונות, ועל כן נוצרה אצלה ראייה לא תמיד נכונה של עמדותינו האמיתיות. בהקשר זה הבהרנו לשה"ח הסובייטי את דעתנו, ושה"ח יחדר היחידה לקידום השלום היא כמשא ומתן ישיר בין ישראל לשכנותיה.

ד. 375 ק

6. הבהרנו לו שישראל שוללת את רעיון הועידה הבינלאומית, משום שהיא אינה מתיישבת עם עקרונ המו"מ הישיר והחופשי בין הצדדים לסכסוך. אף מדינה בעולם - כולל בריה"מ - לא הייתה מוכנה לכך, שפורום בינלאומי ידון ויכריע, בשאלות העומדות ותלויות בינה לבין ארצות אחרות. ואכן אין לכך כל תקדים בהיסטוריה המודרנית של יחסי האומות.

י. כ. ע. / י. כ. ע. / י. כ. ע.

7. ישראל ~~המציעה שמערכת יחסיה עם בריה"מ תהיה מבוססת~~ כיחסים שווים בין מדינות ריבוניות. בריה"מ היא שניתקה את יחסיה עם ישראל, והיא מכירה היום בכך ~~שמצב זה~~ אינו נורמלי. אנו מצידנו לא ביקשנו את חידוש היחסים, ואיננו חושבים שישראל צריכה לשלם מחיר בויתורים תמורת חידוש ~~יחסיה~~. חידוש היחסים יבוא בשעה שהאינטרסים של שתי המדינות יכתיבו זאת.

8. בינתיים אנו מברכים על המיסוד בתקשורת ביננו ובין בריה"מ, רואים בו חשיבות ומקוים להעמיקו. במסגרת זו גם הסכמנו עם הרוסים על מפגשי מומחים בין שני הצדדים, ועל המשך המפגשים בדרג בכיר.

3. ג. 275 א. 275 א.

9. עם זאת, גם בהיעדר יחסים דיפלומטיים תקינים אנו מצפים מבריה"מ ליחס סביר. למחרת המיפגש נאם שוורדנאזה בפרלמנט המצרי. עמדת בריה"מ כפי שראשיתקפה בנאום זה מבטאת עמדה לא אובייקטיבית וחד-צדדית, שכללה התניית חידוש היחסים במגעים עם אש"פ ובנכונות לועידה בינלאומית, והגיעה עד כדי איום מרומז בסנקציות והטלת ספק מרומזת בלגיטימיות של ישראל. אנו דוחים עמדה זו שלא יכולה להיות מועילה. ~~לבקשת~~

~~דו"ר נפגש ומשנה למנכ"ל עם הנציג הסובייטי בארץ והבהיר לו את החומרה שבה אנו~~

~~דואים בחבטאות מעין אלו. להבטיח את חירותנו ואת חירותם של~~

י. כ. ע. / י. כ. ע. / י. כ. ע.

10. נסיעת שתי ~~ה~~ לווינטון בשבוע הבא ~~לא~~, כאמור, חלק אינטגרלי של המגעים הבינלאומיים שאנו מקיימים ברציפות.

11. זמן מ' פגש ראשון

1/2 מיליון ש"ח

התנחל הגדול

P. 33. 2-24

24/12 2307 (8.13.1) - 1307

1.3 1.3

178. 178

File

סגור שר החוץ ב' נתניהו:

גם אני כקודמי, אדוני היושב-ראש, רוצה לברך אותך. אני חושב שאנחנו מברכים גם את עצמנו, משום ששיקול הדעת המפורסם שלך, שעמד לך כל כך הרבה פעמים בכל כך הרבה אירועים, בוודאי יעמוד לך גם כאן, אני מקווה בנסיבות פחות מכאיבות.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה.

סגור שר החוץ ב' נתניהו:

אני בטוח שהידיעה המדהימה שהגיעה אלינו מהולנד מאחדת את כל חלקי הבית הזה. היא מאחדת אותנו בתחושה של זעזוע עמוק ושל עלבון עמוק על ההחלטה לשחרר את שני הפושעים הללו. ולכן אני מדבר כאן לא רק בשם ממשלת ישראל, אלא אני מרשה לעצמי לומר בשם כנסת ישראל, ואני מוסיף בשם העם היהודי, כשאני מביע את האכזבה העמוקה שלנו מהחלטת ממשלת הולנד.

אני בהחלט שותף להערכה שלא עשינו מספיק ושצריך וניתן לעשות הרבה יותר לגבי חשיפת פשעי הנאצים וענישת הפושעים הנאצים. אני מדבר לאורך השנים ואני מדבר מתוך נסיון אישי. אני וחברי במשלחת ישראל באו"ם ניהלנו מאבק עיקש של שנה וחצי כדי לפתוח ארכיון של עשרות אלפי פושעי מלחמה נאצים שהיה חבוי במרתפי האו"ם, ובמהלך המאבק הזה גילינו קנוניה בינלאומית להעלים, לטשטש ולהשכיח. כמעט אמרתי למחול, אבל לא היתה כאן שאלה של מחילה. זה היה מעבר לזה. לא הגיעו למחילה.

ובכן מול נסיונות כאלה אנחנו צריכים לגייס את כל המשאבים שבתוכנו, אצלנו, בתוך העם היהודי, ולא רק בתוך העם היהודי, כדי לעקור את הסרטן הזה מרקמת האנושות. והדבר מתחיל קודם כל בעשיית צדק, בהעמדת אנשים לדין ובמיצוי הדין עד תום. זה במיוחד ישים כשאנחנו באים לדבר על המקרה שלפנינו.

אמר בצדק חבר-הכנסת וייס שבהולנד הושמד אחוז היהודים הגדול ביותר מכל מדינות אירופה. הושמדו כ-110 אלף יהודים מתוך סך הכל של 140 אלף. וחשוב לדעת שלשני הפושעים הללו היה חלק מכריע, חלק חשוב בביצוע אותו מעשה. וחשוב לדעת שאיש מהם עד היום אפילו לא הביע חרטה כלשהי על אותם מעשי זוועה.

ובכן אנחנו לא נבין לעולם את הסיבה לשחרורם. הסיבה המוצהרת שנתן שר המשפטים ההולנדי היא שלאחר עשרים שנה מפסיקים את העונש של מאסר עולם. עם כל הכבוד לחוק הזה שצוטט מתוך מניעים הומניטריים, מניעים אנושיים, הוא אינו ישים כשמדובר ביצורים תת-אנושיים. כשמדובר בפשעי הנאצים אין התיישנות. כשמדובר ברצח עם אין התיישנות. כשמדובר בפשעים נגד האנושות - אין התיישנות. ואני הייתי אומר גם: כשמדובר בזכרון ההיסטוריה - אין התיישנות. והאנושות זוכרת או אמורה לזכור מעשים ברבריים בהיקף פחות נורא מהמעשים הללו. היא זוכרת אותם, ואלה שביצעו אותם - אות קלון עליהם עד היום. אני מעריך שבעוד אלפי שנים תישאר אותה אות קלון על המעשים של האנשים הללו.

ובכן אם אחרים ישכחו וישכחו את הפשע הנורא ביותר בהיסטוריה - אנחנו לא נשכח. אנחנו נזכור ונזכיר ליתר האנושות מה שמצווה על כולנו לזכור כבני אנוש.

היו"ר ע' עלי:

מה אתה מציע, אדוני סגן שר החוץ? האם אתה מבקש להעביר את הנושא לוועדה או להסתפק בדברי התשובה?

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אני מבקש לקבל את תמיכת הבית להבעת עמדתנו המשותפת לממשלת הולנד, ולהסתפק באמירה זאת.

היו"ר ע' עלי:

חבר-הכנסת יאיר צבן, האם אתה מסתפק בתשובת סגן השר?

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני מציע שבפרוצדורה יוצאת מן הכלל שהיתה כבר בבית הזה תתקבל החלטה בת משפט אחד: הכנסת מביעה את מחאתה על ההחלטה לשחרר את שני הפושעים.

היו"ר ע' עלי:

חבר-הכנסת שבח וייס, האם אתה מסתפק בכך?

שבח וייס (המערך):

אני מסתפק בזה, אבל על פי התקדים של קודמי אני מבקש להעיר הערה קצרה מאוד. אם ניתן, וזה בוודאי ניתן - אני מציע שמזכירות הכנסת, בשיתוף עם משרד החוץ, תתרגם את דברי הנואמים ואת תשובת סגן שר החוץ לשפה הראויה ותשגר אותם לחברי הפרלמנט בהולנד.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, אני מציע להפנות את המחאה גם לממשלת הולנד.

היו"ר ע' עלי:

חבר-הכנסת וירשובסקי, האם אתה מסתפק בכך?

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

כן, אדוני.

היו"ר ע' עלי:

ובכן היות שגם המציעים מסתפקים בתשובת סגן השר, אני מציע שנקבל את זה כהחלטת הכנסת.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

לא, שנקבל את תשובת סגן השר, אבל שתהיה החלטת כנסת בת משפט אחד: הכנסת מביעה את מחאתה החריפה על שחרור שני הפושעים הנאצים.

היו"ר ע' עלי:

הוא אשר אמרנו. הכנסת מסתפקת בהודעת סגן שר החוץ ומביעה את מחאתה על שחרור הפושעים הנאצים. אנחנו גם נצרף את הפרוטוקול של הישיבה, מתורגם, ונשלח אותו לפרלמנט ההולנדי.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אנחנו נעביר את ההחלטות הללו גם לידיעת ממשלת הולנד.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לסגן שר החוץ.

הולנד שחרור פושעי מלחמההצעה לשה"ח

אדוני היו"ר, כנסת נכבדה,

אני בטוח, שהידיעה המדהימה שהגיעה אלינו מן הפרלמנט ההולנדי מאחדת את כל חלקי הבית הזה היא מאחדת אותנו ברצון להביע באזני ממשלת הולנד ועמה את רגשי הזעזוע והעלבון העמוק על המעשה שנעשה במדינה שבה הושמד האחוז הגבוה ביותר - מכל ארצות אירופה - של האוכלוסיה היהודית.

אני בהחלט שותף להערכה שלא עשינו מספיק, ושניתן וצריך לעשות הרבה יותר לחשוף את פשעי הנאצים. רק ההתעקשות על עשיית הצדק תעקור מן השורש את הסרטן הממאיר הזה מרקמת האנושות. על הכנסת להביע סולידריות מלאה עם כל האזרחים בהולנד, יהודים ולא ויהודים כאחד, שהוכו בתדהמה ואשד הגיבו, כפי שהגיבו

עלינו לזכור שמתוך 140.000 יהודי הולנד שנשלחו למוות על ידי

שלטון הכיבוש הנאצי על ידי שותפיהם של הפושעים המשוחררים

ניספו 113.000. שני הפושעים ששוחררו שלשום היו בין האכזריים ביותר, 261

היום הזה אף לא הביעו חרטה על מעשי הזוועה שלהם.

לא נבין לעולם את המניעים לשחרורם. הסיבה המוצהרת לשחרורם היא
המסורת הנהוגה במשפט ההולנדי המגבילה אף את עונש מאסר העולם ללא יותר

מ-20 שנה. עם כל הכבוד לחוק הזה, שצוטט על ידי שר המשפטים
ההולנדי ישראל סבורה שמניעים הומניטאריים מסוג זה אינם ישימים

כשמדובר ברצח עם שבוצע על ידי ייצורים תת-אנושיים כאלה.

הפרלמנט ההולנדי, אחד המוסדות המכובדים של הדמוקרטיה ההולנדית

המצווה לשמור על כבודה, נכשל ואכזב. אנו קוראים לכנסת להצטרף

לתדהמתנו ואכזבתנו העמוקה, בשם ממשלת ישראל והעם היהודי, נוכח

מעשה בלתי אנושי זה. אין התישנות בפשעים נגד האנושות.

אם אחרים ישכחו זאת, לא כן אנחנו. נזכור, ונזכיר, ליתר האנושות.

17.1.89 ז'ן / ~~ז'ן~~

י' צחק א' .

16.1.89

י' בלג

הצגה - אסדר

ח"כ חנן פורת .

ההצגה אבצק בחירות הישן .

צבתי הסדר : הצגתו-התיאטרון ידועה אפיה של החוק

תאגד בחירות-השטחים . אצרה כזו של

שה"ח , מהווה בסיס להקמת עתידה של

הוצאה להכונן לאומית-הצבירה ארץ , והתאגדות

אחריה של קי"א אש"כ השטחים שיצבו

אחריה בהתאגדות-לחיות . גם ארפא-

הבר הוקיע על תמיכה במהלך כזה .

גאון ויש עמנו צא , אן הבין שחכמים-

תן צעם אנוש בחירות-והתאגדות

כל מהלך שגורם להצבירה ארץ .

הצעות לסדר - בחירות בשטחים (פורת, יצחק, לוי)

1. הממשלה החדשה מגבשת תכניתה המדינית וכל דיון פומבי בשלב זה לא יתרום.
2. ישראל כבר הסכימה למהלך של בחירות כאשר חתמה על הסכמי קמפ-דיויד. למרבה הצער התגובות בעולם הערבי לא איפשרו קידום התהליך הזה.
3. בחירות יעילות רק כאשר הן מבטאות תהליך דמוקרטי, במסגרת מסורת דמוקרטית. בחדשים/שנים האחרונים אנו עדים לתהליך הפחדה המטיל צל כבד על הסיכוי שאמנם הבחירות ותוצאותיהן יצמיח מנהיגות נאמנה.
4. בכל מקרה לא צפוי להתפתח דבר עד שהאלימות לא תחדל.

הצעות לסדר-היום מס' 187, 192, 194, 198, 208

סיוע גרמני להקמת מפעל נשק כימי בלוב

(מטעם חברי-הכנסת י' לוי, מ' בר-זוהר, ז' שובל, ש' דייך, ש' הלפרט)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-יומנו, הנושא הוא: סיוע גרמני להקמת מפעל נשק כימי בלוב.

אני יודע שלא מקובל שיושב-ראש ישיבה מתערב בנושאים כאלה אבל אני מוצא צורך להעיר, במשפט אחד, שיש לא רק חשיבות רבה מאוד לדיון כזה בכנסת אלא שיש גם סמליות רבה לכך שכנסת ישראל - ישראל מדינתם של יהודים, גם של אחרים, כמובן - עוסקת בנושא כזה. אני מתאר לעצמי כי כמידת חשיבותו כן יהיו כובד ורצינות הדיון.

אני מזמין לכאן את ראשון מגישי ההצעות לסדר-היום, חבר-הכנסת יצחק לוי. בבקשה. לכל בעל הצעה עשר דקות.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני שאפתח בנושא יורשה לי להעיר על דבריך הקודמים בקשר להצעה הקודמת, שהכנסת תביע דאגה בפני הנשיאות לא רק על שלומם ובריאותם של השובתים אלא גם על שלומם ובריאותם של בני משפחותיהם הנוסעים יום יום בכבישים המותקפים באבנים ובקבוקים. שני הדברים האלה צריכים לבוא אחד ליד השני.

היו"ר ש' וייס:

אני אעביר את זה לנשיאות.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

תודה.

אדוני היושב-ראש, בימים האחרונים התפרסמו ידיעות מדאיגות ביותר על פעילות חברות מערב-גרמניות ומדינות ארופיות נוספות בלוב בפיתוח תעשיות נשק כימי וטילים.

הידיעות מספרות על הקמת בית-חרושת לייצור נשק כימי בלוב - גז חרדל וגז עצבים - בכמויות אדירות, בסדר גודל שלא היה כמותו באזורנו, וכנראה שכבר בימים אלה החל הייצור המעשי במפעלים אלה בקווים נסיוניים.

כמו-כן מדובר על הקמת מפעל בסיוע מערב-גרמני לייצור טילי אוויר-אוויר לחימוש המטוסים שברשות חיל האוויר הלובי.

הידיעות האלה מצריכות ללא שום ספק פעילות נמרצת בעיקר במישור המדיני.

מעורבותה של ארצות-הברית במניעת הקמת מפעל זה ראויה לברכה ולחיזוק ואנו מקווים שבדרך זו או אחרת מפעל זה ייסגר ולא יהווה איום לישראל. עם כל זאת איננו יכולים להסתפק במעורבותה של ארצות-הברית בלבד כי בנפשנו הוא.

לא מכבר היינו עדים למחזות הזוועתיים של נפגעי הנשק הכימי במלחמת עירק-אירן. מלבד העובדה שלראשונה באזורנו נעשה שימוש בנשק זה, יש להתפלא על כך שהעולם ומוסדות האו"ם לא נקטו צעדים חריפים ולא קם קול זעקה כנגד המדינות שעשו שימוש בגזים. ההיפך הוא הנכון. מנהיגי עירק ואירן הם היום גיבורי שלום בעולם וכאילו נשכח למה הם גרמו במשך המלחמה ומהו החידוש והתקדים הנורא שחידשו בה.

נראה שהעולם מזדעזע יותר מאלות וכדורי פלסטיק מאשר מגז חרדל או גז עצבים.

בעוד שהשימוש באמצעים מינימליים להגנה בפני פורעים המנסים לפגוע בכל דרך בחיילי ובאזרחי ישראל מתוך זהירות מקסימלית לשמור על טוהר הנשק והמוסר עורר סערת רוחות באו"ם עד כדי קבלת החלטות גינוי חריפות, איום בחרמים ונידויים ובידודה המוחלט של ישראל בחבר העמים, הרי שהשימוש בנשק כימי לא ריגש כל כך את העולם. לא שמענו על החלטות חריפות מעין אלה. האם יש כאן תהליך של הכרה בנשק זה כנשק קונבנציונלי? האם אלו אמות המידה המוסריות של העולם?

אדוני היושב-ראש, מעורבותה של מערב-גרמניה במפעלים אלו מעוררת שוב ושוב חלחלה בלב כל יהודי. צמד הגימ"לים גרמניה-גזים חוזר וצץ בפרשה זו. לצל עברו של העם הגרמני עליהם לדעת שכל פעולה הקשורה להשמדת יהודים מעוררת רגישות מיוחדת אצל עם ישראל. אני מדגיש זאת מכיוון שלפי הידיעות יותר מאומה אחת או יותר ממדינה אחת מעורבת באותו מפעל. יש להדגיש את מעורבותה של מערב-גרמניה גם בגלל נתינת השם וגם בגלל העבר של אותה אומה.

קשה להאמין לכל התרוצים ה"תמימים" של אנשי העסקים בגרמניה על כך שהם לא ידעו במה מדובר או שהתכוונו לסיוע להקמת בית-חרושת לתרופות או כל מיני תרוצים שאינם מתקבלים על הדעת.

רבותי, היו דברים מעולם. זכורה לכולנו פרשת המדענים הגרמניים במצרים בשנות ה-50 בה ראינו שוב שיתוף גרמני עם אויבי ישראל. אין ספק שיש עדיין גורמים רחבים בגרמניה שלא ניקו עצמם מהנאציזם ומהשנאה ליהודים.

אם אכן הממשלה המערב-גרמנית כנה בידידותה למדינתנו, עליה לנקוט בצעדים מיידיים להפסקת כל פעילות בנדון ולהעמדתם לדין של כל השותפים לפשע, כי אין מלה אחרת להגדרת המעשה הזה אלא פשע.

על שר החוץ לזמן אליו את השגריר המערב-גרמני ולהעביר מסר ברור ביותר בכל הנוגע לסיוע למדינות ערב בחיזוק צבאותיהם.

בשבוע הבא, חברי הכנסת, מגיעה לבית זה משלחת הפרלמנט האירופי לדיאלוג שנותי בנושאים כלכליים. אני מציע למשרד החוץ, לקראת הדיאלוג, להכין מערכת הסברתית שבמרכזה התראה ודרישת צעדים חד-משמעיים בכל העולם למניעת פיתוח נשק כימי.

אני מציע להעלות נושא זה לסדר-יומה של הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר-הכנסת יצחק לוי.

באותו ענין הצעה לחבר-הכנסת מיכאל בר-זוהר. בבקשה. אחריו - חבר-הכנסת זלמן שובל.

מיכאל בר-זוהר (המערך):

אדוני היושב-ראש, אנחנו כנראה נמצאים במסכת ברכות. הדבר היחיד שאני זוכר מכל דיוני הכנסת עד היום הוא שכולם מברכים את כולם. כדי לגמור עם זה פעם אחת אני מברך את יושב-ראש הכנסת וסגניו, את השרים ואת סגניהם, את יושבי-ראש הוועדות וחברי הוועדות שנבחרו, עומדים להיבחר וייבחרו. אני מברך אפילו את חבר-הכנסת הבודד שיותר אחרי כל חלוקת הכיבודים, גם לו אני מאחל הרבה הצלחה בתפקידו. בכך אני חושב שיצאתי ידי חובה וגמרתי עם ענין הברכות.

ועכשיו לנושא שמדובר בו. בשעה זו מפליגה נושאת המטוסים "רוזוולט" ועימה 12 אוניות ליווי אל הים התיכון כדי לתגבר כוח משימה אמריקאי באזור זה ולאפשר את הפצצת המפעל הכימי בראבט'ה שבלוב. המפעל נקרא "פארמה 150". אפשרות אחרת של אותו כוח משימה היא ליצור איום כוח מוחשי שיביא לבריחת המומחים ולהפסקה של אספקת הציוד לאותו מפעל כימי. כל זה מתרחש על רקע כינוס ועידה בפריס למניעת הפצת הנשק הכימי, אף היא ביזמת ממשל רייגן. שני הצעדים, גם פעולת התגמול או החיסול וגם הוועידה בפריס, נערכים ביזמת הממשל ויש בכך כדי לסמל את המבוכה שבה שרוי היום הממשל בארצות-הברית שמבין כי האמצעים הבינלאומיים - ועידות וכינוסים ושיחות למיניהם - אינם מועילים ולא כלום. זוהי גם אתראה לישראל.

בשנות ה-70 וה-80, חברי הכנסת, היו נסיונות במזרח-התיכון לבנות נשק גרעיני. בעקבות הודו ופקיסטן היו מדינות ערביות שנכנסו גם הן למרוץ בהרבה להיטות, אם היתה זו עירק שהנסיון שלה בתחום הזה הופסק בצורה פתאומית כאשר משהו מצא לנכון, בצדק, להפציץ את הכור האטומי העירקי, ואחר-כך ניסתה גם לוב לעשות זאת, אך הקפיאה את הנסיון מכיוון שאין לה מספיק מומחים ואיננה מסוגלת מבחינת התשתית שלה לבנות נשק גרעיני.

משם עברו לכיוונים אחרים. העירקים עברו לייצור גזים ובמפעל שהוקם בסמארה בעירק יוצרו ומיוצרים כנראה עד היום בין 4.2 ל-4.5 טון של גזים ליום, שני סוגי גז, גז עצבים מסוג סארין וגז חרדל מסוג איפריט. הנשק הזה הופעל מספר פעמים באירן נגד האירנים והופעל בצורה מסיבית גם נגד הכורדים במלחמות הפנימיות שהיו בעירק.

זוהי, חברי הכנסת, פצצת האטום של העניים. זוהי פצצת אטום שמביאה להם הרבה מאוד תועלת. הרבה יותר קשה להפציץ ולחסל מפעלים לגז מפני שהם מפעלים פחות מתוחכמים שקל יותר להקיםם ולהפעילם.

תגובת העולם מתאחרת. סדאם חוסיין הוכיח לכולם שהוא יכול לצפצף על העולם כולו מבלי לקבל תגובה כלשהי. הוא לקח בחשבון שיקח זמן רב מאוד עד שכל המומחים יבואו ויבדקו ויסכימו שאכן יש פה שימוש בגזים. ואכן, נסתיימה מלחמת עירק-אירן והעירקים יצאו מתוך המלחמה הזאת עטורי תהילה וכולם בירכו אותם.

ויש קצת אירוניה אומללה בדבר שאותו מזכיר או"ם פרז דה-קויאר, שהיום יושב-ראש בוועידת השלום אירן-עירק הנותן בכבוד רב ובשמחה את רשות הדיבור לאירנים ולעירקים, הוא החתום על דו"ח האו"ם שקבע, על סמך דיווחים של מומחים משבדיה, משוויץ, מספרד, שאכן אותה עירק משתמשת בנשק הכימי.

אחרי כן נר

דבר נוסף שמועיל מאוד למדינות שמשמשות בנשק הזה הוא שקשה להתגונן מפניו ולמעשה השימוש בנשק כימי מעודד מדינות מערביות, מעודד מדינות שומרות חוק לפתח בעצמן נשק כזה, מפני שהן מבינות שזאת היא ההרתעה היחידה, לא חלוקת מסיכות גז לאוכלוסייה.

מלחמת איראן-עיראק מצד אחד ומלחמת לוב-צ'אד מצד שני שימשו גם שדה ניסוי לנשק הזה ולתוצאותיו המדיניות. התוצאות הן מעודדות מאוד. כמו בספרד במלחמת האזרחים כך גם כאן נוסה הנשק. אני חושב שכל מדינה בלתי אחראית שרוצה להשתמש בנשק הזה תפיק הרבה מאוד עידוד מהתגובה האדישה של העולם.

האוי"ם לא מגנה. אותו או"ם שרודף היום את ישראל אחרי נאום ערפאת בג'נבה בהתלהבות ובלהט חסרי תקדים, לא מצא לנכון לקבל אפילו החלטה אחת בגנותה של עיראק או בגנותה של לוב שמייצרת נשק כימי.

אפילו ארצות-הברית לא מצאה לנכון לנזוף בעיראק חוץ מאיזו שהיא אמירה שולית של צ'רלס רדמן, סגן הדובר של הסטייט-דיפרטמנט. אבל אני חושב שהיא גם לא היתה מתערבת בלוב לולא ידעה שלוב היא מדינה פיראטית מסוכנת המסוגלת להגיע לידי פעולות של טירוף.

היום ידוע לנו, חברי הכנסת, על מפעלים בעיראק, בסוריה ובלוב. גם ללוב תהיה גישה ישירה לישראל בגלל תידלוק מטוסים באוויר שבו היא עוסקת עכשיו שוב, לצערנו, בעזרת חברה גרמנית.

גם מצרים של נאסר, אני נזכר, ניסתה להפעיל נשק כזה בתקופת שנות ה-60 המוקדמות כאשר בנתה את הטילים האומללים ההם אל-זעפר ואל-קהיר שתפקידם היה למעשה להוביל לישראל ראשי נפץ מלאים גז וכל מיני חומרים רעילים שכולנו נבהלנו מפניהם אף-על-פי שבסופו של דבר התברר שהתכניות היו לקוחות קצת מסיפורי פלאש גורדון על סיפורי הקרן הירוקה שכביכול תשמיד כל חי במדינת ישראל. מה עלינו לעשות?

השר לאיכות הסביבה ר' מילוא:

זו כבר שאלה של איכות הסביבה.

מיכאל בר-זהר (המערך):

טוב, אתה תטפל בזה.

מה עלינו לעשות במקרה הזה? ראשית, יש עלינו - כשאני אומר עלינו זה לא רק מדינת ישראל, זה העולם המערבי והעולם החופשי - כמובן האפשרות ולפעמים הצורך והכורח להפציץ אותם מפעלים.

אפשרות אחרת היא ללחוץ על המדינות המספקות את הציוד ואת חומרי הגלם ואת המומחים להפסיק מכך.

השיטה הראשונה היא די קשה בגלל הקושי למצוא את כל המפעלים הללו, בגלל הקלות להקימם. השיטה השנייה הופעלה למעשה בידי ישראל ב-1963, אחרי שכל מיני מדענים גרמנים במצרים קיבלו בצורה מוזרה ומסתורית חבילות נפץ בדואר, נבחרו אותם מדענים וגם נבהלה ממשלת מערב גרמניה כשהפעילה עליהם לחץ כבד המדענים עזבו את מצרים---

היו"ר ש' וייס:

חבר-הכנסת בר-זהר, הרי מדובר על ייצור די פשוט. האם הם לא חינוכו בינתיים כבר דור של מקומיים ואז ההצעה השנייה היא אולי פחות אפקטיבית?

מיכאל בר-זהר (המערך):

מה שהיה במצרים באותן שנים זה מדענים גרמניים שניסו לבנות טילים. הם נכשלו בבניית מנגנון ההנחיה של הטיילים הללו שצריכים להיות מאוד מתוחכמים. כלים כאלה לא סופקו עד היום למצרים. מצרים ירדה מהתכנית הזאת. כל התכנית של למלא ראשי חץ בחומרים רדיו-אקטיביים או ברדיום או בסטרונציום 90 או בכל מיני חומרים שכאלה התבררו כתכניות לא רציניות. קשה מאוד היום גם להקים ראשי נפץ גרעיניים. הרבה יותר קל היום לשלוח מפציץ שפשוט יטיל פצצה שיש בה גז עצבים שהיא תפגע באוכלוסייה גדולה יותר. אל תשכח שאותן פעולות היו בתקופה שמצרים ראתה שמול חיל האוויר הישראלי קשה מאוד יהיה לה לפעול.

היום ידוע לנו, כמו שב-1962 ידענו, שיש קשר של מדענים וחברות גרמניות עם התעשייה גם קצת בעיראק ובעיקר התעשייה בלוב. ידוע לנו שמו של איש הקשר שניהל את העסקות האלה - שמו קארל קולב, איש עסקים מערב גרמני. ידוע לנו גם שמה של החברה הגרמנית העיקרית העוסקת באספקת הציוד וחומרי הגלם, חברה בשם: אימהאוזן כימי, שפעלה באמצעות חברות קש שהוקמו בהונג-קונג ובאסיה והעבירה את הציוד והחומרים בדרך עקיפה.

אנחנו חייבים להשמיע מכאן קריאה לממשלת מערב גרמניה. היא חייבת יותר מכל ממשלה אחרת בגלל צו ההיסטוריה ובגלל העבר העכור שלה לנקוט עמדה חד-משמעית בנושא הזה. ממשלת מערב גרמניה נוקטת כיום בקו מאוזן מאוד כלפי מדינת ישראל בסכסוך במזרח התיכון. אני בטוח שהיא לא תרצה שנתיניה, חברותיה וכלכלתה יזוהו עם דבר שכזה. אני בטוח שיש סמליות נוראה ומזוויעה בכך שחברות גרמניות ומומחים גרמניים עובדים היום בארץ ערבית כדי לבנות שם גז שאתו ינסו לפעול ולהרוג יהודים פעם נוספת במאה הזאת.

משום כך עלינו לפנות לממשלת מערב גרמניה ולתבוע ממנה בכל התוקף ובכל החריפות לחדול מכך, להפעיל את כל הלחצים האפשריים על נתיניה ועל חברותיה ולהחזירם לארץ.

לסיום דברי, חברי הכנסת, אנחנו צריכים לעשות שלושה דברים: א. עלינו לתמוך בשתי יוזמות אמריקאיות, גם היזמה המדינית וגם היזמה הצבאית.

ב. להפעיל את כל השפעתנו בגרמניה ובמדינות אחרות כדי שהנסיונות האלה ייפסקו מיד.

ג. להיות מוכנים, אם הדבר יידרש, לפעול בעצמנו ולהשמיד בכוח את המפעלים הללו.

אני רוצה לומר דבר אחד, שההפצצה של ארצות-הברית על טריפולי באפריל 1986 ונכוונתה לצאת לפעולה צבאית גם עכשיו מול לוב, הן אולי מבשרות עידן חדש במדיניות הבין-לאומית. עידן שבו העולם יעבור לדמוקרטיה בעלת שרירים לעומת דמוקרטיה פטפטנית וחסרת-אונים שבה נקטו מדינות המערב עד לתקופה האחרונה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר-הכנסת מיכאל בר-זהר.

אני מזמין את חבר-הכנסת זלמן שובל להצעה לסדר היום באותו נושא. אחריו - חבר-הכנסת שלמה דייך.

זלמן שובל (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כפי שציינו כבר קודמי, בלוב, במקום ששמו ראבתה, מוקם מפעל ללוחמה כימית שתוך הימים הקרובים ביותר עומד להתחיל בייצור שני מוצרים: גז חרדל ומוצר כימי אחר בשם סרין שקוטל את אלה שבאים במגע עמו על-ידי שיתוק מערכת העצבים המרכזית. כושר הייצור של המפעל הוא עד 38 אלף קילוגרם ליום, כמות הגדולה כמעט פי 4 מזו שהופקה במפעל הגזים בעיראק.

כדי להבין במה המדובר, פחות מ-5% מהתפוקה היומית הזאת דרושים כדי לכסות שטח של 1.5 מייל מרובע. מי עוזר ללובים בהקמת מפעל המוות הזה, מי מסייע בידם, מי בעצם מקים להם את המפעל? - חברה גרמנית.

דן תיכון (הליכוד):

מדוע ממשלת מערב גרמניה מכחישה מכל וכל את העניין?

זלמן שובל (הליכוד):

מה אתה היית אומר? שהיא תודה בזה?

דן תיכון (הליכוד):

בכל זאת האמריקאים עומדים על דעתם.

זלמן שובל (הליכוד):

אני אתייחס לזה.

חברה גרמנית, אגב לא רק חברות גרמניות, יש כנראה גם חברות שוויצריות, אולי
יפאניות ואוסטריות, אולי מדינות נוספות.

היו"ר ש' וייס:

זה יהיה גז ניטראלי, החלק השוויצרי.

זלמן שובל (הליכוד):

כן, בין-לאומי, רב-לאומי.

אבל המסייעים, המעורבים העיקריים, בעלי הידע, הנסיון והמיומנות בגזים הם
הגרמנים.

אגב, כפי שהזכיר ידידי, חבר-הכנסת מיכאל בר-זהר, גם למפעל בעיראק סיוע גרמני
- חברה בשם קארל קולב.

מומחיות - החברה שמדובר בה הפעם "אימהאוזן כימי", שכמובן מכחישה, חבר-הכנסת
תיכון, כל ידיעה או כל קשר לענין. אנחנו מייצרים רק שקיות פלסטיק, הם אומרים, או
מתקנים לצרכים רפואיים. כמה מוכר הפזמון הזה, צרכים רפואיים? ומוסיף המנהל
הגרמני של מפעל אימהאוזן, מר היפנשטיל אימהאוזן שמו, ואני מצטט: "אני אפילו לא
יודע איפה נמצאת לוב - ובכלל, הלובים יותר מדי טפשים כדי לנהל מפעל כזה. הרי כל
הערבים עצלנים הם". סוף ציטוט.

אחרי כן עה

כמובן שמנסים להסוות בדרכים מתוחכמות - - -

דן תיכון (הליכוד):

אני דיברתי עם ממשלת מערב גרמניה.

זלמן שובל (הליכוד):

אני אגיע לזה. מובן שהמעורבים מנסים בדרכים מתוחכמות יותר ומתוחכמות פחות, אם כי הדרכים מוכרות, להסוות את היעד האמיתי והסחורה הולכת לפעמים להונג-קונג, לפעמים לסינגפור, לפעמים רק הדוקומנטים, אבל המצב האמיתי ברור לגמרי.

אגב, ידם של גרמנים לא בייצור הנשק הכימי. חברה גרמנית אחרת מסייעת ללוב בענין תידלוק מטוסים צרפתיים שבידי לוב, תידלוק באוויר, מה שעלול לאפשר להם להגיע גם לישראל. על מי מדובר כשמדובר על לוב, על סתם איזו מדינה? מדובר על לוב של קדאפי, שעל-פי כל הידיעות והנתונים הוא, יחד עם חפז אסאד ויאסר ערפאת, הם האחראים העיקריים לנגע הטרור בעולם בעשרים השנים האחרונות. אני לא אומר שאין אחראים נוספים. יכול להיות שגם לברית-המועצות היה חלק מפקפק, לפחות בעבר, אבל לכו כמעט לכל מוקד טרור בעולם: לבנון, צפון-אירלנד, סודן, האיים המלדיביים - איפה לא - ותמצאו את טביעות האצבעות של קדאפי, של אסאד ושל ערפאת.

בידי איש כזה מפקידים נשק כימי ואמצעי שיגור שיכולים להגיע כמעט לכל מקום בעולם, ודאי לישראל ולארצות אחרות בצפון-אפריקה, או למצרים אולי.

בכמה מבירות המערב הובעו ספיקות אם ההוכחות מספיק חותכות. איך נאמר? צילומי הלוויין לא הראו בדיוק מה שמייצרים שם, וכו'. תלמידי ההיסטוריה בינינו ודאי יזכרו התבטאויות דומות גם במלחמת העולם השנייה כאשר אמרו שצילומי האוויר מאושוויץ לא מראים בדיוק מה שקורה שם. כשרוצים להתעלם נוח להתעלם. אבל גורמי ביון אמריקאיים, חבר-הכנסת תיכון, אישרו שלשום, באופן חד-משמעי - כמובן בלא לגלות את מקורות הביון שלהם, וזה ברור - שהמתקן תוכנן מלכתחילה לייצור נשק כימי.

נראה שגרמניה, איטליה ומדינות מערב-אירופיות אחרות מודאגות יותר היום ממה שארצות-הברית עלולה לעשות נגד המפעל הזה, מפעל המוות בלוב, ממה שמודאגים מהמפעל עצמו. אתם ודאי זוכרים שלפני שבועיים אמר האפיפיור ברדיו הוואטיקן, למשל, שהוא

מתפלל יום-יום לשלומו של קדאפי. אם כן, רדיו הוואיטקן אמר שאם, חלילה, האמריקאים יפעלו בכוח נגד המפעל, זה עלול לסכן את תהליך השלום במזרח התיכון. הגיון מוזר.

חברי הכנסת, ראינו באמת מה עשו העיראקים, לא רק נגד אויביהם, אלא גם נגד אזרחי ארצם הכורדים. האם האדונים קוהל וגנשר ואחרים סבורים שקדאפי איננו מסוגל למה שסדאם חוסיין היה מסוגל?

אדוני היושב-ראש, אני פונה מעל דוכן זה לממשלת מערב גרמניה הדמוקרטית הידידותית שמנסה לומר, ובצדק, שיש גרמניה חדשה, יש גרמניה אחרת. אני פונה לעם הגרמני, שנשיאו פון-וויציקר הוא סמלו החיובי, שלא ישכחו, שיידעו וישננו שמי ששוכח את טעויות העבר עלול, חלילה, לחזור עליהן, ואסור שזה יקרה.

שלא יסתתרו מאחורי תירוצים פורמליים: המכס הגרמני לא היה מסוגל לבדוק, לא ידענו, קשה לחקור. אם ממשלה רוצה היא יכולה להפסיק באופן חד-משמעי כל סיוע, כל שיתוף-פעולה וכל קשר עם מי שמתכוון לזרות מחדש הרס והשמדה בעולם ובעיקר נגד מדינת היהודים. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר-הכנסת זלמן שובל.

רשות הדיבור לחבר-הכנסת שלמה דיין, אחריו - אחרון מגישי ההצעות בענין זה - חבר-הכנסת שמואל הלפרט.

שלמה דיין (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

הידיעות שפורסמו בסוף השבוע שעבר ובראשית השבוע הנוכחי בכלי התקשורת בארצות-הברית, על הקמתו של המפעל לייצור כימי בלוב בסיוע החברה במערב גרמניה, עוררו דאגה חמורה, אך לא כאן אצלנו, אלא בממשל האמריקאי, שאף טרח לשגר איומים בוטים על הפצת המפעל והביע מחאה חמורה בפני הממשל המערב-גרמני.

אבל, כאמור, אצלנו שקט מוחלט. במשרד החוץ עוסקים עדיין כנראה בשלבי התארגנות ומינויים דחופים ולאיש מבין ראשי המשרד לא היה פנאי אפילו לזמן את השגריר הגרמני, או לפחות להעביר מחאה בצינורות הדיפלומטיים המקובלים על מעורבותן של החברות הגרמניות בייצור גאזים רעילים שיופנו נגד העם היהודי בציון. לענין זה יש כידוע אסוציאציות עמוקות ואין ספק שלמחאה כזאת היתה השפעה ניכרת.

בינתיים, חברי הכנסת, התבררנו שממשלת מערב גרמניה כבר הצהירה שאין הוכחות ברורות למעורבותן של חברות גרמניות. לי יש הרגשה שלמודיעין האמריקאי יש מקורות מוסמכים יותר. אך אם יוכח שאכן אין מעורבות כזו, אין הדבר גורע מהחומרה שבשתיקה הבלתי-מובנת של משרד החוץ שלנו.

יש לזכור שהנשק הכימי הלובי אינו ניתן לשימושים טרוריסטיים ואי-אפשר להבריח אותו למטוסי נוסעים באופן שיפגע ביעדים אמריקאים. ובכל זאת, הוא מעורר דאגה בארצות-הברית ועל אחת כמה וכמה שהוא חייב לעורר בקרבנו דאגה חמורה פי כמה, בפרט לאור אישיותו המפוקפקת של מנהיג לוב מועמאר קדאפי הידוע כמטורף חסר-מעצורים.

לאחרונה פורסם בחוץ-לארץ כי הלובים רכשו מטוסי תידלוק המסוגלים להעניק למטוסי הקרב שלהם טווח טיסה לפגיעה ביעדים בתוככי מדינת ישראל.

האם קיים קשר בין שני הנושאים? זאת יקבעו כמובן גורמי הבטחון המוסמכים, אך התמונה המצטיירת היא כי למטורף הלובי יש תכניות ארוכות-טווח ומסוכנות.

נשק כימי מוחזק במאגרים ובצורות שונות בהרבה ממדינות העולם, אך השימוש שנעשה בו במהלך מלחמת איראן-עיראק שבר את הטאבו לפחות במדינות ערב. ומה שלא הפריע לסדאם חוסיין שליט עיראק, ודאי שלא יפריע לאדם חסר-מעצורים כשליט לוב.

יש לשים לב לכך שעם פרסום האיום האמריקאי, המרוםז אמנס, להפצצת המפעל הלובי, יצאה הליגה הערבית בהודעה המזהירה את ארצות-הברית מכל פעילות נגד המפעל המוצג כמפעל לתרופות, וזה מוכיח כי למדינות ערב יש אינטרס ברור בהמשך ייצור הנשק הכימי, למרות שידוע להם היטב בידיו של מי מופקד הנשק המסוכן.

מדינת ישראל, שנגדה עלול להיות מופנה הנשק הכימי הלובי, אינה רשאית לשבת שאננה.

אחרי כן צט

לפני כשמונה שנים, כאשר נודע על הליכי הייצור המתקדמים, הורה ראש הממשלה דאז, מר מנחם בגין, על הפצת הכור הגרעיני, תוך התעלמות מוחלטת מדעת הקהל העולמית. נשק כימי נופל רק במעט בהיקף סיכוניו מנשק אטומי.

ובתחום המדיני יש לפתוח במתקפת הסברה ברחבי העולם המערבי כדי להעמיד את ממשלות העולם החופשי ודעת הקהל על החומרה שבהמשך פעילותו של המפעל הכימי בלוב. השימוש הנפשע של העיראקים בנשק כימי עורר רגישות רבה בדעת הקהל, ואפשר לנצל זאת כדי לנסות ולהביא להטלת סנקציות כלכליות עד להפסקת הייצור.

ובאשר למעורבותן של החברות הגרמניות. גם אם יוכח שאין מעורבות שכזאת הרי ברור למעלה מכל ספק שאין ללובים כל יכולת לפתח בעצמם, ללא עזרה מבחוץ, טכנולוגיה מתקדמת. קרוב לוודאי שמעורבות כאן חברות מערביות אלו או אחרות, ואם תהיה הכנה נאותה של דעת הקהל, כאשר יתגלה מי המעורב בכך, ניתן יהיה לשים לזאת קץ.

סכנת מאגרי הנשק הכימי שבידי מדינות ערב מחייבת להגביר את המודעות להגנה אזרחית. ולמרות שכבר נעשה רבות בעניין - וכפי שנמסר יש במחסני הג"א מסכות במספר מספיק עבור כל תושבי המדינה, אך רבים אינם מתורגלים בשימוש במסכות אלו - יש להרחיב את פעילות התדריך וההסברה.

לאור חומרת הנושא אני מבקש לקיים על כך דיון במליאה.

תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר-הכנסת דיין.

חבר-הכנסת הלפרט, בבקשה.

שמואל הלפרט (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ברגעים אלה, כאשר הכנסת דנה בסיוע הגרמני להקמת מפעל נשק כימי בלוב, משיטות אניות מלחמה אמריקניות לעבר דרום הים התיכון. במקביל מפיץ הממשל האמריקני בעולם ידיעות על חומרת הייצור של מפעל הנשק הכימי בלוב והיקפו, בעוד שליט מדינה זו, קדאפי, כבר זועק למול ההתקפה האמריקנית שהוא צופה בשעות הקרובות.

אינני יודע אם מטרתה של ארצות הברית היא אכן התקפית מיידית, או שמא השיוט של אניות המלחמה לעבר לוב אינו אלא איום מרומז, שייתכן ויביא להפסקת הייצור של הגזים הקטלניים המיוצרים באותו מפעל לובי.

כך או כך, עצם ייצור גזים בלוב בסיוע גרמני מעורר זעזוע ורעד אצל כל אחד מאיתנו, על כל המשמעות החמורה שיש בדבר. המלה הנוראה "תאי הגזים", אותה שיטה מחרידה שבה השתמשו הנאצים, ימח שמם, להשמדה המונית של יהודים למען "הפתרון הסופי" מעוררת סלידה ורעד בקרב מאות האלפים שרידי השואה, ששמעו על המתות המיליונים בתאי הגזים. 6 מיליון יהודים ו-20 מיליון בני עמים אחרים הושמדו על ידי המפלצת הנאצית באותם ימים ובחלקם הגדול הומתו בתאי הגזים, כאשר הגרמנים היו הראשונים להמצאת שיטה מחרידה זו להמתה.

לא מזמן היתה לכולנו הזדמנות לרענן שוב את זכרון האימה במשפט דמיאניוק, כאשר זוועות המלחמה שבו ועלו לעינינו, תוך כדי העדויות של שרידי השואה, שהעבירו בכולנו צמרמורת. אותם אודים מוצלים מאש התופת העלו במשך מספר חודשים זכרונות אישיים מסמרי שער על אנשים ונשים, מיליון ילדים ותינוקות, שנרצחו ונשרפו בחלקם הגדול בתאי הגזים. רבים מהם זעקו ברגעיהם האחרונים את קריאת "שמע ישראל" ומסרו את נפשם על קדושת השם.

והנה, אותה גרמניה, כמעט יובל שנים לאחר אותן זוועות, חוזרת שוב לאיים על שרידי השואה ועל העולם כולו על ידי הסיוע המושט מגורמים מסויימים בתוכה להקמת מפעלים לייצור נשק כימי.

נדמה שמיותר להרבות בדברים על משמעותו האיומה והנוראה של נשק קטלני זה. כל מי שראה את התמונות המזעזעות מהתקפות הגזים של עיראק על כפרי הכורדים לפני זמן קצר יכול להבין עד כמה מסוכן לישראל הנשק המיוצר בלוב, בסיוע גרמני, ועד כמה יש בו כדי לסכן את עצם קיומנו.

מקורות אמריקניים מוסרים כי המפעל הכימי "אימהאוזן כמי" בגרמניה, שמצבו הכלכלי ב-1985 היה בכי רע, ובשלב מסויים התעורר אפילו ספק אם יוכל לעמוד בהתחייבויותיו הכספיות, יצר באותה תקופה קשר ראשון עם לוב. קשר זה הביא לידי כך, שכעבור זמן קצר הראה מאזן החברה על רווח של 80 מיליון מארק. כדי להסוות את הקשר עם לוב ולהימנע מעבירה על חוק הייצוא אורגן הקשר בין המפעל הגרמני ולוב דרך חברה בהונג קונג, שהיתה אמורה לספק "לקוחות סיניים" למפעל. חברה זו שימשה גם ככתובת כיסוי. ציוד רב שוגר אליה, ועל ידי החלפת שם המען ייצאה את אותם ארגזים עם ציוד היישר לטריפולי.

העתון "וול-סטריט ז'ורנל" טוען כי מערב גרמניה היא ספקית הנשק הכימי הגדולה ביותר למדינות המזרח התיכון והעולם השלישי. עוד מספר העתון כי חברה גרמנית סייעה גם לעיראק לייצר גז עצבים, הנחשב לקטלני פי מאה מגז חרדל. "בכל מקום שאתה הולך, אתה רואה עקבות של גרמנים", כותב העתון. הגרמנים מעורבים בבניית מפעלי גז ובהספקת חומרים כימיים לעיראק, לאיראן ולסוריה, והם מספקים גם יידע טכני, מעבדות וחומרים, שבסופו של דבר משמשים לייצור נשק כימי.

חברי הכנסת, מה יצחק ארד, בספרו "טרבלינקה", מתאר איך הגרמנים עברו מרצח המוני לבתי חרושת למוות בגזים. הימלר ורשויות האס.אס. של הנאצים, שהיו ממונים על רצח היהודים, חיפשו דרכים ואמצעים טכניים נוספים שיקלו על ביצוע הרצח ויעשו אותו למהיר יותר. הם ביקשו לבצע השמדה המונית גדולה ככל האפשר של יהודים, בקלות ובמהירות רבה יותר. פתרון ה"בעיה" באמצעות גז נראה להם כקביל, מה גם שהרעיון להמתה המונית בעזרת גזים לא היה זר לנאצים, שכן היטלר מזכיר זאת כבר בתחילת דרכו הפוליטית בספרו "מיין-קאמפף".

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ארבעים שנה לאחר קום מדינת ישראל, כמעט יובל שנים לאחר השואה האיומה, קשה להבין וקשה להאמין שהעולם יעמוד שאנן לנוכח הסכנה האיומה הרוחשת במפעלים הלוביים לייצור גזים ונשק כימי בסיוע גרמנים. זוהי סכנה מוחשית ואיומה לעצם קיומה של ישראל, ולא פחות מכך - לכל מדינות העולם החופשי.

שליטה המטורף של לוב, מועמר קדאפי, כבר איים לא פעם אחת בעבר על שלומה של ישראל ועל העולם כולו. נדמה שהממשל האמריקני יודע להעריך נכונה את חומרת הקמת מפעלי הנשק הכימי וייתכן אולי - כפי שהגיב בחומרה בהפצצת יעדים בלוב - שגם הפעם תבוא לוב על עונשה.

בכל מקרה, על ישראל להיות זו שתזעיק את דעת הקהל בעולם לנוכח הסכנה הרוחשת מלוב, ואנו, חברי הכנסת, חייבים להעלות את הנושא על סדר היום בכל במה בינלאומית ללא הרף עד להסרת הסכנה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר-הכנסת הלפרט.

אני מזמין את סגן שר החוץ בנימין נתניהו להשיב על חמש ההצעות לסדר-היום.

אחרי כן רש

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אדוני היושב-ראש, הרי בלי ברכות אי-אפשר. לכן, קודם כל, אני רוצה לברך אותך חבר-הכנסת שבח וייס, על כהונתך כסגן יושב-ראש הכנסת.

להצעות לסדר-היום של חברי הכנסת יצחק לוי, מיכאל בר-זוהר, זלמן שובל, שלמה דיין והרב שמואל הלפרט - אני חייב להגיד שהנושא כאוב במיוחד ורגיש במיוחד לכל יהודי ולכל ישראלי לאור ההתנסות האיומה שהתנסה עמנו בכל מה שקשור בגזים, בשימוש לרעה בחומרים כימיים, וזו אמירה מאוד קלינית. אני הייתי יחד איתך בבירקנאו וראיתי את המראה הזה של אותה שריפה המונית, אותו לא אשכח כל ימי חיי, ויושבים פה אנשים אחרים באולם שאולי חוו את זה בדרך עוד יותר ישירה.

ההתנסות המיוחדת שלנו היתה צריכה להזעיק את העולם בזמנו, היא לא הזעיקה אותו. אם אנו חוזרים לאחור ועוקבים מתי התחיל השימוש בנשק כימי, ובצדק אמרו כאן שנשק כימי הוא אולי אחד מכלי המשחית הנוראים והאכזריים ביותר שהאנושות ידעה, ההתנסות הזאת התחילה למעשה במלחמת העולם הראשונה. הזוועות כבר אז היו בהיקף של מיליוני בני אדם שנשרפו, מתו או עברו סבל שלא יתואר.

כתוצאה מההתנסות הזאת בשנת 1925 הקהילה הבינלאומית חתמה על אמנת ג'נבה נגד השימוש בנשק כימי. אותה אמנה החזיקה, ואולי זה יפתיע אתכם, גם במהלך מלחמת העולם השנייה. זאת אומרת, אפילו הגרמנים, אפילו הנאצים, לא העזו להשתמש בנשק כימי בשדה הקרב. איפה הם השתמשו בגזים? הם השתמשו במקום ששם לא יכולה היתה להיות סנקציה נגדם. הם השתמשו בגזים בבירקנאו, כי מי היה יכול למנוע זאת מהם שם? בוודאי אף אחד מתוך המחנה ובכל אותם מחנות ההשמדה האחרים. אבל בשדה הקרב הם לא העזו להשתמש בזה, משום שהיתה יכולה לבוא סנקציה.

ובכן, מה שהחזיק את המסגרת הבינלאומית בנושא של שימוש - אני מדגיש את המלה שימוש בנשק כימי, היה האיום של סנקציות פוליטיות או צבאיות נגד אותה מדינה או אותו משטר שהשתמש בנשק הזה. דבר זה לא חל על העם היהודי תחת הנאצים.

המסגרת הבינלאומית הזאת החלה להיפרס בשנות הששים. אגב, גם באזורנו, והיא נפרמה במהירות הולכת וגוברת בשנת השבעים, קודם כל במלחמת איראן-עיראק, בסוף העשור. היא נפרמה בשנים האחרונות באותה זירה וגם בזירה אחרת במזרח התיכון, במלחמה בין לוב לצ'אד. היא ממשיכה להיפרס, משום שיש לנו ידיעות חד-משמעיות על מפעלים שמוקמים לצורך ייצור נשק כימי, לא רק בלוב אלא גם במדינות אחרות, כולל מדינות קרובות לנו מאוד.

היו"ר ש' וייס:

בזמנו היה כאן דיון נוקב בשאלה דומה לגבי סוריה. האם אתה יכול להרחיב משהו בנושא?

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אני מעדיף לא לפרט ברגע זה. כפי שאתה יודע, שר החוץ ידבר בנושא הזה בימים הקרובים ואני תיכף אגע בכך. אבל אני רוצה להבהיר שהבעיה איננה מתנקזת בלוב בלבד.

שמואל הלפרט (אגודת ישראל):

והסיוע ניתן על-ידי הגרמנים?

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

הסיוע ניתן על-ידי מספר מדינות. בעצם מדובר כאן בשלודה תחליכים. התהליך הראשון הוא תהליך הספקת חומרי הגלם. התהליך השני הוא הייצור והתהליך הוא השלישי הוא השימוש.

אם אנחנו רוצים לעצור את ההפצה של כלי הנשק הכימי, אנו צריכים לתקוף למעשה את כל אחד מהשלבבים הללו. בצדק העלו כאן את שאלת ההספקה. גם בנושא שהעלו כאן כמה חברי כנסת יגע שר החוץ בקרוב. אבל הפעולה כאן היא אותו לחץ או אותן סנקציות לכליות ופוליטיות שניתן להפעיל מול אותן מדינות שמספקות את החומרים הללו.

תהליך הייצור מתבצע באותן מדינות שרוצות לפתח נשק כימי. קשה מאוד לעצור אותו, משום שהוא תהליך פשוט יחסית. זה תהליך לא מורכב. אבל יש דרכים גם כאן לפעולה, ואני מעדיף כמובן לא לפרט אותן.

התהליך השלישי הוא השימוש. אם מדינה כבר הצליחה לגייס את חומרי הגלם, הצליחה לאגד אותם באיזה שהוא מפעל לייצור, וזה קיים היום באזורנו, נשאלת השאלה מה ימנע מהמדינות האלה להשתמש?

ובכן, מה שחל על מדינות אחרות, מה שחל על גרמניה, חל גם על המדינות הללו. חייבת להיות איזו שהיא סנקציה על פעילות כזאת. ואני מוכרח להגיד שהסנקציות בכל שלושת השלבים של הספקה, ייצור ושימוש, הן בעצם נעלמו. אמנת ג'נבה מ-1925 מתפוגגת לנגד עינינו.

והשאלה כמובן מה ניתן לעשות. יש שורה של אמצעים שמדינת ישראל עומדת לנקוט בהם. אני לא רוצה לנקוב בצעדים של מערכת הבטחון שעוקבת במעקב הדוק וצמוד אחרי ההתפתחויות הללו. אני משאיר את זה לקברניטי מערכת הבטחון שלנו לעדכן את הבית הזה בנושא האמור במידה וימצאו לנכון.

בכנס שעומד להיפתח בפריס נגד הנשק הכימי, יציע שר החוץ שלנו שורה של אמצעים קונקרטיים שמדינות העולם, או לפחות המדינות שרוצות ומעוניינות באמת ובתמים למנוע את ההפצה והשימוש בנשק זה, שורה של אמצעים חדישים נגד הנשק הכימי, נגד המדינות שמפתחות אותו ומשתמשות בו.

שר החוץ גם ייפגש עם כמה שרי חוץ של המדינות שלפי הידיעות שאנחנו בודקים אותן ברגעים אלה, אמורות לספק את חומרי הגלם למדינות כמו לוב ומדינות אחרות.

אבל אני מוכרח לומר שמעבר לאמצעים הקונקרטיים שיפורטו במהלך הימים הקרובים, וקיימות הצעות שונות גם ממדינות אחרות; מעבר לאמצעים הקונקרטיים, הבעיה המרכזית היא, כפי שאמרו כאן כמה מחברי, להרעיש את העולם, ליצור דעת קהל עולמית והתנגדות מוסרית עזה נגד השימוש בנשק הזה.

אני ראיתי את הפרימה של הנורמות המוסריות בשטח אחר, כמו יתר אזרחי המדינה, וזה בשטח הטרור. העולם עומד מן הצד ומתעלם ממה שקורה, כאשר הוא מוכן לסבול את הבלתי נסבל, והבלתי נסבל הופך למקובל. כך היה עם חטיפת המטוס הראשונה ב-1968, כך זה נמשך עם פיצוץ מטוסים ועם התפשטות המגיפה.

המגיפה של הנשק הכימי צריכה להיעצר באמצעים פוליטיים ואחרים. אבל בראש וראשונה בתנופה חזקה, בתנופה מוסרית נגד המדינות שמספקות, מייצרות ומשתמשות בנשק הזה.

אחרי-כן חב

אני משוכנע שחשיבות הנושא הזה, שהעליתם אותה בבית הזה, מצדיקה - הייתי אומר מחייבת - העברת הנושא לדיון בוועדת החוץ והבטחון. שר החוץ עם שובו מפריס ישמח להיפגש עם הוועדה ולדון ביתר פירוט בנושאים שדיברתי עליהם.

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן שר החוץ, לפני שאני עורך הצבעה על הצעתך אני רוצה להציג לפניך שאלה. לאור נסיוננו גם בכנסות הקודמות, במקרים ייחודיים כאלה השתמשנו, בין היתר, במכשיר של הבמה המרכזית הזאת כדי לתרום תרומה משלנו לעיצוב דעת קהל וביקשנו להפיץ פרוטוקול של ישיבות כאלה במדינות ובממשלות הנוגעות בדבר. האם אכן משרדך, לאור העובדה שלכם יש כלים יותר משוכללים בענין זה, יהיה מוכן הפעם להפיץ תמצית של הדיון הזה ולהעביר אותה לממשלת גרמניה ולממשלות אחרות במידת הצורך, כולל תשובתך?

בנימין נתניהו (הליכוד):

בפירוש כן.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אני מודה לך, ואכן זאת החלטתנו המקובצת.

האם חבר-הכנסת יצחק לוי מסכים להעביר את הנושא לוועדת החוץ והבטחון?

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

כן.

היו"ר ש' וייס:

האם חבר-הכנסת מיכאל בר-זוהר מסכים?

מיכאל בר-זוהר (המערך):

כן.

הצעה

היו"ר ש' וייס:

האם חבר-הכנסת זלמן שובל מסכים?

זלמן שובל (הליכוד):

כן.

היו"ר ש' וייס:

האם חבר-הכנסת שלמה דיין מסכים?

שלמה דיין (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

כן.

היו"ר ש' וייס:

האם חבר-הכנסת שמואל הלפרט מסכים?

שמואל הלפרט (אגודת ישראל):

כן.

היו"ר ש' וייס:

תודה. הבינתי שאין הצעות אחרות. מי תומך ברעיון להעביר את כל הסוגיות
האלה לוועדת החוץ והבטחון? מי מתנגד?

ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והבטחון נתקבלה

היו"ר ש' וייס:

הנושא הועבר לוועדת החוץ והבטחון.

שאלת בעל-פה מס' 33
ביקור של נשיא מצרים בישראל
(מאת חבר-הכנסת י' שריד)

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מתכבד בזה לפתוח את ישיבת הכנסת.

סעיף ראשון בסדר היום - שאלות בעל-פה. סגן שר החוץ ישיב לשאלת בעל-פה מס' 33 מאת חבר-הכנסת יוסי שריד. חבר-הכנסת יוסי שריד איננו נוכח באולם.

יגאל הורביץ (הליכוד):

אבקש הצעה לסדר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני חושב שזה לא בסדר. חבר-הכנסת חייב להיות במקום כאשר הוא מגיש שאלת דחופה. לא נמצא את הדין. אולי במקרים אחרים לא אתן לחזור על אותה שאלתה. אלה הן גם הוראות התקנון.

אני רוצה לחזור ולהגיד בהזדמנות זאת לחברי הכנסת, שאתמול הפסקתי את המיקרופון לשלושה חברי כנסת, לשניים מהם הפסקתי בגלל שהם עברו בהרבה את מסגרת הזמן ולמרות כל איתותי ולמרות הבקשות בעל-פה בקול רם - המשיכו לדבר והפסקתי את המיקרופון. זו היתה ההתחלה על מנת שחברי הכנסת יראו שצריך לשמור על הסדר.

אני מבקש לא להביא אותי שוב למצבים שאני צריך לסגור את המיקרופון. אני מודיע שאם האיתותים והבקשות בעל-פה לא יעזרו, לא אהסס שוב להפסיק את המיקרופון לדובר.

מאחר וחבר-הכנסת יוסי שריד איננו נוכח באולם, בהסכמת סגן שר החוץ, אבקש להמתין יחד איתנו ונשמע את השאלתה הזאת בהמשך.

קריאה:

חבר-הכנסת יוסי שריד הגיע.

היו"ר ד' שילנסקי:

סגן שר החוץ ישיב לשאלתה בעל-פה מס' 33 מאת חבר-הכנסת יוסי שריד בנושא:
ביקור של נשיא מצרים בישראל.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

שאלתי היתה: האם צפוי ביקור קרוב של נשיא מצרים בישראל?

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני סגן שר החוץ, נא לענות.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

ברשותך, יושב-ראש הכנסת, אני רוצה לברך אותך. זאת ההזדמנות הראשונה שלי לקחת את המיקרופון בבית הזה. אני רוצה לנצל אותה באמת לאחל לך ולכל חברי הבית שנהנה מהקדנציה, קדנציות שלך בתור מנהיג הבית הזה. אין לי שום ספק שתעשה זאת בצורה היפה ביותר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מברך גם אותך. אני מבין שזו הופעתך הראשונה בפנינו בתור סגן שר החוץ. אני בטוח שעל דעת כל חברי הכנסת אנחנו מאחלים לך הצלחה בתפקידך.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אני מודה לך.

התשובה לשאלתו של חבר-הכנסת שריד היא שאין כרגע מועד ספציפי שנקבע לביקור נשיא מצרים. שר החוץ ייפגש בפריס בימים הקרובים עם שר החוץ המצרי ושם יידונו נושא זה וגם נושאים אחרים.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

שאלה נוספת במסגרת שתי דקות לחבר-הכנסת יוסי שריד.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

ברשותך אדוני, אני לא יכול לברך אותך כי כבר ברכתי אותך.

אני רוצה למסור לבית וגם לסגן שר החוץ תחזית למצב היחסים הצפוי בינינו לבין מצרים בזמן הקרוב, אולי תוך שנה. הכתובת מבחינה זו היא על הקיר. היא לא כתובה בכתב חרטומים. אני מניח שגם מר שמיר, מר ארנס ומר נתניהו יכולים לקרוא אותה אם רק יפקחו עיניים.

ובכן, מצרים משלימה את חזרתה אל העולם הערבי. קשריה עם סוריה מתהדקים מחדש. היא תשוב ותתקבל במוקדם או במאוחר לליגה הערבית ומן הסתם בעתיד הנראה לעין גם תשתתף בוועידות הפסגה הערביות. לכן, אם המבוי הסתום בתהליך השלום יישאר סתום, אם הקפאון המדיני לא יפסיר, אם מתקפת השלום של אש"ף שכל כך מחרידה אתכם תתעצם, אם האינתיפאדה תפיל עוד ועוד חללים, ומן הסתם תפיל; ולאחר שמצרים תקבל את טאבה, והיא תקבל את טאבה בקרוב, מצרים תצנן את השלום עם ישראל, תקפיא אותו, תנוון אותו וסופה שתיתן לו גם גט כריתות.

ואז, עוד לפני שהרחבנו את מעגל השלום - כבר הפסדנו את השלום היחיד שהיה לנו. על זה אני בעצם יכול רק לומר, כמו שאני אומר בהזדמנויות אחרות, לצערי קצת על אוזניים ערלות: ראו הוזהרתם.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר-הכנסת יוסי שריד.

שאלה נוספת, במסגרת של דקה, לחבר-הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (המערך):

אדוני סגן שר החוץ, אני מצרף את ברכותי. לי לא היתה הזדמנות לברך אותך קודם.

מכיוון שאנחנו שומעים, בצורה אולי עקיפה אבל לא בלתי נמרצת, קולות גם מצד שר החוץ אתמול וגם מצד ראש הממשלה, על איזו שהיא יוזמת שלום ישראלית חדשה, על תשוקה אדירה לשלום, אני מניח שיש מאחריה גם כמה מהלכים מעשיים מתוכננים. מכיוון שמצרים עומדת במרכז היחסים האזוריים שלנו בגין השלום שנחתם איתה, האם אתה יכול לרמוז על איזה שהוא מהלך מעשי לקידום השלום שהוא בבסיס ההצהרות האחרונות?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר-הכנסת שבח וייס.

שאלה נוספת במסגרת של דקה לחבר-הכנסת יואש צידון.

יואש צידון (צומת):

אדוני סגן שר החוץ, אינני נביא. אני מודע לשלום שחתמנו עם מצרים שתמורתו
החזרנו את חצי האי סיני, שלום שמעולם לא היה שלום, שלום שתמיד היה קר. ייתכן
מאוד וחבר-הכנסת שריד צודק בנבואתו.

שאלתי: האם אנחנו עומדים להחזיר עוד משהו למצרים בשביל עוד כמה שנים של שלום
קר. תודה.

אחרי-כן עה

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר-הכנסת יואש צידון.

אדוני סגן שר החוץ, בבקשה לענות.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

לחבר-הכנסת שריד, אני זוכר שמצרים התנתקה מהעולם הערבי כשהיא חתמה על הסכם שלום עם מדינת ישראל. אני מקווה שאותה פרוגנוזה שלך על שובה של מצרים לחיק העולם הערבי אינה מרמזת על התנתקות ממעגל השלום. בוודאי זו לא הכוונה שלנו והיינו רוצים לראות את העולם הערבי מתקרב למצרים בנושא הזה ולא להיפך. אני מאמין שזו בוודאי מטרה משותפת לשתי המדינות.

לא הייתי מזדרז להתנבא, כפי שהתנבאו גם חבר-הכנסת שריד וגם חבר-הכנסת צידון, על כך שענין טאבה נסגר ונגמר. הוא עדיין לא נסגר ולא נגמר. לנו יש תביעות משלנו ועמדות משלנו, והדברים האלה יידונו במסגרת נפרדת בין שתי המדינות. לא הייתי מקדים להכריז על התוצאה. קראתי אתמול בעתונות ידיעות שאינן נכונות, כאילו נתקבלו החלטות כאלה. זה פשוט לא נכון.

לחבר-הכנסת שבח וייס. יוזמות ומחשבות שונות נבדקות. מדובר כאן בדברים שנוגעים לבטחונה של ישראל, לעתידה של ישראל. לא הייתי מציע למהר, ובוודאי לא הייתי מציע להקדים דברים למה שיאמרו בבוא העת גם שר החוץ וראש הממשלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לסגן שר החוץ.

הכנסת השתים-עשרה

הצעת חוק של ח"כ חנן פורת

צ'

חוק למניעת פעילות עויינת (הוראת שעה), התשמ"ט-1988

1. פגיעה בריבונות
העושה מעשה שדינו מאסר של לא פחות משנה, והוא פוגע או עלול לפגוע בבטחון המדינה או בריבונותה (להלן - פגיעה בריבונות) תישלל אזרחותו ויגורש.

בסעיף זה "מעשה" -

- (א) שימוש בנשק חם מתוך מניע מדיני-עויין למדינת ישראל;
- (ב) ידוי אבן, קליע מתכת או כל חפץ קשה אחר העלול לפצוע, על אדם מהלך או על רכב נע, מתוך מגמה לפגוע בבטחון המדינה או בריבונותה;
- (ג) חברות בהתארגנות שמטרתה מעשי חבלה, לרבות מעשים כאמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), ומתוך מניע כאמור.
- (ד) ארגון פעילות כאמור בסעיף קטן (ג);
- (ה) הסתה או שידול לפעילות בלתי חוקית על רקע מדיני עויין;
- (ו) חיבור, פירסום או הפצה של חומר מודפס או מוקלט שיש בו כדי לבטא, לעודד או להביע הזדהות או אהדה לארגון טרוריסטי, כמשמעותו בפקודת מניעת טרור 1948 (1).

2. מועד הגרוש
בית המשפט רשאי להחליט על מועד הגרוש, ורשאי הוא לקבוע שהגירוש יבוצע לפני ריצוי העונש, במהלכו, או מיד עם סיומו.

3. פגיעה בריבונות על-ידי תושב או בעל אשרה
העושה מעשה כאמור בסעיף 1 והוא איננו אזרח ישראל, ישלל מעמדו כתושב או תבוטל אשרת הישיבה שלו והוא יגורש.

- גירוש 4. (א) מי שנשללה ממנו אזרחות ישראל על פי חוק זה, והוא נתין של מדינה אחרת, יגורש לאותה מדינה.
(ב) מי שנשללה ממנו אזרחות ישראל על פי חוק זה, והוא אינו נתין מדינה אחרת, יגורש למדינת אויב.
(ג) מי שנשללו ממנו מעמד של תושב המדינה, או אשרת ישיבה על פי חוק זה, יגורש למדינת נתינותו.

מעצר עד לגירוש 5. מי שנשללו ממנו אזרחות, מעמד תושב או אשרת ישיבה ייעצר עד לביצוע גירושו.

סייג לחסינות 6. חבר כנסת שעבר עבירה של פגיעה בריבונות, לא תעמוד לו חסינות לפי חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם התשי"א-1951 (2).

פקיעת תוקף 7. חוק זה יעמוד בתקפו עד לפרסום אכרזה לפי סעיף 9 (ד) לפקודת סדרי השלטון והמשפט תש"ח-1948 (3), כי חדל להתקיים מצב חירום.

ד ב ר י ה ס ב ר

מתוך מגמה לשים קץ להתפרעויות האלימות של גורמים עוינים את המדינה המבקשים לפגוע באזרחיה ולערער את אחיזתו של עם ישראל בארצו, מוצעת בזה הצעת חוק הנותנת למערכת המשפט אמצעי יעיל ומרתיע כנגד ההולכים בדרך הטרור.

מן הראוי להדגיש כי בהעדר ענישה מרתיעה צובר "הטרור העממי" אשר מאפייניו הם האבן, הסכין ובקבוק התבערה, עוצמה ותאוצה, יוצר אורית הפקרות קשה ומביא לסיכון בלתי פוסק של חיי אדם.

חוק זה תחולתו בתחומי מדינת ישראל לגבי אזרחי ישראל, אך מתבקש להשוות את המערכות ולהחילו באמצעות צווי ממשל גם על חבלי יהודה שומרון וחבל עזה.

1
2
3

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שלחן הכנסת ביום
י"ב בטבת התשמ"ט - 20.12.88.

ממשלת ישראל תנקוט במדיניות בטחון תקיפה ויעילה במגמה לעקור מן השורש את הטרור הערבי על כל גילוייו ובכללם ההתפרעויות האלימות המסכנות יום יום חי יהודים וערבים כאחד.

מדיניות הבטחון תכלול את המרכיבים הבאים:

א. חקיקה ושיפוט ודרכי ענישה -

- 1א. הממשלה תגיש לכנסת חוק "למניעת פעילות עוינת" המאפשר שלילת אזרחות וגירוש במקרים חמורים של הסתה התפרעות ופגיעה באזרחי ישראל מתוך מגמה לפגוע בבטחון המדינה ורבותיה. (רצו"ב הצעת חוק בניהון).
חוק זה יוחל גם באיזורי יש"ע באמצעות השוואה ע"י צווי ממשל.
- 2א. מתן הוראה למשטרה ולפרקליטות להגיש כתבי אישום בגין פעולות הסתה וטרור תוך שבוע מקבלת חומר הראיות.
המערכת המשפטית תפעל בעת הצורך בדרך שיפוט מהיר וענישה מיידית (דוגמת שיפוט מהיר בעבירות תנועה).
- 3א. תימשך האפשרות לעתור לבג"ץ לנידונים על פעילות עוינת אך הבג"ץ יוכל להוציא צו מניעה לשבוע ימים בלבד ועד אז יחא עליו לפסוק בעתירה.
לאחר פרק זמן זה יפוג תוקף צו המניעה והענישה תוצא לפועל.

ב. קווי פעולה למערכת הבטחון -

- 1ב. גרוש צמרת הנהגת ההתפרעויות (האינתיפאדה) והמסיתים להתפרעויות על יסוד רשימה שתגורש ע"פ חוות דעתה של מערכת הבטחון.
- 2ב. הפסקת פעילותם של מוסדות וארגונים הפועלים במימון אש"ף ובהנחייתו.
- 3ב. החלפת ההנהלה או סגירה לצמיתות של מוסדות חינוך ואוניברסיטאות בהן מתרחשות התפרעויות אלימות לאחר התראות חוזרות ונשנות, וכן מוסדות חינוך בהן נתגלו חומרי אמל"ח שנאספו בצורה מאורגנת.
- 4ב. סגירה לצמיתות של עיתונים וכתבי עת הנתמכים ע"י אש"ף ומסיתים להתפרעויות בהשראתו, גם לאחר התראות חוזרות ונשנות. (סעיפים 2.3.4 יבוצעו בפועל לאחר גיבוש חוות דעת מצד מערכת הבטחון).
- 5ב. מערכת הבטחון תפעל ע"פ "נוהל עצירת חשוד" לגבי מידיי אבנים, מתוך התיחסות לידוי אבן כמעשה טרור העלול לסכן חי אדם.

ג. קווי פעולה ביחס לדרג האזרחי -

11. הוראות פתיחה באש לאזרחים מחזיקי נשק באזורי יש"ע קובעות כיום במפורש כי אף במקרה שנקלע הנתקף לסכנת נפשות, "אם ביכולתו להחליץ בדרכים אחרות (כגון בריחה או מחבוא) אסור לו להפעיל את נישקו". וכמו כן נקבע כי "יש להפסיק את הירי (גם כנגד יורים בנשק ומשליכי רמונים ובקבוקי תבערה) מיד כשפסק הצורך בו כגון שגורם הסכנה בורח". (הציטוט לקוח מתוך מסמך הוראות פתיחה באש של פיקוד מרכז מ"ה - 9.88. הוראות אלה ישונו ותחתם יקבע כי אזרחים הניקלעים לסכנת חיים זכאים להפעיל את נשקם ואף לרדוף אחר מבקשי נפשם, ואין הם חייבים לברוח ממקום הסכנה או למצוא מקום מיסתור.
21. אזרחי יש"ע ישולבו במשמר האזרחי כמקובל בשאר חלקי הארץ.
31. תעוצב מסגרת צבאית על פיה ישולבו אזרחי יש"ע בעיתות חרום במסגרת הגמ"ר באיזור מגוריהם, תוך הכשרה צבאית נאותה לפעילותם במצבי חירום אלה.

dek- 2.2.0 -1.2 230f 2430f

2020.05.20

[illegible]

מחיר - 70 ש"ק
הוצאה - 10 ש"ק

הערה: המחיר כולל מע"מ.

[illegible][illegible][illegible]

החומר הנלמד : החומר הנלמד הוא חומר
הנלמד : החומר הנלמד הוא חומר

ה'קדוץ המעלה הסודית - קמיקולאט בירק נחלם באובוז'יה.

י' בסיון התשמ"ט
13 ביוני 1989
(750)

הודעה לעיתונות - בון 7.6.89

נשיאות ה-SPD הגיעה בישיבתה מה-5.6 בנושא המז"ת להחלטה הבאה:

במז"ת ניכרות פרספקטיבות אשר מצדיקות תקווה לקיום מו"מ בדרכי שלום על בסיס עקרונות של בטחון משותף.

אש"פ הכיר בהצהרותיו בחדשים האחרונים בזכות הקיום של ישראל ועם יאסר ערפאת בראשו בודק את האפשרות לקיים מו"מ. ארה"ב התחילה בשיחות עם אש"פ. בריה"מ מעוניינת לשחק תפקיד פעיל יותר במז"ת במציאת פתרון לבעיות.

האינתיפאדה הביאה להתמקדות דעת העולם במצב בשטחים ודוחפת את ממשלת ישראל אך גם את אש"פ לנקוט בצעדים. לפני מספר חדשים לא ניתן היה לחשוב על תכנית שמיר-רבין אשר במסגרתה מתוכנן מו"מ בין ממשלת ישראל ובין פלסטינאים אשר יבחרו בנציגיהם.

אנו פועלים למען אימוץ העקרונות הבאים למציאת פתרון לסכסוך הישראלי-פלסטינאי:

- יש למצוא בדרכי שלום פתרון פוליטי. פתרון זה צריך להתבסס על קיום מובטח של מדינת ישראל, זכות להגדרה עצמית של הפלסטינאים וההכרה שברצונם של הפלסטינאים לבטא את זכותם להגדרה עצמית במדינה שלהם.
- לשם כך דרושה בהקדם ועידה בינלאומית לשלום, אך גם מגעים ישירים בין ישראלים ובין פלסטינאים אשר מיוצגים ע"י אש"פ.
- על מדינות הקהילה האירופית להמשיך לדרבן את אש"פ לנכונות לשיחות עם ישראל (גם על התוכנית שמיר-רבין). ממשלת רפ"ג מתבקשת לשתף פעולה עם אש"פ וליעז לו למטרה זו את המעמד הדרוש לקדם את תליך השלום במז"ת.
- הקהילה האירופית צריכה לעשות את כל ההכנות על מנת להכנס לשיתוף פעולה איזורי עם המדינות במז"ת. אירופה הינה יבשת בה הצליחו להתגבר על העויינות שהיתה קיימת בין מדינות, ולכן יכולה לשחק תפקיד חשוב בתהליך השלום במז"ת.
- הצד שאינו מנצל את האפשרות של תהליך השלום מעמיס על עצמו אחריות רבה. ללא צעדים מהירים אשר יצביעו על הצלחה של "עמדת מו"מ גדלה הסכנה של אלימות ונטיות אי רציונליות בין היתר של הפונדמנטליזם באזור.

י' בסיון התשמ"ט
13 ביוני 1989
(752)

תגובת השגרירות להצהרת ה-SPD 7.6

אנו משוכנעים שהחלטת נשיאות ה-SPD בנושא הסכסוך המז"תי באה בעקבות דאגה אמיתית להתהליך השלום באזור זה. אך הערכות הבאות לידי ביטוי בהחלטות באשר לתפקיד שאש"פ יכול לשחק בתהליך הנ"ל אינן תואמות את המציאות. כפל הלשון בנוגע להכרה בזכות קיומה של ישראל יחד עם ההתקפות החבלניות המתמידות על מטרות ישראליות שוללים מן הארגון את הלגיטימציה ומוכיחים שהוא גורם לאי יציבות באזור.

העלאת ערכו של אש"פ ע"י SPD והצעתה לממשלת רפ"ג לנהוג כמותה מובילה להסלמה והנצחת הסכסוך ובודאי שאינה תורמת לתהליך השלום אשר עומד בראשיתו. האפשרות הריאלית היחידה לפתרון הסכסוך הינו אימוץ יוזמת השלום של ממשלת ישראל.

Excerpts from the reply of the Deputy Minister
of Foreign Affairs in the Knesset to the motion
for the agenda on German aid toward constructing a chemical weapons plant in Libya
(4 January 1989):

This subject is particularly painful and sensitive for every Jew and Israeli, in view of the terrible ordeal our people underwent through the abuse of gases and chemical substances — to put it very clinically.

Our exceptional experience should have provoked an outcry by the entire world at the time. It had no such effect. If we go back into history and examine when chemical weapons were first used — and it was rightfully stated here that chemical weapons are perhaps one of the most cruel and horrific tools of destruction mankind has known — we find that the first experience of it took place in the First World War. As a result of this ordeal, in 1925, the international community signed the Geneva Convention against the use of chemical weapons. The Convention remained intact even during the Second World War. Even the Germans, even the Nazis, did not dare to use chemical weapons in the battlefield. Where did they use gas? They used it in a place where sanctions could not be invoked against them for its use.

The thing that kept the international framework together against the use — and I stress 'use' — of chemical weapons was the threat of political or military sanctions against a country or regime using such weapons. This did not apply to the Jewish people under the Nazis.

This international framework began to come apart in the 1960s — in our region too, incidentally — and crumbled with

increasing speed in the 1970s, with the wars between Iran and Iraq and between Libya and Chad. It is still collapsing, for we have unequivocal information that factories for the manufacture of chemical weapons are being set up not only in Libya but also in other countries, including some very close to us.

Several countries are aiding this effort. In fact, there are three processes at work: supplying the raw material, manufacturing the weapons, and using them.

If we wish to arrest the spread of chemical weapons, we must tackle each of these stages. The question of supply was rightfully raised here. The action to be adopted in this context is pressure or economic and political sanctions against countries supplying these substances.

Manufacture takes place in those countries that wish to develop chemical weapons. It is a very hard process to monitor, because it is a relatively simple one. It is by no means complex. Even here, however, there are possibilities for action, which I prefer not to spell out, of course.

The third process is the use of the weapons. If a country has already managed to obtain the raw material and stock a manufacturing plant with it, and that plant exists in our vicinity, the question is what would prevent these countries from using such weapons?

Well, what applies to other countries, what applies to Germany, applies to these countries too. There must be some kind of sanction on this kind of activity. And I've got to say that the sanctions at each of the three stages — supply, manufacture, and use — have in fact disappeared. The 1925 Geneva Convention is dying before our very eyes.

In the conference that is about to open in Paris against chemical weapons, the Minister of Foreign Affairs will present a series of concrete measures to the countries of the world, or at least those countries that sincerely wish to prevent and are interested in preventing the spread and use of such weapons — a set of innovative measures against chemical weapons, and against countries that develop and use them.

Beyond these concrete measures, which will be specified in the coming days, the major problem is to alert the world, and to galvanize world public opinion and firm moral opposition to the use of this weaponry.

I, like the other citizens of this country, have witnessed the collapse of moral norms in another domain, that of terror. The world stands on the sidelines, disregarding events, willing to tolerate the intolerable as the intolerable becomes acceptable. This was the case with the first airplane hijacking in 1968; it continued with the blowing up of planes, and so the plague spread. The plague of chemical weapons must be eradicated through political and other means. But first of all, through a strong moral momentum directed against countries that supply, manufacture, and use this weaponry.